

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА КИКИНДА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КИКИНДА**

Председник Скупштине Општине: _____

Број:

Дана:

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ОПШТИНЕ КИКИНДА
- Предлог плана -**

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ - НОВИ САД

Е - 2223

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР

Драгана Дунчић, дипл.пр.планер.

ДИРЕКТОР

Перица Манојловић, дипл.инж.саоб.

НОВИ САД, јун 2008. године

НАЗИВ
ДОКУМЕНТАЦИЈЕ: ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КИКИНДА

НАРУЧИЛАЦ: СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КИКИНДА

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ:

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ
ПЛАНА: ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад
Железничка 6/III

ДИРЕКТОР: Перица Манојловић, дипл.инж.саобр.

Е –БРОЈ: 2223

ОДГОВОРНИ
ПЛАНЕР: Драгана Дунчић, дипл.пр.планер

СТРУЧНИ ТИМ: Ангелина Богојевић, дипл.инж.арх.
Милко Бошњачић, инж.геод.
Бранислав Вукадиновић, дипл.инж.саоб.
Драгана Дунчић, дипл.пр.планер
Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Зоран Кордић, дипл.инж.саобр.
Љиљана Јовичић-Малешевић, дипл.екон.
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.агр.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.
мр Љубица Протић-Еремић, дипл.инж.хорт
Михајло Рутар, дипл.инж.арх.
Зорица Санадер, дипл.инж.елек.
Оливера Сенковић, дипл.инж.арх.
Теодора Томин-Рутар, дипл.правник
Љиљана Мерганц, арх.техн.
Радојка Мишић, арх.техн.
Драгана Матовић, оператер
Аљоша Дабић, копирант

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

- Министарство науке и заштите животне средине, Управа за заштиту животне средине, Београд
- Министарство финансија, Управа царина, Београд
- Министарство унутрашњих послова, Управа пограничне полиције, за странце и управне послове, Београд
- Министарство за инфраструктуру, Сектор саобраћаја и инвестиција, Београд
- Министарство унутрашњих послова, Одсек противпожарне полиције, Кикинда
- Министарство одбране Србије, Београд
- Покрајински секретеријат за енергетику и минералне сировине, Нови Сад
- Општинска управа Кикинда, Одељење за стамбено-комуналне послове, урбанизам и привреду, Кикинда
- Републичка дирекција за путеве, Регионални центар "СЕВЕР", Нови Сад
- Републички хидрометеоролошки завод, Београд
- Републички сеизмолошки завод, Београд
- Јавно железничко транспортно предузеће "Београд" са п.о., Сектор за развој, Београд
- НИС-НАФТАГАС, Нови Сад
- Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., Зона одржавања Кикинда
- Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., Дирекција за мобилне комуникације, Сектор за мрежу, Београд
- Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., Дирекција за мрежу, Сектор за ЕОС, Београд
- Предузеће за Мобилне Телекомуникације "СРБИЈА", БК-ПТТ д.о.о. – МОБТЕЛ, Београд
- Радио Телевизија Србије, Техника РТС, ПЈ Развој и сертификација, Београд
- Јавно водопривредно предузеће "Воде Војводине", Нови Сад
- Завод за заштиту споменика културе у Суботици, Суботица
- Завод за заштиту природе Србије, Радна јединица у Новом Саду

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	3
1. ГРАНИЦЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ	3
1.1. Граница обухвата Плана.....	3
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА.....	3
3. РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ	7
3.1. Регионална сарадња према програмима и смерницама ЕУ.....	10
3.1.1. Еврорегија Дунав-Криш-Мориш-Тиса	12
3.2. Међуопштинска сарадња	13
4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА.....	15
4.1. Величина и положај Општине	15
4.2. Природне карактеристике и услови	15
4.2.1. Геоморфолошке карактеристике	15
4.2.2. Педолошке карактеристике	17
4.2.3. Климатске карактеристике	18
4.2.4. Хидролошке, хидрографске и хидрогеографске карактеристике	20
4.3. Природне вредности подручја	24
4.4. Становништво	25
4.5. Мрежа насеља и јавних служби.....	28
4.5.1. Мрежа насеља	28
4.5.2. Рурална подручја	29
4.5.3. Стање поседа, премера и комасације	29
4.5.4. Организација јавних служби	30
4.6. Привреда	32
4.7. Инфраструктурни системи	40
4.7.1. Саобраћајна инфраструктура	40
4.7.2. Водопривредна инфраструктура	42
4.7.3. Енергетска, ТТ и РТВ инфраструктура	44
4.7.3.1. Електроенергетска инфраструктура	44
4.7.3.2. Телекомуникациона и РТВ инфраструктура	45
4.7.3.3. Гасоводна инфраструктура	46
4.7.3.4. Нафтоводна инфраструктура	47
4.8. Заштита подручја	47
4.8.1. Заштита животне средине	47
4.8.2. Угроженост подручја од елементарних непогода	51
4.8.3. Заштита природних добара	52
4.8.4. Непокретна културна добра	53
4.9. Намена површина	55
5. ОГРАНИЧЕЊА И ПОТЕНЦИЈАЛИ РАЗВОЈА.....	56
II ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	57
1. ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА.....	57
2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА	58
III ОСНОВЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА	65
1. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	65
2. РАЗВОЈ СТАНОВНИШТВА И ПРОСТОРНИ РАЗМЕШТАЈ.....	66

3. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА, РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ	67
3.1. Мрежа насеља	67
3.2. Просторни развој и уређење руралних подручја.....	69
3.3. Мрежа јавних служби	70
4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ	73
4.1. Пољопривреда.....	74
4.2. Шуме, шумско земљиште, ваншумско зеленило и лов	77
4.3. Туризам	78
5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, РАЗМЕШТАЈ И КОРИШЋЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА.....	82
5.1. Саобраћајна инфраструктура.....	82
5.2. Водопривреда	85
5.3. Енергетика.....	94
5.3.1. Електроенергетска инфраструктура	94
5.3.2. Термоенергетска инфраструктура.....	95
5.4. Телекомуникациона мрежа и РТВ системи.....	97
6. СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА СА БИЛАНСОМ ПОВРШИНА.....	97
7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	99
8. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА.....	102
9. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА.....	103
10. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ.....	106
10.1. Заштита од елементарних непогода.....	106
10.2. Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље.....	107

IV МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА НЕПОСРЕДНУ ПРИМЕНУ ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА У УРБАНИСТИЧКИМ ПЛАНОВИМА УЖИХ ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ЦЕЛИНА И НАСЕЉА.....

1. ПРАВИЛА ЗА УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА (атари и насеља).....	109
1.1. Пољопривредно земљиште.....	109
1.1.1. Услови за изградњу објекта за сточарску производњу	110
1.1.2. Стакленици и пластеници.....	112
1.1.3. Правила за организацију простора салаша и изградњу објекта.....	112
1.1.4. Изградња у воћарско-виноградарским зонама.....	113
1.2. Шумско земљиште.....	120
1.2.1. Посебна правила уређења ловишта.....	120
1.3. Водно земљиште.....	121
1.4. Грађевинско земљиште.....	121
1.4.1. Грађевински рејони насеља.....	121
1.4.2. Зона за изградњу кућа за одмор (викенд објекти).....	121
1.4.3. Радне зоне у атару.....	124
1.4.4. Објекти намењени преради и финалној обради производа пољопривреде.....	124
1.4.5. Узгајалишта дивљачи са пратећим садржајима.....	125
1.4.6. Објекти у функцији туризма, спорта и рекреације, образовања и културе.....	126
1.4.7. Инфраструктурни коридори и објекти.....	126

1.5. Услови заштите животне средине.....	136
1.6. Правила уређења и коришћења природних добара.....	136
1.6.1. Правила уређења и коришћења у СРП "Пашњаци велике дропље".....	136
1.6.2. Правила уређења и коришћења у Зимском станишту и хранилишту велике дропље.....	136
1.6.3. Правила уређења и коришћења на пашњацима јужно од Сајана.....	137
1.6.4. Правила уређења и коришћења на стаништима флористичних реткости.....	137
1.6.5. Мере очувања еколошких коридора.....	137
2. ПРАВИЛА ЗА УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ЗА КОЈИ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА.....	137
2.1. Зоне салашарских насеља.....	137
3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА, ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ НАСЕЉА.....	140
3.1. Урбанистичка регулација и уређење простора.....	143
3.2. Општа правила урбанистичке парцелације.....	144
3.3. Правила за организацију и уређење грађевинске парцеле за становање.....	144
3.4. Услови за изградњу стамбених, пословних, економских и помоћних објеката.....	145
3.5. Правила грађења јавних објеката и објеката у центру насеља.....	146
3.6. Радне зоне.....	151
3.7. Уређење комуналних површина.....	151
3.8. Улична мрежа насеља.....	152
4. ОСНОВЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА - КИКИНДА.....	153
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	154
1. ЛИСТА ПРИОРИТЕТНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА.....	154
2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПЛАНА.....	157
3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА.....	158
VI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	159

Б) ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ

Р.бр.	Рефералне карте:	Размера
1.	Намена простора	1:50 000
2.	Мрежа насеља, функција јавних служби и инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000

СПИСАК ТАБЕЛА, СЛИКА И ГРАФИКОНА У ТЕКСТУ

Списак табела

Табела 1: Површине катастарских општина, број насеља и број становника 2002. године на подручју обухваћеном Просторним планом:	3
Табела 2: Педолошка структура земљишта.....	17
Табела 3: Кретање укупног броја становника	25
Табела 4: Број домаћинстава	27
Табела 5: Величинска категоризација насеља општине Кикинда 2002.....	28
Табела 6: Становништво у Кикинди и сеоским насељима 1869-2002.....	29
Табела 7: Постојеће јавне службе по насељима – предшколске установе, основно, средње и више и високо образовање.....	30
Табела 8: Приказ постојећих јавних служби по насељима – социјална и здравствена заштита ...	31
Табела 9: Приказ постојећих јавних служби – култура, уметност, информације.....	32
Табела 10: Народни доходак.....	33
Табела 11: Степен развијености општине 2005. године	34
Табела 12: Народни доходак, по делатностима, 2005.	35
Табела 13: Народни доходак ³ , по облицима својине, 2005.....	35
Табела 14: Боравак туриста 2003-2005.....	38
Табела 15: Стање међумесних кабловских релација на територији општине Кикинда	45
Табела 16: Постојећи РР системи преноса	46
Табела 17: Телефонске централе	46
Табела 18: Попис споменика културе у општини Кикинда.....	53
Табела 19: Добра предвиђена за претходну заштиту	54
Табела 20: Структура коришћења земљишта по катастарским категоријама	55
Табела 21: Пројекција развоја становништва	67
Табела 22: Мрежа јавних служби по насељима	72
Табела 23: Облици туризма општине Кикинда	82
Табела 24: Предвиђене потребе општине Кикинда за водом	86
Табела 25: Оптички спојни каблови међумесне мреже	97
Табела 26: Структура коришћења земљишта за подручје Општине Кикинда до 2027. год.....	98
Табела 27: Гранични прелази према Републици Румунији:.....	128
Табела 28: Прописана растојања различитих објеката од гасоводне инфраструктуре.....	134
Табела 29: Услови за формирање парцела и изградњу објеката.....	144
Табела 30: Основе за спровођење планских решења	153
Табела 31: Изградња оптичких спојних путева на следећим релацијама	156

Списак слика

Слика 1: Садржај IPA компоненти.....	11
Слика 2: Положај насеља и КО општине Кикинда	15
Слика 3: Положај општине Кикинда на Геолошкој карти Војводине.....	16
Слика 4: Педолошка карта општине Кикинда	18
Слика 5: Хидрографска карта Војводине – Општина Кикинда (1987. ХС ДТД).....	21
Слика 6: Карта важнијих водопривредних објеката.....	22
Слика 7: Положај општине Кикинда на Хидрогеолошкој карти Војводине.....	24
Слика 8: Народни доходак у Војводини за 2005. годину	34
Слика 9: Пресек стања путне мреже	40
Слика 10: Сеизмолошка карта.....	51
Слика 11: Шематски приказ регионалног водоводног система Дубовац-Зрењанин-Кикинда (Институт за водопривреду Ј.Черни, Београд, 2006)	85
Слика 12: Визиторски центар.....	103

Списак графикана

Графикон 1: Температура ваздуха 1991-2006.....	19
Графикон 2: Ветровитост општине 1991-2006.....	20
Графикон 3: Кретање укупног броја становника	26
Графикон 4: Кретање броја домаћинстава.....	27

На основу члана 21. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 47/2003 и 34/2006) и члана _____ Статута Општине Кикинда ("Службени лист Општине _____", број _____), Скупштина Општине Кикинда и на седници одржаној дана _____.2008. године доноси

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КИКИНДА

УВОД

Изради Просторног плана Општине приступило се на основу Одлуке о приступању изради Просторног плана Општине Кикинда ("Службени лист Општине Кикинда", број 8/06), чији је саставни део Програм за израду Просторног плана Општине Кикинда.

Прву фазу израде планског документа, у складу са Законом о планирању и изградњи, представља Стратегија развоја планског подручја, која је верификована од стране Комисије за планове и представља полазну основу за израду Предлога просторног плана Општине Кикинда.

Просторно планска решења су усклађена са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 47/03 и 34/06)
- Закон о Просторном плану Републике Србије ("Службени гласник РС", број 13/96),
- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", број 62/2006),
- Закон о водама ("Службени гласник РС", број 46/91, 53/93 и 54/96),
- Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", број 101/05),
- Закон о железници ("Службени гласник РС", број 18/05),
- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04),
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04);
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04);
- Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95);
- Закон о одбрани ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99, 3/02);
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93, 48/94);
- Закон о геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 44/95);
- Закон о телекомуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/03 и 36/06);
- Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 45/05);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 84/04);
- Закон о културним добрима ("Сл. гласник Р", бр. 71/94);
- Закон о рударству ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 85/05, 101/05 и 34/06)
- Закон о шумама ("Сл. гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 54/93, 60/93, 54/96 и 101/05);
- Закон о ловству ("Службени гласник РС", бр. 39/93, 44/93, 60/93, 8/94, 10/94 и 101/05)
- Закон о рибарству ("Службени гласник РС", бр. 35/94, 38/94 и 101/05)
- Закон о заштити од елементарних и других већих непогода ("Службени гласник РС", бр. 20/77, 25/85, 27/85, 6/89, 52/89, 53/93, 67/93, 10/94, 48/94 и 101/05)
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС ", бр. 37/88 и "Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05)

- Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 11/2002);
- као и други законски и подзаконски акти који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

За изналагање оптималних планских решења такође је коришћена релевантна информациона, студијска и техничка документација, као и актуелна планска, урбанистичка и друга документација која се односи на ово подручје, од којих истичемо:

- ЛЕАП Кикинда, РЕС, Београд, 2005.
- Студија са идејним решењем могућности коришћења геотермалне енергије на подручју Општине Кикинда, РГФ, Београд, 2006.
- ПРЕТХОДНА СТУДИЈА ИЗВОДЉИВОСТИ ИЗГРАДЊЕ РВС ДУБОВАЦ – ЗРЕЊАНИН – КИКИНДА (Институт за водопривреду Јарослав Черни - Београд, 2006.)

Просторни план Општине Кикинда представља развојно-стратешки плански документ за подручје Општине Кикинда у административним границама 2007. год. за плански период до 2027. год.

Провера решења и утврђивање потребе приступања изменама Просторног плана, врши Скупштина Општине по истеку рока предвиђеног Уговором о имплементацији, а најмање сваке 4 (четири) године.

Просторни план Општине Кикинда је један од кључних инструмената за реализацију идеје о одрживом развоју територије Општине Кикинда, засноване на принципима Агенде 21, UN HABITAT, олборшке, софијске, лисабонске и других декларација, повеља и стратешка документа који обавезују Републику Србију и њене општине да их поштују и примењују, како у планирању, тако још више у остваривању планских решења.

Просторним планом су дефинисана основна решења, смернице, политике и правила заштите, уређења, коришћења и развоја територије Општине Кикинда, коришћење основних ресурса и вредности који се на њој налазе, чинећи јединствен комплекс у ширем регионалном окружењу, пре свега са контактним општинама, али и потенцијални функционални систем прекограничне сарадње са суседним регионом у Румунији.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Кањижа на животну средину саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Извештајем су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредноване све мере и активности предвиђене Просторним планом општине Кањижа, процењени су њихови потенцијално негативни утицаји, који се могу реализовати имплементацијом Плана, уочени су одређени деградациони пунктови на овом простору и дат је предлог адекватних мера заштите животне средине за њихову елиминацију или смањење.

Приликом израде Просторног плана Општине Кикинда сагледане су развојне проблематике, као и проблеми заштите и уређења простора уз примену интегралног метода посматрања просторног развоја уз упориште у планерским принципима: индуктивности, одрживости, демократичности, реалности и флексибилности. Међузависност природно-еколошког, социјалног и економског система је посматрана у временском хоризонту од 20 година са стратешким идејама-водиљама за она решења којима се дугорочно усмерава просторни развој Општине Кикинда у ширим регионалним оквирима.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ГРАНИЦЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ

1.1. Граница обухвата Плана

Подручје обухвата Просторног плана одређено је површинама територија целих катастарских општина административне Општине Кикинда. Општина Кикинда се састоји од 10 катастарских општина.

Табела 1: Површине катастарских Општина, број насеља и број становника 2002. године на подручју обухваћеном Просторним планом:

Насеља	Површина КО (ha)	Број становника
Бан.Топола	11579,2	1066
Бан.В.Село	4387,9	3034
Башаид	7546,6	3503
Иђош	6506,2	2174
Кикинда	18950,3	41935
Мокрин	14751,1	5918
Наково	2155,6	2419
Нови Козарци	3673,1	2277
Руско Село	3148,0	3328
Сајан	5503,4	1348
Општина	78201,3	67002

Укупна површина подручја Просторног плана износи 78201,3 ha и обухвата 10 насеља (организованих у 13 месних заједница) са укупно 67 002 становника 2002. године, просечне популационе величине 6700 становника. Кикинда, центар Општине је највеће насеље са 41935 становника, док је насеље Банатска Топола најмање, са 1066 становника.

Граница подручја обухваћеног израдом Просторног плана Општине Кикинда (у даљем тексту: Просторни план), утврђена је Одлуком о изради Просторног плана Општине Кикинда ("Службени лист Општине Кикинда", број 8/06) и доноси се за подручје Општине Кикинда састављено од десет катастарских Општина.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Основни плански документи вишег реда чија се решења разрађују овим Планом је **Просторни план Републике Србије (ППРС).**

У области развоја **становништва** основни циљ је равномернији територијални размештај становништва и његово интензивније обнављање, односно повећање удела млађих популација у миграционим подручјима и подручјима са високим индексом старења, путем комбинованих и усклађених мера демографске политике и политике регионалног развоја. Општина Кикинда припада подручјима са просечном густином насељености од 75-99 становника на km².

ППРС утврђена је хијерархијска диференцијација **мреже центара и функционалних подручја** на територији АП Војводине којом је Кикинда утврђена као *регионални центар*. Функционално подручје Кикинде обухвата територије Општина Кикинда, Нова Црња, Нови Кнежевац и Чока са приближно 100.000 становника. Просторно-функционална организација на нивоу функционалног подручја Кикинда би требало да

обезбеди: рационализацију управљања и ефикасније обављање послова из домена свакодневних потреба грађана; организацију јавних служби усклађену са потребама, могућностима и интересима локалних заједница, и ефикасније координирање активности и програма локалних заједница, чији ће значај расти са повећањем децентрализације управљања у Србији.

Општина Кикинда се према одредбама ППРС, у области **привреде**, налазе у појасу интензивног развоја трећег значаја, што ствара добре развојне могућности у наредном периоду (са перспективом да центар Општине у будућности постане индустријски центар средње величине 10000-20000 запослених, као и индустријски центар са значајним индустријским и/или слободним зонама). У складу са концепцијом полицентричног развоја Србије, усмеравање нових индустрија треба вршити у градске центре који располажу значајним компаративним предностима и локационо-развојним потенцијалом којима припада и Кикинда.

У области **пољопривреде** подручје Општине Кикинда припада ратарско – сточарском реону. Овај реон поседује добре потенцијале за вођење економски ефикасне и разноврсне ратарске, повртарске и сточарске производње. Према усвојеној стратегији развоја пољопривреде Србије и аграрног програма АП Војводине подручје Општине Кикинда, у наредном планском периоду, остаје првенствено пољопривредни крај, са даљим развојем прехранбене индустрије засноване на коришћењу сировина из окружења.

У оквиру развоја **туризма** и организације туристичког простора утврђене су туристичке зоне и регије, као и приоритети развоја туристичке понуде. Општина Кикинда је обухвату Северне туристичке зоне, са основним туристичким активностима летња рекреација и осталим – излетничке, ловне, еколошке, сеоске.

Према условима из ППРС, основни циљеви коришћења и уређења **шума** су:

- Унапређење стања шума (превођењем изданаčkih у високе, мелиорацијом изданаčkih шума и реконструкцијом деградираних високих шума и заштитом шума у свим фазама развоја),
- Повећање површина под шумама.

Пошумљавање се може спровести на земљиштима VI, VII и VIII бонитетне класе пољопривредног земљишта, у оквиру јаловишта, у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница и у оквиру изворишта вода.

Основни правци развоја **ловства** према ППРС су:

- Повећање бројности популације ситне и крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста (јелен, срна, дивља свиња),
- Побољшање структуре (полне и старосне) популације крупне дивљачи и квалитета трофеја и
- Очување ретких и угрожених врста.

Концепт развоја пограничног региона североисточног Баната у домену **саобраћајне инфраструктуре**, планира да се на овом простору нађу три вида саобраћаја (друмски, железнички и водни саобраћај). У домену друмског саобраћаја за следећи плански период планирано је успостављање нове трасе државног пута I реда (магистралног пута) бр. 24 од Суботице – Сенте – Чоке – Кикинде – Зрењанина, као и крака овог пута (до границе Румуније) ван насеља као основни путни правац за моторни саобраћај – (полуауто-пут).

У оквиру ППРС дат је само правац пружања државних путева I и II реда док ће се трасе установити као оптималне на бази вишекритеријумског вредновања. Ова нова траса државног пута треба да се афирмише као једна од основних путних веза Србије са земљама у ближем и ширем окружењу у источном делу Европе.

У домену железничког саобраћаја на простору Општине Кикинда планирана је модернизација (реконструкција и електрификација) главне пруге Београд–Панчево–Зрењанин–Нови Бечеј–Кикинда–граница Румуније и афирмација Кикинде као прве пограничне станице у путничком и робном саобраћају и њено довођење у стање експлоатације за путнички и робни транспорт према захтевима европских стандарда. У оквиру стратешког развоја регије се преиспитује реафирмација пруге Сегедин–Кикинда–Темишвар, с тим да ће се све урадити у постојећим железничким коридорима.

У домену водног саобраћаја ППРС планира интензивније коришћење пловног пута канала ДТД при превозу масовних роба, чак и интегрално-логистичко повезивање са осталим видовима саобраћаја ради подизања нивоа саобраћајно превозне услуге.

На овом простору егзистирају и капацитет спортског ваздушног саобраћаја-спортски аеродром који у будућности треба да претрпи доградње модернизације, како би се могао успешно укључити у будући европски систем ваздушних терминала ове класе.

Предметни простор припада регионалном систему горње Тисе за **водоснабдевање**. За водоснабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих локалних изворишта, и прерађене речне воде Тисе. С обзиром на квалитет вода ове реке, посебна пажња се мора посветити начину пречишћавања ових вода. Овом систему припадају насеља у Општинама Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Сента, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености. Подразумева се остварење међудржавне сарадње којом би се квалитет речне воде Тисе поправио или најмање задржао на садашњем нивоу.

У будућности се очекује да уколико се у суседној Румунији не предузму адекватне мере на заштити квалитета вода, Стари и Пловни Бегеј би били лошег квалитета, прихватљивог квалитета би били: Бегеј (од Зрењанина до ушћа), ДТД (од ушћа Старог Бегеја до ушћа у Дунав) и Надела (низводно од Ковачице), довољног квалитета би били: Златица, Кикиндски канал, Тамиш, ДТД (од улива Кикиндског канала до улива Старог Бегеја), доброг квалитета: Ројга, моравица, Вршачки канал, Караш, Нера и ДТД (од Тисе до ушћа Кикиндског канала).

Предметни простор припада Банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. На простору Баната основну хидролошку мрежу чине контурни водотоци Дунав и Тиса са речним акумулацијама узводно од брана "Ђердап 1" на Дунаву и "Бечеј" на Тиси, банатски водотоци: Златица, Стари Бегеј, Тамиш, Брзава, Караш и Нера, затим банатски део вишенаменског регионалног хидросистема "ДТД" и "Надела", спојни канал између Дунава и Тамиша "Карашац", систем хидротехничких објеката "Доњи Тамиш", као и заштитни систем од успора ХЕ "Ђердап 1", који су сви међусобно воднорезимски усаглашени.

Стање пречишћавања вода је доста отежано с обзиром на велике количине органских материја које се производе од стране градова, прехрамбене индустрије и пољопривреде.

Код заштите квалитета вода банатских водотока поред тешкоћа које су присутне због малих протицаја и спорог кретања воде у овим водотокима и каналима, неке од вода које дотичу на нашу територију, изузетно високо су загађене, па није могуће решити питање њихове заштите без тесне сарадње са суседном Румунијом. У том смислу потребно је дефинисати како пречишћавање ових вода тако и протицај малих вода. Овде је потребно применити и терцијално пречишћавање отпадних вода постројења у Кикинди, Новој Црњи, Житишту, Сечњу, Ковачици, Алибунару, Пландишту и Вршцу.

На већим речним токовима и у зајезереним водама потребно је омогућити рекреацију у природи, а очекује се даљи развој на вештачком узгоју риба, а уколико се буду примениле адекватне мере на заштити квалитета вода, очекује се и даљи развој привредног и спортског риболова.

У области **енергетике** потребно је:

- побољшање квалитета рада и поузданости постојеће магистралне нафтне и гасне мреже, као и даљи развој тих система/мрежа;
- гасификација градова у Републици, на бази усклађених концепција гасификације и топлификације, у сврху задовољавања потреба широке потрошње;
- рационално коришћење и штедња необновљивих ресурса и штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине;
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништво, земљиште итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програми рекултивације / ревитализације, отклањање штета итд.);
- обухваћена је преносна мрежа 220 kV и 400 kV електроенергетског система;
- док се мрежа од 110 kV, као и мрежа нижег напона обрађује кроз регионалне и друге просторне планове нижег нивоа.

Са аспекта коришћења енергетских извора (нафта, природни гас, геотермалне воде), Општина Кикинда спада у подручје високе перспективности.

Имајући у виду трајање објеката преносне мреже 110 kV, 220 kV и 400kV, планира се значајни обим ревитализације делова мреже, уз уважавање свих техничких критеријума и перспективе појединих постројења.

Развој и унапређење **телекомуникационог система** у Републици реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике, а на основу утврђених Генералних планова развоја појединих ималаца система веза. Ради ефикаснијег и бржег развоја, као и ангажовања свих потенцијалних извора финансирања, приступиће се даљој демонополизацији телекомуникационог система, изградњи нових капацитета, као што су оптички каблови, где год је то могуће и економски оправдано и у интересу Републике, а посебно код изградње транспортне мреже и магистралне кабловске дистрибутивне мреже.

У погледу осигурања простора за потребе телекомуникационог система потребно је осигурати простор за коридоре за телекомуникационе каблове дуж нових и постојећих путева, а посебно оних који се поклапају са магистралном мрежом, осигурање простора за РР везе.

У области **заштите природних добара**, на подручју општине Кикинда налази се део СРП Пашњаци велике дропље (Уредба о заштити СРП "Пашњаци велике дропље" донета од стране Владе и објављена у Сл. гласнику 37/97).

Регионални приоритет заштите природних добара има интензивна заштита водних токова, обалних подручја, заслањених терена и подручја са аутохотним шумама.

Према ППРС основни циљеви **заштите животне средине**, који се односе и на предметно подручје су:

- 1) Квалитетна животна средина: чист ваздух, довољне количине и хигијенски исправне воде за пиће, рекреацију и производњу; очувано пољопривредно земљиште, здравствено безбедна храна, уређена насеља и угодност боравка на радном месту и месту становања;
- 2) рационално коришћење природних ресурса (посебно необновљивих или делимично обновљивих), боље искоришћавање сировина и енергије, смањење отпада са рециклажом, безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада, санација последица експлоатације сировина, са приоритетом на ревитализацији и рекултивацији подручја интензивне површинске експлоатације минералних и енергетских сировина;
- 3) заустављање даље деградације природне средине (ваздух, вода, земљиште, вегетација и др.);

- 4) заштита, обнова и санација стања живог света и очување природних предела посебне вредности;
- 5) подршка васпитним и образовним програмима у области заштите животне средине.

Полазећи од стања животне средине по регионима и потребе усклађивања планираног развоја привреде, становништва и насеља, са заштитом и унапређењем животне средине извршена је просторно-регионална диференцијација и по ППРС Кикинда припада Горњо-бачкој зони, са Потисјем и северним Банатом. Ову зону карактерише јака индустрија (прехранбена, хемијска и метална), која користи велике количине технолошких вода, што може загадити канал ДТД и Тису, па се предвиђа реализација следећих мера заштите животне средине:

- 1) гасификација индустријских насеља дуж канала ДТД, као и града Кикинде;
- 2) изградња колектора за регионално прикупљање вода из насеља и изградњу заједничких станица за пречишћавање (у зависности од технолошких и економских услова);
- 3) савремено управљање комуналним и индустријским отпадом (рециклажа, компостирање или санитарно депоновање);
- 4) обзиром да на предметном простору има подручја која ће се интензивно користити за пољопривреду, неопходна је контрола примене хемијских средстава заштите.

Према степену загађености и мерама заштите животне средине, које би требало предузети, Кикинда припада II категорији, јер обухвата локалитете код којих ће се и даље јављати прекорачење граничних вредности загађивања, али ће бити елиминисана радијациона загађивања и загађења изазвана канцерогеним и мутагеним материјама.

У смислу **заштите непокретних културних добара** за ово подручје важе основни циљеви, начела и мере заштите утврђени ППРС:

- очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на тлу Републике Србије;
- организовано развијање свести о значају културног развоја за живот и рад данашњих и будућих генерација, као битног предуслова за очување националног идентитета;
- реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни простор Републике.

3. РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

Стратешко опредељење Србије је да у што скоријој будућности постане држава кандидат за учлањење у Европску Унију. То значи да ће се отворити могућности за приступ читавом низу специфичних фондова, конституисаних управо као подршка просторном развоју, са циљем да се унапреде и усагласе постојеће и потенцијалне просторне структуре са европским. С обзиром на пропуштено време и шансе у протеклих десет година неопходно је већ сада размишљати о стратешким пројектима којима би се конкурисало за подршку из ових фондова.

Стратешки приоритети Општине Кикинда утемељени су на реалним проценама, перспективама и могућностима Општине, с посебним освртом на бројне специфичности и компаративне предности које нуде њен стратешко-географски положај, инфраструктурни, привредни и туристички потенцијали.

У бројним документима ЕУ који се тичу будућег развоја европског простора и европских региона, интерурбаној и интеррегионалној сарадњи се даје приоритет, јер је то сигуран пут да се постигне један од кључних циљева - успостављање веће просторне кохезије и усклађеног полицентричног развоја. Наиме, окосницу свих програма и пројеката ЕУ представља дефинисање заједничке стратегије просторног развоја која ће се супротставити све израженијим регионалним развојним диспаратитетима и кроз стратешке смернице и опције политика омогућити усклађен развој европског

континента уз поштовање принципа одрживости и заштиту свеевропског природног и културног наслеђа. Документи ових иницијатива усмерили су своју пажњу нарочито развоју градова и метрополитенских регија и њиховом узајамном умрежавању у функционалне и комплементарне урбане системе, као и унапређењу веза са руралним просторима.

Фундаментални циљеви просторних перспектива европског развоја (ESDP) у односу на које су формулисане одговарајуће политике развоја морају да испуне неколико захтева. Први захтев односи се на савлађивање географских разлика по питању просперитета и благостања, други на оптимизацију пословне климе, док се трећи концентрише на дефинисање просторног оквира у коме се одражавају просторне последице европске секторске политике. Да би се испуниле ове три функције дефинисана су три основна домена политика. То су:

1. Полицентрични просторни развој и нови односи између урбаних и руралних подручја;
2. Једнакост у приступу инфраструктури и знању;
3. Пажљиво управљање природним и културним наслеђем.

1. Први домен се превасходно односи на потребу за стварањем таквих **просторно-економских структура**, које ће широм Европе омогућити настајање и профилисање више кључних области од глобалног значаја. Од пресудног значаја је сагледавање Кикинде у регионалном и макрорегионалном контексту. Погодан геостратешки положај у овом делу Европе, праћене великом концентрацијом радно способног и стручног потенцијала, садашњих и будућих активности, отварају бројне могућности за различите видове удруживања и специфичних аранжмана на комплементарној основи и коришћења компаративних предности Кикинде у привлачењу домаћег и страног капитала.

У оквиру овог домена политика истиче се даље неопходност јачања веза између руралних и урбаних подручја, што кикиндској Општини са значајним пољопривредним потенцијалом и близином великих тржишта отвара значајне шансе, али и захтева мудра улагања у повезивање, унапређење и стимулисање руралног залеђа.

У перспективама европског просторног развоја у овом домену су дефинисане четири фокалне области политика. То су:

- Полицентричан и усклађен просторни развој у Европској Унији;
- Динамични, атрактивни и конкурентни градови и урбанизоване регије;
- Унутрашњи развој и продуктивна сеоска подручја;
- Урбано-рурална партнерства.

2. Домен политика изражен кроз **једнакост приступа инфраструктури и знању** између осталог садржи унапређење интегративних транспортних и комуникацијских концепција, које би ограничиле негативне пропратне последице повећања саобраћаја и подупирале јединствено европско тржиште повезујући периферне области са централним.

И за овај домен су дефинисане четири области политика:

- Интегративни приступ за побољшање саобраћаних веза и приступ знању;
- Полицентрични модел као основ за бољу приступачност
- Ефикасно и одрживо коришћење инфраструктуре
- Дифузија иновација и знања.

Кикинду карактерише висок степен централитета, с обзиром да се управо на подручју Општине сустичу важни саобраћајни коридори. Утолико су неке од горенаведених политика, нарочито оне које се односе на бољу приступачност и дифузију иновација и знања лакше спроводиве у кикиндској Општини него у већини осталих Општина. Потенцијали које нуди успостављање мултимодалног саобраћајног чворишта добри су предуслови за привлачење привредних активности и капитала.

3. Трећи значајан домен европских политика односи се на пажљиво управљање природним и културним наслеђем, усмеравајући пажњу на очување диверзитета и јачајући идентитет европских градова и региона као одговор на убрзану глобализацију.

Подељен је у пет фокалних области политика:

- Третирање природног и културног наслеђа као битан развојни фактор;
- Очување/заштита и развој природног наслеђа;
- Управљање водним ресурсима, као посебним изазовом у погледу будућег просторног развоја;
- Креативно управљање културним пределима;
- Креативно и интегративно управљање културним наслеђем.

Овај сет политика, за град Кикинду требало би да представља референтни програмски конструкт. Културно-историјска добра својим положајем и потенцијалним културним садржајима представљају егземпларну локацију за организовање Парка културе. У свету данас постоје разна тумачења и концепције појма парка културе, од регионалних паркова, преко тзв. "Heritage" паркова у Америци, археолошких паркова, градова-паркова културе, тематских паркова и сл. Парк културе у Кикинди намењује се да се, поред заштите и конзервације остатака мамута, користи и за одржавање регионалних културних манифестација у најбољем духу традиције. Иновативним приступом овој идеји с могућношћу повезивања осталих делатности (туризам, угоститељство, спорт, рекреација...) значајно би се унапредио квалитет културне понуде који би превазишао регионалне оквире. Тиме би овај град показао да зна да се носи са својом богатом прошлошћу и културном баштином и да на примерен начин зна да негује континуитет идентитета.

УН Хабитат

Општина Кикинда у планском периоду има основа да се укључи у **УН Хабитат** програм, који је овлашћен од стране Генералне скупштине УН-а да промовише еколошки одржива места и градове у циљу обезбеђивања адекватног стамбеног смештаја за све¹. У складу са његовим програмом рада, оперативне активности УН-ХАБИТАТ-а су усредсређене на следеће приоритете: (1) промовисање стамбеног смештаја за све; (2) побољшавање урбаног управљања; (3) смањење урбаног сиромаштва; (4) побољшавање животне средине; и (5) управљање ублажавањем последица катастрофа и постконфликтном рехабилитацијом. Вршећи функцију катализатора у мобилизацији техничке сарадње, УН-ХАБИТАТ пружа подршку спровођењу Хабитат Агенде на локалном, националном и регионалном нивоу.

Обезбеђена је техничка и управљачка стручна подршка за процену ограничења и могућности развоја људских насеља: идентификовање и анализа опција политике; израда и спровођење пројеката становања и урбаног развоја; и мобилисање националних ресурса, као и спољна подршка за побољшавање услова људских насеља. У овом националном процесу изградње капацитета учествују не само институције републичке власти, већ и актери као што су удружења грађана и невладине организације, универзитети и истраживачке установе, као и локалне управе и Општине. Акценат се такође ставља на јачање капацитета управа за праћење у управљању људским насељима.

Државне стратегије развоја

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената Владе Републике Србије:

- Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС", бр. 21/2007)

¹ Главни документи који у основним цртама одређују мандат организације су Ванкуверска декларација о људским насељима, Хабитат Агенда, Истанбулска декларација о људским насељима, Декларација о градовима и другим људским насељима у новом миленијуму, и Резолуција 56/206.

- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 91/06)
- Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године ("Службени гласник РС", бр. 99/06)
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 59/06)
- Стратегија развоја пољопривреде Србије ("Службени гласник РС", бр. 78/05)
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 44/05)
- Програм оставаривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС", бр. 17/07)
- Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 11/06)
- Национална стратегија управљања отпадом (2003.)
- Стратегија развоја социјалне заштите ("Службени гласник РС", бр. 108/05)
- Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у Републици Србији 2003-2008 године (РС, Министарство за привреду и приватизацију, 2003.).

3.1. Регионална сарадња према програмима и смерницама ЕУ

Имајући у виду европску оријентацију Србије, овде ће бити наведени циљеви и опције политика европских просторних стратегија, које су у директној вези са могућим и пожељним развојем кикиндске Општине и евентуалне трансрегионалне сарадње.

У оквиру различитих програма и иницијатива Европске Уније које су покренуте да би се поспешео интеррегионални просторни развој и олакшао приступ Унији кроз усклађивање просторних структура, треба се осврнути на оне у које је Србија већ укључена. То су првенствено VISION PLANET - Стратегија за интегративни просторни развој централно-европског, подунавског и јадранског простора, ESTIA - Европски простор и алтернативе територијалне интеграције.

Афирмација Општине Кикинда у ширем регионалном окружењу захтева ангажовање свих актера у развоју, односно корисника простора, инвеститора, власника некретнина као и јавних служби у Општини. Поред докумената на општинском, покрајинском и републичком нивоу, значајно упориште за остварење развоја пружају и документа, програми и смернице Европске Уније и Уједињених нација.

Остварење развоја и афирмације Општине омогућиће:

- јачање интеррегионалних веза (са Мађарском и Румунијом), као и трансграничних веза са суседним Општинама (Чока, Нови Бечеј, Зрењанин, Житиште, Нова Црња,) у складу са испољеним економским и социокултурним интересима. Значај сарадње са суседним Општинама је уједно од великог значаја за јачање и афирмацију целог Севернобанатског региона;

Основ за шире регионално повезивање представља **VISION** документ, који је разрађен у оквиру INTERREG II, INTERREG III и INTERREG IV (од 2007. г.) пројекта VISION PLANET. У изради овог документа су, поред земаља ЕУ, учествовале и земље које нису чланице ЕУ, па тако и наша земља. Овај документ се првенствено бави регионима односно, прихватањем региона као активних учесника у међународној сарадњи, што нарочито доприноси већој децентрализацији и демократизацији региона.

Примарни циљ VISION документа је да промовише просторну интеграцију међу VISION земљама и њиховим регионима. Основна питања којима се бави овај документ су: повећање броја граничних прелаза, трансгранична сарадња у области израде програма заштите животне средине, контроле поплава, заштите природног и културног наслеђа, координација развоја транспортних и других инфраструктурних система.

Овај докуменат даје оквире и смернице за израду регионалних и локалних програма развоја и пројеката, који у том случају могу да конкуришу за добијање финансијске

подршке из одговарајућих развојних фондова. Неким фондовима и институцијама наша земља већ сада има приступ, а реално је очекивати да ће се врло брзо створити услови за приступ већем броју специјализованих фондова Европске Уније;

- учешће у различитим програмима Европске Уније, који су покренути да би се поспешео интеррегионални просторни развој. У циљу упрошћавања система спољне помоћи, као и постизања максималних резултата коришћења намењених финансијских средстава, Европска комисија је донела одлуку да све предприступне фондове (Phare, ISPA, SAPARD и CARDS), замени новим предприступним инструментом **IPA** (Instrument for Pre-accession Assistance), успостављен Регулатором Европског савета бр. 1085/2006 од 17. јула 2006.

IPA садржи пет компоненти:

Слика 1: Садржај IPA компоненти

Земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ биће омогућено коришћење средстава из фондова прве две компоненте, уз отворену могућност да се из средстава прве компоненте финансирају и програми/пројекти из преостале три компоненте. Земље кандидати за чланство у ЕУ ће моћи да користе свих 5 компоненти.

1) Помоћ транзицији и изградњи институција. Ова компонента је најважнија за све активности које су везане за изградњу институција и подршку транзицији у земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ. Ова компонента пружа подршку земљама кандидатима, као и потенцијалним кандидатима, у њиховим напорима јачања сопствених демократских институција и владавине права, реформи државне управе, поштовању људских и мањинских права, јачању цивилног друштва, економском развоју, реформи образовања, заштити животне средине, као и унапређењу регионалне сарадње равномерног регионалног развоја држава корисника финансијских средстава и *acquis communautaire* тј. правних тековина ЕУ.

2) Прекогранична сарадња. Ова компонента ће финансирати пројекте прекограничне сарадње институција из пограничних региона једне земље са институцијама из пограничних региона суседне земље (била суседна земља чланица ЕУ или не) у свим областима које две земље дефинишу као приоритетне. Приоритети се дефинишу у вишегодишњим планским документима који се зову Оперативни програми.

3) Регионални развој. Трећа компонента ће бити доступна за земље кандидате да би се припремиле за имплементацију и управљање кохезионом политиком Заједнице, поготову за њихово прилагођавање Европском фонду за регионални развој и Кохезионом фонду.

4) Развој људских ресурса. Циљ ове компоненте је да припреми земље кандидате за програмирање, имплементацију и управљање Европским социјалним фондом у оквиру Европске стратегије запошљавања. У том процесу ће се узети у обзир циљеви Заједнице на пољу друштвене инклузије, едукације и тренинга и једнакости између полова.

5) Рурални развој. Последња компонента је намењена земљама кандидатима у циљу припреме за имплементацију и управљање заједничком пољопривредном политиком Заједнице. Имплементација помоћи у оквиру ове компоненте допринеће одрживом развоју пољопривредног сектора и руралних области као и успешнијој имплементацији *acquis communautaire* везано за Заједничку пољопривредну политику.

Нови предприступни инструмент, поред тога што захтева увођење одговарајућих структура за управљање фондовима ЕУ, захтева и одговарајуће финансијске ресурсе из националног буџета који ће подржати пројекте финансиране из IPA.

3.1.1. Еврорегија Дунав-Криш-Мориш-Тиса

Споразум о формирању Евроегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса (ДКМТ) 2003. године потписали су: Жупанијска већа Арад, Хунедоара, Караш-Северин, Тимиш – **Румунија**, Генералне скупштине жупанија Бач-Кишкун, Бекеш, Чонград – **Мађарска**, Извршно Веће Аутономне Покрајине Војводине – **Србија**.

Стратешки план Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса, од истих учесника, укључујући и министре иностраних послова, закључен је 2005. године.

Циљ Регионалне сарадње Еврорегије ДКМТ, према Споразуму о формирању Еврорегије и Стратешком плану Еврорегије, јесте развијање односа у области привреде, образовања, културе, здравства, заштите човекове средине, науке и спорта, проширивање иновативне сарадње, сарадња у програмима развоја инфраструктуре од значаја за Еврорегион и заједнички наступ у циљу интеграције у модерне европске токове. Имајући у виду циљеве сарадње, стране потписнице постављају себи задатак да усклађују интересе у следећим областима:

А - У области економских односа:

- израда заједничких програма у складу са економским могућностима чланица потписница;
- израда и коришћење заједничког информационог система;
- подржавање и подстицање сарадње између привредних комора;
- подстицање и подршка оснивању заједничких трговинских фирми, укључујући и банкарство;
- подстицање и подршка сарадњи у области пољопривредне производње и пласмана производа;
- подршка закључивању привредних споразума између трговинских предузећа;
- развој трансграничних привредних односа;
- израда маркетиншке стратегије Еврорегиона.

Б - Инфраструктурни развој у области саобраћаја и комуникација

- развој саобраћајне инфраструктуре (железничке пруге, друмски, речни и ваздушни саобраћај) – изградња међународне саобраћајнице за друмско-железнички саобраћај Сегедин-Кикинда-Жомбољ-Темишвар, према Старатешком плану Еврорегије ДКМТ с тим да се код Кикинде повезује са Банатском магистралом за друмско-железнички саобраћај преко правца Зрењанин-Панчево-Смедерево и према магистралном путном правцу Чока-Нови Кнежевац-Ђала-државна граница, како је то у ППРС.
- отварање нових граничних прелаза код Накова и Нових Козараца са одговарајућим саобраћајницама.

Ц - У области заштите човекове средине

- усклађивање програма заштите човекове средине;
- усклађивање заједничких активности у области заштите земљишта, ваздуха и водотока.

Д - У области туризма

- проширивање туристичких односа;
- израда заједничких туристичких програма.

Е - У области науке, културе, просвете, здравства, спорта и цивилних односа

- подстицање успостављања односа и сарадње између универзитета, истраживачких центара и стручних институција;
- успостављање културних веза и израда програма културне сарадње;
- успостављање и подстицање сарадње између синдиката и разних цивилних организација;
- подршка остваривању права националних мањина, у складу са законима земаља-чланица и са европским нормама;
- развој и подстицање сарадње у области здравствене и социјалне заштите у болницама, на универзитетским клиникама и другим специјализованим институцијама;
- организовање регионалних спортских манифестација.

Регионални и локални пројекти који су у складу са наведеним интересима добиће шансу за финансијску подршку из одговарајућих развојних фондова.

Кикинда има братске и пријатељске односе са више градова из ближег и даљег окружења, који могу имати значаја и на степен остварене привредне, културне, спортске, еколошке сарадње са тим државама:

- из Румуније: Jimbolia, Medgidia,
- из Мађарске: Kiskunfelegyhaza, Kondoros, Nagydobos, Szolnok,
- из Норвешке: Narvik,
- из Израела: Nazaret Illit,
- из Републике Српске: Приједор,
- из Бугарске: Silistra,
- из Словачке: Zilina.

3.2. Међуопштинска сарадња

Просторни план Општине Кикинда је документ који дефинише релевантне политике и из њега треба да проистекну конкретни развојни пројекти усаглашени са европским нормативима и стандардима, којима ће се конкурисати на републичком-државном и европском нивоу ради обезбеђења потребне финансијске подршке. Операционализација саобраћајно добро повезане и функционално добро усаглашене мреже насеља омогућила би живљу интеррегионалну и трансграничну сарадњу, која би подразумевала формулисање и усклађивање заједничких интереса и заједничких макро-инфраструктурних и привредних подухвата.

Целокупни простор Општине Кикинда ослања се и у блиским, мањим или вишим степенима условљености и повезаности на Румунију и суседне Општине: Нова Црња, Житиште, Зрењанин, Нови Бечеј, Ада и Чока. Иако општине припадају Средњебанатском и Севернобанатском региону не може се рећи да су привредне, просторне, културне и друге интеракције између суседних Општина до сада биле на нивоу који може да мотивише даљи развој ширег региона. Управо зато, неискоришћени потенцијали треба да буду активирани у планском периоду.

У планском периоду ће се појачати трансграничних везе у циљу остваривања заједничких интереса који имају суседне Општине. Потенцијали се односе, пре свега,

према развоју саобраћајне и остале инфраструктуре, као и заједничке привредне, посебно туристичке, активности. Могућности се односе управо на афирмацију досадашњих ограничења (погранични положај).

Споразумом је формирано Удружење општина Кикинда, Нови Кнежевац, Ада, Чока и Нова Црња (2007. године), ради спровођења заједничких пројеката у инфраструктури. Удружење ће настојати да се реализују следећи пројекти:

- изградња међународне саобраћајнице за друмско-железнички саобраћај Сегедин-Кикинда-Жомбољ-Темишвар, према Старатешком плану Еврорегије ДКМТ. Ова саобраћајница се код Кикинде повезује са Банатском магистралом за друмско-железнички саобраћај, према правцу Зрењанин-Нови Кнежевац-Ђала-државна граница, како је планирано ППРС,
- изградња моста за друмски саобраћај између Падеја и Аде, као моста од будућег регионалног, еврорегионалног и међудржавног значаја,
- наставак изградње регионалног система за снабдевање водом (наводњавање), одводњавање и изградња рибњака, као део еврорегионалног и међудржавног система,
- проглашење реке Тисе међународним пловним путем,
- реализација свих осталих пројеката који се налазе у ППРС и Стратешком плану Еврорегије ДКМТ,
- реализација и других пројеката за које се накнадно покаже заједнички интерес.

Кикинда, у функционалном смислу, представља центар Севернобанатског региона, тако да привредна повезаност, везе у терцијарном сектору, као и саобраћајна интегрисаност чине да су простори Општина у окружењу у међусобном утицају који се посебно огледа у следећим областима:

- коришћење пољопривредних потенцијала за снабдевање ширег тржишта здравом храном, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета;
- развој малих и средњих предузећа која би могла задовољити потребе ширег тржишта;
- дефинисање улоге и значаја Банатске магистрале и ДП-24 (магистралног пута М-24);
- разматрање могућег заједничког дугоречног решавања водоснабдевања насеља у банатским општинама путем регионалног изворишта (извориште Ковин-Дубовац);
- заједничко одржавање и унапређење електроенергетских система;
- постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара услуга, њихове децентрализације и приближавање корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења;
- интезивирање инфраструктурне и различите функционалне везе и између великих сеоских насеља могућност развоја појединих комплементарних функција у једним односно другим насељима;
- одржати постојеће и успоставити нове институције регионалног карактера у Кикинди (Регионална привредна комора, Завод за заштиту здравља, Завод за заштиту споменика културе, министарство унутрашњих послова, предузеће за путеве);
- туристичка валоризација у регионалном смислу ће бити извршена у току партнерског интегрисања са туристичком понудом окружења;
- рехабилитација угледа и значаја ловног туризма;
- стални мониторинг животне средине на правцима могућег деловања извора загађења;
- трајно или за дужи период решавање проблема депоновања комуналног отпада формирањем регионалне депоније;
- решавање проблема дивљих депонија.

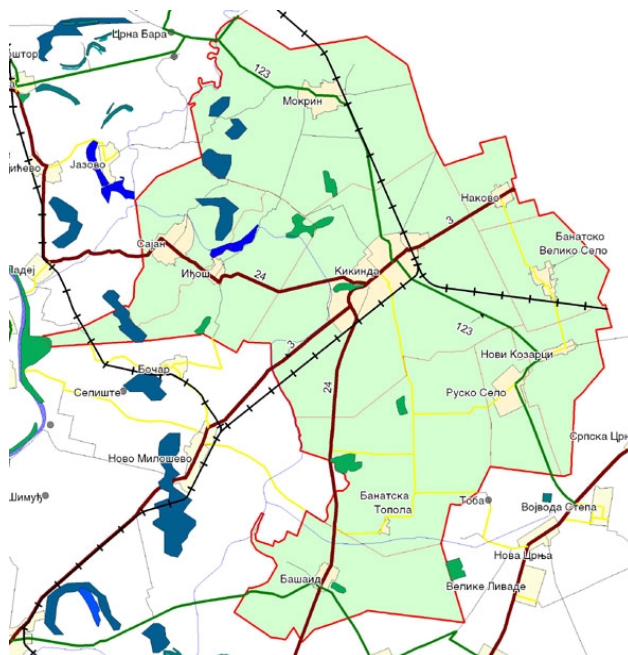
Заједничка сарадња на унапређивању еколошких критеријума у планирању, као и у привредним организацијама мора бити стратешко опредељење политика развоја ових Општина, поготово са аспекта заштите емисионих утицаја индустријских зона.

Изградња будуће регионалне депоније у Кикинди је од интереса и за становнике Општина у окружењу, те ће се на тај начин успоставити потребан и примерен европским стандардима регионални карактер кикиндске депоније.

4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

4.1. Величина и положај Општине

Општина Кикинда се налази у североисточном делу АП Војводине, где заузима површину од 782 km² територије северозападнoг Баната, што је сврстава у 5. по величини општину у Војводини. Граничи се са пет Општина и државом Румунијом.

Слика 2 – Положај насеља и КО Општине Кикинда

На северу и северозападу је граница са Чоком, на западу са Адом, на југозападу је граница са Општином Нови Бечеј, на југу се граничи са Општинама Житиште и Зрењанин, на југоистоку је Општина Нова Црња, а са источне, североисточне и делом северне стране се граничи са Републиком Румунијом.

4.2. Природне карактеристике и услови

4.2.1. Геоморфолошке карактеристике

Простор који заузима Општина Кикинда је део равнице северног Баната. Надморска висина тла у Општини се креће од 77-84 m, а преовлађују коте од 79-80 m. Територија Општине захвата део алувијалне равни Тисе, део алувијалне равни Златице, део Банатске лесне терасе, равничарски предео око Галадске и равничарско земљиште око Ђукушиног потока.

Територија Општине се највећим делом налази на Банатској лесној тераси која је подељена на четири терасе: новокнежевачку, новобечејску, зрењанинску и панчевачку. Лесна тераса на територији кикиндске Општине нема континуирано простирање и највећим делом припада тзв. новобечејско-зрењанинској лесној тераси. Њено простирање најочљивије је јужно од каналисане Галадске. Северно од каналисаног тока Галацке такође се налазе фрагменти лесне терасе у кикиндском, мокринском и делом у иђошком атару. Поједини делови лесне терасе налазе се у међуречју: Златица-Ђукошин каналисани ток, затим Ђукошин ток-Галацка и Галацка-Бегеј.

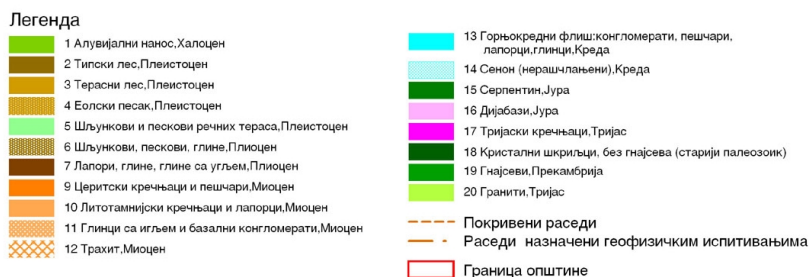
Насеља на територији Општине настала су на просторима где лесна тераса прелази у алувијалну равну реке Тисе и неких њених притока. То се, пре свега, може рећи за насеља Мокрин (80 m), Сајан (78-80 m), Иђош (76-78 m), Нове Козарце (79 m) и Банатско Велико Село (80 m) која се налазе на алувијалној равни реке Галадске. Башаид (80 m) заузима простор на самој ивици лесне терасе у непосредној близини насеља Бикач које је настало уз корито Галадске и њене леве притоке. Насеља Кикинда и Наково настала су углавном на лесној тераси (80 m). Блага заталасаност терена је уочљива и код насеља Башаид и Банатска Топола, док је код насеља Сајан и Иђош та заталасаност изразитија.

Лесна тераса је састављена од барског, преталоженог и сувоземног леса. Највеће распрострањење има барски лес.

Геолошки посматрано, подручје Општине Кикинда лежи на стенским масама кристалистих шкриљаца велике дубине (до 1700 m), над којима се простиру лесоидне глине и алувијалне насlage пескова. Подручје Општине је геолошки веома истражено, мада се и даље истражује. Евидентирани су природни ресурси нафта, гас, квалитетна глина, који се и експлоатишу на подручју обухвата Просторног плана.

Слика 3: Положај Општине Кикинда на Геолошкој карти Војводине

4.2.2. Педолошке карактеристике

Велики број типова, подтипова и варијетета земљишта на простору Општине Кикинда, условљен је разноврсношћу природних услова који су директно утицали на њихову генезу. То су: основни рељеф, богатство микрорељефа, водни режим, хидротехничке карактеристике, клима и вегетација. Највећи део површина представља високо производно и продуктивно земљиште.

На територији Општине има укупно двадесет и три типа, подтипова и варијетета земљишта (Педолошка карта у прилогу).

Табела 2: Педолошка структура земљишта

Тип земљишта	ha	%
Черноземи	20632	21,72
Ливадска црница	19909	25,45
Ритска црница карбонатна	26873	34,37
Ритска смоница	5235	6,69
Алувијално и мочварно земљиште	207	0,27
Солончак и солоњец	5071	6,48
Канали, језера и баре	275	0,35
Укупна површина	78202	100

Основни заступљени типови земљишта на територији Општине:

- черноземи;
- црнице;
- слатинаста земљишта;
- алувијална земљишта;
- мочварна земљишта, трстици и сл.

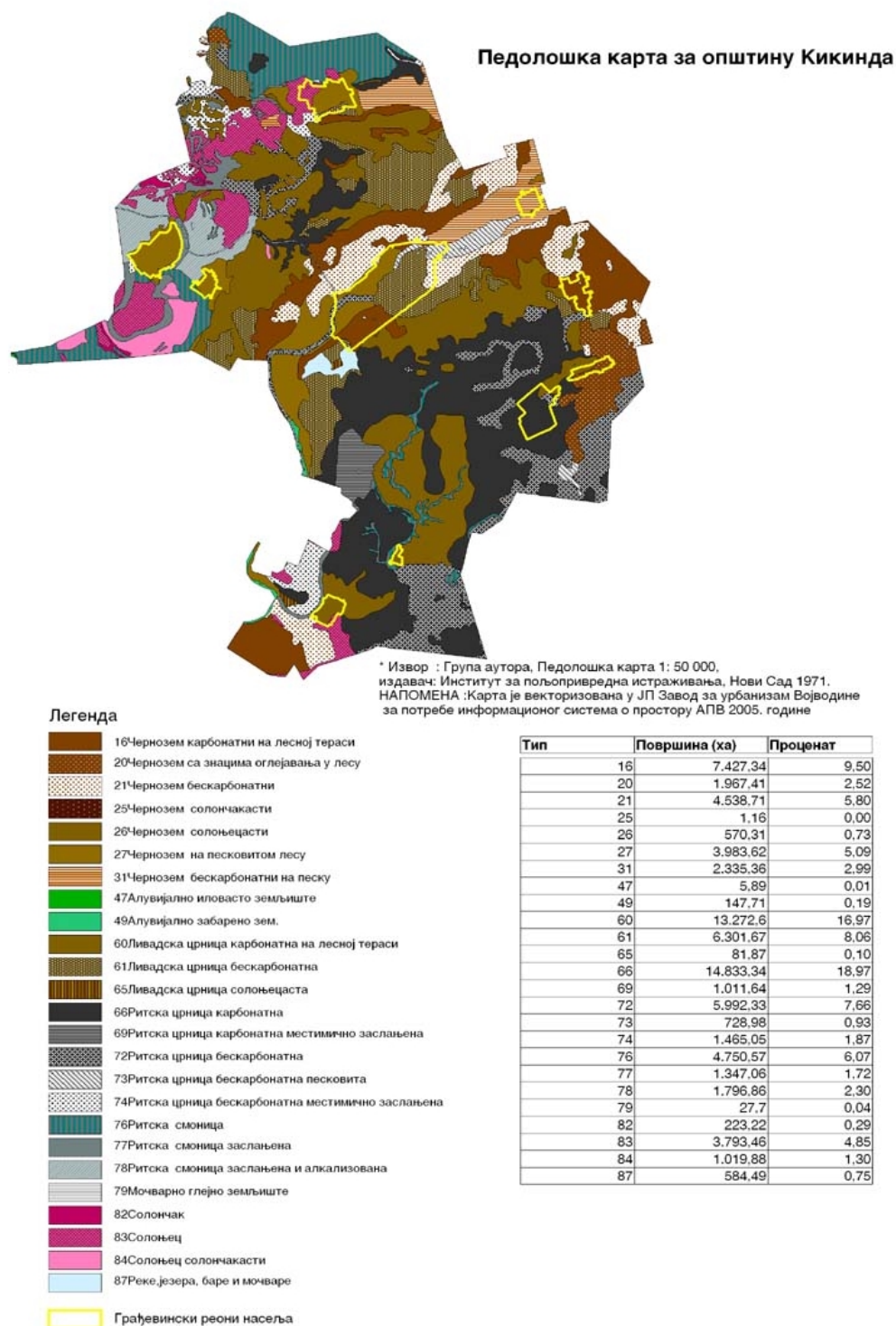
Чернозем - Већи комплекси овог типа земљишта су у источном делу Општине Кикинда, потом јужном и фрагментарно у средишњем делу Општине. Од укупно 7 типова чернозема, 6 је захваћено процентима деградације (од смањеног учешћа кречњака у структури до појаве заслањивања).

Недеградирани облици чернозема налазе се у КО Кикинда, Банатско Велико Село, Башаид, Мокрин и Наково. Заслањени облици чернозема се појављују у КО Мокрин и Сајан.

Црнице су представљене као ритске и ливадске. Ритска црница је најзаступљенији тип земљишта на територији Општине. Потенцијално су плодна и највише погодна за узгој кукуруза, сунцокрета и шећерне репе. Ритска црница са својим подтиповима и варијететима највећим делом се налази у КО Банатска Топола, Кикинда, Мокрин и Башаид. Заслањени типови ових земљишта налазе се у КО Башаид, Мокрин и Сајан

Слатинаста земљишта не захватају веће површине на територији Општине, заступљена су на деловима КО Башаида, Сајана и Иђоша.

Алувијална земљишта заузимају мање од 1 % површине. Јављају се у југозападном делу кикиндског атара, као и у атару Башаида.

Слика 4: Педолошка карта Општине Кикинда

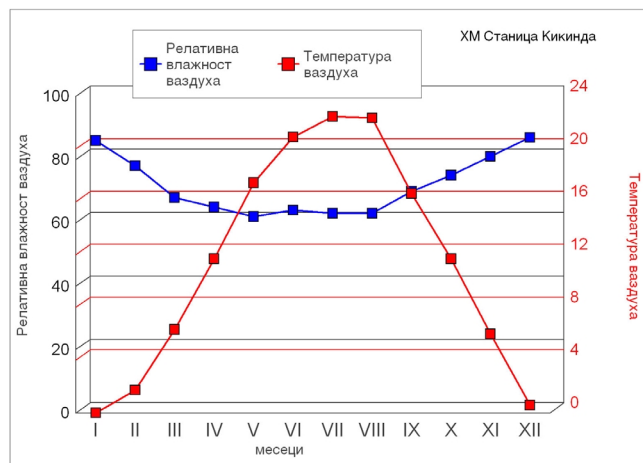
4.2.3. Климатске карактеристике

На основу анализираних климатских услова (температуре ваздуха, осунчања, облачности, падавина, влажности ваздуха и ветра)² може се закључити да на подручју Општине Кикинда влада умерено-континентална клима са извесним специфичностима. Прелазна годишња доба, пролеће и јесен, одликују се променљивошћу времена, с топлијом јесени од пролећа.

Подручје Општине Кикинда припада климатском појасу великих температурних осцилација, који карактеришу изразито хладне зиме и топла лета.

Микроклиматска мерења на подручју општине обављају се на једном мерном месту. Но, и без тога би се могло рећи да значајнијих климатских разлика у оквиру општинске територије нема, услед малог коефицијента пошумљености, као и одсутности површинских вода и висинских разлика терена.

Основу за анализу климатских карактеристика на простору општине, представљају подаци са метеоролошке станице у Кикинди, за период од 1991-2006.год., добијени од Републичког хидрометеоролошког завода у Београду.

Температура ваздуха - Средња годишња температура ваздуха износи 11,5°C. Најхладнији месец је јануар са средњом температуром ваздуха 0,0°C, а најтоплији је јули са 22,5°C. Апсолутна максимална температура ваздуха износи 38,9°C, док је апсолутно минимална од - 22,7°C., тако да апсолутна годишња амплитуда износи 61,6°C. Датуми првог и последњег дана са мразом, са минималном температуром ваздуха испод 0°C се јављају од 26.10. до 19.04. Средње годишњи број дана са минималном температуром ваздуха < 0°C годишње износи 84,1.

Графикон 1: Температура ваздуха 1991-2006.

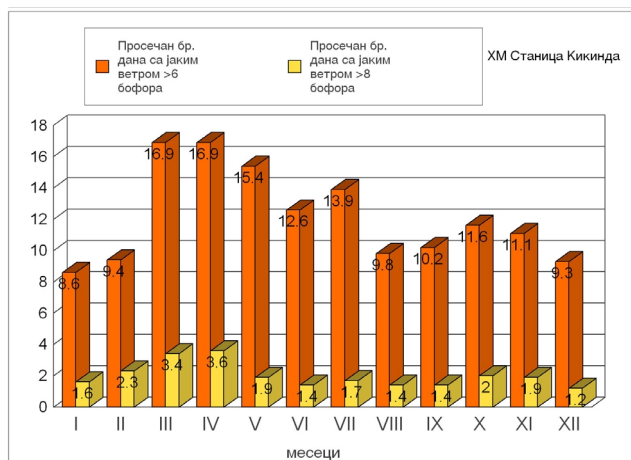
Влажност ваздуха - Просечна релативна влажност ваздуха износи 72,3%. Највећа релативна влажност је у децембру 87 %, а најмања у јулу 62,57%. Минимална вредност релативне влажности ваздуха износи 26,2 %.

Облачност и осунчаност - Средња годишња вредност облачности износи 54%. Средњи број ведрих дана (чија средња дневна облачност није већа од 20 %) просечно годишње износи 61,1 дан. Број облачних дана (при средње дневној облачности од 80 % и већој) већи је од броја ведрих дана а износи просечно годишње око 92,4 дана. Осунчавање је у тесној вези са облачношћу. Према подацима, највећа годишња вредност осунчаности је у јулу 300,4 часова, а најмања у децембру 59,9 часова. Просечна годишња вредност сијања сунца је око 2221,3 часова, односно 6,1 часова дневно, те је дужина осунчавања задовољавајућа.

Падавине - Просечна годишња количина падавина која се излучи над овим простором износи 554,6 mm. Максималне количине падавина се јављају у јулу 68,3 mm а минималне у фебруару 23,6mm. Гледано по годишњим добима, највише воденог талога се излучи током лета 177,1 mm а најмање зими 106 mm. У вегетационом периоду распоред падавина је повољан јер падне нешто више од половине укупне годишње суме 56,2 %. Апсолутна дневна максимална висина падавина износи 60,9 mm. Укупан број дана са падавинама у току године просечно износи 127,9 дана, најмање у октобру 7,8 дана а највише у децембру 13,4 дана. Број дана са падавинама у облику снега просечно годишње се јавља 21,4 дана, док се снежни покривач задржи у просеку 36,4 дана.

Ветровитост - Према подацима метеоролошке станице у Кикинди, у структури годишње учесталости, доминирајући су ветрови из правца југоистока (са 102‰) и северозапада (са 182 ‰) док су најмање заступљени ветрови из правца исток-североисток (26 ‰) и истока (32 ‰). Посматрано по годишњим добима, најучесталији су ветрови из југоисточног правца (током зиме, пролећа и јесени) и северозападног (лети). У погледу просечних брзина, највећу брзину имају такође ветрови из

југоисточног правца и јужног (3,4m/sec) док најмању брзину имају ветрови из источног правца (2,2 m/sec). Просечно годишње учешће тишина на посматраном простору износи 42 %о. Број дана са јаким ветром је 145,6 годишње. Број дана са олујним ветром (јачине 8 и више Бофора) у просеку годишње износи 23,7 дана што је далеко мање од просека за Банат (50,1) односно Војводину (35,2) дана.

Графикон 2: Ветровитост општине 1991-2006.

Закључак - Приликом одређивања будуће просторно-функционалне организације подручја Општине Кикинда треба водити рачуна о свим климатским факторима средине чије ће дејство и надаље морати да се респектује приликом реализације разних инвестиционих захвата. Утицај климатских фактора на будућу просторну и функционалну организацију подручја Општине Кикинда, највише ће се одразити кроз потребу вештачког наводњавања пољопривредног земљишта, формирања ветрозаштитних појасева, повећања атарског зеленила, као и коришћење енергије ветра.

4.2.4. Хидролошке, хидрографске и хидрогеографске карактеристике

Површинске воде

На територији Општине Кикинда постоје три каналисана тока, Златица, Ђукошина речица и Галадска. Деловима корита ових речица трасиран је Кикиндски канал, најзначајнији хидрографски објект на подручју Општине.

Златица је лева притока Тисе у северном Банату, која на територију наше земље долази из Румуније. Врло пространа алувијална равна, са бројним пресеченим и напуштеним меандрима у њој, казује да је у прошлости овуда текла брза и знатно већа река од данашњег тока. Читаво подручје било је у великој мери мочварно. Међутим, ископани су многи канали и дограђени насипи, на ушћима већих канала уграђене су насипне пропусне цеви и постављене црпне станице. У дужини од 10 km узводно од ушћа корито је знатно проширено и продубљено, а Златица је овде, преко Кикиндског канала повезана са главним каналом хидросистема Дунав-Тиса-Дунав.

Слика 5: Хидрографска карта Војводине – Општина Кикинда (1987. ХС ДТД)

Високи водостаји на Златици јављају се у другој половини марта и у првој половини априла, док се за време високих водостаја у овом плитком каналисаном кориту течење воде и не примећује. Режим тока уређен је уставама на ушћу Златице у Тису, на улазу реке у нашу земљу и на почетку дела Кикиндског канала.

Галадска је целом својом дужином каналисана и представља, у већем свом делу, ток без већег значаја сем дела корита којим је трасиран Кикиндски канал. Каналисани ток тече кроз неколико бара од којих је најзначајнија Штеванчева бара у североисточном делу Кикинде. Даље кроз град Галадска тече подземним цевоводом, а након тога уређеним коритом, у дужини од неколико километара обложеним бетонским плочама. Око 8 km југозападно од Кикинде улива се у Кикиндски канал Галадска има мелиоративну функцију и то углавном дренажну. Највећа количина воде, до 16 m^3 каналисано корито Галадске пропушта у првој половини априла, док најмање воде, око $0,2 \text{ m}^3/\text{s}$ ток има у јесењем периоду.

Ђукошина речица је највећа притока Златице. Ова каналисана речица је данас током већег дела године сува. Ђукошина речица тече у правцу Мокрина, а затим иде у правцу Иђоша. Корито је пресечено Кикиндским каналом, а ушће се налази на Златичином сектору Кикиндског канала.

Кикиндски канал изграђен је централним делом северног Баната. Канал полази од Тисе код Падеја и дужином од 10 km трасиран је проширеним коритом Златице, које напушта северозападно од Сајана и узима правац истока. Пре Кикинде полукружно скреће ка југу, да би 8 km југозападно од Кикинде наставио уређеним коритом Галадске. Последњим километрима свог тока напушта Галадску и спаја се са главним каналом хидросистема ДТД, 18 km источно од Бечеја. Дужина канала износи 50 km.

На самом споју Кикиндског канала и Златице налази се регулациона устава Сајан, капацитета $20 \text{ m}^3/\text{s}$.

На овој устави карактеристични водостаји за горњу воду (Златица) су:

- максимални 77,85 mАНВ
- минимални 74,00 mАНВ
- радни, најдуже трајања 74,80-75,50 mАНВ

Карактеристични водостаји за доњу воду (Кикиндски канал) су:

- максимални 77,50 mАНВ
- минимални 74,00 mАНВ
- највероватнији 74,80-75,00 mАНВ

У зависности од влажности терена канал има улогу, заједно са Златицом, главног реципијента за одводњавање, а по потреби и за довођење воде на ово подручје. У периоду *одводњавања* овај канал прима велике воде Златице, као и унутрашње велике воде северног Баната дуж трасе и уводи их у канал Банатска Паланка – Нови Бечеј. Протицаји на ушћу Кикиндског канала заједно са водама Златице могу да износе максимално 46 m³/s. У периоду за *снабдевање водом* преко овог канала се доводи свежа вода из Тисе до потрошача: за пољопривреду, рибарство, индустрију и др. Могућности система за наводњавање су у овом тренутку ограничене, и сведе се на могућност наводњавања у непосредној близини изграђених канала, у којима се може обезбедити вода у периоду наводњавања. Канал је тако димензионисан да се њиме може обављати двотрачна пловидба шлепова од 500 t, односно једнотрачна пловидба за шлепове до 1000 t носивости.

"Штеванчева бара" – Старо језеро је водена површина, проширење некадашњег речног тока Галадска кроз Кикинду. Налази се у непосредној близини центра, на најнижем делу града, на простору спортско-рекреационог центра "Језеро". Бара има изванредан мали пад и веома споро отиче. На њен водни режим највише утицаја имају подземне воде. Бара до сада никад није пресушила. Шездесетих година XX века "Штеванчева бара" урбано је уређена у градско купалиште. Изградњом савременог спортског центра 1978. године простор старог језгра је запуштен, иако је овај атрактивни природни простор сачувано обележје некадашњег баровитог Баната.

Слика 6: Карта важнијих водопривредних објеката

Мелиоративне системе чине канали разноврсних техничких карактеристика, који су претежно двонаменског карактера, служе за одвођење сувишних вода за време падавина и за обезбеђење воде за наводњавање у сушном периоду. Квалитет вода канала зависи од степена пречишћености отпадних вода које се упуштају у њих, па стога упуштена вода у канале мора имати одређени степен пречишћености, што је посебно важно код наводњавања.

Од водопривредних објеката за заштиту од штетног дејства спољашњих вода на територији Општине Кикинда налази се део насипа прве одбрамбене линије на Тиси, Кикиндском каналу и Златици. Косина насипа са небрањене стране изграђена је у нагибу 1:3. Косина насипа са брањене стране као и на местима где има банкена, изграђена је у нагибу 1:3, док је косина насипа од банке до ножице насипа 1:7. Ширина круне насипа по целој дужини износи 6,00 m.

Подземне воде

Фреатска издан (издан са слободним нивоом) представља горњи, најплићи водоносни хоризонт формиран у седиментима изнад првог, глиновитог слоја. Присутна је на читавој територији, али јој дубина није свуда иста, као ни режим. Фреатска издан је на

мањој дубини у алувијалним равнинама, нарочито поред каналисаних речица и канала према којима се подземно креће. С обзиром на то да због малих нагиба на топографској површини површинског отицања падавина готово и нема, ниво воде у каналима показује ниво фреатске издани чак и у широј околини канала. Како у каналима, тако и у секундарним удубљењима, напуштеним коритима поменутих речица, изданска вода у кишним периодима избија на површину, а у дубљим се током дужег дела године и задржава.

Просечна дубина издани у алувијалној равни у тридесетогодишњем периоду (1951-1980) била је 226 cm. Ниво подземне воде био је најплићи у априлу, 159 cm, а најдубљи у истом периоду у новембру, 292 cm. Овакав режим је последица у првом реду режима падавина, али очито је да на њега утичу и други фактори као што су подземни дотицај и отицај, везе са другим водоносним слојевима, контакт са површинским токовима, вегетациони покривач и др.

Просечна дубина издани на лесној тераси била је за 30 cm већа и износила је 256 cm, а уочене су знатне сличности у режиму фреатске издани. Сам град Кикинда изграђен је на нешто вишим оцедитијим површинама у односу на околни терен. И поред тога, град угрожавају плитке подземне воде које с временом показују тенденцију перманентног дизајна.

Треба на крају истаћи да су фреатске воде у великој мери загађене и као такве не препоручују се за пиће, али се могу користити у друге сврхе.

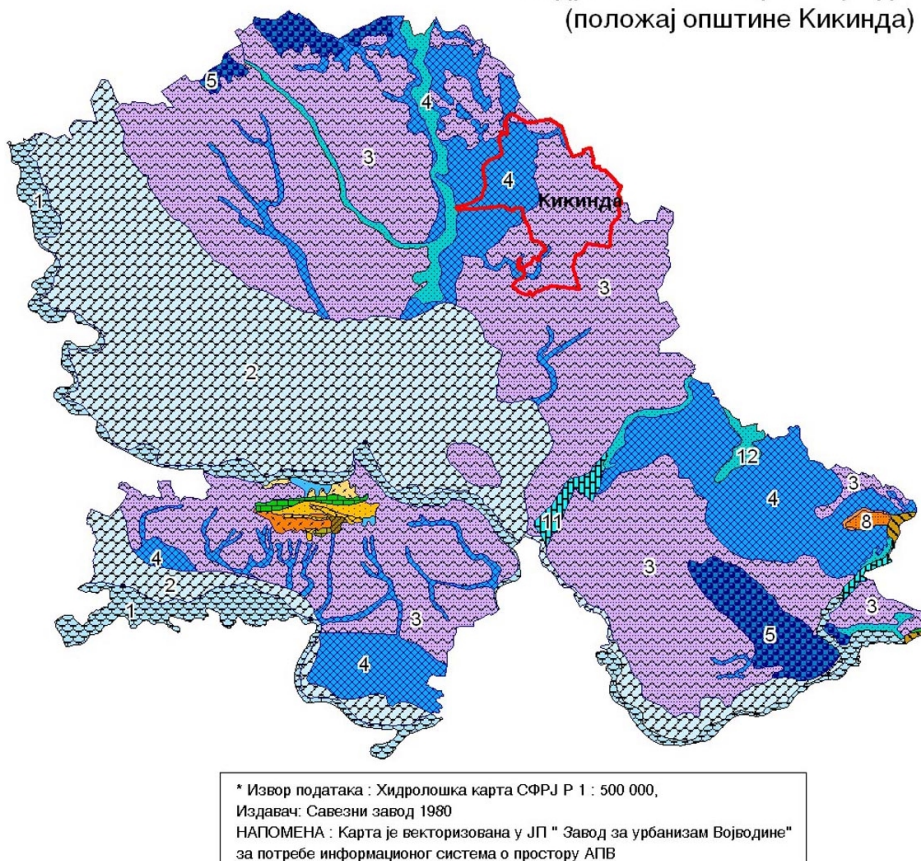
Артешка издан (издан са нивоом под притиском) обухвата подземне воде које се налазе испод фреатских. Оне се такође налазе у растреситим седиментима, али за разлику од фреатских, у повлати и подини имају водонепропусни слој.

На подручју кикиндске Општине артешке воде се јављају у више хоризоната. Из плићих, са дубинама до 100 m, формиране су издани са субартешким притиском. На већим дубинама обично 100 m до 300 m налазиле су се прве артешке издани које због већег притиска избацују воду изнад топографске површине. Услед дугогодишње експлоатације воде дошло је до опадања притиска у издани и оне данас имају субартешки карактер.

Водоносни хоризонти на подручју Општине су на различитим дубинама, што показују дубине бунара по насељима. У Кикинди се користи 11 бунара за потребе водовода, у Банатском Великом Селу и Иђошу по два и у осталим насељима по један. Дубине бунара су, како је истакнуто, различите и крећу се од 146 m до 240 m.

Вода не одговара Правилнику за заштиту воде за пиће (хигијенско техничке мере) услед повећане количине амонијака и утрешка калијум-перманганата. Већи број бунара има воду жућкасте боје услед присуства органских материја. Ови недостаци обично су у границама толеранције.

Хидрогеолошка карта Војводине *
(положај општине Кикинда)

Слика 7: Положај Општине Кикинда на Хидрогеолошкој карти Војводине

Легенда

	1Шљунковите алувијалне наслаге
	2Песковите алувијалне наслаге
	3Лес и песковити лес
	4Лесоидни седименти
	5Еолски пескови
	6Конгломерати, пешчари,
	7Зелени шкриљци и амфиболити
	8Гнајсеви, микашисти, лептиколити
	9Аргилошисти, филити, пешчари и конгломерати
	10Серпентинити и перидотити
	11Алувијални пескови, местимично заглињени
	12Ситнозрни пескови
	13Глине, пескови, шљункови, пешчари, конгломерати, лапорци и кречњаци
	14Глине, лапоровите глине, песковите и шљунковите глине
	15Лапори у смењивању са песковима и шљунковима
	16Кречњаци, плочасти и танкослојевити, лапорци и лапоровити кречњаци
	17Кречњаци и доломити у смењивању
	18Дацити, андезити, порфири, базалти, и дијабази
	Граница општине

4.3. Природне вредности подручја

Природни ресурси Општине Кикинда су:

- пољопривредно земљиште,
- минералне сировине:
  - угљоводоници у течном и гасовитом стању (**нафта и гас**) и остали природни гасови;

- неметаличне минералне сировине и сировине за добијање грађевинског материјала (**глина**);
- подземне воде из којих се добијају корисне минералне сировине и геотермална енергија, као и подземне воде везане за рударску технологију и гасови који се са њима јављају (у даљем тексту: **подземне воде**).

Пољопривредно земљиште - плодно пољопривредно земљиште (најквалитетнијих земљишта високих производних потенцијала) обухвата око 70.000 ha. Територија Општине Кикинда припада реону пољопривредне ратарске производње «Северни Банат» са производњом свих основних ратарских култура, а такође и лековитог, ароматичног и зачинског биља. На овом подручју постоје добри услови за развој и унапређење сточарства.

Минерална богатства - територија Општине Кикинда изузетно је богата налазиштима нафте и гаса, која се експлоатишу и даље истражују. Налазишта су углавном концентрисана на три простора у оквиру Општине (Кикинда, Мокрин и Кикинда-Варош). Производња сирове нафте са територије Општина Кикинда, по подацима из 2001. године, износила је 279.000 t, а то је 37,40 % укупне производње сирове нафте у Србији. Производња природног гаса била је 244.000.000 m³ или 48,13 % укупне производње природног гаса у Србији у 2001. години.

На простору обухвата плана налазе се нафтно-гасно поља у експлоатацији: "Сателит Кикинда - варош", "Мокрин", "Ново Милошево", "Башаид", "Кикинда - поље", "Кикинда - исток", "Кикинда - варош", "Црна Бара", "Црна Бара - југ".

Глина високог квалитета експлоатише се на територији Општине и користи у индустрији грађевинског материјала.

У постојећим лежиштима глине "Глинокоп-источни ревер", експлоатише се опекарска глина за потребе Фабрике АД "ТОЗА МАРКОВИЋ" Кикинда, док Фабрика ГП "Северни Банат" Кикинда експлоатише постојеће лежиште песка "Мајдан Песак", а предузеће АД "Градитељ" АД Кикинда експлоатише постојеће лежиште песка "Дерић".

Хидрогеотермални потенцијали Општине Кикинда детаљно су испитани на бушотинама Mk-1/H Mokrin, Šm-1/H Кикинда, Ki-2/H Кикинда, Vs-1/H и Vs-2/H Банатско Велико Село, Ki-4/H Кикинда, KV-11 Кикинда, Ks-1 Кикинда салаш и BC-5 Банатско Велико Село, све бушотине су ван експлоатације.

4.4. Становништво

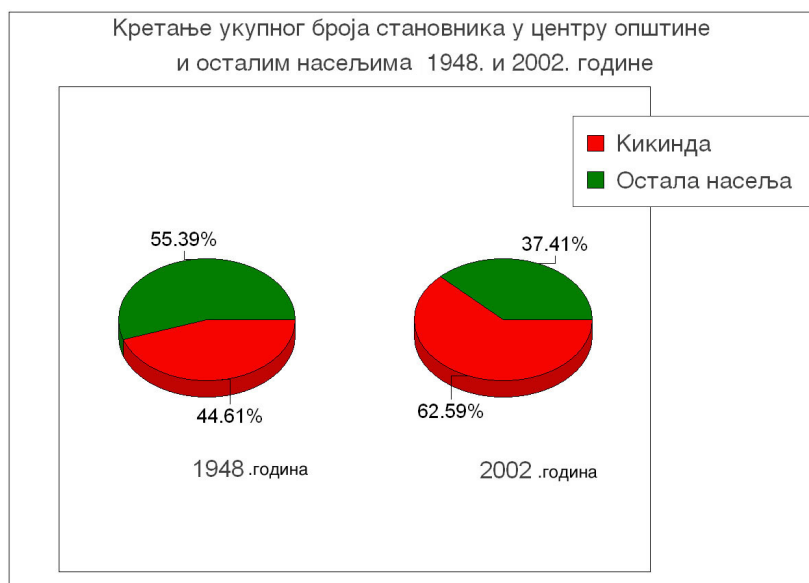
Анализа демографског развоја насеља Општине Кикинда извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2002. године.

Табела 3: Кретање укупног броја становника

Насеља	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Бан.Топола	1255	1029	1101	1848	1463	1176	1066	-0,30	-1,52
Бан.В. Село	4388	4276	4310	3603	3332	3110	3034	-0,69	-0,45
Башаид	4510	4439	4367	3982	3864	3738	3503	-0,47	-0,47
Бикач	446	391	421	324	-	-	-	-	-
Иђош	3034	3064	2857	2540	2338	2263	2174	-0,62	-0,35
Кикинда	28665	29571	34059	37576	41706	43043	41935	0,71	0,03
Мокрин	8369	7984	7924	7328	6567	6303	5918	-0,64	-0,50
Наково	3438	3524	3378	2834	2604	2520	2419	-0,65	-0,35
Н. Козарци	3422	3634	3668	3068	2668	2483	2277	-0,76	-0,76
Руско Село	4294	4341	4143	3830	3657	3520	3328	-0,47	-0,45
Сајан	2430	2432	2334	1982	1655	1553	1348	-1,10	-0,98
Укупно	64251	64685	68562	68915	69854	69709	67002	0,08	-0,20

Према последњем попису становништва 2002. године, у 10 насеља Општине Кикинда живи 67002 становника, а у центру Општине живи 62,6% становника, што представља значајну концентрацију (1971.године у седишту Општине живело је око 55% укупног општинског становништва).

Анализа кретања укупног броја становника Општине Кикинда, за период од 1948-2002. године, указала је на тренд благог пораста укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од 0,08%. У кретању укупног броја становника издвајају се два периода. Популациона величина перманентно расте до Пописа 1971. године, а од тада опада. Посматрано по насељима сва насеља бележе пад укупног броја становника, осим општинског центра (најизраженији пад је у насељу Сајан). Од 1981. године пад укупног броја становника Општине је израженији, нарочито у насељима Банатска Топола, Сајан и Нови Козарци. Од 1981. године и насеље Бикач је престало да постоји као самостално насеље и од тада припада насељу Башаид.

Графикон 3: Кретање укупног броја становника

Анализа структура становништва по великим добним групама указује на повећање континента старог становништва, јер 51,0% популације општине чини старије средовечно и старо становништво, са екстремно високим индексом старења.

Радни континент (жене 15-59 год. и мушкарци 15-64 год.) чини 65,5 % укупне популације. Укупан број активних лица је 29897 (највећи број активних је у секундарним делатностима), а општа стопа активности је 44,8. Искоришћеност радног континента је 68,1 %. Од укупне популације општине свега 7,6% је пољопривредно становништво, од чега је 57,9% активно пољопривредно становништво.

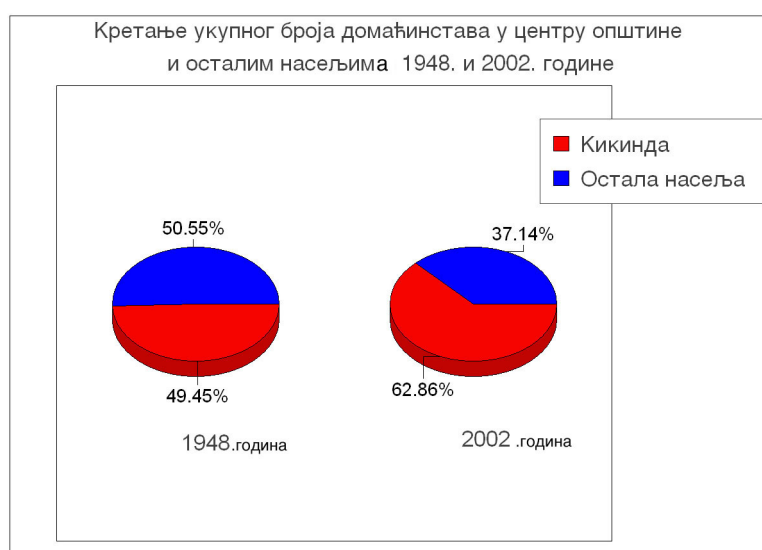
Лица са личним приходом чине 22,3 % укупне популације општине, а издржавана лица око 33,0 % укупне популације. Коефицијент издржаваности (однос издржаваних лица и броја активних) је 0,74.

Анализа образовне структуре становништва је повољна. У популацији старијој од 10 година 2,6 % је неписмено становништво (1971. год. 11,9%). Од становништва старијег од 15 година највеће учешће има становништво са завршеним средњим (42,1%) и основним образовањем (26,3%), док је удео лица са завршеним вишим и високим образовањем 8,6%.

Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948-2002.год), имало тренд пораста. Просечна величина домаћинства опадала је од 4, до 2,9 чланова по домаћинству, као последица процеса раслојавања домаћинстава.

Табела 4: Број домаћинства

Насеља	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Бан.Топола	307	283	297	530	430	375	351	0,25	-0,97
Бан.В.Село	768	850	997	970	936	1064	1112	0,69	0,82
Башаид	1103	1160	1188	1181	1224	1191	1106	0,01	-0,48
Бикач	117	107	113	94	-	-	-	-	-
Иђош	791	855	823	806	779	760	702	-0,22	-0,50
Кикинда	7912	8359	10375	11965	13693	14398	14607	1,14	0,31
Мокрин	2123	2145	2274	2257	2212	2324	2079	-0,04	-0,30
Наково	567	624	756	743	750	880	849	0,75	0,59
Н.Козарци	596	688	807	769	724	755	755	0,44	0,20
Руско Село	1031	1145	1141	1175	1207	1190	1160	0,22	-0,19
Сајан	686	745	723	685	627	592	518	-0,52	-0,91
Укупно	16001	16961	19504	21175	22582	23529	23239	0,69	0,14

Графикон 4: Кретање броја домаћинства

На основу извршене анализе може се оценити да је општа демографска ситуација на подручју Општине Кикинда неповољна. Дошло је до пада укупног броја становника (перманентно од 1981. године), погоршања старосне структуре и виталних карактеристика популације (опадање стопе наталитета, пораст удела становништва старијег од 60 година).

Становништво Општине Кикинда налази се у стадијуму дубоке демографске старости и има демографска обележја која карактеришу и Војводину као целину (негативни природни прираштај, ниски наталитет и фертилитет, висока стопа морталитета и др.), јер је Војводина већ деценијама демографски старо подручје.

Старосна структура становништва по насељима је таква да неће обезбедити побољшање демографске ситуације ни у наредном периоду (сем у општинском центру), а у дугорочном периоду процес старења у Општини Кикинда биће мало блажи него у Војводини, јер је удео млађих од 20 година нешто виши од војвођанског просека.

Општина Кикинда спада у оне Општине у Покрајини у којима је квалификациона структура на вишем нивоу. Проценат неписмених је нешто изнад војвођанског просека, док је квалификациона структура на војвођанском нивоу или нешто вишем. Овако повољна образовна структура становништва обезбеђује квалитетну (квалификовану) радну снагу, основу за интензивнији привредни развој.

Применом одговарајућих мера демографске политике потребно је утицати на успоравање негативних демографских тенденција.

4.5. Мрежа насеља и јавних служби

4.5.1. Мрежа насеља

Мрежу насеља Општине Кикинда одликују: велика диверзификованост у погледу генезе, величине, морфологије и функције насеља. Има особине субсистема, формираног у северном Банату, као део целине војвођанске мреже насеља.

На простору Општине Кикинда као јединствене заједнице насеља, формирана је заједница насеља везана за град Кикинду, као општински центар. Кикинда се у просторно-функционалној организацији, третира као двостепени центар, јер је осим општинског центра, истовремено и центар регионалног значаја. Кикинда је, административно центар Севернобанатско-потиског региона у који улазе Општине:

- Кикинда,
- Чока,
- Нови Кнежевац,
- Ада,
- Сента и
- Кањижа.

У Општини Кикинда има 10 насеља која имају статус насеља по статистичкој номенклатури. Дистрибуција становништва према величинским категоријама за 10 насеља указује да је просечна популациона величина 6700 становника, од чега је 5 насеља у категорији од 1001-3000 становника, 3 насеља у категорији од 3001-5000, по 1 насеље у категорији 5000-10000 и 30001-50000, док у категорији од 10000-30000 нема ниједног насеља, што говори о поларизацији и просторној доминацији централног насеља Општине.

Табела 5: Величинска категоризација насеља Општине Кикинда 2002.

Величинска категорија	Број насеља	Број становника	Просечна величина насеља	Густина настањености (ст/км ²)
до 1000	0	-	-	-
1000-3000	5	9284	1856	31.5
3000-5000	3	9865	3288	65.4
5000 -10 000	1	5918	5918	40.1
10 000-30 000	0	-	-	-
30 000-50 000	1	41935	41935	221.3
Укупно	10	67002	6700	85.7

Постојећи проблеми и ограничења за даљи развој Општине Кикинда у области **мреже насеља и урбанизације** односе се на:

- присутну поларизацију и неравномерност у досадашњем развоју и концентрацију становника, активности и садржаја у изразито развијеном регионалном и општинском центру - Кикинди;
- веома мала густина насељености (85 ст/км² на подручју обухваћеном Просторним планом, у односу на 94 ст/км² за подручје Војводине);
- веома мала густина мреже насеља (1,3 насеља/ 100 км² у односу на 2,2 насеља/ 100 км² на подручју Војводине) и изразита просторна доминације насеља градског карактера;
- непланско ширење насеља.

Основни закључак је да је у Општини Кикинда евидентна велика диспропорција између општинског центра и осталих насеља, што је проузроковало деградацију руралног подручја. Из тих разлога, у сеоским насељима је присутна константна и све већа депопулација (негативан природни прираштај и исељавање становништва), убрзани процес старења становништва, смањење броја радно способног становништва, слабија комунална опремљеност насеља.

4.5.2. Рурална подручја

Основне карактеристике сеоских насеља у кикиндској Општини су нешто повољнијих трендова од просека Војводине. Оцена је да је сеоски насеобински систем стабилан и равномерно распоређен на целој територији Општине. Два су основна услова определила положај насеља на простору Општине и то: природни услови и саобраћајни системи.

Табела 6: Становништво у Кикинди и сеоским насељима 1869-2002.

Године пописа	1869.	1880.	1890.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
Град Кикинда	18834	19845	22768	26356	25774	28400	28665	29571	34059	37576	41706	43051	41935
%	37,35	40,43	41,61	45,89	45,05	46,82	44,61	45,72	49,68	54,53	59,70	61,73	62,59
Села у Општини	31588	29234	31948	31073	31436	32256	35586	35114	34503	31339	28148	26692	25067
%	62,65	59,57	58,39	54,11	54,95	53,18	55,39	54,28	50,32	45,47	40,30	38,27	37,41
Општина укупно	50422	49079	54716	57429	57210	60656	64251	64685	68562	68915	69854	69743	67002

У периоду 1869-2002. извршен је процес концентрације становништва у Кикинди у односу на сеоска насеља, тако да је садашња концентрација општинског становништва у Кикинди (62,59%) последица, поред осталих фактора и демографског пражњења руралног залеђа.

Изразит индустријски центар град Кикинда и његов степен централизованости у односу на остала сеоска насеља неповољно делује на сеоска насеља. Стога је у будућности потребно дефинисати и децентрализовати неке функције и тако остварити просторно развојну равнотежу и рационалан одржив развој целе територије, као и стабилност у руралном развоју.

4.5.3. Стање поседа, премера и комасације

На територији општине Кикинда извршена је у потпуности обнова премера и уређење пољопривредног земљишта комасацијом у свих 10 КО у периоду од 1965. до 1988. године. Премер је урађен у Гаус-Кригеровој пројекцији, размере планова 1:1000 за грађевинске реоне, и 1:2500 за ванграђевинске реоне.

Катастар непокретности урађен је за три КО: Башаид, Кикинда и Сајан. Дигитални катастарски план тренутно се ради за две КО: Кикинду и Наково. У осталим КО још су у употреби катастар земљишта и земљишна књига. Уређењем земљишта комасацијом реализовани су пројекти грађевинских реона, намене површина, детаљне каналске мреже, путне мреже, формиране су велике табле и геодетска основа. Парцеле су укрупњене, површине од 0,95 до 3,07 ха и правилног су облика и оријентације. Груписани су поседи због заједничке обраде.

Уређењем пољопривредног земљишта комасацијом на подручју општине Кикинда постигнути су следећи ефекти:

- решени су имовинско-правни односи;
- уређена је путна и каналска мрежа у ванграђевинским реонима;
- формиране су парцеле веће по површини правилних облика и оријентације;
- извршено је груписање поседа због заједничке обраде;
- формиран су велики комплекси земљишта за савремену обраду;
- остварени су предуслови за наводњавање;
- пројектоване су границе насеља и КО;
- реализован је пројекат геодетске основе;
- добијене су валидне катастарско-топографске подлоге за будућа планирања и пројектовања.

Општина Кикинда је пример одлично уређене земљишне територије чији ефекти ће се осетити у блиској будућности. На територији општине Кикинда, за сада, није потребно планирати уређење земљишта комасацијом.

4.5.4. Организација јавних служби

На простору Општине Кикинда постојећи просторни распоред установа јавних служби у највећем делу је концентрисан у Кикинди, као општинском и регионалном градском центру. У осталим насељима јавне службе су заступљене само са најосновнијим садржајима, нису довољно опремљене и њихов даљи развој мора задовољити веће потребе становништва.

Од установа **социјалне заштите** формирани су Центар за социјални рад и Геронтолошки центар. Обе ове установе су у Кикинди, међутим објекти у којима се налазе не одговарају њиховим потребама првенствено у смислу смештајних капацитета.

Дечије установе за **предшколско васпитање** деце старости од 1-7 година налазе се у свим насељима у Општини.

Основно образовање је обезбеђено у свим насељима у Општини, с тим што се од укупно 16 школа са осмогодишњим образовањем, 7 школа налази у Кикинди а по једна у сваком насељу у Општини. Од седам школа за основно образовање у Кикинди, пет су општег типа, једна је основна музичка школа "Слободан Малбашки" и једна је школа за специјално образовање деце ометене у развоју. Опремљеност школских објеката је различита и не задовољава у довољној мери потребе ученика за савременијим начином презентације наставног програма. По површини школских објеката, већина школа одговара нормативима за ову врсту објеката.

Средње образовање се одвија у четири средње школе које се налазе у Кикинди и то:

- Гимназија "Душан Васиљев",
- Техничка школа (са формираних 19 одељења са трогодишњим образовањем и 23 одељења са четворогодишњим образовањем),
- Економско-трговинска школа
- Средња стручна школа "Милош Црњански" (хемијско-прехранбеног, грађевинског и медицинског смера).

Од **виших и високошколских установа**, у Кикинди су формиране Виша школа за васпитаче и огранак Факултета техничких наука из Новог Сада (машинско одељење).

Табела 7: Постојеће јавне службе по насељима – предшколске установе, основно, средње и више и високо образовање³

Насеље	Предшколско васпитање и образовање	Основно образовање	Средње образовање	Више и високо образовање
Банатска Топола	+	+	-	-
Банатско Велико Село	+	+	-	-
Башаид	+	+	-	-
Иђош	+	+	-	-
Кикинда	+	+	+	+
Мокрин	+	+	-	-
Наково	+	+	-	-
Нови Козарци	+	+	-	-
Руско Село	+	+	-	-
Сајан	+	+	-	-

Здравствена заштита становништва организована је преко Медицинског центра у Кикинди, у чијем саставу се налази Општа болница и Дом здравља са својим службама. У свим осталим насељима у Општини здравствена заштита становништва организована је у амбулантама. Апотеке се налазе у свим насељима.

³ Подаци добијени од Општине Кикинда, Општинска управа, Одељење за стамбено-комуналне послове, урбанизам и привреду, Кикинда

Ветеринарска служба са апотекама организована је у Кикинди, са огранцима по насељима.

Табела 8: Приказ постојећих јавних служби по насељима – социјална и здравствена заштита

Насеље	Дом за старе	Медицински центар	Амбуланта	Апотека	Ветеринар. служба
Бан. Топола	-	-	+	+	+
Бан. В. Село	-	-	+	+	+
Башаид	-	-	+	+	+
Иђош	-	-	+	+	+
Кикинда	+	+	+	+	+
Мокрин	-	-	+	+	+
Наково	-	-	+	+	+
Нови Козарци	-	-	+	+	+
Руско Село	-	-	+	+	+
Сајан	-	-	+	+	+

Културни живот грађана одвија се у више различитих установа културе, међутим највећи број ових објеката налази се у Кикинди и то су: Народни музеј, Народно позориште, Историјски архив, Народна библиотека "Јован Поповић", Центар за ликовну и примењену уметност "Terra" са музејским простором и градском галеријом, Дом омладине, Академско друштво "Гусле" и ЈП Информациони центар. Основна карактеристика ових установа је да задовољавају само минималне потребе и што се тиче капацитета и квалитета објеката, тако да су потребна што хитнија улагања у њихову обнову и проширење.

У свим насељима у Општини налазе се библиотеке са читаоницом, које су огранци Народне библиотеке "Јован Поповић" из Кикинде.

Објекти **физичке културе** налазе се у свим насељима и то су углавном отворени терени за фудбал и у мањем броју за рукомет. У Мокрину се налазе два отворена терена и један затворени терен за тенис.

У Кикинди се поред отворених терена за фудбал, атлетику, ваздухопловни спорт, стрелиште, налазе и отворени и затворени базен, затворени спортски објекти за џудо и куглање и СЦ "Језеро", а у Банатском Великом Селу – отворени базен. Због недостатка спортских објеката поједини клубови, као што су мушки и женски одбојкашки клуб, приморани су да за своје тренинге користе фискултурне сале у школским објектима, што представља проблем због неопходног уклапања са редовном наставом и распоредом слободних термина у тим школама.

Табела 9: Приказ постојећих јавних служби – култура, уметност, информације

Насеље	Назив установе	Појединачни садржаји и активности	Корисна површ. (m ²)	Капацитети/ број књига
Банатска Топола	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	25,0	Бр. књ.6679
Банатско Велико Село	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	30,0	Бр. књ.5720
Башаид	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	60,0	Бр. књ.9539
Иђош	Огранак библиотеке		30,0	Бр. књ.6543
Кикинда	Центар за ликовну и примењену уметност "Terra", музејски простор	Симпозијум "Terra", музејска делатност, дизајн студио, настава за студенте и постдипломце, конзервац. и рестаурација	38.352	
	Центар за ликовну и примењену уметност "Terra", градска галерија	Самосталне и групне изложбе	119,3	
	Дом омладине	Предавања, манифестације, смотре	сва 200	100 места
	ЈП Информациони центар Кикинда	Информисање	573,94	
	АДЗНМ "Гусле"	Културно-просветна функција, 15 секција: игра и музика	750	600 активних чланова
	Народни музеј Кикинда	Изложбене поставке	3.610,88	5 одељења, 25.000 експон., 19 изложб. просторија, свеч сала (150 сед.), 5000 наслова у библ.
	Историјски архив	Прикупљање архивске грађе		350 фондова и збирки, од 1774. године
	Народно позориште Кикинда	Припремање и извођење представа	1600	312 места
	Народна библиотека "Јован Поповић"	Рад са корисницима Културно-образовни програм	587,97	Бр. књ. 96525
Мокрин	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	114,0	Бр. књ. 13803
Наково	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	50,0	Бр. књ. 6154
Нови Козарци	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	45,0	Бр. књ. 7283
Руско Село	Огранак библиотеке	Рад са корисницима Културно-образовни програм	60,0	Бр. књ. 7320
Сајан	Огранак библиотеке	Рад са корисницима, Културно-образовни програм	55,0	Бр. књ. 5942

4.6. Привреда

Као основа за анализу досадашњег привредног развоја Општине Кикинда коришћени су подаци Републичког завода за статистику, подаци Секретаријата за стамбено-комуналне послове, грађевинарство и привреду Општине Кикинда, као и резултати извршене анкете мањег броја субјеката планирања (појединачна предузећа, представници МЗ и други).

Сагледавањем основних развојних индикатора извршена је анализа привредне развијености Општине Кикинда.

Према оствареном народном доходу (НД) носиоци привредног развоја Општине Кикинда су индустрија са рударством и пољопривреда. У табелама на страни 41 дат је преглед оствареног НД 2005. године, по делатностима и облицима својине.

Из прегледа се види да је највећи НД остварен у сектору вађења руда и камена, затим подједнако у пољопривреди, лову, шумарству и водопривреди и у прерађивачкој индустрији и у трговини на велико и мало. Од укупно оствареног НД у Општини Кикинда, 2005. год, око 32% је остварено у сектору вађења руда и камена, што представља 98,4% оствареног дохода у овом сектору Северно-банатског округа или 10% оствареног дохода овог сектора на нивоу Војводине. Од укупног НД подједнако је остварено у приватној и државној својини око 46,5%, 4% у мешовитој, око 2% је остварено у друштвеној својини и мање од 0,5% у задружној својини. У структури запослених⁴, од укупно 22970 активних у секундарним делатностима ради око 43%, у терцијарним 39% и у примарним делатностима ради око 18%.

Степен привредне развијености одређује се према различитим критеријумима. Један од њих је остварени НД по становнику, као и одређени показатељи за мерење степена развијености (кориговани НД/становнику, број запослених на 1000 становника, промет у трговини на мало по становнику, број телефонских претплатника на 1000 становника) приказани у табелама 21 и 22.

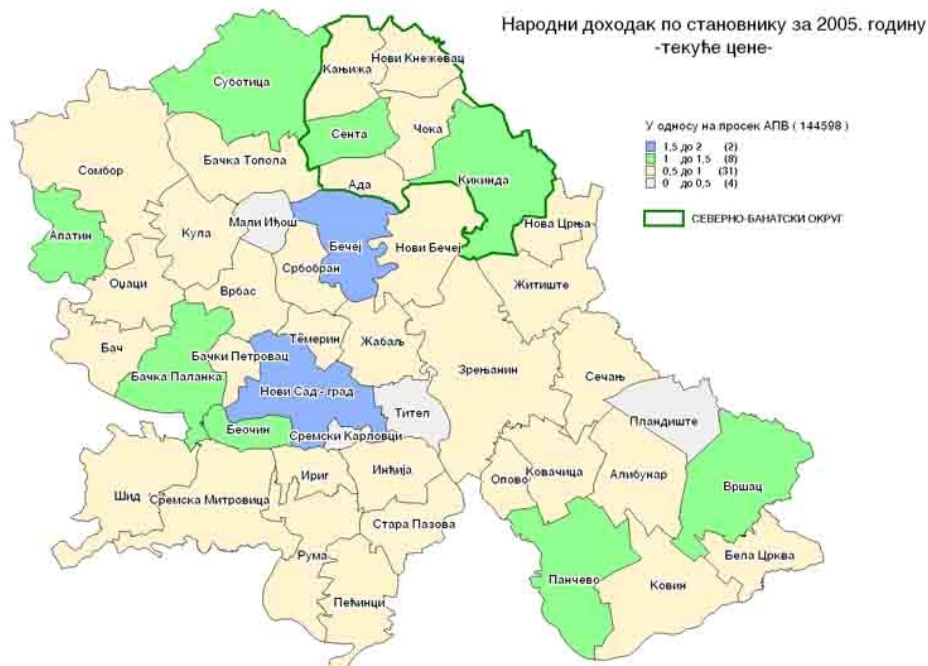
У оквиру Северно-банатског округа, коме припада општина Кикинда, према оствареном народном доходу по становнику, она је најразвијенија. По оствареном народном доходу по становнику 2005. године, од укупно 6 општина, општина Кикинда је на 1 месту. Према овом показатељу општина Кикинда је изнад просека за Северно-банатски округ и изнад просека за АП Војводину и Републику Србију.

Табела 10: Народни доходак

	2005. година	
	Народни доходак ⁵ по становнику	
	у динарима	ниво РС = 100
Република Србија	123473	100,0
АП Војводина	144598	117,1
Северно-банатски округ	138548	112,2
Кикинда	164697	133,4

⁴ активно становништво које обавља занимање, Попис 2002.год

⁵ Обрачунат без ПДВ-а, није упоредив са претходном годином

Слика 8- Народни доходак у Војводини за 2005. годину

Степен развијености Општине, према одређеним показатељима⁶ дат је у следећој табели:

Табела 11: Степен развијености Општине 2005. године

	Кориговани народни доходак по становнику		Број запослених на 1000 становника		Промет у трговини на мало/ст.		Број телефонских претплатника на 1000 становника	
	ниво РС=100	ранг	Ниво РС=100	Ранг	ниво РС=100	ранг	ниво РС=100	Ранг
Република Србија	100,0	-	100,0	-	100,0	-	100,0	-
АП Војводина	117,0	-	97,3	-	131,6	-	94,4	-
Општина Кикинда	132,2	15	93,6	41	77,2	38	93,1	53

Вредности мерних индикатора развијености Општине Кикинда 2005. године, показују да је Општина Кикинда на високом 15 месту од 160 Општина у Србији без Косова и Метохије, кад је кориговани доходак по становнику у питању. Код осталих показатеља ранг је мало лошији, нарочито кад је у питању број телефонских претплатника на 1000 становника и број запослених на 1000 становника. Према датим показатељима Општина Кикинда је изнад просека АП Војводине и Републике, или скоро на просечном војвођанском нивоу, сем кад је у питању потрошња у малопродаји.

⁶ Извор: Показатељи развијености Општина, Општине у Србији 2005. године – Републички завод за статистику Србије

1. Корекција народног дохотка (без ПДВ-а) извршена је двогодишњим просеком народног дохотка пољопривреде из 2004. и 2005. године
2. Процена промета трговине на мало, на нивоу Општина, урађене су на основу података о укупном износу промета у трговини на мало, (без ПДВ-а) за Републику Србију и процентуалног учешћа појединачне Општине у укупном друштвеном производу (без ПДВ-а) трговине на мало као гране.
3. Обрачун коригованог народног дохотка и процене промета у трговини на мало су извршене без ПДВ-а и нису упоредиве са ранијим годинама

Табела 12: Народни доходак⁷, по делатностима, 2005.

у хиљ. дин

	Укупно	Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда (сектор А)	Рибарство (сектор Б)	Вађење руда и камена (сектор Б)	Прерађивачка индустрија (сектор Д)	Произв. и снабд. ел. енергијом, гасом и водом (сектор Д)	Грађевинарство (сектор Ђ)	Трговина на велико и мало, оправка (сектор Е)	Хотели и ресторани (сектор Ж)	Саобраћај, складиштење и везе (сектор З)
Република Србија	918732972	156046929	390938	45488735	249401453	17710789	67323353	226919194	16602919	95716030
Војводина	291063478	65222790	350877	29287052	78861604	8478334	13046122	64287755	3085440	20371707
Севернобанатски округ	22272533	5956405	40695	3484953	5378680	2279727	507606	2490478	175382	1595600
Општина Кикинда	10679292	1975315	-20	3427653	1939550	882269	296580	984920	107030	937294

Табела 13: Народни доходак³, по облицима својине, 2005.

у хиљ. дин

	Укупно	Друштвена својина	Приватна својина			Задружна својина	Мешовита Својина	Државна Својина
			свега	Предузећа	газдинства и радње			
Република Србија	918732972	29653840	695098326	483118626	211979700	6203553	60269246	127508007
Војводина	291063478	9877126	194829929	125753333	69076596	2961980	16232466	67161977
Севернобанатски округ	22272533	574660	14000213	8339747	5660466	128144	1180041	6389475
Општина Кикинда	10679292	257998	4965319	3254517	1710802	36218	428334	4991423

⁷ Без ПДВ

Пољопривреда – Пољопривреда је једна од најзначајнијих привредних грана Општине. Општина располаже са 70385 ha⁸, што чини 90 % њене укупне територије, од чега обрадиве површине чине 92 %, а од њих чак 97 % припада ораницама и баштама. У оквиру пољопривреде, ратарство представља њену најважнију грану. На територији Општине највише се гаје житарице, индустријско биље, разне повртарске културе и сточно крмно биље. Под воћњацима је 2002. године било свега 0,7 % обрадивих површина Општине. По значају обима и вредности производње сточарство заузима друго место међу гранама пољопривреде. На територији Општине заступљене су све његове гране – свињогојство, говедарство и живинарство, док су овчарство и коњарство у опадању. На територији Општине преовлађује интензивни начин сточарења. Пољопривредна производња, на територији Општине Кикинда, организована је у тридесетак предузећа и земљорадничких задруга. Већ неколико година изражен је проблем производње пољопривредних производа због временских услова, који имају карактер елементарне непогоде, и недостатка материјалних средстава. Излаз се види у приватизацији друштвених пољопривредних предузећа, стављања у функцију заливних система, као и промене култура. Последњих година је повећана производња у пластеницима, коју карактерише рад на малом простору уз интензивну примену научних и агротехничких мера, као и високи приноси.

Шумарство - Укупне шуме и шумско земљиште на територији Општине Кикинда обухватају 910,2 ha⁹ што чини шумовитост од 1,16 %. Највећи комплекси шума се налазе уз каналску мрежу. Шумама у Општини газдују ЈП "Водевојводине", ВПД "Горњи Банат" и ЈП "Дирекција за изградњу града Кикинда" заједно са других осам корисника.

Шуме водопривреде обухватају према подацима из шумских основа из 2002/3. године укупну површину од 473,98 ha. Налазе се уз Кикиндски канал у оквиру ГЈ "Нови Бечеј – Зрењанин" и у брањеном делу у оквиру ГЈ "Горњи Банат".

Шуме и шумско земљиште већег броја носиоца коришћења у површини од 240,49 ha су уређене посебном основом газдовања шумама за ГЈ "Кикинда". Ове шуме се налазе на више локалитета у оквиру пет катастарских Општина (КО Башаид, Мокрин, Кикинда, Банатско Велико Село и Нови Козарци).

Шуме водопривреде имају превасходно заштитну улогу (заштита водопривредних објеката од високих вода, смањење воденог таласа и регулација климатских фактора - ублажавање екстремних температура и смањење удара ветра). Шуме ГЈ "Кикинда" имају поред заштитне и туристичко-рекреативну функцију, улогу обезбеђивања услова за узгој дивљачи (ловне ремизе), развоја лова и ловног туризма.

Шуме на територији Општине углавном припадају високом узгоју, по саставу чистим и мешовитим шумама, са доминантним тополама и врбама уз каналску мрежу, а јасеном и багреном у оквиру ГЈ "Кикинда". Укупан привредни значај шума на територији Општине је занемарљив.

Стање шума на територији Општине је неповољно у односу на малу заступљеност шума, неравномеран распоред и међусобну неповезаност.

Лов - На територији Општине Кикинда се налази ловиште "Висока греда" и делови ловишта "Варошки рит", "Гелија", "Ливаде" и "Старе баре" која су дата на газдовање ловачким удружењима, као и део ловишта "Златица рибњак" које је дато на газдовање ДТД-у "Рибарство" из Петроварадина. У ловиштима су заступљене бројне врсте крупне и ситне дивљачи и трајно заштићене врсте. Лов на територији Општине нема већи привредни значај.

⁸ Подаци Републичког завода за статистику из 2002. године

⁹ Подаци Републичког геодетског завода, Служба за катастар непокретности, 2006. године

Индустрија - Општина Кикинда представља индустријски развијено подручје, спада међу развијеније војвођанске Општине и зато заузима важно место у привредном развоју АП Војводине и Републике Србије.

Индустрија у Општини Кикинда представља област од приоритетног значаја и базира се на квалитетном кадровском потенцијалу.

Индустрија са рударством је најважнија привредна грана и у њој је остварено око 50% од укупно оствареног народног дохотка, 2005.године.

Територија Општине Кикинда изузетно је богата налазиштима нафте и гаса, као и глином високог квалитета. Производња сирове нафте са територије Општине Кикинда, по подацима из 2001. године, износила је 37,4% укупне производње сирове нафте у Србији, а производња природног гаса 48,13% укупне производње природног гаса.

Индустријска производња је веома разноврсна, а расположиви производни капацитети су углавном прерађивачког карактера, са високим степеном финализације производа.

У оквиру индустрије најразвијенија је петрохемијска индустрија, металопрерађивачка индустрија, индустрија грађевинског материјала, хемијска и прехранбена индустрија.

Анализа просторног размештаја привредних капацитета показала је изузетан степен концентрације индустријских капацитета у општинском центру, граду Кикинди, јер је готово сва индустрија ту сконцентрисана. У осталим насељима су углавном капацитети у функцији пољопривреде.

Трговина - Од укупно оствареног народног дохотка у Општини Кикинда око 9% је остварено у трговини, што говори да је она релативно добро развијена.

Анализа постојећих трговинских капацитета указала је на постојање довољног броја трговинских капацитета. Са аспекта равномерног услуживања становништва Општине ситуација је доста неповољна, због концентрације већине малопродајних капацитета, а нарочито савремених трговинских капацитета (робна кућа, мегамаркет, самоуслуга) у граду Кикинди. У наредном периоду потребно је обезбедити савремене трговинске капацитете и у осталим насељима Општине Кикинда.

Занатство - Број занатских радњи у Општини Кикинда опада из године у годину. Просторни распоред занатских радњи показује, такође, концентрацију у општинском центру. У структури занатских услуга преовлађује производно занатство, релативно добро су заступљене услуге грађевинарства и превозничке услуге, док су занатске услуге у служби човека и домаћинства недовољно заступљене. Анализа је показала да, у сеоским насељима Општине Кикинда, број и структура занатских услуга не задовољава потребе становништва.

Угоститељство - Свега 1% од укупно оствареног народног дохотка у Општини Кикинда остварено је у угоститељству, што говори да је недовољно развијено, иако постоје повољни услови за развој угоститељства, нарочито у функцији туризма.

Анализа структуре и обима угоститељских објекта показује да су заступљени у релативно довољној мери, али и да је потребно побољшати опремљеност објеката и подићи ниво услуга. Анализа је показала недостатак смештајних капацитета, неопходних за планирани динамичнији развој туризма.

Туризам - Валоризација туристичке вредности Општине Кикинда рађена је на основу следећих критеријума¹⁰:

1. Садржајност простора, очуваност природне средине, организација простора... али и појединих мотива /уметничка вредност, значај за културну историју, естетске вредности културних добара, њихова препознатљивост, уклопљеност у туристичку понуду /на локалном, регионалном и националном или интернационалном нивоу/,
2. Оцени притупачност дестинације у односу на подручја одакле туристи долазе /доступност друмским саобраћајницама, могућност железничког транспорта, речни и авио саобраћај/, оцена изграђености саме дестинације простора значајног за туризам /путна архитектура, смештајни капацитети, снабдевање, забава, банке, поште, спортски терени.../,
3. Степен очуваности природне средине и вредности локалних заједница /стари занати, обичаји, стара градња, фолклорне и друге манифестације/,
4. Укљученост у већ постојеће туристичке токове, постојећи облици туристичких токова /излетнички, ловни риболовни, екскурзиони, манифестациони, тзв. трагом наслеђа.../ Маркетиншка презентација туристичке понуде подручја, туристички промет...

Вредности Општине Кикинда у погледу туристичке валоризације могу се оценити као велике на плану садржајности простора, вредности културне баштине (делимично и природне) и делом приступачности дестинације.

Туристичко-географски положај Општине Кикинда, као основа валоризације туризма, одликује се:

- повољним положајем према суседним земљама, Румунији и Мађарској;
- релативно повољним положајем према Београду чија викенд дисперзивна зона захвата подручје Општине Кикинда;
- релативно неповољним положајем Општине у односу на Војводину (посебно на Срем и Бачку), због периферног положаја Општине и нефункционалности саобраћајних веза.

Табела 14: Боравак туриста 2003-2005.¹¹

	Год.	Т у р и с т и			Просечан број ноћења туриста	
		свега	домаћи	страни	домаћи	страни
Србија	2003	1997947	1658664	339283	3,6	2,3
	2005	1988469	1535790	452679	3,6	2,2
Војводина	2003	245614	196285	49329	2,8	2,2
	2005	260503	190518	69985	3,1	2,2
Севернобан.округ	2003	23890	20286	3604	3,0	2,4
	2005	26161	21570	4591	6,3	2,8
Општина Кикинда	2003	9203	8153	1050	3,5	3,3
	2005	8569	6346	2223	3,0	2,8

Туристички промет (табела 23) не одговара могућностима развоја туризма, што се све одразило и на занемарљиво учешће економских ефеката развоја туризма у укупном привредном развоју Општине. Основни ограничавајући фактор развоја туризма на простору Општине Кикинда је материјална база која не прати потенцијалне могућности. Иако је хотел "Нарвик" био један од најбољих хотела у Војводини, данас је ситуација много неповољнија. У поређењу са објективним могућностима развоја туризма, материјална база развоја туризма не задовољава, ни по размештају објеката, нити по врсти и капацитету, и кочница је даљег развоја туризма.

¹⁰ према Агенди 21, (која представља програм активности на плану заштите природне средине и на плану решавања проблема развоја и животне средине), са посебним освртом на планирање равнотеже развоја простора, локалне заједнице и развоја туризма

¹¹ подаци из публикације "Општине у Србији" 2004. и 2006. године, Републички завод за статистику, Београд

Различите морфолошке целине, вегетација пашњака, барска вегетација, присуство вода, разне пољопривредне културе, повољни климатски утицаји и друго, обезбеђују погодне станишне услове за егзистенцију бројних врста ловне дивљачи. То значи да овде постоје добри природни услови за развој ловства, па према томе и ловног туризма. Ловни терени у кикиндској Општини богати су ниском дивљачи, а ловишта су надалеко познато по зечевима. Ловни туризам је заступљен посебно у атарима насеља: Кикинда, Мокрин, Башаид, Нови Козарци и Руско село.

Туристичка кретања, нарочито међународна, све се више усмеравају ка просторима са аутентичним културно-историјским наслеђем. Својим вредностима на територији Општине Кикинда посебно се истичу следећи антропогени туристички мотиви:

- бројна стара здања са разноликим архитектонским стиливима (нарочито у Кикинди),
- музеји,
- археолошка налазишта,
- етно обележја,
- стари урбани и рурални амбијенти и др
- културно-манifestациони догађаји који привлаче бројне туристе.

Град Кикинда представља комплексни амбијентални, културно-туристички мотив, у коме се комбинују разноврсни елементи: атрактивност архитектуре, културне, уметничке и спортске манифестације.

Традиционалне манифестације, смотре и сусрети су: у Кикинди Terra – симпозијум скулптуре, Дани лудаје, научни скуп у области друштвених наука "Кикиндски дијалози", сусрети песника средњошколаца, традиционалне манифестације културно уметничких друштава, Меморијал Мирослав Антић у **Мокрину...** Интернационални симпозијум **"TERRA"** основан је 1982. год у Кикинди. У простору старе циглане и црепане (из 1905. године) у величанственом амбијенту и атељеу старог Погона 2, који се налази у кругу **"ТОЗЕ МАРКОВИЋА"** настала су дела која су значајно утицала на правац развоја савремене српске скулптуре. На Симпозијуму је створена јединствена збирка од 137 монументалних скулптура за отворен простор и 452 галеријске скулптуре, односно укупно 589 теракотних скулптура.

У граду Кикинда налази се изузетно значајно палеонтолошко откриће: **скелет мамута** (*Mammuthus trogonetherii*) старог преко 70.000 година, који већ представља својеврсну атракцију, о чему сведоче бројне организоване посете. Пронађен је 04.09.1996. године, у глинокопу "ТОЗЕ МАРКОВИЋА" приликом редовне експлоатације глине, на дубини од 20m. Висок је 4m, дугачак 7m, широк 3m.

Ово откриће јединствено је на Балкану и југоисточној Европи, јер су по први пут на једном месту ("in situ") пронађени скоро комплетни фосилни остаци мамута. У сарадњи са Заводом за заштиту природе Републике Србије Београд обављене су следеће активности: конзервација, заштита, чување и презентација овог културног добра.

Потенцијали Општине Кикинда на основу којих се може градити бренд Кикинде, базиран на туризму, конгресима и догађајима, су:

- **културни догађаји:**
  - Симпозијум "Terra",
  - Меморијал Мике Антића,
  - "Дани лудаје",
- **археолошки налази:**
  - налаз скелета мамута,
  - налази остатака праисторијских животињских и биљних врста,
  - налази керамике;

- **природне вредности:**
  - СРП "Пашњаци велике дропље"
  - геотермални извори,
  - Старо језеро,
  - заштићени парк "Бландаш",
- **спортско-рекреативни садржаји:**
  - спортско-рекреативни центар у Кикинди,
  - хиподроми,
  - купалиште "Плава бања".

4.7. Инфраструктурни системи

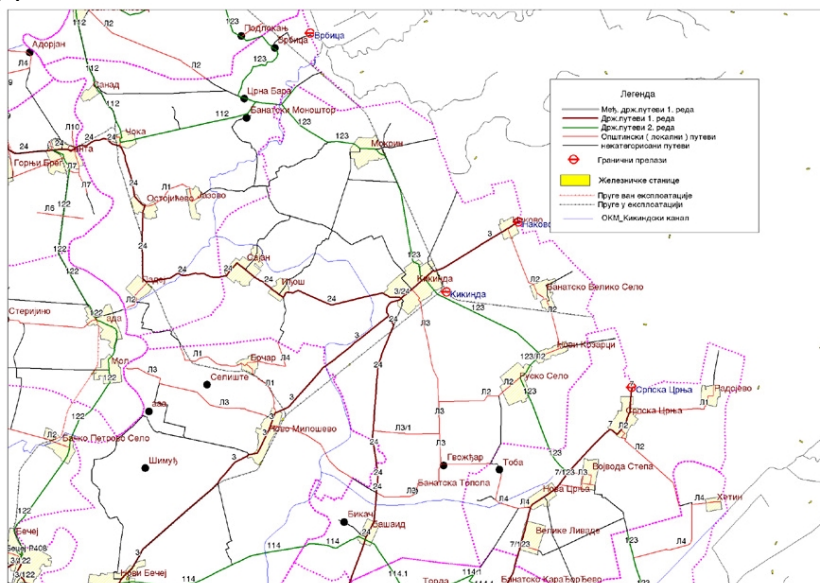
4.7.1. Саобраћајна инфраструктура

Постојећу путну саобраћајну мрежу Општине Кикинда чини унија путева различитог ранга која са својом тренутном изграђеношћу омогућује одвијање свих саобраћајних манифестација на задовољавајућем нивоу саобраћајне услуге. Постојећа изграђеност путева омогућава доступност до свих насеља у Општини (из једног, а често и из више праваца) што резултира са задовољавајућим нивоом саобраћајног повезивања насеља са општинским центром, али и окружењем и субрегионима.

Постојеће трасе државних-категорисаних путева углавном пролазе кроз урбане просторе насеља тако да транзитна кретања својим манифестацијама угрожавају одвијање интерног насељског саобраћаја, као и функционисање основних урбаних функција, и битно нарушава еколошке услове. То се јавља као један од проблема-конфликата у простору који треба решити у будућем периоду. На основу извршених анализа се оцењује да се дуж категорисаних путева - државних путева I и II реда мора обезбедити већа експлоатациона брзина, као и кретање транзита ван урбаних простора (око општинског центра Кикинде, али и Мокрина и Башаида) и то кроз:

- реконструкције и модернизације;
- изградњу обилазница;
- будуће увођење нових саобраћајних капацитета вишег хијерахијског нивоа;
- увођење интегралног саобраћаја ради оптимизације транспортног рада.

На простору Општине Кикинда егзистира и државни пут II реда (регионални пут) бр. 123 Црна Бара – Мокрин – Кикинда – Војвода Степа који је важан сегмент војвођанског система саобраћајница. Он се задржава на постојећој траси, с тим да се предлаже његова модернизација због важности у саобраћајној матрици Војводине због пограничног пружања.

Слика 9: Пресек стања путне мреже

У постојећем стању на нивоу Општине Кикинда постоји модификовано радијални систем општинских – локалних путева у знатној дужини који по изграђености задовољавају основне функције. Они чине низ радијалних праваца који настају из путева вишег нивоа, као и из насеља. У постојећем стању на простору Општине Кикинда егзистирају следећи општински–локални путеви:

- 1....(L-1) Кикинда Банатска Топола – М-24
- 2....(L-2) L-1 –Руско Село
- 3....(L-3) ДП бр.24 –L-1
- 4....(L-4) L-1 – Тоба
- 5....(L-5) Наково – Банатско Велоко Село – Нови Козарци –Р-123
- 6....(L-6) Нови Козарци – Српска Црња
- 7....(L-7) Кикинда –Банатско Велико Село
- 8....(L-8) Иђош –Бочар
- 9....(L-9) Иђош – Мокрин
- 10..(L-10) Кикинда –L-9
11. (L-11) ДП бр.3 –Симићев Салаш
- 12..(L-12) ДП бр.3– Пристаниште

У оквиру Општине постоје некатегорисани и атарски путеви који су у функцији остваривања веза насеља са садржајима у атару- сировинским залеђем. Ови путеви су углавном са земљаним коловозом и већи део године су непроходни. Новим просторним планом Општине Кикинде сви путеви ће бити просторно преиспитани ради утврђивања оптималних траса.

Железнички саобраћај на простору Општине Кикинда је на главном међународном железничком правцу и по интензитету је значајан у функцији превоза –трансфера роба са потребе овог простора, али и транзита који потиче из суседних држава источне Европе.

Изграђеност и стање пруга, станица, као и станичних капацитета не омогућују потребни ниво експлоатације по европским стандардима, па се ова пруга мора ремонтовати (повећање носивости, поправка осталих елемената ради повећања експлоатационих брзина, као и електрификација, али и изградња денивелација) како би се створили задовољавајући експлоатациони услови за извршење транспортног рада по стандардима ЕУ. Као неопходност се намеће изградња нове савремене пограничне станицу са свим пратећим капацитетима као правилну логистичку подршку савременом пословању. Железнички крак ка Мокрину и Банатском Аранђелову (у садашњој консталацији изграђености) остаће у функцији интеррегионалног саобраћаја) јер је обим коришћења далеко испод капацитативних способности пруге, а и изворишта и одредишта роба су минимизирана на овом железничком правцу, тако да се перспектива овог железничког правца са аспекта економичности у будућности озбиљно мора преиспитати.

Међутим укључивање ове пруге у регионални систем пруга даје извесну наду у будућности за њену реафирмацију односно модернизацију и довођење ове пруге на стандард ЕУ.

Водни саобраћај - иако просторно присутан на простору Општине преко пловног канала ДТД – Кикиндски канал, мало се користи при извршењу транспорта роба (осим теретног пристана за расуте терете и течне терете у Кикинди) за потребе привреде овог простора. Оцењује се да постоје одлични услови за веће укључење овог вида транспорта при прерасподели транспортног рада, али су потребни велики инвестициони захвати за афирмацију овог вида саобраћаја.

Ваздушни саобраћај на простору Општине Кикинда је присутан преко постојећег аеродрома који је у функцији спортског летења. Постојећи начин експлоатације овог аеродрома само за спортске активности не доноси очекивани економски ефекат. Да би се то променило мора се приступити

изградњи, доградњи као и модернизацији тако да овај аеродром се укључи у систем дестинација туристичке и пословне понуде. За све те активности постоје одлични просторни и инфраструктурни услови.

4.7.2. Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање

На територији Општине Кикинда системи за водоснабдевање се састоје од централног водоводног система града и одвојених система за водоснабдевање осталих општинских насеља.

Стање у којем се водоводни систем града налази већ дужи период времена, разлог је што не може задовољити потребе становништва, ни по количини ни по квалитету испоручене воде. Проблем водоснабдевања града се првенствено односи на неизграђеност система, неадекватан квалитет воде и на прекомерну експлоатацију, ограничених ресурса подземних вода. Постојеће стање карактерише и постојање обимне техничке документације (пројекта, анализа, студија), коју нажалост нису пратиле одговарајући радови и мере.

Водовод града Кикинде, који је изграђен 1960-тих година и данас функционише по застарелом моделу бунари – хидрофори – мрежа, са дезинфекцијом воде директно на месту водозахвата. Без постројења за припрему воде за пиће, резервоара и црпних станица, систем није у могућности да становништву обезбеди уредну испоруку хигијенски исправне и квалитетне воде. Евидентирано је да за то неповољно стање постоје и објективни и субјективни разлози, један од објективних разлога је лош квалитет сирове воде, која се захвата из основне издани неогеног аквифера, који има повишену температуру и садржи прекомерне количине хуминских материја и амонијака, као последице природног геолошког састава водоносног слоја, односно специфичне хидрогеолошке ситуације подручја. Посебан проблем у садашњем стању експлоатације представља велика количина органских материја у сировој води, која у процесу хлорисања, ствара штетне нуспродукте – трихалометане. С друге стране, оријентација искључиво на ресурс подземних вода не само за потребе водоснабдевања него и за потребе привреде и индустрије, довео је до прекомерне експлоатације значајног снижења нивоа издани до 20-так метара (у просеку 0,5 m – 1 m годишње).

Управљање свим водоводним системима врши ЈКП "6. Октобар" из Кикинде.

Централни систем водоснабдевања града снабдева се водом за пиће путем 15 бунара и то: 10 бунара са изворишта "Шумице", 2 бунара у кругу фабрике "Тоза Марковић" и 3 бунара која се налазе у самом граду. На свим водозахватима постоји само ужа зона санитарне заштите, а евидентирани проблеми су бушотине нафте, које пробијају водоносни слој и канал отпадних вода који тече у непосредној близини изворишта.

У овим околностима постоји латентна опасност од неконтролисаног истицања нафте, која може представљати потенцијални извор загађења изворишта подземне воде.

Сви бунари су опремљени пумпама високог притиска, а рад бунара је регулисан хидрофорима, па је на тај начин неравномерност потрошње "пребачена" на каптирану издан. Дезинфекција сирове воде се врши директним хлорисањем на локацијама бунара хипохлорисаним препаратима. Стратегија задовољавања повећаних потреба за водом се састојала, у прошлости, само у "раубовању" бунара повећањем експлоатације постојећих и грађењем нових бунара, без примене мера рационализације потрошње, смањења губитака у мрежи и елиминације нелегалних прикључака.

Цевоводи су изграђени од разних материјала: азбест-цемента, пластике, гвожђа, олова, поцинкованог, често су недовољних пречника, на основу чега се закључује да је неопходна реконструкција и доградња великог дела цевовода. Наведени проблеми имају за последицу честе кварове на мрежи, недовољне притиске у цевима на крајевима мреже, а посебан проблем представља неадекватан квалитет воде за пиће. Неке цеви су због материјала од којег су изграђене, штетне по здравље људи, као на пр. оловне и азбест-цементне цеви.

Неадекватан квалитет воде за пиће може се оценити као изузетно важан проблем, који директно утиче на здравље становништва. Сем тога, проблем је и прекомерна експлоатација изворишта и недостатак кључних објеката у водоводном систему. У систему не постоји постројење за кондиционирање воде (ППВ - фабрика воде), објекти за изравнавање потрошње (резервоари) и уређаји за потискивање у дистрибутивну мрежу (црпне станице), а постојећа дистрибуциона мрежа је неадекватна - стара и амортизована. Стање снабдевања водом у месним заједницама није боље од стања у граду Кикинди. Карактеристике водног ресурса, начин експлоатације и тип система водоснабдевања су исти: бунар – хидрофор – пумпа.

Процењује се да месни системи водоснабдевања насеља која припадају Општини Кикинда имају веома скромну потрошњу воде, реда величине 25 l/s. Прикључивање ових сеоских водовода на централни систем водоснабдевања Кикинде има смисла само када он буде у потпуности саниран и доведен у функционално стање. Под тим се подразумева проширење изворишта, изградња постројења за кондиционирање воде, резервоара, црпних станица и реконструкција и доградња дистрибутивне мреже у Кикинди. С обзиром на стагнирање Општине у целини претпоставља се да би садашња потрошња воде у насељима могла да буде само незнатно повећана.

У приказу постојећег стања назначен је проблем квалитета воде за пиће из водоводне мреже као најургентнији еколошки проблем града и Општине. Квалитет воде у водоводном систему директна је последица неадекватног система и неповољног састава сирове воде. Испитивања и контролу воде за пиће за територију целе Општине обавља Завод за заштиту здравља Кикинда.

Према Идејном пројекту водоснабдевања Кикинде, у првој етапи прве фазе предвиђа се изградња јединственог система водозавода у "Шумицама" и реконструкција дистрибутивне мреже, а у другој етапи прве фазе је предвиђена изградња постројења за кондиционирање воде (фабрике воде). У протеклих неколико година у ЈКП "Б. Октобар" било је инсталирано пилот постројење, које је требало да послужи за одређивање технологије будућег постројења за кондиционирање воде. Ово Пилот постројење је према плану завршило са испитивањима и радом и на основу закључака спроведених анализа и препорука, дефинисало технологију и капацитете планираног постројења за кондиционирање воде. Међутим, конкретне акције су изостале, јер се фабрика воде планира у II етапи I фазе изградње, за коју за сада није изванстан почетак. С обзиром да још није дефинитивно одређена дугорочна стратегија водоснабдевања, тренутно се само планирају и изводе радови на реконструкцији дистрибутивне мреже и на водозаводу. Без постројења за припрему воде за пиће, као неопходног објекта у систему водоснабдевања, немогуће је решити проблем квалитета воде.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Канализање насеља у Општини Кикинда се спроводи по принципу сепаратне канализације. Од свих насеља у Општини, само у Кикинди постоји изграђена канализациона мрежа и то у врло скромном обиму у односу на систем водоснабдевања. Само у протеклих неколико година вршена је интензивна градња ове инфраструктуре, али је још увек веома мали проценат прикључивања на мрежу у односу на могућности при изградњи уличних колектора.

У насељу Кикинда, по израђеним идејним пројектима усвојен је раздвојени систем канализања, који се и сходно томе реализује. Канализациона мрежа тако је конципирана, да може одвести све употребљене воде које настају на територији насеља, до уређаја за пречишћавање, односно до водопријемника.

У Кикинди су забележени случајеви мешања канализације атмосферских и отпадних вода. Ова околност је веома непожељна у погледу ефикасности постројења за пречишћавање отпадних вода у условима краткотрајних великих осцилација протока. Ове појаве изазивају поремећаје у пречишћавању, смањујући ефекте пречишћавања.

Са аспекта пречишћавања отпадних вода, осим у Кикинди, систем пречишћавања отпадних вода није реализован ни у једном насељу Општине, већ се прикупљена отпадна вода упушта у реципијенте без икаквог претходног пречишћавања.

Као што је речено, Кикинда има делимично изведен пречистач, чији квалитет испуштене воде не задовољава критеријуме у складу са Законом о водама, па га је неопходно реконструисати. У осталим насељима не врши се прикупљање и одвођење отпадних вода фекалног порекла, већ се употребљена вода упушта у непрописно изведене септичке јаме ограниченог капацитета, што додатно погоршава стање када је у питању загађење подземних вода.

Одвођење атмосферских вода у осталим насељима се одвија преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице. Мрежа канала је на појединим местима у лошем стању (канал су затрпани или обрасли растињем) и функционише као упојни канал. Постигнути степен изграђености је веома низак.

4.7.3. Енергетска, ТТ И РТВ инфраструктура

4.7.3.1. Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном планом обезбеђено је из трансформаторске станице ТС 110/35 kV ТС "Кикинда1", 2X31,5MVA и ТС 110/20 kV, "Кикинда 2", 3X31,5MVA. Трафостаница ТС 110/35 kV ТС "Кикинда1", 2X31,5MVA напаја пет трафостаница 35/10 kV. Трафостаница ТС 35/10 kV "Ливница", 3X8 MVA је чисто индустријска и напаја "Ливницу", друга ТС 35/10 kV "Шумица", 2X8 MVA напаја претежно индустрију грађевинског материјала "Тоза Марковић", а трафостаница ТС 35/10 kV "Север", 2X4 MVA напаја претежно индустријску зону. Трафостанице ТС 35/10 kV "Центар", 1X8 MVA и "Руско Село", 2X4 MVA служе за дистрибутивну потрошњу Кикинде и околних насеља Наково, Банатско Велико Село, Нови Козарци, Руско Село, Банатска Топола и Башаид.

Из ТС 110/20 kV, "Кикинда 2", 3X31,5MVA, један трансформатор се користи за напајање лучних пећи у "Ливници" и не укључује се паралелно са остала два трансформатора. Друга два трансформатора раде паралелно и напајају моторни погон у Ливници, МСК и дистрибутивну потрошњу у Кикинди, Мокрину, Иђошу и Сајану.

На подручју Општине Кикинда изграђени су 110 kV далеководи бр.145 Кикинда – гран. Румуније-Жимболија, бр.143 Кикинда1-Зрењанин2, бр.1143/2 Нова Црња-Кикинда2, бр.1146 Кикинда1-Кикинда2 и бр.1147 Кикинда2-Нови Бечеј. Ови далеководи чине и део основне преносне електроенергетске мреже за територију АП Војводине.

На датом простору постоји изграђена преносна средњенапонска 35 kV, 20 kV и 10 kV, као и нисконапонска 0,4 kV и припадајуће трафостанице. Средњенапонска мрежа је претежно грађена као надземна, са кратким деоницама подземних каблова. Већи део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напон, мањи део прилагођен за рад под 20kV напоном.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница.

Не постоји могућност резервног напајања конзума једне трафостанице ТС 110/35 kV са друге трафостанице 110/20 kV.

Мрежа 35 kV и 20 kV, односно 10 kV и 20 kV функционално су независне, односно не постоји могућност међусобног резервирања напајања конзума, што неповољно утиче на поузданост напајања.

Већи део преносне мреже је одговарајућег квалитета. Део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напонски ниво, те се мора реконструисати или заменити. Капацитети изграђених трафостаница такође су незадовољавајући, те је потребно у наредном периоду повећати инсталисану снагу трафоа и изградити нове капацитете према правцима раста потрошње.

ТС 110/20 kV "Кикинда 2", преко 20 kV извода напаја електричном енергијом већи део града Кикинде и насеља Мокрин, Иђош и Сајан.

ТС110/20 kV,"Кикинда 4" обезбедила би се поузданост напајања 20 kV потрошача.

Трафостаница 35/10 kV "Север" напаја индустријску зону Кикинде.

Трафостаница 35/10 kV "Центар" напаја домаћинства у центру Кикинде.

Трафостаница 35/10 kV "Руско Село" напаја насеља Банатско Велико Село, Нови Козарци, Руско Село, Банатска Топола и Башаид, као и индустријска постројења Нафтагаса и пољопривредног газдинства Банат.

Трафостаница 35/10 kV "Шумица" напаја ИГМ "Тоза Марковић".

Трафостаница 35/10 kV "Ливница " напаја ЛЖТ "Кикинда".

Електроенергетска мрежа је највећим делом ваздушна, 10 kV изводи су великих дужина (преко 25km), што доводи до превеликог пада напона (преко 20%). Трафостанице 35/10 kV су изграђене шездесетих година. Подељеност градског конзума на 10 kV и 20 kV потрошаче, без међусобне повезаности онемогућава резервирање напајања и обезбеђење поузданог напајања електричном енергијом. Сваки озбиљнији квар на ТС 110/20 kV оставља све 20 kV потрошаче без напајања.

4.7.3.2. Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура, на подручју Општине Кикинда, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви и примарна мрежа у насељима, већим делом и по квалитету и по капацитету је на задовољавајућем нивоу. Примарна и секундарна мрежа је углавном подземна.

Спојни пут ка надређеној телефонској централі у Зрењанину, реализован је по оптичком ТТ каблу довољног капацитета. Спојни путеви ка крајњим централама, реализовани су оптичким и симетричним кабловима. Постојеће стање међумесних кабловских релација на територији Општине Кикинда, приказано је у табели:

Табела 15: Стање међумесних кабловских релација на територији Општине Кикинда

Р. број	Релација	Дужина (km)	
1	Кикинда -Зрењанин	58,8	оптички кабл
	Кикинда -Башаид	22,9	оптички кабл симетрични кабл
	Башаид -Меленци	4,4	
2	Банатска Топола-М24(Магистрални пут Зрењанин Кикинда)	3,5	оптички кабл симетрични кабл
3	Кикинда-Суботица	100	оптички кабл
	Кикинда-Иђош	14,2	оптички кабл симетрични кабл
	Иђош-Сајан	3,5	оптички кабл симетрични кабл
	Сајан-Падеј	9,9	оптички кабл симетрични кабл
4	Кикинда-Руско Село	25,4	симетрични кабл
	Кикинда-Наково	9,2	симетрични кабл
	Наково-Бан.Вел.Село	6,8	симетрични кабл
	Бан.Вел.Село –Нови Козарци	5,2	симетрични кабл
	Нови Козарци – руско Село	4,2	симетрични кабл
5	Галад-М24 (Магистрални пут Зрењанин Кикинда)	2,4	симетрични кабл

Постојећи РР системи преноса:

Табела 16: Постојећи РР системи преноса

Редни број	Релација	Фреквентни опсег
1	Кикинда-Мокрин	(12,25-13,25)GHz
2	Кикинда-Зрењанин	(7,4-7,7)GHz

У насељима, на подручју Општине Кикинда у раду су телефонске централе приказане у следећој табели:

Табела 17: Телефонске централе

Р. број	Назив централе	Ранг централе	Капацитет
1	Кикинда	ЧЦ	15000
2	Кикинда	ИС	6000
3	Башаид	ИС-К	1450
4	Бан. Топола	ИС-К	550
5	Бан. Вел.Село	ИС-К	1200
6	Наково	ИС-К	1200
7	Мокрин	ИС-К	2400
8	Нови Козарци	ИС-К	1200
9	Руско Село	ИС-К	1800
10	Иђош	ИС-К	1200
11	Сајан	ИС-К	600

Месна ТТ мрежа у насељима је већим делом каблирана.

У свим насељима постоје поштанске јединице.

За потребе система GSM мреже мобилних телекомуникација на простору Општине Кикинда изграђене су базне радио-станице у КО Кикинда, КО Мокрин, КО Наково и КО Башаид.

4.7.3.3. Гасоводна инфраструктура

На територији Општине Кикинда изграђени су следећи гасоводи:

- дистрибутивни гасовод ДГ 01-01,
- дистрибутивни гасовод ДГ 01-02,
- разводни гасовод РГ 03-03 за насеље Кикинда,
- гасовод ДГ 01-01/І за насеља Руско Село и Нове Козарце,
- разводни гасовод за насеље Банатско Велико Село,
- разводни гасовод за насеље Мокрин,
- продуктовод ПВ 01,
- разводни гасовод од ДГ 01-01 до насеља Нова Црња,
- разводни гасовод за насеље Наково,
- магистрални гасовод МГ 03,
- разводни гасовод за ПК Банат,
- разводни гасовод РГ 01-12/ІІ,
- разводни гасовод РГ 01-12/І,
- разводни гасовод РГ 01-16/І,
- магистрални гасовод МГ 01,
- разводни гасовод РГ-01-11 од МГ 01 за насеље Башаид и Бикач,
- бушотински гасоводи.
- разводни гасовод РГ 03-03,
- разводни гасовод РГ 03-04,

Изграђено је седам (7) мерно-регулационих станица (МРС) и једна (1) главна мернорегулациона станица (ГМРС).

На територији Општине Кикинда гасификована су сва насеља.

На територији Општине Кикинда налазе се гасне бушотине у експлоатацији и објекти који прате експлоатацију гаса.

Општина Кикинда спада у ред високо гасификованих Општина на територији АП Војводине.

4.7.3.4. Нафтоводна инфраструктура

На територији Општине Кикинда налазе се нафтне бушотине у експлоатацији и објекти који прате експлоатацију нафте.

На овом простору налази се траса изграђеног је нафтовода СОС Мокрин Југ-Елемир.

Изграђени су бушотински нафтови.

Изграђени објекти НИС-НАФТАГАСА (експлоатација гаса и нафте):

- СГС МК-Север,
- СМС МК-Запад,
- КС-1, КС-2, КС-3,
- СОС МК-Југ,
- МК-Југ-2,
- СС КВ-1, СС КВ-2,
- СОС КГ,
- СГС КГ,
- СС-1, СС-2, СС-3, СС-4,
- КС КП,
- ОС КП,
- ОГС КП.

4.8. Заштита подручја

4.8.1. Заштита животне средине

Општина Кикинда, са интензивним развојем индустрије и рударства, има као пратећи ефекат, у одређеној мери, деградиран квалитет животне средине, са многобројним проблемима, што захтева примену одговарајућих мера и инструмената.

На основу валоризације терена, доступне документације, научних и стручних анализа, на територији Општине, као најугроженији простори, могу се издвојити:

- насеље Кикинда – са три индустријске зоне, које се налазе унутар границе грађевинског реона и представљају извор загађења ваздуха, а индиректно и других природних ресурса,
- површине под бушотинама нафте и гаса, са пратећим објектима,
- површине у функцији експлоатације глине,
- економије и фарме,
- постојеће градско сметлиште у Кикинди и локална сметлишта у насељима,
- дивља сточна гробља, примарне исплачне јаме (у Мокрину и у Кикинди – поље).

На територији Општине присутни су и следећи проблеми:

- недостатак и незадовољавајући квалитет воде за пиће, лош квалитет сирове воде и заштита изворишта (формиране су само уже зоне заштите),
- загађење као последица експлоатације нафте и гаса,
- одвођење отпадних вода индустрије и пољопривреде (фарме, економије),
- мали проценат шумовитости и недостатак заштитних појасева,
- интензивна пољопривредна производња, уз примене хемијских средстава заштите,
- све пољопривредне површине су изложене утицају еолске ерозије, што утиче на смањење продукционе способности земљишта,
- повремени прекогранични утицај (аерозагађење) из Румуније.

Мала надморска висина Општине Кикинда узрокује такве одлике климе и метеоролошке услове, који имају често за последицу мировање ваздуха, са великим осцилацијама средњих годишњих температура, што не погодује деградираним еколошким условима предметног простора.

Највећи негативан утицај на животну средину Кикинде, првенствено на квалитет ваздуха, има индустрија, која је сконцентрисана у насељу Кикинда, у три индустријске зоне. Једна зона обухвата јужну и југозападну периферију ("Тоза Марковић", "Ливница-Цимос", "Хемик" и "МСК") и друга зона се налази у североисточном делу ("Прима", "Агросеме" и "Банини"), а трећа у југоисточном делу (погони "25. мај" и некадашњи "Петар Драпшин"). Обзиром да наведена индустрија обухвата 5 индустријских грана: петрохемијску, металопрерађивачку, индустрију грађевинског материјала (опеке, цреп, плочице), хемијску и прехранбену (месно прерађивачка, индустрија за прераду воћа и поврћа, млинско пекарска индустрија, фабрика за производњу кекса и кондиторских производа, млекаре), ови производни процеси изазивају деградацију свих природних ресурса: воде, ваздуха и земљишта. Све досадашње активности у контексту заштите животне средине нису имале већи ефекат јер су у употреби застареле технологије и не примењују се адекватне заштитне мере, које су предвиђене пројектном документацијом, законским и подзаконским актима, ISO – системом и др. или су наложене од стране надлежне инспекције.

На подручју Општине Кикинде није израђен катастар загађивача ваздуха, али на појединим индустријским објектима су вршена повремена и неkontинуирана мерења емисије, док су мерења загађености ваздуха вршена само у урбаној матрици града и на два мерна места у Мокрину.

На основу мерења емисије и имисије доминантне загађујуће материје присутне у ваздуху, на подручју града Кикинде су: суспендоване честице, таложне материје, CO, поједини тешки метали (кадмијум, олово, цинк) полициклични ароматични угљоводоници, присуство специфичних загађујућих материја из технолошког процеса, МСК (метанол, сирћетна киселина).

Мерења имисије у периоду од 1994-2004. год. су показала да:

- концентрације SO₂ нису знатно варирале (осим у 2000.год. и 2001. год. када је било 33 и 32 прекорачења GVI),
- концентрације чађи показују тренд опадања (од 5459 мерења 11 је показало прекорачење GVI, углавном у зимским месецима, као последица употреба чврстог горива у индивидуалним ложиштима),
- концентрације NO₂ и укупних таложних материја нису прелазиле GVI,
- велики проблем представља присуство кадмијума и цинка, што указује на неопходност систематског мерења њихове имисије у таложним материјама и суспендованим честицама у ваздуху.

Повремено, за време дувања југоисточног ветра, као доминантног, аерозагађивачи пореклом из наведених индустријских објеката се распростиру и на део градске зоне и околни простор (у правцу дувања ветра).

Мерења имисије у погледу присуства нафтних угљоводоника у Мокрину су указала на присуство метанола, бензена, толуена, ксилена, полицикличног ароматичног угљоводоника флуорена и карактеристичних "нафтних" угљоводоника у опсегу у C₉nC₁₇, који имају канцерогено дејство, што указује на потребу праћења њихових концентрација у ваздуху и примену одређених мера заштите животне средине.

Поред индустријских објеката, као доминантних извора загађења, на предметном простору су присутни и други стационарни извори загађења ваздуха: индивидуална ложишта, бушотине и ранжирне станице и покретни извори емисије: саобраћај, авио-пољопривредни третмани и др.

У већем делу Општине је изграђено грејање на гас, а мањи број индивидуалних ложишта користи чврсто гориво, што значи да ови извори имају мали утицај на повећање иомисије аерозагађивача у ваздуху.

На територији Општине нису мерене концентрације аерозагађивача који потичу од саобраћајних возила, иако саобраћај у урбаној средини односно насељима представља значајан извор деградације квалитета ваздуха. У осталом делу Општине њихов утицај није изражен.

У погледу коришћења воде, као природног ресурса присутни су хронични проблеми, који су утицали на њен квалитет (обрађено у поглављу 4.7.2.).

Око водозавода у насељу Кикинда налазе се бушотине нафте, које представљају потенцијалну опасност због могућности неконтролисаног истицања нафте јер пробијају водоносни слој и представљају потенцијални извор загађења водне издани. Око водозавода су формиране само уже зоне заштите, што представља додатну могућност за загађење подземне издани.

Снабдевање месних заједница водом има сличне проблеме: лош квалитет воде за пиће, недовољне укупне количине воде и дотрајали водоводни системи, подложни честим кваровима.

Поред ургентног проблема – лош квалитет воде за пиће, што је последица неадекватног водоводног система и неповољног састава сирове воде, у насељима предметне Општине није изграђена канализациона мрежа (осим делимично насеље – Кикинда), што представља потенцијалну опасност од загађења и земљишта и подземне издани, која се користи за водоснабдевање.

Пречишћавање отпадних вода се врши само у насељу Кикинда, док се у осталим насељима прикупљена вода упушта директно у реципијент. У Кикинди је пречистач отпадних вода делимично у функцији, па квалитет пречишћене воде не задовољава критеријуме Закона о водама. Из ових разлога потребно је његова реконструкција.

Земљиште, као природни ресурс, угрожено је због интензивних истраживања и експлоатације нафте и гаса на предметном подручју. Поред заузећа земљишта, током истраживања и бушења, поремећена је слојевита структура земљишта, а циљана мерења имисије у погледу присуства "нафтних" угљоводоника у Мокрину су показала њихово присуство у близини експлоатационог поља. Посебан проблем представљају исплачне јаме, које имају привремени карактер и представљају изворе загађења земљишта, а индиректно и воде и ваздуха, као природних ресурса. Оне захтевају бржу санацију и рекултивацију јер их моментално има у већем броју, у близини сва три експлоатациона поља. Исплака се по завршеном процесу бушења односи на регионалну депонију исплаке у Ново Милошево. Депонија исплаке, која се налазила у Мокрину, санирана је и рекултивисана у складу са Пројектом санације и рекултивације. Овај простор сада представља дивље сметлиште.

Одлагање комуналног отпада су насељу Кикинда се врши на постојећем градском сметлишту, југоисточно од насеља (око 3 km), формираном у вештачким депресијама напуштеног глиништа циглане "Тоза Марковић". Ово сметлиште не функционише у складу са санитарно-хигијенским условима, прописаним за ову намену: неограђено је, одлагање отпада се врши неконтролисано и без сабијања, не прекрива се инертним материјалом, па је често извор непријатних мириса, не постоји систем евакуације и контроле гасова и не врши се прерада секундарних сировина. Управљање овим сметлиштем је поверено ЈКП "6. октобар".

У осталим насељима се отпад не скупља организовано, па становници самостално односе отпад на званична насељска сметлишта, која се налазе у самим или у близини насеља. Ова сметлишта су у функцији дужи низ година, без мера техничке заштите.

Због наведених проблема, Кикинда је међу првим Општинама у Војводини приступила реализацији директива Националне стратегије управљања отпадом односно врше се активности на формирању региона, а предходно је израђена студија о избору локације градске депоније, која има услова да прерасте у регионалну депонију, урбанистички пројекат, анализа утицаја депоније на животну средину и главни пројекти за изградњу регионалне депоније на предметном простору.

На предметном простору нема званичног сточног гробља, па се елиминација сточних лешева врши на "дивљим" сточним гробљима по Општини, неконтролисано и на личну иницијативу. Има података да се одређени број сточних лешева односи у кафилерију у Бачкој Тополи и прерађује у коштано брашно.

Посебан проблем представља индустријски отпад у насељу, за чије одлагање је одговоран сам загађивач, на начин прописан законом.

Обзиром да се земљиште интензивно користи у пољопривредној производњи, неконтролисана примена хемијских средстава заштите биља и агротехничких мера изазива деградацију овог природног ресурса.

Функционисање бројних економија и пољопривредних добара и фарми представља одређене изворе загађења природних ресурса, због непридржавања мера заштите животне средине у погледу одвођења отпадних вода, одлагања отпада и сточних лешева и др.

Изузетно мали проценат шумовитости (1,16%) убраја ову општину у ред најобешумљенијих Општина у Војводини, што не утиче позитивно на иначе деградиране еколошке услове овог простора. Недостатак шумских заштитних појасева се посебно уочава код негативног утицаја еолске ерозије, која смањује продукционе способности земљишта, значајне за пољопривредне површине. Шумски појасеви имају позитивно дејство на смањење брзине ветрова, врше заштиту од одношења хумусно акумулативног слоја продуктивних пољопривредних ореница и имају санитарно-хигијенски значај јер унапређују микроклиматске и амбијенталне услове предметног простора. Због малог процента шумских површина у предметној Општини, уочава се недостатак наведених функција, што налаже потребу повећања површина под шумама, посебно шумских заштитних појасева.

Погранични положај предметне Општине представља такође могућност додатних загађења, која могу бити дистрибуирана из суседне земље.

На простору Општине се налазе конзервиране бушотине термоминералних вода, које имају потенцијале за развој бањског туризма.

Такође су присутне значајне резерве глине и песка, које могу наћи своју примену у индустрији.

На предметном простору квалитет животне средине је у већој мери деградиран, изазван многобројним изворима загађења.

Ваздух, као природни ресурс, у већој мери је деградиран због негативног утицаја индустрије, која је лоцирана у Кикинди. У циљу заштите ваздуха, неопходна је реконструкција и новелирање застарелих технологија уз примену адекватних техничко-технолошких мера, а развој индустријских грана треба оријентисати и ограничити на оне које не загађују овај природни ресурс односно не врши емисију.

Ограничавајући фактор развоја ове Општине је и недостатак воде и лош квалитет сирове воде, што представља велики проблем у снабдевању становништва квалитетном и воде за пиће у довољним количинама.

Присуство великог броја истражних и експлоатационих бушотина нафте и гаса, које заузимају велике површине, претежно пољопривредног карактера, у одређеној мери врше деградацију животне средине (проблем исплака и евентуално истицање нафте у водоносне слојеве).

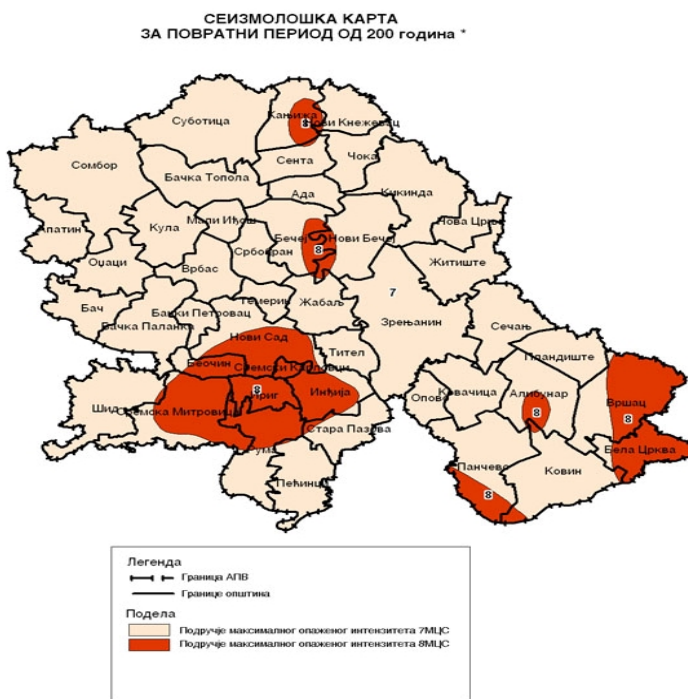
Мали проценат шумовитости не врши санацију иначе деградираних еколошких услова предметног простора и није у функцији заштите земљишта од еолске ерозије.

Неуређена сметлишта и "дивља" сточна гробља представљају деградационе пунктове околине.

4.8.2. Угроженост подручја од елементарних непогода

Елементарне или природне непогоде које могу угрожити подручје Општине Кикинда су земљотрес, поплаве, ветрови, пожари, ерупције нафте и гаса.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије, која се односи на параметре максималног интензитета земљотреса за повратни период од 100 и 200 година, подручје Општине Кикинда се налази у зони могуће угрожености **земљотресом** јачине 7°MCS.

*Извор података: Сеизмолошка карта
за повратни период 200 год. : Р 1 : 1 000 000
Издавач: Заједница за сеизмологију, СФРЈ, Београд, 1987 год.

НАПОМЕНА: Карта је векторизована у ЈПГ Запад за урбанизам Војводине
за потребе информационог система о простору АПВ 2006. године

Слика 10: Сеизмолошка карта

Земљотрес јачине 7°MCS (за повратни период од 100 и 200 година) који угрожава ово подручје може нанети велике штете само објектима који су изграђени од слабијег (меког) грађевинског материјала или набоја односно черпића. Објекти изграђени од меког грађевинског материјала, где њихов број чини више од 60% од укупно изграђених кућа¹, налазе се углавном у Башаиду (68,0 %), Иђошу (64,0 %) и Сајану (72,8%). У насељима Мокрин, Наково и Руско Село однос између броја објеката изграђених од тврдог материјала и од меког материјала је око 50% : 50%. Много боље

¹ Попис становништва, домаћинстава и станова, 2002. године, Републички завод за статистику Србије

стање објеката је, када је у питању врста материјала, у осталим насељима у којима преовлађују објекти изграђени од тврдог материјала и то у Банатској Тополи (преко 69%), у Банатском Великом Селу (64,50%), у Кикинди (више од 77%) и у Новим Козарцима (око 69%).

За заштиту од штетног дејства **спољашњих вода** на територији Општине Кикинда изграђен је део насипа прве одбрамбене линије на Тиси, Кикиндском каналу и Златици. Поред тога, изграђена ОКМ и мелиорациони канали за прихватање и одвођење сувишних унутрашњих вода доприносе да територија Општине Кикинда није значајно угрожена дејством спољних и унутрашњих вода. Главни реципијент постојеће каналске мреже је Кикиндски канал, који је саставни део ОКМ Хидросистема ДТД у овом делу Баната. Анализом стања одбране од поплава на подручју новокнежевачке општине, утврђено је да су поједини делови Општине, без обзира на досада изграђене објекте одбране, још увек угрожени што подземном, што провирном и тиском великом водом.

Ветрови који дувају на овом простору су најчешћи из југоисточног правца, а нешто мање из северозападног правца. Кошава је карактеристична за овај део Баната, долази из правца југоистока и најчешће дува зими.

Појава **пожара** је могућа у свим срединама, поготово у већим насељима и градови који имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Од свих насеља у Општини само Кикинда припада овој категорији пожарно оптерећених насеља. Остала насеља се могу сврстати у групу малих насеља, сеоског типа, са приземним објектима, великим двориштима и широким улицама. У овим насељима могућа је појава пожара, који би били мањих размера, локалног карактера. Појава пожара могућа је и на нафтним и гасним пољима и сабирним системима, инсталацијама нафте и нафтних деривата за дистрибуцију и промет запаљивих течности.

Опасностима од **ерупције нафте и гаса** највише је угрожен простор око нафтних и гасних поља и то су лежиште нафте и гаса "Кикинда варош", лежишта нафте "Кикинда" и "Мокрин" и лежиште гаса "Наково". У случају ерупције постоји опасност од пожара већих размера и ширења отровних гасова. Уколико настане ерупција без пожара, околина може бити загађена сланом водом, угљоводоником, угљен диоксидом итд.

4.8.3. Заштита природних добара

На територији Општине Кикинде се налази део заштићеног природног добра **Специјални резерват природе "Пашњаци велике дропље"** (захвата подручје северног Баната, јужно од реке Златице укупне површине 979,43 ha). *Ово подручје представља приоритетно подручје за прекограничну сарадњу, посебно у оквиру пројекта Зелени прстен Европе (Green Belt Project).*

СРП "Пашњаци велике дропље" уживају I категорију заштите, а стављени су под заштиту ради очувања јединог станишта велике дропље (налази се на Глобалној црвеној листи заштићених животињских врста (IUCN) као врста птица од приоритета за заштиту у Европи), односно комплекса типичних панонских биљних заједница специфичних само за регион северног Баната и специфичне фауне инсеката, водоземаца, сисара и птица који представљају услов за опстанак велике дропље, једне од најугроженијих птица у Европи.

На територији Општине Кикинда Резерват обухвата површину од 679,93 ha.

На подручју Резервата издвојене су зоне А и Б према активностима које се у простору могу вршити, а установљен је режим заштите II степена.

На подручју Општине се налазе и подручја која су предвиђена за заштиту. Ова подручја представљају природне екосистеме, станишта изузетних природних вредности, ретких и угрожених биљних и животињских врста. То су:

- подручје значајно за гнежђење и исхрану велике дропље ван Резервата, које је

- предложено за његово проширење,
- подручје значајно као хранилиште ових птица, рибњак северно од Иђоша као станиште за гнежђење и миграцију водених птица,
  - пашњаци јужно од Сајана значајни као станишта и одмориште птица (вивак, црноглава траварка, ждрал, прдавац, црвеноноги прудник, ритска сова и др.) и
  - станишта флористичких реткости која, представљају подручје слатина и остатке степа од националног и међународног значаја.

На стаништима природних реткости у складу са Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93) је прописан I степен режима заштите, који подразумева забрану уништавања или угрожавања станишта.

4.8.4. Непокретна културна добра

На простору Општине Кикинда се налазе непокретна културна добра која је утврдио Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица, у складу са Законом о културним добрима.

Непокретна културна добра на овом простору су: споменици културе и добра која уживају предходну заштиту, односно археолошки локалитети и низ објеката предложених за заштиту кроз документацију.

Споменици културе су објекти од значаја за идентитет простора и усмеравање његовог даљег развоја (коришћење у туристичкој презентацији простора). У споменике културе уврштени су значајни објекти у самим насељима (Зграда Великокикиндског дистрикта, Српска православна црква, Сувача, Богомоља Водица, цркве, објекти управе). **Археолошка налазишта** се налазе углавном у атарима насеља Мокрин, Иђош, Сајан, Башаид, Кикинда, Руско Село, Банатска Топола. На подручју Општине Кикинда евидентирана су и **културна добра која уживају предходну заштиту**. Добра под предходном заштитом имају исти третман, као и непокретна културна добра и за њих важе исте мере заштите као и за непокретна културна добра.

Културна добра Општине Кикинда чине скуп творевина материјалне и духовне културе настале на простору Општине Кикинда. Услови заштите културних добара подразумевају очување свих карактеристика на основу којих је утврђено њихово културно својство. Услови заштите се односе на све категорије непокретних културних добара и односе се на конзервацију и презентацију већ истражених непокретних културних добара, као и истраживања угрожених локалитета и спречавање њиховог даљег урушавања.

Табела 18: Попис споменика културе у Општини Кикинда

Назив добра	Место	Значај
Зграда некадашње Општине	Башаид	Од великог значаја
Српска православна црква	Башаид	Од великог значаја
Богомоља Водице-посвећена Огњеној Марији на Текији	Кикинда	Од великог значаја
Српска православна црква Св. Арханђела и Михаила и Гаврила	Иђош	Од великог значаја
Партизанска база салаш Виде Деспотова на Јарашу	Мокрин	-
Сремска православна црква Светог Саве	Мокрин	Од изузетног значаја
Маузолеј Чарнојевића	Руско Село	-

Археолошка налазишта - Остаци материјалне културе са више десетина археолошких налазишта указују да су најстарија људска станишта на простору кикиндске Општине постојала у неолиту, бронзаном и раном гвозденом добу. Једно од неолитских људских станишта постојало је на локалитету "Градиште" у атару Иђоша. Код Накова постоји локалитет на којем је пронађена керамика из бакарног доба. Многе хумке су антропогеног порекла. Сматра се да су из раног бронзаног доба, а њихов постанак се приписује тзв. "степским народима".

У атару Мокрина откривени су трагови насеља из раног бронзаног доба, чији је археолошки материјал познат под именом „мокринска култура“, као и једна некропола из истог периода. Из бронзаног доба су и два локалитета у атару Иђоша.

Из раног гвозденог доба постоји више налазишта насеобинског карактера у околини Иђоша и Банатске Тополе.

Евидентирана археолошка налазишта од стране Завода за заштиту споменика културе Суботица изван Кикинде су:

- у простору КО Мокрин евидентиран је највећи број археолошких налазишта: 32. У околини насеља се налази некропола из раног бронзаног доба 1500-1400 г.п.н.е, са предметима од камена, глине, керамике, бронзе, бакра и сребра. У археолошкој науци налази у атару Мокрина названи су "Мокринска култура". Осим налазишта из неолита и раног бронзаног доба у Мокринском атару су евидентирани остаци следећих култура: Словени - средњи век, Сармати, Јазири.
- у простору КО Кикинда евидентирано је 24 налазишта. Најзначајнија налазишта су Хумка Кинђа - вишеслојно налазиште; Хумка на Брешћу, Фодорова циглана, Циглана "Алекса Радосавчев", Рудина пашњак, Бабићева циглана, Ворађожинов салаш, Водице, Коцкаров салаш, Рудина, Пескара. Евидентирани су остаци различитих култура: праисторијска станишта, неолит и рано бронзано доба, сарматска култура, култура средњовековних Словена, Халташтско насеље.
- у простору КО Иђош евидентирано је 17 налазишта. Најзначајнија налазишта су остаци различитих култура: праисторија, неолит, средња и касна бронза, баденска, халштатска и сарматска станишта.
- у простору КО Сајан, КО Башаид, КО Руско Село и КО Банатска Топола евидентирани су археолошки локалитети.

Добра која уживају предходну заштиту

Према Закону о културним добрима, добра под предходном заштитом имају исти третман, као и непокретна културна добра (НКД). Попис добара која уживају предходну заштиту:

Табела 19: Добра предвиђена за претходну заштиту

Насеље	Добра предвиђена за претходну заштиту
Сајан	- Римокатоличка црква посвећена Светом Стефану - Парохијски дом - Управна зграда земљорадничке задруге "Сајан" - Сеоска кућа са сунчаним забатом
Иђош	- Земљорадничка задруга "Клас" - Млин – мали сеоски млин - Месна заједница и пошта
Мокрин	- Водица на раскрсници путева - Куће у улици Св. Саве бр. 92, 94 - Родна кућа Мирослава Антића бр. 20 - Млин, Светозара Милетића бр. 9 - Католичко гробље, Иге Добросављева - Православно гробље, Иге Добросављева - Породичне куће у улици Иге Добросављева
Кикинда	- Економија "Јединство" бивши Драхслеров салаш
Башаид	- Салаш Ђурић Драгана, винацаид - Магазин за жито, Николе Тесле бр. 106 - Капела породице Димић, православно гробље
Бикач	- Римокатоличка црква, Јована Поповића бр. 53
Банатска Топола	- Римокатоличка црква и крст испред ње, Башаидска бр. 21
Руско Село	- Римокатоличка црква, Братства Јединства бр. 159 - Млин у улици Српских добровољаца - Сеоска стамбена зграда, Петефи Шандора бр. 21 - Сеоска стамбена зграда, Фејеш Кларе бр. 46
Нови Козарци	- Амбијентална целина Трг Краља Петра I - Угаона стамбена зграда, Сутјеска бр. 4 - Сеоска стамбена зграда, Генерала Драпшина бр. 24 - Сеоска стамбена зграда, Крајишка бр. 41
Наково	- Амбијентална целина улица Главна

У добра која уживају предходну заштиту спадају јавни споменици: крајпуташи и споменици НОБ-а.

4.9. Намена површина

Површина Општине Кикинда износи 782 km² и у односу на 45 Општина АП Војводине по површини коју заузима, налази се на. месту. Такође, површина Општине је већа и од просечне вредности за АП Војводину која износи 478,47 km².

Подељена је на 10 катарстарских Општина (КО) различитих површина; крећу се од највеће – КО Кикинда (учествује у укупној површини Општине са 18,86%) до најмање – КО Наково са учешћем од свега 2,76 % у укупној територији Општине. Према структури коришћења земљишта по катастарским категоријама, територија Општине је подељена на:

Табела 20: Структура коришћења земљишта по катастарским категоријама¹²

Катастарска Општина		Општина Кикинда		АП Војводина	
Р.б.		П у ha	%	П у ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	70.591,00	90,27	1.795.285,00	83,20
	- обрадиво	64.997,00	86,95	1.652.236,00	76,57
	- необрадиво	5.594,00	7,15	143.049,00	6,63
2.	Шумско земљиште	905,95	1,16	143.339,00	6,64
3.	Укупно плодно (1+2)	71.496,95	91,43	1.938.624,00	89,84
4.	Неплодно земљиште	6.704,40	8,57	219.260,00	10,16
	Укупно	78.201,35	100,00	2.157.884,00	100,00

Из података датих у табели може се закључити да се структура коришћења земљишта у Општини разликује од структуре коришћења земљиште у АП Војводини, посебно у делу пољопривредног и шумског земљишта.

Плодно земљиште (пољопривредно+шумско) учествује у укупном земљишту са 91,43% (71.496,95 ha), док је под неплодним земљиштем 6.704,40 ha или 8,57% укупне територије. Овакав однос може се сматрати нешто повољнијим у односу на просечне вредности за АП Војводину (89,84 : 10,16).

За Кикинду је карактеристично веома ниско учешће **шумског земљишта** у Општини од 1,16% (у АП Војводини: 6,64%), као и веома високо учешће **пољопривредног земљишта** (90,27%), у односу на учешће ове категорије земљишта у АП Војводини (83,20%).

Посматрано по катастарским Општинама (атарима) може се констатовати да је у свим атарима (осим Кикинде) учешће плодног земљишта у укупном веће од 90%, што говори о учешћу ове категорије земљишта веће од просечне вредности за АП Војводину (89,84%) и изразитом потенцијалу Општине Кикинда.

Структура **неплодног земљишта** у Општини Кикинда:

- Грађевински реони 5.202,41 ha
- Радне површине 311,93 ha
- Остале површине 1190,06 ha

Учешће неплодног земљишта и земљишта са посебном наменом коришћења (водно, грађевинско, коридори и остало) од 8,56% у укупном земљишту Општине, је испод границе просека вредности за АП Војводину (10,16%), осим у КО Кикинда (12,20%) због великог учешћа грађевинског реона Кикинде у укупној површини КО.

¹² Подаци добијани од РГЗ – Служба за катастар непокретности, новембар 2006.

5. ОГРАНИЧЕЊА И ПОТЕНЦИЈАЛИ РАЗВОЈА

ПОТЕНЦИЈАЛИ

- геосаобраћајни положај,
- природне карактеристике не утичу отежавајуће на просторни развој Општине,
- првокласно пољопривредно земљиште (82% ливадска црница) шанса за унапређење пољопривреде,
- извршена комасација,
- значајна лежишта нафте, гаса, глине и песка,
- хидротермалне бушотине потенцијал за формирање бање у Бан. Великом Селу,
- енергију ветра искористити за инсталисање ветрогенератора,
- вештачки водоток Кикиндски канал,
- могућност одводњавања и наводњавања плодног земљишта,
- велико културно и споменичко наслеђе,
- неговање традиционалног облика живљења,
- антропогени туристички мотиви,
- палеонтолошки локалитет - откриће скелета мамута,
- богатство и разноликост биљних и посебно птичијих врста (СРП "Пашњаци велике дропље),
- урађена просторно-планска и урбанистичко-техничка документација.

ОГРАНИЧЕЊА

- лоша саобраћајна повезаност са Мађарском и Румунијом,
- недостатак стратешких планова локалне самоуправе,
- недовољна пошумљеност (1,16%),
- проблем недовољне и неадекватне комуналне инфраструктуре, посебно сеоских насеља,
- велики еколошки проблеми изазвани експлоатацијом минералних сировина (пре свега нафте и гаса),
- аерозагађење у појединим временским интервалима,
- лош квалитет пијаће воде,
- проблем отпадних вода индустрије и пољопривреде,
- еолска ерозија,
- неповољна демографска ситуација,

II ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Полазно начело које дефинише циљ и предодређује методологију израде Просторног плана изражено је хијерархијом развојних интереса Републике, локалне средине и тржишта, према главним функцијама и активностима подручја:

- одрживо очување, унапређење, заштита и културолошко коришћење културних и природних вредности на територији Општине;
- планска начела и критеријуми коришћења природних ресурса и заштите животне средине;
- коридори основних инфраструктурних система и правила коришћења земљишта у зонама ограничења;
- остале активности прилагођене претходним категоријама активности.

Потребно је дефинисати функције различитог нивоа значаја (локални, регионални, републички, међународни) и њихов развој ускладити са режимима заштите, унапређења, уређења и коришћења простора. Имајући у виду основни циљ израде Просторног плана, потребно је утврдити хијерархију циљева и интереса, те на основу тога хијерархију функција и активности.

Стратешки циљ просторног развоја

Упоредјујући проблеме, од којих је велики део настао и развио се деведесетих година 20. века, са изузетним потенцијалима општине могуће је дефинисати основни циљ стратегије просторног развоја Општине Кикинда:

ПРЕПОЗНАВАЊЕ, ДЕФИНИСАЊЕ И ОПЕРАТИВНО АНГАЖОВАЊЕ СВИХ ПРОСТОРНИХ МОГУЋНОСТИ ОПШТИНЕ КИКИНДА РАДИ ЗАДОВОЉЕЊА КРИТЕРИЈУМА РЕГИОНАЛНОГ ЦЕНТРА СРБИЈЕ И ЊЕГОВОГ ОПРАВДАНОГ УСМЕРЕЊА КА ПРОЦЕСИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

Операционализација оваквог циља није једноставан посао јер захтева истовремено уклањање или ублажавање низа негативних појава које отежавају просторни развој Општине Кикинда. Овај Просторни план зато у наставку дефинише Основе просторног развоја и правила коришћења, уређења и заштите планског подручја, који би у даљем планском и организационом поступку требало имплементирати како би се Општина Кикинда у периоду до 2015. године приближила постављеном циљу. Ова година је реперна за Србију у целини јер би према оптимистичкој варијанти тада требало да буде примљена у Европску Унију, а то значи отварање нових могућности приступа европским структурним фондовима. До тог времена, са етапом до 2011. године, Општина Кикинда би изузетним напорима, и уз очекивану помоћ Републике и Покрајине, требало да организовано уложи финансијска и организациона средства како би поставила основе будућег развоја, једног од важних регионалних центара у оквиру европске заједнице привредних центара, али и урбаног центра од изузетног значаја за духовни простор и идентитет Србије. Наведени циљ треба да обезбеди квалитетније услове живљења становника на овом простору.

1. ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Основни циљеви уређења, развоја и заштите подручја Просторног плана су:

- стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја Општине Кикинда;
- стварање предуслова за регионални развој у оквиру Еврорегије ДКМТ;
- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности;

- изналагање простора и могућности за остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивањем услова за запошљавање;
- очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара;
- унапређење стања шума, коришћење шума у складу са одрживим развојем и еколошким принципима и повећање површина под шумама;
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору, и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије,
- увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;
- подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- максимално могуће смањење, у складу са достигнутом степеном друштвено-економског развоја, свих активности које имају негативне ефекте на природу.

2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Становништво

Основни циљ будућих демографских кретања у Општини Кикинда одоси се на успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености у насељима, што би допринело подизању квалитета живота на виши ниво.

Мрежа насеља и функционална усмереност

Обзиром на тенденције у просторнофункционалној организацији Србије и Војводине на једној страни, и потребе трендова будућих европских интеграционих токова у југоисточној Европи на другој (Еврорегија ДКМТ), потребно је дефинисати нову позицију кикиндске агломерације у будућим просторноразвојним процесима, где ће до пуног изражаја доћи њене компаративне предности (макро, мезо и микрорегионални положај).

Нови Сад, и даље ће са развијеним функцијама макрорегионалног центра, имати утицај на развој Општине Кикинда. Међутим, даљим формирањем регионалног центра Кикинда, он ће преузети функционалну усмереност развоја гравитирајућих Општина, тако да ће доћи до заједничког унапређења нивоа развоја у супра и инфраструктури, у оним областима за које постоји економски интерес и технички услови изградње.

Циљеви и смернице у области мреже и функције насеља Општине Кикинда су:

- постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних природних и створених потенцијала;
- подстицање даљег развоја постојећих насеља, уз усмеравање промена у структури делатности;
- Преиспитивање постојећих граница грађевинских реона насеља, уз сагледавање потребе за ширењем, односно смањењем појединих насеља;
- Повећање нивоа социо-економске развијености подручја.

Остварење ових циљева даљег развоја и организације мреже насеља условљено је правцима развоја и размештаја најзначајнијих привредних и друштвених делатности у ширем окружењу.

Јавне службе

- примена савремених облика и трендова организације јавних служби у складу са хијерархијским нивоом и функцијом насеља;
- прилагођавање мреже јавних служби потребама корисника, у зависности од броја, густине и старосне структуре становништва, њиховог социјално-културно-образовног профила, занимања и особености подручја;
- уређење и реконструкција постојећих објеката јавних служби, завршетак изградње започетих објеката и изградња нових објеката, према потребама и могућностима;
- примена савремених информатичких и других комуникационих средстава, са циљем повећања доступности услуга и установа јавних служби грађанима, посебно оним из удаљенијих насеља.

Привредне делатности

Основни циљ израде Плана у области привреде је обезбеђење просторних услова за развој стабилне и развијене привредне структуре, која ће дугорочно посматрано омогућити одрживо коришћење природних и створених ресурса и компаративних предности Општине.

- Циљ израде Плана у области привреде је формирање стабилне и развојне привредне структуре, која ће дугорочно посматрано омогућити одрживо коришћење постојећих ресурса и компаративних предности планског подручја
- Основни циљ будућег развоја привреде је ревитализација производње и динамизирање развојних процеса и афирмација Општине као произвођача здраве хране
- Обезбеђење просторних услова за развој привредних капацитета и њихов размештај, да би се постигли најповољнији ефекти и да би се обезбедили услови за развој и осталих насеља у кикиндској Општини
- Обезбеђење просторних услова за изградњу индустријског парка, слободне зоне или робно-транспортног центра
- У области индустрије основни циљ је развијање свих грана индустрије (нарочито прерађивачке, као и развој малих и средњих предузећа), у складу са заштитом животне средине и контрола утицаја индустријских активности на животну средину
- Подстицање развоја капацитета терцијалних делатности да би се достигао ниво који захтевају савремени стандарди живљења.

На основу природних и радом створених предуслова за општину Кикинда у области **пољопривреде** могу се дефинисати следећи циљеви:

- Бржи развој пољопривредне производње у правцу афирмације овог подручја као произвођача здраве хране;
- Утврђивање предуслова за оптимални развој пољопривредне производње тржишне оријентације, на посматраном простору;
- Правилно препознавање оних специфичности и производних могућности овог подручја, које му пружају компаративне предности у односу на друга подручја;
- Стварање предуслова за укупњавање земљишног поседа;
- Маркација површина погодних за наводњавање на датом простору;
- Идентификација просторних развојних могућности по пољопривредним делатностима.

У области **индустрије** основни циљ је даље динамизирање агроиндустријског комплекса и индустрија базираних на богатој сировинској основи, увођењем нових технологија. Такође, у циљу развоја сеоских насеља, подстицати развој индустријских капацитета мањег обима (мала и средња предузећа). Развој индустрије треба да је у складу са

заштитом животне средине и да се врши контрола утицаја индустријских активности на животну средину.

Циљ у развоју капацитета терцијалних делатности (трговина, угоститељство, занатство) је подстицање њиховог развоја да би се достигао ниво који захтевају савремени стандарди живљења.

Са аспекта развоја **туризма**, основни циљ израде Просторног плана, је да се природне и антропогене вредности на простору Општине Кикинда могу туристички валоризовати, као и да се утврде конкретни правци развоја оних облика туризма које је могуће развијати. Циљ је да се у оквиру потенцијала планирају садржаји и активности како би се повећао туристички промет планског подручја, као и приходи од туризма.

Посебни циљеви развоја туризма су:

- **валоризација туристичких потенцијала** у складу са захтевима савремене туристичке тражње и принципима развоја одговорног и одрживог туризма,
- **дефинисање приоритетних облика и обима туристичких активности**, у партнерској кооперацији са суседним Општинама у Војводини и Румунији, узимајући у обзир развојне планове туризма за читав регион (Потисје, Војводина, Еврорегија ДКМТ), као и комплементарно са другим привредним гранама, са циљем да се поспеши туристички развој самостално, и у оквиру ширег простора, кроз туристичке производе и заједничку маркетиншку презентацију,
- **одређивање врсте и просторног размештаја туризма** – сходно туристичким потенцијалима формирати понуду у одређеним деловима Општине у складу са реалним могућностима и објективним капацитетима.

Посебни циљеви у развоју **шума, ваншумског зеленила и ловства** за подручје Општине Кикинде су:

- очување постојећих шума, шумског земљишта и ваншумског зеленила и унапређење њиховог стања и повећање укупних вредности и производности шума,
- повећање површина под шумама на рачун шумског земљишта и пољопривредног више бонитетне класе од V, (изузетно IV и V бонитетне класе),
- пошумљавање нових површина у оквиру изворишта вода, речних токова,
- подизање заштитних имисионих шума у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница,
- обезбеђење заштитно-регулаторних и других функција шума,
- повећање површина под ваншумским зеленилом формирањем заштитних појасева поред саобраћајница, мелиорационих канала и у оквиру пољопривредног земљишта (пољозаштитни појасеви) ради заштите од ветра и еолске ерозије,
- формирање заштитног зеленила у оквиру економија, салаша и депонија комуналног отпада и других објеката у атару као и свих деградираних површина (позајмишта, јаловишта, копова глине),
- формирање свих категорија насељског зеленила у свим насељима Општине,
- обезбеђење и трајно јачање и развој општекорисних функција шума, повезивањем шума, ваншумског зеленила и зеленила насеља у систем зелених површина.

У области развоја ловства на територији Општине Кикинде општи циљеви су:

- повећање бројности и структуре дивљачи,
- очување ретких и угрожених врста,
- развој ловног туризма у оквиру туристичке понуде Општине.

Посебни циљеви проистичу из специфичности ловишта и спроводиће се кроз важеће ловне основе и годишње планове газдовања установљених ловишта.

Заштита природе

Основни циљеви у оквиру заштите природе су:

- старање о заштићеним природним добрима,
- проширење границе СРП "Пашњаци велике дропље"

- картирање и валоризација и стављање под заштиту природних добара која се одликују изузетном природном вредношћу и
- скидање заштите са Спомен парка Кикиндско-Мокринском партизанском одреду, ради резервисања просотра за туристичко-рекреативну намену.

Заштита животне средине

У циљу заштите животне средине и одрживог развоја предметног подручја, неопходно је:

- обезбедити снабдевање свих насеља довољним количинама квалитетне воде за пиће;
- доградити канализациону мрежу у целом насељу Кикинда, а у осталим насељима предметне Општине изградити канализационе мреже;
- обезбедити пречишћавање отпадних вода пре упуштања у реципијент;
- у индустријским комплексима изградити примарне пречистаче отпадних вода;
- изградити и реконструисати уличне канализационе мреже у насељима за одвођење атмосферских вода;
- обезбедити адекватну заштиту ваздуха од аерозагађења и других загађења кроз гасификацију насеља и мере заштите у индустрији;
- вршити заштиту земљишта од деградације контролисаном применом хемијских средстава заштите биља у пољопривредној производњи;
- успоставити савремени систем елиминације комуналног отпада и сточних лешева, у складу са Националном стратегијом управљања комуналним отпадом, коју је донела влада Србије;
- постојеће сточно гробље користити привремено, у складу са законским условима;
- извршити санацију постојеће депоније и користити је до изградње регионалне депоније, у складу са санитарно-хигијенским условима, прописаним за ову намену;
- извршити санацију и рекултивацију дивљих депонија, као и постојеће привремене депоније након завршене експлоатације;
- санирати Мртву Тису забраном упуштања отпадних вода;
- израда катастра загађивача и успостављање мониторинга;
- формирање заштитних појасева дуж саобраћајница, око комуналних објеката и др., посебно на правцу дувања доминатних ветрова.

Саобраћајна инфраструктура

У области саобраћајне инфраструктуре на простору Општине Кикинде истичу се следећи основни циљеви:

- стварање просторних и осталих услова за остваривање концепцијских претпоставки датих у ППРС који би иницирали убрзани свеобухватни развој Општине Кикинда као једне од пограничних Општина,
- формирање нове комплетне општинске саобраћајне матрице, како би се створили оптимални услови повезивања Кикинде и окружења, као и свих насеља са окружењем и сировинским залеђем – атаром, ради снижавања трошкова транспорта,
- стварање услова за развој саобраћаја и саобраћајних манифестација на овом простору заснованих на стратешким опредељењима и принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и руралних подручја као и у атару,
- осавремењавање граничних прелаза и побољшавање повезивања са суседним земљама,
- омогућити различитим мерама (изградња, модернизација, реконструкција) развој и укључење у транспортну понуду овог простора и других видова саобраћаја (водни, железнички и ваздушни), чиме би се омогућиле како претпоставке за формирање интегралног саобраћајног чворишта у Кикинди као значајном изворишту роба, тако и претпоставке за појединачан развој саобраћајних видова.

Водопривредна инфраструктура

Као делови основног стратешког циља у области водопривреде, на подручју Општине Кикинда систематизовани су следећи циљеви:

- Дефинисање водопривредног развоја и могућности водопривреде као подстицајног, или ограничавајућег фактора у оквиру других компонената развоја подручја;
- Интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- Осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине уопште и побољшање квалитета живљења људи;
- Очување и унапређење заштите од поплава, ерозија и бујица, као и других видова штетног дејства вода, при чему се и други системи (урбани, привредни, инфраструктурни итд.) упућују како да усмере свој развој да би се заштитили од штетног дејства вода;
- Унапређење свих делатности на водама и око њих, како би се успешно могли реализовати други циљеви у области водопривреде;
- Заштита и уређење сликова са гледишта развоја водопривредних система и развоја других водопривредних грана, посебно шумарства, путем заштите и ревитализације угрожених екосистема, антиерозионог газдовања шумама, унапређења естетских вредности, очувања и унапређења археолошких, историјских, биолошких, геолошких и других природних и створених ресурса и вредности.

У области развоја **водоводних система** на територији Општине:

1. Стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим извориштима комуналних водовода.
2. Очување локалних изворишта, чак и оних мањег капацитета, и након повезивања појединих насеља са регионалним системима, ради обезбеђивања виталних функција система и у кризним хаваријским ситуацијама.
3. Постепено повезивање свих парцијалних водовода у јединствен регионални систем, којим се остварује висока поузданост функционисања и прописан, стално контролисан квалитет воде.
4. Управљачко-информационо осавремењавање водоводних система, увођењем мерног – мониторинг система, који ће омогућавати праћење динамике потрошње у свим важнијим гранама мреже, као и брзу дијагностику поремећаја и кварова у раду система.
5. Вода за технолошке потребе у индустрији која не захтева воду квалитета воде за пиће, не може се захватати из водовода насеља, већ се потрошачи технолошке воде упућују на властите захвате површинских и подземних вода нижег квалитета (подземне воде у индустријској зони, која се не захвата за водоводе насеља) и на мере рецикулације и планске рационализације потрошње.

Основни циљеви и критеријуми за **каналисање насеља** и реализацију постројења за пречишћавање отпадних вода:

1. Канализациони системи се развијају као дистрибуирани системи, тако да са гледишта транспорта отпадних вода и препумпавања представљају заокружене, економски оправдане целине, које се могу заокружити изградњом одговарајућих ППОВ општег типа.
2. Даљи развој канализације спроводи се по сепарационом систему: посебно за отпадне воде насеља и оних индустрија које се након предтретмана смеју прикључити на канализације за отпадне воде, а посебно за кишне канализације.
3. По важећем критеријуму Водопривредне основе Србија (ВОС) , ППОВ се граде за сва насеља која имају више од 5.000 ЕС.
4. При каналисању насеља која до тада нису имала канализационе системе, стриктно се спроводи принцип обавезности прикључења домаћинства, без обзира на дотадашња привремена решења.

5. Стриктно се забрањује евакуација отпадних вода у напуштене бунаре и упојне јаме.
6. Отпадне воде индустрија које се налазе у Кикинди и оних које се планирају ван граница грађевинског подручја, смеју се упуштати у градску канализацију тек након предтетмана, којим се пречишћавају до нивоа да смеју да буду усмерене према ППОВ општег типа. Посебно је забрањено уводити у градску канализацију опасне материје и супстанце које би ометале и разбијале процес биолошког пречишћавања у ППОВ.
7. У циљу рационалног коришћења простора где год је могуће користити тзв. групне системе, којима се једним ППОВ пречишћавају отпадне воде из више оближњих насеља, повезаних магистралним колекторима са одговарајућим КЦС.
8. Димензионисање кишне канализације треба примерити значају подручја која се њоме штити и величини потенцијалних штета од плављења делова насеља и саобраћајница. Капацитети не би требало да буду мањи од оних који су потребни за прихватање тзв. двогодишње кише, нити већи од тзв. десетогодишње кише.
9. На малим водотоцима, уколико се исти уводе у системе кишне канализације, где год је то могуће, обликовањем терена и коришћењем зелених површина, извршити ретензирање/ублажавање великих вода пре њиховог увођења у колекторе.

Будући развој система за заштиту од поплава на територији Општине Кикинда подразумева дефинисање следећих циљева и критеријума за тражење оптималних решења:

1. Обезбеђеност заштите је примерена вредности садржаја који се бране од поплава.
2. Заштитни системи се складно морају уклопити у урбано и остало окружење, по правилу добијајући вишенаменске функције: (а) линијски заштитни системи - као елемент урбаног уређења обала, водећи рачуна о функционалном повезивању насеља са рекама, (б) системи за одводњавање - за комплексне мелиорационе системе, (в) ретензије за ублажавање таласа великих вода - као елемент рекреационих површина насеља.
3. Повећање поузданости заштитних система реализацијом "касета", којима се евентуални пробој линија одбране локализује на мањој површини.
4. Насипи се морају тако уклопити у све друге садржаје који се граде у близини, да не буде угрожена његова функција и да у његовој близини нема објеката који би могли да отежају или онемогуће његово одржавање у периодима дуготрајне одбране од великих вода.

У области водопривреде, решења су у сагласности са значајем и утицајем реке Тисе, Златице и низом мањих природних и створених токова, тако да је неопходно:

1. Ваљано одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита,
2. Сачувати мелиорационе системе,
3. Заштитити подземна и површинска изворишта.

Енергетска инфраструктура

Задатак Плана је да утврди програм и смернице развоја енергетске инфраструктуре, синхронизује њен развој са свим активностима на овом подручју и тиме обезбеди најповољније услове за заштиту животне средине, очување природних вредности, живот и рад људи на овом подручју и њен даљи развој.

У области гасоводне (енергетске) инфраструктуре основни циљеви су следећи:

- гасификација на предметном подручју на бази усклађених концепција гасификације и топлификације, у сврху задовољења потреба крајњих корисника у широкој потрошњи,
- побољшање рада и поузданости постојеће разводне гасоводне мреже, као и њен даљи развој,
- функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса,
- развој и коришћење алтернативних облика енергије.

- унапређење квалитета живљења и задовољавање потреба становника, при том имајући у виду принципе енергетске ефикасности;
- с обзиром на енергетску зависност региона, посебну пажњу посветити развоју и могућностима примене алтернативних извора енергије примерених подручју (геотермална енергија, енергија ветра и сунца, биомаса и биогаз), имајући све време потребу за енергетском ефикасношћу.

Електроенергетска инфраструктура

- обезбедити квалитетну и сигурну испоруку електричне енергије диктирану потрошњом у наредном периоду за све потрошаче на подручју Општине Кикинда;
- у потпуности ревитализовати преносну мрежу;
- обезбедити коридоре за нову преносну мрежу 400 kV и 110 kV;
- изградити трафостаницу 400/110kV "Кикинда3"
- изградити трафостаницу 110/20kV, "Кикинда4";
- обезбедити коридоре за расплет далековода имајући у виду тежишта планираног раста потрошње и повећања поузданости напајања;
- обезбедити коридоре за 20 kV за све нове садржаје (гранични прелаз, обилазница, радне зоне и сл.);
- реконструисати постојећу 10kV мрежу и изградити нову 20 kV у складу са променом трансформације електричне енергије, тако да сва насеља, буду повезана мрежом од 20kV. Нисконапонска дистрибутивна мрежа, преко које се директно снабдевају сви потрошачи на овом подручју, треба да се усклади са овим променама;
- изградити нове и реконструисати постојеће трафостанице на 20/0,4kV, у складу са захтевима реконструисане дистрибутивне мреже и порастом потрошње;
- у насељима изградити квалитетну спољну расвету по захтевима ЈКО и складу са новим технологијама развоја расветних тела.

Телекомуникациона инфраструктура

- обезбедити потребан број телефонских прикључака за све кориснике, домаћинства у насељима и привредне субјекте;
- обезбедити мрежу високог квалитета, поузданости и расположивости изградњом јединствене транспортне мреже;
- изградити међумесни телекомуникациони систем ПТТ, за осигурање квалитета међумесних веза довољног капацитета, положити оптичке каблове и омогућити савремен систем преноса;
- заменити дотрајалу опрему и модернизовати мрежу, да би се обезбедило поузданије и квалитетније функционисање телекомуникационог система ПТТ и услови за увођење савремених услуга;
- увести нове телекомуникационе услуге увођењем оптичких каблова у све равни мрежа;
- увести мобилне услуге засноване на радио преносу;
- изградити модерне приступне кабловске мреже, за обезбеђење широкопојасних сервиса, развој јавних, комерцијалних и локалних радио и ТВ програма, уз константно праћење и укључивање нових технологија у складу са светским трендовима;
- осигурање коридора за РР везе;
- изградња микроталасних система за дистрибуцију радио и телевизијских програма у сеоским и мањим градским срединама изолованим острвима КДС.

III ОСНОВЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

1. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Природни ресурси Општине Кикинда су:

- пољопривредно земљиште,
- шумско земљиште,
- биљни и животињски свет,
- површинске и подземне воде и
- минералне сировине.

Око 85% површина територије Општине Кикинда је **пољопривредно земљиште**, на ком је могуће са веома великим успехом организовати све видове пољопривредне производње, те га је потребно штитити мерама и активностима којима се трајно обезбеђују природне функције земљишта. У том смислу забраном коришћења пољопривредног земљишта у друге сврхе, осим у случајевима утврђеним Законом и овим Просторним планом, забраном испуштања и одлагања отпадних и штетних материја, контролисаном применом минералних ђубрива и препарата за заштиту, избором адекватних технологија у обради земљишта и противерозионих мера, сачуваће се квалитет земљишта тј. његова физичка, хемијска и биолошка својства.

Пољопривредном земљишту које је коришћено за експлоатацију минералних сировина пројектима рекултивацје дати намену блиску пређашњем стању.

Пољопривредно земљиште треба заштитити пољозащитним појасевима од штетног дејства еолске ерозије којом се односе земљиште и усеви у фази семена што за последицу има смањење приноса. У том смислу је потребно:

- Формирати ветрозащитно и пољозащитно зеленило на око 2% територије Општине на просторима уз канале, саобраћајнице и у оквиру пољопривредног земљишта са циљем побољшања микроклиматских услова окружења;
- Формирати защитно зеленило уз радне површине у атару, на просторима за рекултивацију (напуштене депоније, деградирано земљиште) у зонама кућа за одмор;
- Шуме и ваншумско зеленило повезати у систем зелених површина који ће омогућити јачање укупног био-еколошког система подручја.

Шумско земљиште на територији Општине треба повећати са садашњих 1,16 % пошумљавањем виших бонитетних класа пољопривредног земљишта, изузетно IV и V бонитетне класе. Шумско земљиште као ресурс треба користити у складу са његовим биолошким капацитетима, како би ефекти производње у шумарству били већи. Сем тога, неопходно је остварити и защитну (превасходно ветрозащитну) и социо-економске функције шума. Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа као и примена прописане технологије гајења шума спада у најважније превентивне мере защтите шума и шумског земљишта.

Целокупан биљни и животињски свет и вредне делове природе који су под претходном защитом као станишта природних реткости (пашњаци, водотоци, мртваје, слатине), треба користити тако да се не угрози њихов опстанак. Сталном пропагандом и едукацијом, посебно млађе популације, указивати на значај защтите коју треба спроводити и кроз бројне активности.

Површинске и подземне воде Општине је потребно користити у мери и на начин да се не угрози њихов квалитет. Пречишћавањем отпадних вода пре њиховог упуштања у водотоке (реципијенте), сталном међународном сарадњом и праћењем и контролом њиховог стања, могуће је очувати квалитет површинских вода.

Подземне воде, посебно изворишта, такође, треба штитити од загађења, посебно оне у пливим водоносним слојевима одговарајућим техничким мерама.

Постоје три нивоа подземних вода: I издан дубине до 60 m, II од 160 m до 240 m, III на 500 m и више, и термо – минералне воде.

I издан користити за наводњавање и заливање башти уз адекватну заштиту ових вода од свих облика загађења.

II издан је главни ресурс за снабдевање водом за пиће. И даље га користити за ове намене уз строгу примену мера заштите.

III издан је недовољно истражени ресурс и потенцијални извор за снабдевање водом за пиће.

Термо-минералне воде су на дубини већој од 500 m, недовољно су истражене, те у овој области треба извршити даља истраживања и према количини и квалитету одредити коришћење и примену термо-минералних вода у будућности (у току је израда Студије).

Поред наведеног главног ресурса за снабдевање водом за пиће из друге субартеске издани, за дугорочно снабдевање становништва Општине пијаћом водом укључити у Просторни план и могућност коришћења воде из приобаља реке Тисе, као и могућност довођења воде са веће удаљености (извориште Ковин-Дубовац-Банатска Паланка)

Експлоатацију подземне воде за пиће и друге потребе предвидети у складу са позитивним прописима.

Минералне сировине на територији Општине које су заступљене као неметалне минералне сировине за добијање грађевинског материјала, хидрогеотермални потенцијал и угљоводоници у течном и гасовитом стању (нафта, гас, угљендиоксид), користити у складу са принципима одрживог развоја. Постојеће просторе на којима се експлатишу минералне сировине по завршетку експлоатационог периода, треба вратити у пређашње стање рекултивацијом и дати им намену којом се не угрожава стање животне средине.

У планском периоду се планира наставак истраживања и хидротермалних потенцијала, као и њихово вишенаменско коришћење. Геотермалну енергију је могуће економично користити за различите енергетске потребе. Могућности геотермалне енергије у супституцији конвенционалних горива односе се на:

- производњу електричне енергије;
- производњу топлотне енергије за грејање станова, пословних и јавних објеката и припрему потрошне топле воде
- производњу топлотне енергије за грејање стакленика, пластеника, интензивно гајење поврћа и цвећа, аквакултуру и сушење пољопривредних производа,
- за технолошке процесе, и
- за рекреативне и балнеолошке потребе.

Имајући у виду постојеће бушотине које имају температуру око 50°C, релативно мали гасни фактор и проток, односно мале топлотне снаге, њихово коришћење треба усмерити на нискотемпературне потребе:

- у пољопривреди и прехрамбеној индустрији (пластеници, грејање пољопривредних објеката, сушење пољопривредних производа) – Мокрин Мк-1/Н, Банатско Велико Село VS-1/Н и Кикинда Ки 2/Н
- за грејање и рекреативно-балнеолошке сврхе – Кикинда Шумице Шм-1/Н и Банатско Велико Село VS-2/Н

2. РАЗВОЈ СТАНОВНИШТВА И ПРОСТОРНИ РАЗМЕШТАЈ

На основу утврђених биодинамичких карактеристика популације, досадашњих развојних тенденција, планираних мера демографске политике, као и прогнозираног

привредног и укупног друштвеног развоја, у периоду 2002-2021. год. за посматрана насеља је прогнозиран благи пад укупног броја становника, тако да ће 2021. године у насељима Општине Кикинда живети 65920 становника. Просечна величина домаћинства износиће 2,8 чланова по домаћинству, а укупан број домаћинстава биће 23265.

Преглед по насељима дат је у следећој табели:

Табела 21: Пројекција развоја становништва

Насеље	Број становника		Индекс	Прос. стопа раста	Број домаћинстава		Просечна величина домаћинства	
	2002.	2021.			2002.	2021.	2002.	2021.
Бан.Топола	1066	900	84,4	-0,89	351	300	3,0	3,0
Бан.В. Село	3034	2900	95,6	-0,24	1112	1150	2,7	2,5
Башаид	3503	3400	97,1	-0,16	1106	1095	3,2	3,1
Иђош	2174	2070	95,2	-0,26	702	665	3,1	3,1
Кикинда	41935	42500	101,3	0,07	14607	15000	2,9	2,8
Мокрин	5918	5600	94,6	-0,29	2079	2000	2,8	2,8
Наково	2419	2300	95,1	-0,27	849	820	2,8	2,8
Н. Козарци	2277	2000	87,8	-0,69	755	715	3,0	2,8
Руско Село	3328	3100	93,1	-0,37	1160	1070	2,9	2,9
Сајан	1348	1150	85,3	-0,84	518	450	2,6	2,6
Укупно	67002	65920	98,4	-0,09	23239	23265	2,9	2,8

3. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА, РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ

3.1. Мрежа насеља

Вреднујући геопросторне, економске и демографске потенцијале своје агломерације Кикинда има конкурентски, а уједно комплементаран и компатибилан однос са осталим центрима Баната и Војводине.

У погледу будућег развоја мреже насеља Просторни план подразумева:

- Подстицање урбанизације насеља и њихово повезивање на принципима одрживог развоја уз максимално очување и заштиту животне средине,
- Подстицање даљег развоја центара развоја, уз усмеравање промена у структури делатности центра, са циљем да се остваре што повољнији односи између производних и непроизводних делатности,
- Настојање ка формирању равномерније размештене мреже насеља, која ће омогућити ширење и интензивнији процес урбанизације, као и смањење разлика у нивоима социо-економске развијености и насељености појединих делова подручја,
- Настојање ка равномернијем размештају центара услуга, њиховој даљој децентрализацији и приближавању корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења,
- Развој локалних центара (развојних нуклеуса) треба усмерити тако да он буде носилац развоја и организације мреже насеља, пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва, али и основни покретач трансформације мреже околних насеља.

Из тих разлога, функционална диференцијација мреже насеља заснована је на размештају становништва, функција, саобраћајне повезаности и степена социо-економске трансформације у Општини Кикинда, тако да ће у погледу међусобне функционалне организације постојати четири типа насеља:

- **Непотпуно сеоско насеље** – Бикач и Винцаид (гравитирају Башаиду и Кикинди),
- **Примарно сеоско насеље** - пољопривредна насеља, са минималном опремљеношћу јавним услугама и службама, без спољних функција према суседним селима (Наково, Сајан, Иђош, Банатска Топола и Нови Козарци),

- **Локални центар** - насеља више категорије у регионално-територијалној организацији мреже сеоских насеља Општине Кикинда. Насеља ове категорије имају највиши степен опремљености од свих сеоских насеља и представљају центар за суседна насеља (Руско Село, Башаид, Банатско Велико Село), али села ове функционалне категорије имаће и самосталан карактер (Мокрин);
- **Регионални (општински) центар Кикинда** - поред унутрашњих има развијене и спољне функције према сеоским насељима, али и према насељима суседних општина и региона.

Имајући у виду концентрацију функција и радних места у Кикинди неопходно је применити модел децентрализоване концентрације становништва и функција. Модел децентрализоване концентрације одговара принципима одрживог развоја, економичан је у погледу коришћења простора, ресурса, енергије и транспорта. Његова примена обезбедила би задржавање становништва у сеоским насељима и ублажила ефекте поларизације.

У нашим условима, најпогоднији инструмент имплементације модела децентрализоване концентрације, је примена концепта микроразвојних нуклеуса. Како би се подстакла функционална трансформација чисто аграрних насеља у руралном делу општине Кикинда, неопходно је у њима подстаћи или привући мање прерађивачке погоне индустријског карактера и делатности терцијарног сектора (који неће имати искључиво циљ пружања услуга становништву, већ га и запошљавати – развијати централне и услужне функције) и дати им улогу микроразвојних центара на једној страни, а на другој их треба повезати квалитетном мрежом саобраћајница и интензивирати јавни саобраћај, подстицати дневну миграцију радне снаге и тиме успорити исељавање становништва у Кикинду или центре рада у ширем регионалном окружењу. За овај модел постоји иницијална основа у садашњој насељској мрежи општине Кикинда.

Развојни нуклеуси у општини Кикинда ће бити **локални центри** као насеља са развијеном јавно-социјалном инфраструктуром и делатностима из сектора услуга у којима су лоцирани нови индустријски погони, прилагођени савременим технологијама, еколошким стандардима и аутохтоним сировинама.

Њима се подстичу:

1. Развитак производње базиране на локалним ресурсима (прерада пољопривреданих производа;
2. Искоришћавање термалних и термо-минералних вода, коришћење нафте и гаса;
3. Отварање нових радних места и развој двојних (комплементарних) занимања становништва (пољопривреда – индустрија, пољопривреда – туризам, индустрија – туризам и сл.).

Развојни нуклеуси треба да добију улогу центара функционалне децентрализације општине.

Паралелно са пољопривредом потребно је да се развијају индустрија, занатство, трговина, угоститељство, туризам и јавно-социјална инфраструктура. Комплементарност пољопривреде са осталим делатностима доводи ће до успоравања депопулације и социјално-економског преображаја села.

Обнову села и трансформацију и оживљавање сеоске економије у општини Кикинда, треба темељити на креативној интеграцији савремених производних и потрошачких тенденција као и локалне баштине, ресурса, културе, традиције и знања. Тиме би се подстакла валоризација и рационалније коришћење локалних сеоских ресурса (природно-еколошких, демографских, техничких, економских, социјалних, културних...) односно мултифункционалност и одрживи развој простора ове Општине.

Друга, за развој насеља најбитнија, функција је **становање**. Основни индикатори развијености те функције су дисперзија становништва, станова, објеката и служби јавносоцијалне инфраструктуре.

И ту је потребно применити модел дисперзне централизације тј. микроразвојних центара, којим би се ускладио размештај становништва са размештајем станова и економских активности. У условима, када се због економске ситуације у земљи као и Војводини и општини Кикинда, не могу очекивати радно интензивне привредне инвестиције, нема потребе да се простор урбаног језгра оптерећује новом стамбеном градњом.

На садашњем нивоу привредног развоја требало би се ослонити на постојећу дисперзност стамбеног фонда. Постојећи стамбени фонд мора се третирати као један од развојних ресурса насеља у функцији одрживог и полицентричног развоја општине, што се може постићи лоцирањем производних погона тамо где постоји потенцијална стамбено збринута радна снага. Императив је планско стимулисање и усмеравање стамбене и стамбено-пословне градње у руралним подручјима.

Услови градње морају поштовати аутохтоне принципе и обрасце економске, социјалне, етничке и културне компоненте организације живота становништва у овом делу Србије.

У том циљу сеоском становништву је **неопходно створити услове за изградњу квалитетних стамбених објеката или за квалитетну реконструкцију старих, уз осигуравање савремених инфраструктурних стандарда** (јавносоцијална инфраструктура, саобраћај, телекомуникације, информатика и сл.). Стимулативне мере на том пољу су двојаче, свде се на економске и просторно-организационе.

3.2. Просторни развој и уређење руралних подручја

Концепција просторног развоја села и унапређење квалитета живљења у сеоским подручјима полази од начела вишефункционалног/интегралног развоја и јачања економске снаге пољопривредних домаћинстава и њихово укључивање у тржишне услове привређивања. Таква развојна концепција подразумева развој и најповољније коришћење производних ресурса пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности.

Афирмацијом концепта интегралног и одрживог развоја, чије најважније компоненте чине пољопривреда, развој малих и средњих предизећа, као и развој туризма, на овом простору би се могао отворити процес економске, демографске, социјалне и културне ревитализације руралних подручја, што је од дугорочног стратешког значаја. У том правцу, реално је очекивати пуну материјалну, стручну и организациону подршку и помоћ, како одговарајућих органа из Војводине и Републике, тако и иностраних инвестиционих фондова, који финансијски прате развојне програме у привредама земаља у транзицији.

Планирани развој руралног подручја обухвата:

- интегрисање села у привредни, културни и социјални развој подручја;
- побољшање комуникације између села и центара вишег реда надоградњом постојеће и изградњом нове инфраструктуре;
- коришћење веће могућности комплементарног развоја села и атара;
- рационално коришћење земљишта у циљу постизања веће искоришћености земљишта унутар постојећих граница грађевинског рејона, усмеравањем изградње на подручја са опремљеном инфраструктуром;
- подизање нивоа комуналне опремљености насеља;
- афирмацију туристичке понуде.

Планирано унапређење пољопривреде, изградња и модернизација свих видова инфраструктуре, развој туризма, нарочито сеоског, обнављање салаша и др., допринеће да се рурална подручја брже и адекватније развијају, уз заустављање негативних демографских тенденција.

Територија Општине Кикинда остаје непромењена и у своме саставу ће и даље имати десет катастарских Општина, које су основне просторне јединице.

По својим димензијама најзначајније су КО Кикинда, Мокрин и Банатска Топола, за њима следе КО Башаид, Сајан, Банатско Велико Село, Нови Козарци, Руско Село и Наково.

На територији Општине, према достигнутом нивоу просторне организације и предности у будућем развоју, истичу се по своме значају, простори КО Кикинда и Банатска Топола, те КО које су непосредно уз Кикиндски канал.

Коришћење простора кроз пољопривредну производњу није и неће бити организовано по КО, али ће територија сваке КО бити просторно организована као јединствена целина. То се посебно односи на организованост и обједињеност пољопривредних поседа и односа тих површина према насељу.

Током планског периода и даље ће се одржавати и унапређивати достигнути ниво просторне уређености КО на следећим принципима:

- вршиће се просторно обједињавање пољопривредних поседа,
- задржаће се постојећи принцип лоцирања великих поседа поред инфраструктурних капацитета који омогућавају наводњавање значајних површина.

3.3. Мрежа јавних служби

Основна планска поставка је развој јавних служби заснован на постојећој мрежи објеката, потребама будућих корисника, примени савремених информатичких и других комуникационих средстава и новим улагањима јавног и приватног сектора.

Развој **социјалне заштите** обухвата доступност услуга свим становницима Општине а посебно најосетљивијим групама, као што су деца без родитељског старања и стара лица. Повећање броја старачких домаћинстава захтева решавање њихових основних проблема који се односе на обезбеђење редовног снабдевања, здравствене заштите, пружања одређених врста услуга и др., тако да је у наредном периоду потребно, поред повезивања институција примарне здравствене заштите и социјалне заштите, планирати и различите врсте смештаја и заштите старих лица. То је могуће остварити формирањем мобилних екипа које би пружале помоћ старим лицима у њиховим кућама, пресељењем старих лица (мањи број) код породица где би се формирао мањи објекат за смештај и негу старих, изградња домова за смештај старих лица у сеоским насељима (где постоји могућност и формирања окућнице) и др. Поред тога неопходно је планирати проширење капацитета у постојећим објектима, тако да приоритет у овој области сигурно представља проширење комплекса Геронтолошког центра. Објекти за смештај деце без родитељског старања су изузетно важан сегмент у решавању проблема социјалног типа и сигурно је да се на подручју Општине морају планирати и објекти за ове намене.

У планирању ових активности основну улогу треба да има локална самоуправа у сарадњи са приватним сектором.

Због законски утврђене обавезе организовања припремног **предшколског васпитања и образовања** за децу узраста од 6 година (пред полазак у школу), проширење мреже предшколских група обезбедиће се повећањем капацитета у постојећим објектима или новим објектима, у зависности од исказаних потреба, уз обавезу да се обезбеди обухват од 100% контингента деце тог узраста. За децу узраста до 6 година и обухват од најмање 30% деце, користиће се постојећи објекти као и наменски изграђени нови објекти поготово за предшколске установе које данас користе друге објекте (објекат месне заједнице, школе, земљорадничке задруге). Приликом израде одговарајуће урбанистичке документације за насеља, потребно је испунити стандарде и нормативе приликом димензионисања капацитета установа предшколског васпитања и образовања.

Организација **основног образовања** и даље ће се заснивати на матичним осмогодишњим школама у свим насељима уз потребну обнову објеката, доградњу недостајућег простора и повећан квалитет њихове опремљености.

Постојећи објекти **средњег образовања** морају се проширити, због исказаних потреба и поштовања норматива за организовање наставе за овај ниво образовања. Поред тога, даљи развој средњошколског образовања је могућ отварањем нових смерова или оснивањем новог профила образовања, као и увођењем приватних средњих школа, што ће зависити од даље заинтересованости и потреба ђака тог узраста.

Здравствена заштита ће се и надаље заснивати на организацији примарне здравствене заштите, која обухвата здравствене станице и амбуланте у свим насељима, уз планирано проширење у складу са потребама, неопходно опремање савременијим апаратима и попуњавање одговарајућом здравственом службом. Секундарну (специјализовану) здравствену заштиту за све становнике у Општини Кикинда и надаље ће пружати Општа болница у Кикинди, која ће се у наредном планском периоду издвојити из Медицинског центра. Виши квалитет пружања здравствених услуга омогућиће планирано опремање савременом медицинском опремом свих здравствених објеката, и за примарну и секундарну здравствену заштиту.

У планском периоду неопходно је изнаћи нове просторе за проширење **објеката културе**, како би презентација културног блага била доступнија и уједно представљала и део програма културно-манifestационог туризма, као развојни потенцијал укупне туристичке понуде. Такође, обавезно је извршити адаптацију постојећих објеката ради побољшања услова чувања значајних експоната, као и стварања потребних услова за рад ових установа. То се посебно односи на објекте Народног музеја, Народне библиотеке "Јован Поповић", Центра за ликовну и примењену уметност "Terra" и Академског друштва "Гусле".

Ради активнијег укључивања становника осталих насеља у културна догађања, неопходно је у наредном периоду значајније ангажовање културних и других институција у Кикинди на квалитетној организацији културних манифестација, одговарајућој презентацији и реклами на нивоу Општине, као и подстицање иницијативе да се на локалном нивоу организују културне манифестације и окупљања по различитим интересовањима и културним деловањима, како би се ове манифестације одржавале на територији целе Општине.

Објекти **физичке културе** ће се у свим насељима уредити и опремити недостајућим садржајима (свлачионице са мокрим чвором, трибине, зеленило и др.) ради задовољавања потреба локалног становништва и могућности њиховог укључивања у поједина такмичења нижег ранга. Планирано проширење СЦ "Језеро", уз неопходну адаптацију постојећег објекта, потребно је реализовати у што краћем периоду. За реализацију планираних активности неопходна је подршка јавног и приватног сектора која ће допринети развоју постојећих и формирању нових спортских клубова, поготово на руралном подручју. Средње школе обавезно морају имати спортске сале са свим пратећим садржајима и морају бити опремљене по важећим стандардима.

Табела 22: Мрежа јавних служби по насељима

Насеље Врста јавне службе	Банатска Топола	Банатско Велико Село	Башаид	Иђођ	Кикинда	Мокрин	Наково	Нови Козарци	Руско Село	Сајан
I Социјална заштита и предшколско образовање										
1. Дом за смешт. деце без родит. стара.					••					
2. Центар за социјални рад					•					
3. Дом за лица са функц. имент. сметњ.					••					
4. Дом (комплекс) за старе					(*)					
5. Предшколско образовање	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
II Образовање										
6. Основна школа 1-8	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
7. Основна специјална школа					•					
8. Основна музичка школа					•					
9. Средње школе					•					
10. Виша, висока школа					•					
III Здравствена заштита										
11. Амбуланта, здравствена станица	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
12. Дом здравља					•					
13. Општа болница					•					
14. Бања		••								
15. Специјализована болница					○					
16. Апотека	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
17. Ветеринарска станица	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
IV Култура										
18. Библиотека	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
19. Дом културе	•	•	•	•		•	•	•	•	•
20. Дом омладине и пионира					•					
21. Музеј					•					
22. Специјализовани музеј*					••					
23. Историјски архив					•					
24. Завод за заштиту споменика културе					••					
25. Галерија и изложбени простор					•					
26. Сценско-музичка делатност					•					
27. Народни универзитет					••					
V Информативна делатност и комуникације										
28. Информативни центар					•					
VI Физичка култура										
29. Отворен, уређен спортски терени	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
30. Отворен, уређен и опремљен спортски терен		••			•	••				
31. Базен		••			•					
32. Покривени објект за различите спортове са пратећим просторијама		○			•	○				
33. Спортско-рекреативни центар мултинаменског карактера					••					

Легенда:

* Музеј Terra, Музеј цигларства и музеј квартара, у оквиру "Интегралног пројекта Кикиндски мамут" планирани садржаји према препорукама ППРС

• постојећи (допуњени) садржаји

○ могући садржаји (зависи од интереса и економских могућности)

(*) у центру или неком другом насељу на подручју Општине.

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Динамичнији и складнији развој привреде, инфраструктуре и друштвеног стандарда треба да допринесе побољшању услова живота и рада становништва Општине.

Користећи своје компаративне предности, а имајући у виду укупне и посебне потенцијале Општине Кикинда, основни развојни приоритет треба да буде ревитализација укупне привреде, односно динамичнији развој постојећих индустрија, а нарочито прерађивачких капацитета у области пољопривреде (првенствено захваљујући богатој сировинској основи), као и развој малих и средњих предузећа, односно њихово кооперантско повезивање са великим предузећима. Потребно је обезбедити и просторне услове за будући развој привредних капацитета, те су приоритети развоја изградња и уређење радних зона насеља. У оквиру радних зона општинског центра обезбедити просторне услове за изградњу индустријског парка, слободне зоне или робно-транспортног центра (непоређно уз Кикиндски канал).

Да би се обезбедили услови за брже запошљавање и пораст прихода становништва (нарочито сеоских насеља), веома важан развојни приоритет треба да буде развој малих и средњих предузећа. Значајни просторни и сировински потенцијали сеоских насеља, као и недовољно ангажована радна снага треба да се активира обезбеђењем услова за развој прерађивачких капацитета мањег обима (нарочито прерада пољопривредних производа, услужне делатности итд.), чиме би се обезбедио и бржи трансфер становништва из примарних делатности. Интензивирањем привредног и укупног развоја Општине ангажоваће се највећи део контингента радно способног становништва.

Принципи и правила организације будуће просторне структуре привредних активности:

- изградња и функционисање привредних капацитета мора се одвијати уз строго поштовање мера заштите животне средине, природних и непокретних културних добара утврђених законом и овим Планом;
- капацитете са великим просторним и посебним саобраћајним захтевима градити у оквиру планираних радних зона;
- капацитете са специфичним захтевима (потенцијални загађивачи) градити на локацијама које обезбеђују услове за минимизирање негативних утицаја ових активности на животну средину;
- капацитете производно оријентисане мале привреде градити, по правилу, у оквиру планираних радних зона. Изузетно, када просторне могућности парцеле то дозвољавају, када технолошки процес производње и пратеће активности не угрожавају животну средину, те нису у супротности са преовлађујућом наменом зоне, ови капацитети се могу градити унутар основног насељског ткива;
- капацитете намењене развоју туризма градити у за то планираним локалитетима;
- мрежу капацитета намењених снабдевању и услугама развијати у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења: капацитете намењене задовољавању свакодневних потреба становништва развијати у складу са просторном дистрибуцијом становништва, капацитете намењене повременом или изузетном коришћењу развијати у централној насељској зони и у зонама највеће концентрације становника и посетилаца.

Будућу просторну структуру привредних капацитета чиниће следећи облици просторно-организационих јединица:

- радне зоне;
- појединачни радни комплекси на засебним парцелама у оквиру насељских зона са другом превлађујућом наменом;
- појединачни капацитети рада у склопу парцела са другом преовлађујућом наменом.

У склопу основног насељског ткива (становање, шира зона центра) могу се градити и развијати они капацитети чија технологија рада нема негативних утицаја на животну средину, заштићена природна и непокретна културна добра, који нису у колизији са планираном преовлађујућом наменом зоне и парцеле на којој се гради, уз услов да

просторне могућности парцеле (индекс изграђености, индекс заузетости, приступ јавној саобраћајници и сл.) то дозвољавају.

4.1. Пољопривреда

Повољни природни и створени потенцијали у области пољопривредне производње омогућавају развој различитих видова пољопривредне производње (ратарство, повртарство, воћарство, виноградарство и сточарство), као и развој агроиндустрије на бази расположивих сировина биљног и животињског порекла. Бржи развој пољопривреде предпоставља одговарајуће промене у структури производње праћене повећањем приноса и ефикаснијом организацијом откупа и промета основних производа пољопривреде. Неопходно је да Општина донесе Стратегију развоја пољопривреде као значајне привредне гране (Основе о заштити коришћењу и унапређењу пољопривредног земљишта на подручју Општине Кикинда).¹³ Пољопривредне основе ће, на основу релевантних параметара, извршити реонизацију пољопривредног земљишта према погодностима и ограничењима за коришћење и развој појединих видова пољопривредне производње.

Значајан развојни потенцијал Општине Кикинда представља могућност развоја тзв. малог агробизниса за који постоји квалитетан сировински потенцијал, одговарајући просторни услови (нарочито у сеоским насељима Општине), квалификована радна снага и заинтересованост великих тржишта у окружењу, која могу да апсорбују ову производњу. Развој малог агробизниса значајно ће допринети повећању степена запослености у Општини, бољем коришћењу постојећег сировинског потенцијала и повећању прихода локалног становништва.

Развој пољопривреде у наведеном смислу захтева одговарајуће активности на едукацији пољопривредних произвођача, обезбеђење повољних кредитних линија за развој и инвестирање и стварање услова за рационално повезивање пољопривредних произвођача у циљу укрупњавања поседа и боље организације откупа.

Ратарство

У наредном периоду у Општини Кикинда доминатна грана биљне производње биће и даље ратарство.

Посебну пажњу потребно је посветити уско специфичним програмима производње. Полазећи од природних предности за ратарску производњу, добрих педолошких карактеристика земљишта, умерено континенталне климе и створених вредности које се огледају у традицији ратарске производње на овом подручју и високог стручног знања носилаца развоја пољопривреде, потребно је осавременити производњу применом нових технологија у складу са савременим научним сазнањима.

Правци развоја ратарства су:

- да се обезбеди прехранбена сигурност грађана довољним количинама и квалитетним производима,
- да се обезбеде довољне количине квалитетних сировина за прехранбену индустрију, како домаћих тако и страних произвођача,
- да се повећа производња квалитетног семена за домаће произвођаче и за извоз,
- да се изменом структуре сетве и применом нових технологија дође до већих економских ефеката ратарске производње,
- да се посвети посебна пажња националним уско специфичним програмима производње,

¹³ На основу Закона пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", број 62/2006), ради очувања расположивог пољопривредног земљишта, потребно је да се доноси пољопривредне основе заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта као плански документ. Пољопривредне основе доносе се у складу са просторним и урбанистичким плановима и морају бити међусобно усаглашене.

- да се повећају површине под индустријским и крмним биљем на рачун површина под житима,
- да се повећају површине за семенску производњу у условима наводњавања,
- да се очувају земљишни ресурси водећи рачуна о квалитету земљишта,
- да се начином избора технологије производње не изазове негативан утицај на животну средину,
- да као ослонац у креирању стратегије остану домаћи научно образовни институти и стручне службе,

Повртарство

С обзиром да територија Општине Кикинда поседује добре агроеколошке услове, реално је очекивати да се у наредном периоду повећају површине у повртарској производњи, а уз примену савремених технологија да дође и до повећања приноса и да се прерада поврћа подигне на још виши технолошки ниво.

Очекује се, да у наредном периоду, дође до повећања површина у свим облицима производње, од баштенског и њивског, до производње у заштићеном простору. Да би се то постигло потребно је дефинисати следеће правце развоја:

- повећање површина под повртарским културама, при чему би оне требале да достигну површине од око мин 20 % укупне површине пољопривредног земљишта;
- повећање производње поврћа као другог усева;
- разноврснији производни програм, увођењем квалитетнијих и отпорнијих сорти високог нутритивног и здравственог квалитета;
- осавремењавање баштенског начина производње, уз избор сорти које захтевају веће ангажовање људске радне снаге и комбиновање са производњом у заштићеном простору;
- набавка нове специјализоване савремене механизације;
- подизање већег броја батеријских стакленика и пластеника;
- повећање образовног нивоа пољопривредних произвођача, путем стручних саветовања о достигнућима у савременој повртарској производњи;
- обезбеђење вишег степена прераде на месту настанка сировина (сушење, смрзавање, паковање, производња амбалаже, транспорт итд.) у мини погонима као породични посао, као и даљи развој индустријско-прерађивачких капацитета.

Воћарство и виноградарство

У циљу развоја воћарско-виноградарске производње на територији Општине Кикинда, а у складу са оријентацијом на интензивирање ових облика пољопривредне производње неопходно је испоштовати следеће правце развоја:

- донети стратегију развоја воћарско-виноградарске производње,
- задужити стручне службе за контролу садног материјала и по препорукама ове службе подизати нове воћњаке и винограде,
- садни материјал бирати према типовима земљишта,
- спровести санацију постојећих засада и крчење старих и дотрајалих, уз заснивање нових,
- подизати засаде избором отпорнијих врста и сорти, које нарочито показују отпорност према проузроковачима болести и штеточинама,
- уносити интегралан биолошки концепт у воћарско-виноградарској производњи, како би се пратили светски трендови производње,
- перманентно повећати површине под трајним засадима, водећи рачуна о истовременом побољшању квалитета производње,
- створити услове за изградњу система за наводњавање, на површинама на којим ће се подизати или занављати трајни засади.

Остали видови њивске производње

С обзиром на квалитет земљишта и традицију у производњи и других култура на отвореном простору за очекивати је да ће у нареденом планском периоду доћи до неминовног смањења површна под нисокоакумулативним културама.

Потребно је сагледати могућност и израдити програм узгоја зачинског, ароматичног и лековитог биља, као и могућност узгоја цвећа.

Сточарство

Стање у сточарству на територији Општине, карактеришу нагомилани проблеми праћени slabим производним резултатима, у односу на могућности подручја, као и перманентни пад производње. Правци развоја су:

- утврдити стратегију развоја сточарства за територију Општине Кикинда, уз израду јединственог одгајивачко-селекцијског програма,
- обезбедити довољне количине квалитетне хране првенствено на подручју Општине,
- дефинисати јасне критеријуме и израдити одговарајући одгајивачко-селекцијски програм,
- успоставити задовољавајући здравствени статус животиња, уз стални надзор ветеринарске службе,
- обезбедити повезивање примарне производње са прерађивачком индустријом, како би се ускладили планови производње,
- специјализовањем производње поделити расни састав говеда у правцу млечног и месног типа,
- извршити адаптацију постојећих објеката фарми, а нове објекте пројектовати и изводити у више фаза и етапа реализације,
- уводити нова савремена научна сазнања у процес производње,
- праћење контроле квалитета сточне хране од улазних компоненти до готових крмних смеша,
- израдити посебан програм ревитализације и унапређења сточарства за територију целе Општине и дефинисати носиоце спровођења програма.

Остали видови производње

У свим насељима постоји интересовање за производњу неконвенционалних видова анималне производње. У насељима би се уз релативно мала улагања могли организовати разни видови производње, у постојећим објектима, као основна или додатна делатност. Неки могући видови овакве производње су:

- гајење фазана у контролисаним условима
- фармски узгој препелица
- гајење пужева
- узгој нутрија, чинчила и кунића
- гајење глиста.

У Општини нису довољно искоришћене могућности за развој пчеларства, те је неопходно у свим стратешким опредељењима нагласити да постоје добри услови за развој овог вида производње.

Пољопривредна механизација

У наредном периоду најважнији задаци биће:

- осавремењавање машинског парка,
- побољшање квалитета машина,
- организовање техничко саветодавне службе,
- израда критеријума и карата за оцену погодности појединих типова земљишта за конзервацијске системе обраде,
- едукација пољопривредних произвођача ради правилног избора одређених типова машина и опреме,

- остваривање научно-техничке сарадње са суседима из региона, на унапређењу квалитета машинског парка,
- омогућење слободног избора из широке понуде/према интересовању и потребама свих произвођача,
- подржати развој предузећа за пружање услуга, одржавање и сервисирање механизације и опреме.

Уређење и коришћење вода у пољопривреди

На територији Општине тренутно постоје изграђени системи за наводњавање, а у наредном периоду са променом сетвене структуре и интензивирањем пољопривредне производње наметнуће се неминовност изградње нових и реконструкција постојећих заливних система.

Постојећа каналска мрежа за одводњавање је у доста добром стању, али је у наредном планском периоду неопходно извршити њену реконструкцију.

Да би се побољшала ситуација у овој области неопходно је предузети одговарајуће мере и то:

- извршити анализу рада постојећих система за наводњавање и одводњавање као и анализу свих њихових делова (црпне станице, каналска мрежа уређаји итд.),
- дефинисати приоритете који уз најмања улагања у првој фази могу дати најбоље резултате,
- извршити измуљивање и чишћење постојећих канала детаљне каналске мреже,
- на теренима, чија конфигурација то дозвољава, канале за одводњавање користити као вишенамenske, омогућујући да се у одређеном периоду током вегетације могу користити за наводњавање,
- извршити анализу квалитета вода прве издани и на високим теренима омогућити бушење бунара за потребе наводњавања мањих површина,
- експлоатацију свих водопривредних система организовати и планирати на савременим, рационалним и научно-стручно верификованим критеријумима.

4.2. Шуме, шумско земљиште, ваншумско зеленило и лов

Шуме и шумско земљиште

Шуме у оквиру Плана шуме треба да остваре заштитне, културно-социјалне и производне функције.

Како би се постигли задати циљеви и оствариле основне функције шума и ваншумског зеленила у оквиру обухвата Плана потребно је:

- Повећати површине под шумама пошумљавањем шумског земљишта – чистина, површина уз канале и земљишта на VI, VII и VIII бонитетне класе пољопривредног земљишта (изузетно IV и V), коришћењем земљишта у складу са његовим биолошким капацитетима.
- Према посебној основи за газдовање шумама за ГЈ "Кикинда" повећати површине под шумама на рачун редовних сечина и плодних чистина на око 80 ха што ће повећати шумовитост ове газдинске кединице, а уједно и Општине.
- Унапредити стање постојећих шума превођењем изданаčkih шума у високе, мелиорацијом деградираних шума у високо продуктивне уз интензивну негу и заштиту постојећих шума у свим фазама развоја.
- Уз каналску мрежу избор врста дрвећа и технологије узгоја шума ускладити са водним режимом.
- Фаворизовати садњу аутохтоних састојина (у оквиру ГЈ Кикинда храст лужњак), а у оквиру спомен шума "Симићев салаш" задржати постојеће врсте с обзиром на туристичко-рекреативну функцију овог локалитета.
- Организовати трајну максималну шумску производњу уз тежњу очувања аутохтоног пејсажа.

Лов

Ловишта на територији Општине имају добре услове за развој и гајење дивљачи. Планским мерама се предвиђа:

- пошумљавање непродуктивног земљишта – у циљу формирања ловних ремиза станишта за дивљач,
- постизање пуног економског капацитета ловишта,
- заштита ретких врста дивљачи,
- изградња ловно-техничких објеката,
- повећање економских ефеката ловства,
- опремање ловачких домова и
- развој ловног туризма.

4.3. Туризам

Анализе природних и антропогених потенцијала, еколошких обележја простора, као и до сада изграђених објеката туристичке инфра и супраструктуре, показале су да се на подручју Општине може рачунати са развојем више облика туризма. Поред тога, и анализе основних обележја и доминантних трендова који су присутни на тржишту иностране и домаће тражње показале су, такође, оправданост селективног развоја туризма и постојање тржишта тражње за више различитих садржаја туристичког производа, који се могу формирати на бази расположивих локалних ресурса. Зато су, при утврђивању носећих облика развоја туризма коришћена два основна критеријума:

- *ресурсна утемељеност туризма*, која подразумева постојање туристичких ресурса - природних и антропогених, са одговарајућом типолошком структуром, довољним нивоом атрактивности и туристичке функционалности;
- *тржишна оправданост развоја туризма*, која се темељи на постојању задовољавајућег обима и структуре тражње (домаће и иностране) за расположивим ресурсима и садржајима туристичког производа који се на бази њих могу формирати.

На основу примењених критеријума (мотивски, просторни, еколошки, економски, функционални) и могућих облика туризма, уз поштовање принципа одрживог развоја, дефинисани су **стратешки приоритети** развоја следећих основних облика туризма:

- **културно-манифестациони**, који ће користити предности богатог културно-историјског и етнолошког наслеђа, етно-архитектуре, као и традиционалних манифестација;
- **здравствено-реhabилитациони** – простор Старог језера (Штеванчеве баре) има традицију коју треба искористити за овај вид туризма; такође, представља потенцијални облик туризма који зависи од улагања у пројекат Бање у Банатском Великом Селу.
- **спортско-рекреативни** - који ће се ослањати на досадашњу традицију Општине у спортско-рекреативним активностима, али и на потенцијале развоја (бициклистичке туре, развој коњичког спорта, излетишта),
- **еколошко-образовни** - школе природе и школе у природи, еколошки кампови, екскурзије, стручни и студијски боравци за одрасле...;
- **лов и риболов** - подручје располаже великим потенцијалима за лов и риболов, што може да резултира разноликом и обимном туристичком потрошњом према домаћим и страним заинтересованим;
- **конгресни** - потенцијали постоје, уз додатна улагања и активности створили би се неопходни услови за овај савремени облик туризма;
- **сеоски** - као све присутнији и траженији облик, који ће својом понудом у руралном амбијенту понудити туристима све компаративне предности овог простора (здрава храна, домаћа радиност, стари занати, културно-историјски мотиви);
- **транзитни** - је везан за потребе корисника граничног прелаза и саобраћајне инфраструктуре. Информативни центар на граничном прелазу пружаће све потребне услуге туристима који улазе у нашу земљу. Одмориште и мотел представљају неопходан садржај за стандард путовања савременог туристе.

Културни и манифестациони туризам је изузетно добро развијен у Општини Кикинда, јер се годишње одвија више десетина приредби (фестивала, сусрета, турнира), из области спорта, културе, музике, еко и етно садржаја и стваралаштва, од којих су многе међународног карактера:

- Међународни симпозијум вајарства "Terra";
- Меморијал Мирослава-Мике Антића;
- Дани Лудаје;
- Светско првенство у туцању ускршњим јајима;
- "Гусанијада"...

Коришћење културно историјских споменика, као мотива туристичких потреба све више ће се имплементирати у туристичку понуду, што се посебно односи на презентацију Пројекта "Кикиндски мамут". **"Интегрални пројекат Кикиндски мамут"** подразумева ревитализацију културно-историјске целине Погона II фабрике АД "Тоза Марковић" коју ће чинити: Музеј Terra, Музеј цигларства и Музеј квартара (тзв. "мамутана"). Формиран је тим ¹⁴ који је развио комплексан пројекат очувања, заштите, али и адекватне презентације јединственог налаза мамута, финансиран од стране ЕУ кроз Европску агенцију за реконструкцију и Општине Кикинда. У складу са дефинисаним правцима друштвено-економског развоја региона и савременом светском праксом, дугорочни циљеви пројекта су:

1. укључивање Кикинде у савремене токове друштвено-економског развоја;
2. активно коришћење културних, привредних и људских потенцијала;
3. развој културног туризма.

Посебан циљ пројекта је: креирање комплексног културно-туристичког производа "Кикиндски мамут" кроз синергију висококвалитетне културне атракције и пратећих туристичких садржаја, тако да је могуће формирање "парка културе".

Поред овог пројекта, радиће се на опремању објекта Суваче, наставиће се са традицијом осталих културних манифестација (песнички сусрети, сликарске колиније...) За то је потребно доградити инфраструктуру за прихват туриста и за њихов дужи боравак.

Здравствено-рехабилитациони и рекреативни туризам развијаће се активирањем хидрогеотермалног потенцијала у Банатском Великом Селу. На основу резултата добијених извршеном комплетном физичко-хемијском анализом воде, закључује се да минерална вода из бушотине VS-2/H припада категорији лековитих вода због својих физичких и хемијских особина. Термоминерална вода из ове бушотине могла би да се користи у балнеотерапијске сврхе, као допунско средство лечења у склопу медицинске рехабилитације. Формирањем природног лечилишта (или Центра за лечење и рехабилитацију) и изградњом адекватних објеката и отворених садржаја везаних за коришћење термалне воде (аqua парк, отворени базени, трим стазе....) дошло би до коришћења једног природног ресурса на оптималан начин.

Здравствено-рехабилитациони туризам се односи на лечење и давање терапеутских услуга пацијентима. Рекреативни (spa&wellness) туризам све више добија на популарности у свету, тако да се и у планираној бањи у Банатском Великом Селу очекује пораст броја корисника овог вида туризма.

Традиција која постоји на локалитету Старо језеро (Штеванчева бара) у области здравствено рекреативног туризма (базен са термалном водом) обновљена је и представља потенцијал за становнике како Кикинде, тако и околних насеља.

Спортско-рекреативни туризам - Планом су обухваћене две врсте основних структура у простору које су намењене спорту и рекреацији:

1. **Прва група** су спортски комплекси у којима доминира зеленило, као што су веће јавне парковске, шумске и језерске површине, површине излетишта, које

¹⁴ Институције и организације ангажоване на пројекту су: Општина Кикинда, АД "Тоза Марковић", Народни музеј Кикинда, Регионална привредна комора Кикинда, Завод за заштиту природе Републике Србије Београд, Центар за дигиталну археологију Филозофски факултет Београд, Завод за проучавање културног развитка Београд

не изискују посебно изграђене или опремљене површине и објекте, а употпуњене су трим стазама, стазама за шетњу и вожњу бицикла, дечијим игралиштима, плажама, површинама за одмор, камповање и евентуално игралиштем за мале спортове и сл. Углавном се ради о спортским површинама за самоиницијативне активности корисника, у смислу спонтане рекреације појединаца и група. Ту спадају и голф терени, ловишта, излетишта ... Ради се обично о већим или врло великим комплексима земљишта. Могући локалитети су: "Водице", "Симићев салаш", "Јоановићев салаш", уређењем комплекса као парк шуме добиће се простори погодни за излетишта (КО Кикинда), простор Визиторског центра у СРП "Пашњаци велике дропље", "Девет грла" (КО Мокрин), "Дударница" (КО Башаид)...

2. **Другу групу** чине спортске и рекреативне целине, намењене активним спортским делатностима које изискују посебно изграђене и опремљене спортске комплексе и појединачне спортске објекте у урбаном ткиву у којима су доминантне изграђене структуре, као што су стадиони, спортски центри, спортске дворане, сале, комплекси базена и сл. Могући локалитети: обједињен и функционално повезан простор "Старог језера", Спортског центра "Језеро", парка "Бландаш", ресторана "Ловац", Старог салаша и оба стадиона; хиподром у Кикинди и Мокрину...

Еколошки туризам-Обухвата заштићене делове природе (посебно део СРП "Пашњаци велике дропље") које је могуће посебним програмом, уз сагласност Завода за заштиту природе Републике Србије, укључити у програме развоја туризма. У оквиру еколошког туризма одвијаће се следеће активности:

- **Туризам посебних интересовања:** посматрање птица – "bird watching" (колонија заштићених чапљи итд.), фото сафари,
- Јахање, вожња бициклима, стручно и научно упознавање и проучавање природних вредности, скупљање лековитог биља, печурака и друго,
- Школе природе и школе у природи, еколошки кампови, екскурзије, стручни и студијски боравци за одрасле...

Риболовни туризам ће се развијати на риболовним подручјима отвореног типа (Кикиндски канал) и затвореног типа (рибњаци, језера). Овај вид туристичке понуде постаје све актуелнији као основна понуда за све већи број специјализованих туристичких агенција али може бити и додатни садржај боравка.

Ловни туризам ће бити један од најатрактивнијих делова туристичке понуде Општине Кикинда, будући да је већи део подручја Општине погодан за лов. Добра материјална основа, бројност дивљачи и дуга традиција лова представљају добре предуслове за даљи организован развој ловног туризма који треба да буде окренут како иностраном, тако и домаћем тржишту.

Сеоски туризам има најмању традицију на подручју Општине, али су могућности за његов развој веома велике. Развој сеоског туризма представља **активирање постојеће** материјалне базе (у селима и на салашима), кадровско и организационо оспособљавање становништва за пружање туристичких услуга смештаја, исхране и понуде садржаја у простору. Чињеница да је на овом простору увек била присутна, као и да и данас постоји, веома шаролика национална структура становништва указује на могуће постојања бројних етно обележја - ношња, обичаји, фолклор, традиционална рурална економија и др. Нажалост, бројна од ових обележја су замрла, или су потпуно ишчезла. Традиционална ношња може се видети само приликом верских светковина, претежно у селима. Карактеристична банатска ношња одржава се само у културно-уметничким друштвима, док се у музејима налази мали број таквих експоната. Туристичка тражња, нарочито инострана, за етно мотивима стално се увећава и све више усмерава ка етно-туристичким дестинацијама, са карактеристичним и изворним обележјима своје понуде.

У оквиру специфичних и за туризам потенцијално атрактивних руралних амбијенталних целина треба истаћи **салаше**. Они чине потенцијално атрактивне туристичке пунктове,

од којих се већина може самостално или комплементарно укључити у интегрални туристички производ овог простора. Перспективу у туристичком развоју треба тражити за неке очуваније салаше, који представљају аутентичне примерке руралне равничарске економије и живота паорског становништва. Да ови рурални амбијенти имају изгледну туристичку перспективу показује пример суседне Мађарске која је постала водећа европска земља у погледу туристичког активирања ових простора, са разноликим садржајима туристичког производа - екотуризам, агротуризам, ловни туризам, туризам посебних интересовања и друго.

Конгресни туризам има делимично остварене предуслове (садржаји хотела "Нарвик"), али се понуда у овој области мора подићи на виши ниво. Поред стварања материјалних услова за организовање конгреса, саветовања и семинара (смештајни капацитети, погодне сале за састанке, ниво опремљености објеката за међународне конгресе, веће комуникационе могућности), потребно је радити и на организовању пратећих програма за учеснике конгреса који ће на адекватан начин представити вредности Општине Кикинда.

Излетнички туризам ће имати велике перспективе, с обзиром на природне погодности Општине и нарастајуће потребе становништва у урбаним срединама за кратким и квалитетним боравцима у природи. У случају добре организације и атрактивног садржаја излетничког облика туризма (уз добру пропаганду и маркетиншку афирмацију) оне могу бити код одређених случајева туристичке тражње веома атрактивне, те и основни мотив укључења у туристичка кретања, међутим то истовремено повлачи за собом и обавезе улагања у уређење и опремање ових туристичких локалитета Општине Кикинда. За то је потребно доградити инфраструктуру за прихват туриста и за њихов боравак.

Транзитни туризам је везан за потребе корисника транзитног саобраћаја и граничног прелаза. Кикинда може рачунати на краће задржавање туриста који су се упутили ка другим дестинацијама (ка Румунији, Новом Саду, Београду, Суботици) са понудом за разгледање значајних културно историјских споменика. Информативни центар на граничном прелазу пружаће све потребне услуге туристима који улазе у нашу земљу. Одмориште и мотел представљају неопходан садржај за стандард путовања савременог туристе.

Табела 23: Облици туризма Општине Кикинда

Облик туризма	Локалитети
Здравствено-рекреативни туризам	- Банатско Велико Село - Кикинда – "Старо језеро"
Екотуризам	- СРП Пашњаци велике дропље, атар Мокрина
Транзитни туризам	- Кикинда - Наково
Ловни туризам	- Ловишта на простору Општине
Спортско-рекреативни туризам Излетнички туризам	- Кикинда - "Водице", - "Симићев салаш", - "Јоановићев салаш", Млака, Пескара - простор Визиторског центра у СРП "Пашњаци велике дропље", - "Девет грла" (КО Мокрин), - "Дударница" (КО Башаид)...
Пословни, конгресни туризам	- Кикинда
Сеоски туризам	- Могућ у свим сеоским насељима
Културно-манifestациони туризам	- Кикинда - Мокрин
Туризам посебних интересовања	- Пунктови у СРП Пашњаци велике дропље

Највећи број туриста ће упражњавати више видова туризма једнократно (нпр. излетнички-етно-спортско-рекреативни) што ће посебно бити обрађено аспектом туристичке промоције.

Један од основних предуслова одрживог развоја туризма је план едукације свих учесника у туризму: туристичких радника, локалног становништва, туриста и свих осталих укључених у туристичке и пратеће активности.

За развој туризма значајно је креирање бренда Кикинде. Примарне активности су: преокретање слике о Кикинди и околним насељима, креирање позитивне слике о подручју и постизање жељене економске користи за његову популацију, пословање и акције.

Кикинда треба да формира бренд базиран на туризму, конгресима и догађајима који ће бити потпомогнут и другим основама брендинга места, као што су наслеђе, архитектура и визуре, обележја насеља, гостољубивост, познати становници, начин живота и забавни садржаји.

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, РАЗМЕШТАЈ И КОРИШЋЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА

5.1. Саобраћајна инфраструктура

Основна стратешка опредељења уређења планског подручја Општине Кикинда у оквиру планског хоризонта била би да саобраћај као врло сигнификантна просторна функција иницира свеобухватни развој активности у оквиру овог простора како би ова Општина унапредила постојеће стање развијености.

У планском периоду простор Општине Кикинда биће примарно опслужен капацитетима друмског саобраћаја, док железнички и водни саобраћај ће бити коришћени само код превоза неких врста роба уз интегрално повезивање.

Основно стратешко одређење у домену друмске инфраструктуре за плански хоризонт је успостављање и изградња нових капацитета (државни пут I реда Сента –Чока – Кикинда- Зрењанин(Нови Сад) - **Банатска магистрала** који пролази кроз простор Општине Кикинда ван урбаних простора насеља, а који ће у будућности знатно побољшати квалитет повезаности овог простора са окружењем и субрегионима и омогућити повећање нивоа саобраћајне услуге.

Нови путно-саобраћајни капацитети би овом простору донели привредни просперитет и побољшање економско - експлоатационих услова у оквиру остваривања веза ове Општине и околних региона, међу насељима као и са сировинским залеђем.

У оквиру Просторног плана Општине Кикинда планира се успостављање нове трасе државних путева од Суботице–Сенте-Кикинде и уклапање у трасу Банатске магистрале (у виду сегмената обилазнице ван урбаног простора насеља Кикинде) и то као нови саобраћајни капацитет вишег хијерахијског нивоа који ће својом изграђеношћу нудити висок ниво саобраћајне услуге свим потенцијалним привредним активностима као и висок ниво безбедности одвијања саобраћаја. Трасе ових државних путева су установљене на бази анализа варијанти. Усвојена варијанта је добијена на бази вишекритеријумског вредновања.

Основно одређење у домену друмског саобраћаја за планирани плански хоризонт је задржавање свих изграђених саобраћајних капацитета, с тим да ће планирани капацитети представљати надоградњу постојећих саобраћајних капацитета овог простора који ће по изградњи пружати саобраћајне услуге вишег хијерахиског нивоа.

Сви нови саобраћајни капацитети-општински путеви кумулисаће интерни саобраћај ка даљем окружењу и на њих се надовезују сви остали путеви овог простора и то у затворени систем сааобраћајница тако да се формира нова општинска саобраћајна матрица која у потпуности побољшава веза између општинског центра Кикинде и насеља, насеља са окружењем , као и насеља са сировинским залеђем.

Будућу изградњу саобраћајних капацитета у оквиру овог простора потребно је усмерити на изградњу путних сегмената будуће саобраћајне матрице који ће подићи квалитет веза са окружењем и субрегионима, али на нивоу рационалног улагања у ове капацитете. Време изградње ових капацитета је у директној економско-функционалној зависности од економске моћи нашег друштва у наредном планском периоду и могућношћу успостављања концесија.

Прво стратешко одређење је фаза изградње обилазнице око општинског центра Кикинде, као сегмента будуће трасе пута највишег хијераријског нивоа овог простора на правцу Нови Кнежевац – Сента - Кикинда – Зрењанин (или граница Румуније) како би се елиминисао транзит ван урбаног простора, односно како би се минимизирали негативни утицаји транзита на животну средину нарочито у зони урбаног простора Кикинде.

Време изградње обилазница биће у планском периоду када се стекну економско – саобраћајни услови јер ова инвестиција тражи ангажовање већих финансијских средстава.

Друго одређење у овом домену је модернизација и реконструкција свих државних путева и довођење њиховог нивоа изграђености на квалитативно већи стандард на саобраћајној мрежи.

Треће опредељење је изградња, модернизација и осавремењавање општинских (локалних) путева који по функцији и значају у мрежи у оквиру свеобухватног развоја покажу оправданост изградње у зависности од економских ефеката који ће се тим поступцима постићи.

Генерално стратешко опредељење у домену саобраћаног уређења атара је да се изврши оптимизација мреже путева, уз минимизирање заузимања новог пољопривредног зељишта, као и довођење нивоа нултог пута у границе прихваљивости, да се минимизира број прелаза преко пруге у нивоу, као и оптимизације извршења транспортног рада код убирања летине. Стратешко опредељење је изградња међу насељских путева како би се минимизирале трајекторије међунасељског комуницирања.

Генерално стратешко опредељење у домену водног саобраћаја је укључивање потенцијала пловног пута канала ДТД у прерасподелу укупног бруто транспортног рада на нивоу Општине и то преко интегралног повезивања у зони пристаништа у Кикинди, као и интегрално повезивање са РТЦ-ом у Сенти.

Досадашња минорна улога овог вида саобраћаја у домену привреде и туризма се мора превазићи тако што ће се изградити капацитети у виду теретног пристана и марине-привеза за чамце у зони Кикинде. Ово стратешко опредељење је у циљу афирмације овог вида превоза на овом простору. За имплементацију потребних садржаја у Кикинди у оквиру обале канала постоје одлични просторни и хидролошки услови.

Железнички саобраћај у оквиру Општине Кикинда треба да доживи афирмацију кроз модернизацију и електрификацију пруге, и то кроз увођење електро вуче, али и кроз модернизацију-изградњу железничке станице у Кикинди (њено опремање и модернизацију сигнализације) тако да задовоље сви услови за функционисање пограничне станице.

За правилно функционисање свих садржаја потребни су простор и инфраструктура, а све то се може обезбедити треба само успоставити одређене економске односе. Треба напоменути да ако се реализује стратегија развија регије постоје просторни и инфраструктурни услови за успостављање, односно изградњу и модернизацију пруге Сегедин – Кикинда – Темишвар само ту изградњу треба усагласити са стандардима ЕУ (односно оптимизирати број укрштања са путевима, имплементирати потребне сигурносно заштитне системе и остало), како би ова пруга била сегмент европских регионалних пруга.

Ваздушни саобраћај на простору Општине Кикинда је присутан преко постојећег аеродрома који је у функцији спортског летења. Постојећи начин експлоатације овог аеродрома само за спортске активности не доноси очекивани економски ефекат па да би се то променило мора се приступити изградњи, доградњи као и модернизацији тако да овај аеродром се укључи у систем дестинација туристичке и пословне понуде.

Непосредни ефекти који ће произаћи из предложених мера (класификација аеродрома, изградња и реконструкција капацитета ваздушног саобраћаја) у оквиру развоја Аеродрома "Кикинда" а самим тим и ваздушног саобраћаја су:

- вишенаменска функција аеродрома: привредна, туристичка и пословно- путничка,
- повезивање Севернобанатског региона са аеродромима у: Нишу, Београду, Подгорици, Тивту, Европи,
- раст промета услуга авио-такси саобраћаја, чартер летова и редовних летова у региону,
- приходи од сервисних, ремонтних и услуга опслуживања авиона разних превозника,
- превоз роба са кратким роком испоруке, скупих денчаних пошиљки (систем "JIT" – just in time) и експрес поште ("DHL"),
- организација спортско-туристичких и других профитабилних манифестација,
- могућност коришћења авио-услуга за своје потребе или за потребе својих пословних партнера, индустријских и привредних организација на територији Општине,

- отварање Кикинда ка европским центрима и свету, кроз допринос афирмацији туризма (ловног, сеоског) у овом региону и развоју привреде у целини.

За све те активности постоје одлични просторни и инфраструктурни услови.

5.2. Водопривреда

Снабдевање водом

У складу са стратешким опредељењима, снабдевање водом највишег квалитета оствариће се развојем регионалног система водоснабдевања (у овом случају регионални систем горње Тисе), из којег ће се снабдевати становништво насеља Општине Кикинда, као и само они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета. Дугорочно посматрано, решење водоснабдевања треба тражити у формирању централног постројења за комплетан третман воде, са базирањем на ресурс подземних вода и/или речне воде Тисе, и изградња магистралних повезних ценовода до свих насеља Општине. Алтернатива овоме је довођење вода са већих удаљености, тзв. "Банатском магистралом", из изворишта регионалног водоснабдевања Ковин-Дубовац-Банатска Паланка.

До тада, даљи развој водоснабдевања развијаће се у правцу који је сада у функцији, уз повећање броја црпних бушотина на постојећим или новим извориштима са изградњом појединачних уређаја за дотеривање квалитета воде по захтеваним критеријумима.

Иако се иде на рационализацију потрошње и максималну штедњу подземних ресурса питке воде, потребно је извршити проширење постојећих изворишта са неколико бунарских водозахвата због континуалног пропадања извесног броја бунара, а и како би се у насељима са по једним бунаром остварио потребан резервни капацитет.

Слика 11: Шематски приказ регионалног водоводног система Дубовац-Зрењанин-Кикинда (Институт за водопривреду Ј.Черни, Београд, 2006)

У наредној табели дате су укупне предвиђене потребе Општине Кикинда за водом одређене на основу броја становника, прикључености на водоводне системе и норме потрошње за пројектовани период до 2027. г.

Табела 24: Предвиђене потребе Општине Кикинда за водом

Висококвалитетне Воде ($10^6\text{м}^3/\text{год.}$)	Индустрија ($10^6\text{м}^3/\text{год.}$)	Укупно ($10^6\text{м}^3/\text{год.}$)
31,0	6,2	37,2

Извор: Водопривредна Основа Србије, 2002.

Уколико се на основу претходног истраживања установи да на постојећим насељским локацијама изворишта нема могућности за бушење нових бушотина (што би могао да буде случај код малих насеља са једним до два бунара), то ће захтевати оформљивање нових изворишта, што представља значајније и дуготрајније кораке у техничком и финансијском смислу.

Норма потрошње за становништво ће бити на нивоу од 120 - 150 л/стан.-дан, што је у већини случајева мање од данашње норме за становништво. Не предвиђа се потрошња воде преко 150 л/стан.дан јер ће се увођењем економске цене воде знатно изменити понашање потрошача. Предложене су следеће норме потрошње које су у оквиру норми потрошње које егзистирају у земљама ЕУ:

- Градови (насеља) преко 20.000 становника 150 л/стан. дан,
- Градови (насеља) између 10.000 - 20.000 становника 140 л/стан. дан,
- Насеља између 5.000 - 10.000 становника 130 л/стан. дан,
- Насеља са мање од 5.000 становника 120 л/стан. дан.

Ради рационализације коришћења висококвалитетне воде за пиће и заштите исте од непотребног расипања, потребно је на минималну меру свести губитке на водоводној мрежи.

Рационално коришћење водних ресурса подразумева: коришћење висококвалитетних вода само за пиће, а захватање мање квалитетних вода из водотока и језера уз неопходан третман за потребе наводњавања, индустријских техничких вода и осталих намена које су мање захтевне по питању квалитета сирове воде.

Процес рационализације коришћења питке воде се може спровести осим на већ поменуте начине:

- смањење броја дефеката заменом и реконструкцијом дотрајале водоводне мреже
- увођењем што бољег система мерења како би се открила места настанка губитака и
- едукацијом – дизањем свести потрошача: сталним информисањем, рекламама, наградним играма које организују водоводи, јавним дискусијама, продајним изложбама опреме за уштеду и посебно
- политиком цена која штити од непотребног расипања овог природног блага и друго.

У свим решењима комплексних водопривредних система која користе воду највишег квалитета - снабдевање становништва увек има приоритет при расподели воде на кориснике.

Постојећа водоводна мрежа у насељима се задржава са делимичном реконструкцијом на деоницама које не задовољавају планске потребе.

Снабдевање водом у оквиру рубних предела насеља и атару, као и тамо где нема могућности за снабдевање водом преко водоводне мреже, биће решено индивидуално, путем бушених бунара.

Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рецикулације, чиме ће се обезбедити вишеструка употреба захваћане воде, очување и заштита

водних ресурса како од загађења, тако и од прекомерне експлоатације и исцрпљивања појединих издани.

Снабдевање технолошком водом је могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу воде пре и у току експлоатације или из водотокова.

У току 2003. године започета је израда студије "Алтернативна решења снабдевања водом становништва и индустрије Војводине", као део Националног програма "Уређење, заштита и коришћење вода у Србији". Став носилаца ове студије састоји се у препоруци да се испитају техно-економске оправданости 3 предложена алтернативна решења:

- коришћење локалних изворишта уз најновију технологију пречишћавања, која је тренутно доступна и која може решити проблем кондиционирања веома лоше сирове воде на адекватан начин,
- комбинација коришћења локалних изворишта са регионалним извориштима подземних вода,
- комбинација коришћења локалних изворишта са регионалним извориштима површинских вода.

Без обзира на избор једног од коначних стратешких опредељења дугорочног снабдевања водом, сви остали неопходни радови и мере на изградњи објеката који недостају (резервоар, црпне станица), и доградња дистрибутивне мреже могу се одвијати као што су планирани. Уколико дође до прихватања другог или трећег алтернативног решења, отпала би изградња планираног постројења за кондиционирање воде.

Приоритетне активности предложене акционим планом за наредне 4 године за област Квалитет и количине воде за пиће су следеће:

- утврђивање дугорочне стратегије водоснабдевања на основу закључака и препорука "Студије алтернативних решења снабдевања становништва и насеља Војводине";
- повећање капацитета изворишта бушењем нових и регенерацијом постојећих атрофираних бунара у складу са усвојеном стратегијом;
- реконструкција дела неадекватне и изградња нове дистрибутивне мреже према дефинисаној и усвојеној стратегији;
- формирање комплетног централног система водоснабдевања изградњом кључних објеката који недостају у систему - резервоара, црпних станица, постројења за кондиционирање воде и осталих пратећих објеката и инфраструктуре;
- постепено смањење губитака у дистрибутивној мрежи и њихово свођење на прихватљив проценат од око 20% уз искључивање нелегалних прикључака;
- рационализација потрошње у домаћинствима и привреди путем кампање едукације и информисаности становништва о неопходности смањења нерационалне потрошње воде;
- формирање месних водовода за већа насељена места или њихово повезивање са централним водоводним системом Кикинде;
- изградња јавних чесми за мања насељена места;
- постепено увођење економске цене воде.

Одвођење вода

Површинске воде, природни и вештачки водотокови изложени су перманентној деградацији, упуштањем отпадних индустријских и насељских вода. Зато се ове воде морају прихватити и одвести до реципијента. На простору Кикинде развијаће се сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони

системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Индустријске отпадне воде решаваће се, по потреби, посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предтретман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом.

Услови предтретмана индустријских отпадних вода треба да:

- заштите здравље особља које ради на одржавању канализационих система;
- заштите канализациони систем и објекте на њему;
- заштите процес пречишћавања отпадних вода на централном уређају;
- обезбеде одстрањивање из индустријских отпадних вода материје које се мало или никако не одстрањују на централном уређају за пречишћавање отпадних вода, а које могу угрозити захтевани квалитет вода реципијента.

Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на централним постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водопривредно предузеће.

Капацитет ППОВ-а мора бити усклађен са демографским растом и планираним повећањем индустријских капацитета, што је неопходно анализирати и документовати одговарајућом студијом.

У наредном периоду следи даља изградња канализационе мреже у Кикинди, као и почетак изградње у осталим насељима Општине, као и проширење капацитета постојећег пречистача у Кикинди. Обзиром да у осталим насељима Општине не постоји изграђена јавна канализациона мрежа, иста ни не може да се гради без започињања активности на изградњи уређаја за пречишћавање отпадних вода, како је дефинисано водопривредном основом.

Мања насеља, туристички локалитети и центри, као и викенд зоне, проблем одвођења отпадних вода решаваће преко компактних мини уређаја за биолошко пречишћавање – (Биодиск, БИОТИП, Минокс).

Ова мала постројења служе за потпуно биолошко пречишћавање отпадних вода из мањих насеља, хотела, одмаралишта и сл, а капацитета од 50 до 2000 ЕС (еквивалентних становника). Степан пречишћавања је на таквим пречистачима је већи од 95 % разградње органске материје, а по захтеву се може извести и поступак са уклањањем азота и фосфора. Рад оваквих уређаја је потпуно аутоматизован с минималним трошковима погона и одржавања. Уређај се изводи као укопани кружни базен прекривен нагазном решетком, смештен на смеру канализације без потребе извођења црпне станице. На уређају нема покретних делова (дуваљке и електро ормарић су смештени у посебну просторију) ради чега је трајност неограничена, а сви материјали су отпорни на агресивне медије.

Где год је могуће, користити тзв. групне системе, којима се једним ППОВ пречишћавају отпадне воде из више оближњих насеља, повезаних магистралним колекторима са одговарајућим КЦС (канализационим црпним станицама).

На местима где јавна канализациона мрежа није изграђена, до изградње таквих система, примењиваће се водонепропусне септичке јаме, које ће се, према потребама, периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа.

Изградњу водонепропусних септичких јама вршити према следећим условима:

- да су приступачне за возило - аутоцистерну које ће их празнити,
- да су коморе изграђене од водонепропусних бетона,
- да су удаљене од свих објеката и међа према суседима најмање 3,0 м
- да се лако могу преоријентисати на јавну канализациону мрежу након њене изградње
- да буду удаљене од бунара најмање 8 м.

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плављења атмосферским водама. Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђени делови рационално уклапају у будуће решење.

У насељима Општине Кикинда, постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливама у најближе потоке путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала (потока). За атмосферске отпадне воде са зауљених и задрљаних површина (бензинске пумпе исл.), предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у тертираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја од 30 mg/l.

Приликом израде плана који евентуално предвиђа израду концепта атмосферске канализације потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани делови каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције са надлежним водопривредним предузећима потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде и евентуално технолошке које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја (пливајући предмети, амбалажа, делови хране, тешки метали, разна уља, и течности за моторе и сл.) ради обезбеђења II₆ класе квалитета воде у каналу односно крајњем реципијенту.

Атмосферске и отпадне воде сакупљати постојећом већ изграђеном канализацијом мешовитог типа. Уколико на неким подручјима не постоји изграђена канализација или она није сепаратног типа потребно је предвидети изградњу колектора у којем би се посебно одводиле отпадне воде.

Атмосферске и условно чисте технолошке воде (расхладне и сл.), чији квалитет одговара III₆ класи квалитета воде могу се без пречишћавања упуштати у природне токове, мелиорационе канале, ретензије по ободу насеља и сл.

Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Забрањено је упуштати у мелиорационе канале и баре било какве воде, осим атмосферских и условно чистих расхладних вода које по Уредби о категоризацији вода одговарају II класи. Уколико се планира испуштање осталих отпадних вода, морају се обавезно комплетно пречистити (примарно и секундарно) до траженог степена квалитета.

Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени тако да се спречи деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Објекте за прикупљање и третман атмосферских и санитарно-фекалних односно технолошких вода потребно је радити строго одвојено.

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима, који обрађују ове услове а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

Хидротехничке мелиорације (одводњавање и наводњавање)

Полазиште за техничка решења у домену хидротехничких мелиорација је ревитализација постојећих мелиорационих система и постепено смањење садашњег заостајања Србије у домену наводњавања изградњом нових система на земљиштима највиших бонитетних класа. Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација.

Одводњавање потенцијално плодних слабо дренираних земљишта услов је за побољшање структуре искоришћавања површина у сврхе проширења и повећања пољопривредне производње. Изградња хоризонталне цевне дренаже на површинама под системима са каналском мрежом, представља виши ниво обезбеђености од утицаја штетног дејства сувишних вода, нарочито на равним површинама, које се карактеришу минималним отицајима површинских вода. У таквим случајевима, упоредо са радовима на изградњи цевне дренаже, поставља се питање доградње, реконструкције и усклађивања каналске мреже са новонасталим захтевима о одвођењу сувишних вода са парцеле и испуњењу критеријума о спречавању секундарних појава као што је салинизација земљишта.

Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање

Критеријум за оцену погодности земљишта за наводњавање узима у обзир три параметра:

- рељеф терена,
- могућност довода воде, и
- квалитет замљишта.

Општина Кикинда припада Банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода – подсистем "Кикинда". Према плановима и програмима развоја надлежног водопривредног предузећа, на територији Општине Кикинда у наредном планском периоду планира се завршетак изградње прве фазе подсистема "Кикинда".

Подсистем обезбеђује воду за наводњавање 30 000 ha, а пројектован је тако да има двонаменску функцију: побољшање функције одводњавања подручја и довођење воде за наводњавање.

Извориште воде је ХС ДТД – Кикиндски канал. Водозахват се поклапа са ушћем Мокринског канала за одводњавање у Кикиндски канал. Мокрински канал је и главни магистрални канал хидросистема "Кикинда", па ће бити реконструисан за обе функције. Пројектовани капацитет водозахвата хидросистема "Кикинда" је 7,85 m³/s.

Главни објекат подсистема је магистрални канал дужине 44,30 км, који је обложен на дужини од 2,2 km. Остали објекти подсистема су: водозахватни канал, две црпне станице "Мокринска I" капацитета 7,85 m³/s, и "Мокринска II" инсталисаног капацитета 6,00 m³/s.

Изградња овог подсистема реализује се по фазама, а до сада су изграђени: водозахват за коначне потребе, ЦС "Мокринска I" (грађевински део за коначне потребе, а црпни

агрегати за потребе I фазе), капацитета $3,20 \text{ m}^3/\text{s}$, трафостаница, мостови и пропусати, као и 42 km главног магистралног канала.

На територији Општине Кикинда, поред наведених радова на објектима подсистема "Кикинда", у наредном планском периоду предвиђене су и активности на одржавању постојећих објеката.

Под појмом одржавања система за одводњавање подразумева се комплексна и редовна примена одређених мера, које омогућавају непрекидно ефикасан рад свих објеката у одвођењу сувишне воде за одређене сливне површине, ради испуњења прописаних критеријума на успостављању оптималног водног режима земљишта.

Планиране активности на одржавању већ изграђених мелиорационих система на подручју (чишћење од замуљења и растиња и евентуалне реконструкције постојећих канала), омогућиће двонаменско коришћење постојећих система, односно и за потребе наводњавања.

Воде које служе за наводњавање земљишта морају бити одговарајућег квалитета. Предност код наводњавања имају земљишта повољнијих класа погодности за наводњавање, уз уважавање социјалних и еколошких чинилаца. У зависности од карактеристика земљишта и режима подземних вода, наводњавање, по правилу, треба да је у спрези са одводњавањем и општим уређењем мелиоративног подручја. Обезбеђеност коју је потребно постићи код наводњавања је око 80-85%.

Посебну пажњу треба поклонити ревитализацији и бољем коришћењу постојећих система за наводњавање. Окосницу раста површина под системима за наводњавање чине регионални водопривредни системи чији ће се фазни развој по фазама интензивирати у наредном периоду. Приоритет припада површинама ближим већим природним водотоцима, изграђеној основној каналској мрежи (ДТД).

Нови системи за наводњавање, градиће се на земљиштима I, II, II_a, III_a и III₆ класе погодности за наводњавање. Предвиђа се да ће се највећи део система (преко 90%) изградити применом вештачке кише као начина наводњавања површина. Наводњавање капањем примењиваће се у вишегодишњим засацама (воћњаци и виногради), и то искључиво новопроектованим. Површински начин (браздама, преливањем) биће заступљен на мањим поседима локалног наводњавања, а субиригација у долинама већих река, нарочито на оним деловима алувијалних равни (ритова) који су под утицајем успора на тим рекама.

Заштита од спољних и унутрашњих вода

У границама обухвата плана налазе се водопривредни објекти општег значаја и то: одбрамбени насип дуж леве обале реке Тисе, као права одбрамбена линија, мелиорациони канали за прихватање и одвођење сувишних унутрашњих вода са црпним станицама за њихово препумпавање у реку Тису и ОКМ, канали са функцијом доводника воде за системе за наводњавање и сви ови постојећи објекти се морају задржати и у будућим плановима онако како су унети у катастар као водно земљиште, с тим да се обезбеди њихова сигурност, заштита и услови за одржавање, и то:

- дуж одбрамбеног насипа, у појасу ширине 60 m према брањеном терену не могу се градити никакви објекти изузев објеката нискоградње (пут, паркинг), с тим да у овом појасу мора бити омогућена стална проходност за службу одбране од поплава;
- у инундацији реке, од ножице насипа према реци у појасу ширине 10,0 m не могу се градити никакви објекти, а даље према реци, само изузетно,
- могу се лоцирати јавни туристички рекреациони објекти постављени на стубове са котом пода изнад 1% велике воде реке. Ови објекти у кориту реке могу имати само привремени карактер, до момента техничких и других разлога за њихово уклањање, без права на надокнаду штета инвеститору. Нове објекте у инундацији лоцирати тако да заштитна шума испред насипа остане у функцији, односно да се не сече;

- укрштање саобраћајница са насипом је могуће на начин да се не смањује профил насипа а укрштање свих инсталација (водовод, канализација и др.) извести под правим углом изнад 1 % велике воде на Тиси.
- улична кишна канализација се може прикључити на постојеће мелиорационе канале али под условом да сакупљају само условно чисте атмосферске воде чији квалитет одговара ИИ класи вода;
- све друге отпадне воде прикључити на јавну канализацију са њиховим пречишћавањем на заједничком уређају за пречишћавање до нивоа секундарног третмана и са њиховим препумпавањем у Тису. Тамо где јавна канализација није изграђена, отпадне воде могу се прикључити на водонепропусне септичке јаме, без упијајућег бунара које ће празнити месно комунално предузеће;
- у појасу ширине 14.0 m поред обала мелиорационих канала не могу се лоцирати никакви објекти и овај појас мора бити стално проходан за механизацију која одржава канале.

У зони насипа према одрадама Закона о водама, при круни, у косинама и у ножици није дозвољена изградња било каквих објеката који предвиђају укопавање у тело насипа, тј. нису дозвољени никакви грађевински радови који задиру у геометрију насипа, чиме би се довела у питање стабилност и функционалност као одбрамбеног објекта који штити општину Кикинду од штетног дејства високих вода Тисе и Златице. У зони од 100 m у брањеној зони насипа према брањеном подручју, као и у зони од 60 m од краја небрањене косине (небрањене ножице) насипа према реци, није допуштена изградња било каквих објеката, укопавање цеви, засецање постојећег покровног слоја и слично, сем према датим условима (насипање терена и сл.). Предвиђени објекти у наведеној зони морају бити такви да се за време њихове изградње и каснијег функционисања не наносе оштећења на водопривредним заштитним објектима. Такође, према Закону о водама није дозвољена садња било каквог зеленила у овој зони (осим шумско заштитног појаса), пошто би то могло да угрози функционалност одбрамбене линије. За планирање било каквих објеката у брањеној и небрањеној зони насипа потребно је од надлежног водопривредног предузећа затражити водопривредне услове, сагласности и дозволу.

Након поплава које су 2005. године угрозиле општине Сечањ и Пландиште, предвиђа се и санација граничних насипа и у Општини Кикинда (граница Румуније).

Границе и намена земљишта чији су корисник ЈВП "Воде Војводине" се не могу мењати без сагласности овог предузећа. Појас земљишта уз канал који је у функцији одржавања истог такође не треба да мења намену. Дакле, на земљишту које припада каналу не могу се градити било какви објекти нити се оно сме запоседати. Начелно се могу планирати повремени објекти, пристаништа – товаришта, објекти за спорт, рекреацију и туризам, под условом да не угрожавају функционалност и сигурност канала. Сходно Закону о водама за изградњу тих објеката потребно је упутити посебан захтев за добијање водопривредних услова и сагласности.

Сва укрштања саобраћајница са овим каналима решити са одговарајућим каналским мостовима или пропустима и при том код локалних (атарских) путева тежити да највеће удаљење пропуста по каналу буде 800 m, а најмањи унутрашњи пречник 1.00m. У насељима угроженим подземним и површинским водама кроз отворену мрежу потребно је омогућити што ефикасније одвођење површинских вода са забраном израде кућних прелаза са високим прагом и пречника мањег од 1,00 m.

Сва укрштања инсталација са овим каналима (водовод, гасовод, канализација и др.) решити њиховим полагањем мин. 1.0 m испод дна канала и 1,0 m испод терена на обалама канала или 0.5 m изнад максималне воде за мрежу нижег реда (задњи услов не важи за ОКМ). У случају израде Главних и Детаљних урбанистичких планова потребно је прибавити редовне водопривредне услове за предметно подручје у смислу Закона о водама.

Заштита вода

Основни задатак у области заштите вода је заштита квалитета вода до нивоа да се оне могу користити за потребе корисника са највишим захтевима у погледу квалитета вода. У наредном периоду, предузеће се мере заштите ресурса пијаћих вода као националног богатства, које ће се користити искључиво за водоснабдевање становништва. Код свих врста изворишта, а посебно код изворишта чије су воде намењене водоснабдевању становништва, морају се предузети све потребне мере развоја и превентивне заштите изворишта вода од случајног или намерног загађивања. Ово се у првом реду односи на потребу увођења зона санитарне заштите и опште санитарно уређење изворишта, систематску контролу и адекватну службу за реализацију постављених циљева.

У циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предtretман код сваког загађивача као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава II₆ класу квалитета воде.

Пречишћене санитарно-феалне отпадне воде и технолошке воде се могу упуштати у реципијенте (отворене канале) с тим да се задовољавају следећи квалитет воде:

- БПК₅ ср. дневни до 25 mg/l
- ХПК до 125 mg/l
- суспендоване материје до 35 mg/l
- укупан Н до 15 mg/l
- укупан П до 2 mg/l
- масти и уља (етарски екстракт) до 0,1 mg/l
- штетне и опасне материје у складу са Правилником о опасним материјама у водама ("СЛ. гласник СРС", бр. 31/82).

У циљу постепеног смањења загађења вода и довођења свих деоница водотока у планском периоду до 2027. године у прописану класу предвиђа се:

1. смањење емисије суспендованог и органског загађења из концентрисаних извора који су обухваћени програмом за око 90%,
2. свођење емисије тешких метала на вредности прописане стандардима ефлуента,
3. свођење емисије токсичних органских супстанција на вредности нормиране квалитетом ефлуента и
4. оплемењивање малих вода.

Забрањено је упуштати у мелиорационе канале, баре или водотоке било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода које по Уредби о категоризацији вода одговарају II₆ класи. Уколико се планира испуштање осталих отпадних вода у канале, морају се обавезно комплетно пречистити (примарно и секундарно) до траженог степена квалитета.

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

Квалитет токова подземних вода заштити реконструкцијом и рекултивацијом постојећих депонија око насељених места на територији Општине.

Водно земљиште, обале, инундациони појас

Водно земљиште представљају корито и обале водотока, језера и акумулација. Водно земљиште се може користити, без водопривредне сагласности, као пашњак, ливада и ораница.

Обала је појас земљишта који се протеже непосредно уз корито за велику воду водотока или језера, односно акумулације, а обала у подручју заштићеном од поплава је појас земљишта ширине 50 метара рачунајући од унутрашње ножице насипа према брањеном подручју.

Законом о водама дефинисано је инундационо подручје као појас земљишта између корита за малу воду и спољне ножице насипа, односно појас земљишта између корита за малу воду и поплавне линије на подручју на којем нису изграђени објекти за заштиту од штетног дејства вода, а у сврху техничког одржавања водотока и других вода, спровођења обране од поплава и других облика заштите од штетног деловања вода.

Разликују се уређени и неуређени инундацијски појас, обзиром на постојање регулационих и заштитних водних грађевина. Утврђивањем неуређеног инундационог појаса, резервише се простор за грађење регулационих и заштитних водних грађевина, те ограничава простор природних и вештачких ретензија.

Земљиште између насипа за одбрану од поплава и корита (инундационо подручје) водотока и на заштићеној страни иза насипа у ширини од 50 метара може се користити на начин којим се не угрожава спровођење одбране од поплава а у складу са планом одбране од поплава.

У грађевинским подручјима насеља, забрањена је изградња на поплавним подручјима, осим за изградњу спортско-рекреационих, угоститељско-туристичких и инфраструктурних грађевина. У грађевинском подручју насеља, на поплавним подручјима дозвољава се изградња и грађевина других намена према условима надлежног водопривредног предузећа.

5.3. Енергетика

5.3.1. Електроенергетска инфраструктура

На простору обухваћеном планом, постоји изграђена преносна и дистрибутивна мрежа, коју је у циљу квалитетног и сигурног снабдевања електричном енергијом потрошача потребно ревитализовати и обезбедити двострано напајање. Планирана је изградња ТС 400/110 kV, "Киkinда 3" и ТС 110/20 kV, "Киkinда 4" са прикључним 400 kV и 110 kV далеководима, као и 400 kV далковод до Румуније. Постојећу преносну мрежу на овом подручју потребно је ревитализовати.

Средњенапонски 35 kV водови прећи ће на 20 kV напонски ниво, а трафостанице 35/10 kV задржаће се као 20 kV разводна чворишта.

Целокупну 10 kV мрежу потребно је реконструисати за рад на 20 kV напонском нивоу. Изградњом нових трафостаница 20/0,4 kV напонског преноса и реконструкцијом постојећих 10/0,4 kV обезбедити довољно капацитета за све потрошаче. У склопу реализације преласка на 20 kV напонски ниво, потребно је реконструисати следеће објекте и електроенергетску мрежу:

Трафостанице 10/0,4 kV и водови

Град Киkinда: трафостанице број 10,15,87,64,58,12, водови IV извод и околина.
Насеље Наково: трафостанице број 2,3,4,6,7, вод до СТС "Задруга".

Насеље Банатско Велико Село: трафостанице број 1,2,3,4,8,
Насеље Руско Село: трафостанице број 11,5,8,10,2,3,6, вод до ТС "Фарма".
Насеље Нови Козарци: трафостанице број 1,2,3,4, 8, вод до ТС "Економија".

Трафостанице 35/10 и водове 35 kV

ТС "Центар", ТС "Север" и ТС "Руско Село".

У свим насељима потребно је изградити квалитетну јавну расвету у складу са новим новим технологијама развоја расветних тела.

Изградња нових 20 kV надземних водова:

Од планиране ТС 110/20 кВ, "Кикинда 4" потребно је изградити 20 kV далековода до насеља Руско Село, Банатско Велико Село, затим од ТС "Кикинда 2" до ТС "Кикинда 1" и од ТС "Кикинда 4" до ТС "Север". На парцели која је предвиђена за изградњу ТС 110/20 kV, "Кикинда 4" се налази најпогоднија локација за изградњу ЕВП (електровучне подстанице) за потребе електрификације пруге за правце према Сегедину, Темишвару и Зрењанину.

Изградња нових 20 kV кабловских водова:

- ТС "Кикинда4"- СТС 76
- ТС "Кикинда4"- МБТС 60
- ТС "Кикинда4"- ТС 59
- ТС "Кикинда4"- ТС "Колска"

Све алтернативне изворе енергије потребно је повезати на најближу 110 (20) kV постојећу мрежу Електропривредног система Србије.

5.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Приликом изградње нових објеката ЈП СРБИЈАГАС-а и НИС-НАФТАГАС-а потребно је посебно обратити пажњу на заштићена природна добра на територији Општине Кикинда. Такође приликом планирања пројектовања и изградње ових објеката, води рачуна о смањењу конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништва, земљиште, итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програм рекултивације, ревитализације, отклањања штета итд.).

Гасоводна инфраструктура

Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на подручју обухвата Просторног плана Општине Кикинда, пружају могућност њеног даљег развоја и проширења у циљу обезбеђења земног гаса за све кориснике на предметном подручју и боље експлоатације земног гаса.

Приоритет развоја гасоводне инфраструктуре на предметном подручју је изградња разводних гасовода и мерно-регулационих станица за снабдевање природним гасом насеља Иђош, Сајан и Банатска Топола.

Гасификација ових насеља извешће се изградњом разводних гасовода и прикључењем на најближу гасоводну инфраструктуру према условима и сагласности од власника гасовода, који ће према расположивом капацитету и положају гасовода одедити на који ће се гасовод планирани потрошачи прикључити и на ком месту.

Нафтоводна инфраструктура и минералне сировине

Са аспекта експлоатације енергетских извора (нафте, природног гаса и термоминералних вода), предметни простор потребно је планирати за истражне бушотине НИС-НАФТАГАСА, јер посматрани простор северног Баната спада у **одобрени истражни простор** НИС-НАФТАГАСА на основу Решења Покрајинског секретеријата за рударство и минералне сировине истражни простор број 5071. Сходно томе овај

простор би требало резервисати за будуће истражне радове НИС-НАФТАГАСА у сагласности са датим површинама и динамиком реализације истраживања.

Одобрени истражни простор обухвата површину од 1576 km². Евентуална изградња објеката који прате експлоатацију нафте и гаса (сабирни системи, приступни путеви и сл.), вршиће се на овом истражном односно експлоатационом простору.

Фабрици АД "МЕТАНОЛСКО-СИРЋЕТНИ КОМПЛЕКС" Кикинда, према Решењу Покрајинског секретеријата за рударство и минералне сировине број 5081 одобрена су хидро-геолошка истраживања подземних вода у кругу фабрике "МЕТАНОЛСКО-СИРЋЕТНИ КОМПЛЕКС".

Фабрици АД "БАНИНИ" Кикинда, према Решењу Покрајинског секретеријата за рударство и минералне сировине број 5095 одобрена су хидро-геолошка истраживања подземних вода у кругу фабрике "БАНИНИ".

Коришћење алтернативних облика енергије

У наредном планском периоду потребно је стимулисати развој и коришћење алтернативних облика енергије, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

Године 2005. Скупштина Србије је усвојила "Стратегију развоја енергетике Републике Србије до 2015. године", којом се дефинишу елементи за утврђивање стратегије развоја енергетских сектора Србије, у којој је дефинисан и развој и коришћење нових и обновљивих извора енергије и ефикаснијих технологија и уређаја.

На простору општине Кикинда као алтернативни облици енергије могу се користити:

- биомаса,
- биогаз,
- геотермална енергија,
- сунчева енергија,
- енергија ветра.
- хидроенергија акумулација

Биомаса

Простор општине Кикинда је претежно пољопривредни крај (са значајном количином био отпада), а енергетски потенцијал биомасе је концентрисан баш у отпаcima од пољопривреде, шумске и дрвопрерађивачке масе (98 % отпаци од пољопривреде, 1,5% отпаци из шумске производње и 0,5% отпад из дрвопрерађивачких капацитета).

Коришћење термоминералних вода

Цео простор општине Кикинда представља истражни простор геотермалних вода. Геотермалне воде на подручју општине Кикинда могу се користити за:

- Производњу топлотне енергије за грејање објеката и припрему потрошне топле воде, производњу топлотне енергије за грејање стакленика и пластеника, сушење пољопривредних производа;
- За технолошке потребе;
- За рекреативне потребе.

Биогаз

На простору општине Кикинда, с обзиром на повољност развоја сточарства, постоји могућност производње биогаза, првенствено за потребе снабдевања фарми сопственом енергијом.

Сунчева енергија

Повољни климатски услови и велики број дана са сунчаним интервалима пружају могућност коришћења сунчеве енергије, пре свега за добијање топлотне енергије.

Енергија ветра

С обзиром на повољне правце, брзину и константност дувања ветра простор општине Кикинда представља перспективно подручје за искоришћавање енергије ветра за производњу електричне енергије.

Хидроенергија

На територији општине могуће је коришћење хидроенергетског потенцијала у виду малих хидроелектрана које би се градиле на постојећим водопривредним објектима.

5.4. Телекомуникациона мрежа и РТВ системи

Телекомуникациона инфраструктура

За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја на подручју Општине Кикинда, потребно је изградити квалитетну телекомуникациону мрежу, како спојне путеве до крајњих централа оптичким каблом, тако и месну каблирану мрежу у свим насељима и до свих корисника у атару.

На подручју Плана предвиђена је изградња оптичких спојних каблова међумесне мреже на следећим релацијама:

Табела 25: Оптички спојни каблови међумесне мреже

Редни број	Релација	Дужина (км)	
1	Кикинда-Наково-Бан.Вел. Село-Нови-Козарци-Руско Село	25,4	оптички кабл
2	Кикинда-Мокрин	13,8	оптички кабл

РР веза планирана је на релацији Кикинда-Руско Село.

За свако домаћинство обезбедити по један- два директна телефонска прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике.

Базне радио станице мобилних телекомуникација по плановима развоја надлежних предузећа планиране су на локацијама у КО Кикинда, КО Руско Село, КО Нови Козарци, КО Банатско Велико Село, КО Сајан, КО Иђош, КО Банатска Топола, КО Башаид, КО Мокрин.

За квалитетан пријем и дистрибуцију радио, ТВ сигнала и интернета, у свим насељима је потребно изградити кабловски дистрибутивни систем.

6. СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА СА БИЛАНСОМ ПОВРШИНА

Територија Општине Кикинда заузима површину од 783 km² и подељена је на 10 катастарских Општина.

На територији Општине Кикинда земљиште представља драгоцен, необновљив ресурс, због чега се истичу следећи критеријуми коришћења приликом одређивања планираних намена:

- очување квалитетног пољопривредног земљишта, као основног ресурса за развој пољопривреде;
- строго чување водног земљишта у складу са принципима Рамсарске и других конвенција;
- дуж развојних осовина и главних излазних праваца према окружењу (тзв. правци или коридори) концентрисати коридоре инфраструктуре;
- повећати густине становања и радних места у сеоским насељима, али само тамо и само када се обезбеђују квалитетнији услови становања и рада;
- при утврђивању грађевинског подручја насеља и пратећих структура чувати квалитетно пољопривредно земљиште и успоставити хармоничне односе на линији контакта изграђених и природних структура;
- тежити оптималном грађевинском подручју, а повећање вршити само када за то постоји апсолутна оправданост;
- непланску изградњу ван грађевинских подручја насеља енергично сузбијати и спречити деградацију предела;
- зоне за подизање кућа за одмор организовати само на земљишту које је већ обухваћено овим процесима;
- шумско земљиште повећати ради достизања оптималне шумовитости, јер се ради о једној од најобешумљенијој Општини у Војводини;
- најатрактивнији делови предела – заштићена подручја, – морају бити заштићени од производне, стамбене, викенд и друге неприкладне градње;
- избећи строго зонирање и ослонити се на режим коришћења земљишта по принципу претежних намена;
- у северном и источном делу Општине, на којима се налазе заштићена природна добра, спроводити активно принципе одрживог развоја, у погледу коришћења земљишта, због амбијенталних и еколошких вредности.

У следећој табели, кроз упоредни преглед, приказан је начин коришћења земљишта и промене које ће настати у простору Општине у периоду од 2006. до 2027. године.

Табела 26: Структура коришћења земљишта за подручје Општине Кикинда до 2027. год.

Р.б.		2005.		2027.	
		П у ха	%	П у ха	%
1.	Пољопривредно земљ.	70.591,00	90,27	68.492,00	87,59
	- обрадиво	64.997,00	86,95	63.403,00	81,08
	- необрадиво	5.594,00	7,15	5089,00	6,51
2.	Шумско земљиште	905,95	1,16	2469,00	3,16
3.	Укупно плодно (1+2)	71.496,95	91,43	70.961,00	90,75
4.	Неплодно земљиште	6.704,40	8,57	7.240,35	9,25
	Укупно	78.201,35	100,00	78.201,35	100,00

Посматрано по основним категоријама земљишта може се констатовати да ће у планском периоду доћи до следећих промена:

- Укупно пољопривредно земљиште ће се смањити за 2099 ха тако да ће учешће овог земљишта у укупном износити 87,59 %.

До смањења укупног пољопривредног земљишта доћи ће делом због планираних радних зона у атару, реализације планираног повећања шумског земљишта, изградње путне инфраструктуре, планираних рибњака и туристичко-рекреативних локалитета.

- Повећаће се површине под шумама и шумским земљиштем са свега 905 ха на 2469 ха чиме ће се проценат шумовитости повећати са 1,16% на 3,16%.

Пејзажно уређење непосредног окружења путева, подизање вишегодишњих ловних ремиза, озелењавање радних зона и насеља утицаће на повећање ове категорије

земљишта. Повећање шумског земљишта утицаће на смањење обрадивог и необрадивог земљишта.

Категорија "неплодно" се незнатно повећава са 6704,40 на 7.240,35 ha. Ово учешће се може сматрати рационалним имајући у виду велики број насеља (10), радних зона у атару, густу мрежу канала и осталих инфраструктурних мрежа и објеката.

На подручју Општине Кикинда утврђене су и "викенд зоне" – укупне површине 480,21 ha, као и воћарско-виноградарске зоне са 1844,45 ha. За ове намене утврђена су правила уређења и градње у оквиру овог Просторног плана.

На територији Општине утврђено је и 229,26 ha намењених за нове радне зоне у атару, што са 311,93 ha постојећих радних зона у атару заузима површину од 541,19 ha. Већина нових радних зона се "наслања" на грађевинске реоне насеља.

Површина свих планираних грађевинских реона износи око 5.218,88 ha, а планирано је минимално проширење од 20 ha, који се односи на проширење грађевинског реона Кикинде и појединих насеља.

Предложене промене проистекле су, пре свега, из потребе да се:

- формирају радне зоне уз насеља, како би се искористиле инфраструктурне и локационе предности,
- максимално искористити грађевинско земљиште у насељима, без заузимања нових површина,
- пољопривредна производња организује на земљиштима која ће својим квалитетом и адекватном обрадом да омогуће веће приносе, а да се земљишта лошијег квалитета, где су резултати у пољопривредној производњи незадовољавајући "препусте" пре свега шумарству, а затим и индустрији (малој привреди), рударству (експлоатација неметалних минералних сировина) водопривреди, путној привреди и др.,
- прошире воћарско-виноградарске зоне са намером да се укаже на потенцијал овог вида пољопривредне производње
- заштити пољопривредно земљиште, вода и ваздух, подизањем мреже зеленила на територије целе Општине (шуме, ремизе, заштитни појасеви, дрвореди и др.) са различитим функцијама (заштитне, социјалне, привредне и др.),
- омогући већа производња у пољопривреди изградњом система за наводњавање,
- заштити животна средина у насељима "измештањем" магистралних и регионалних путних праваца из грађевинских подручја насеља изградњом обилазница око насеља, и др.

7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Деградирани квалитет животне средине у Општини Кикинда, са многобројним проблемима: загађен ваздух, лош квалитет воде за пиће, интензивна експлоатација нафте и гаса, неадекватно одлагање комуналног отпада и др. захтева примену одређених просторно-планских и пре свега техничко-технолошких мера у контексту заштите животне средине и становника предметне Општине.

Заштита ваздуха

Према подацима мерења и карактеристикама загађености ваздуха на територији Кикинда, уочава се негативан утицај индустрије, која је концентрисана у центру Општине, али има утицаја на окружење, посебно у правцу дувања доминантних ветрова.

Индустрија са застарелим технологијама, које се неће, у скорије време иновирати, неопходно је да примењује мере заштите животне средине, у складу са пројектним решењима, националним и међународним законским актима и захтевима ИСО-система

квалитета (у организацијама са овим сертификатима), које се контролишу од стране локалне самоуправе, чија је то и надлежност.

Планом се постојећи индустријски објекти задржавају, морају се евидентно технолошки унапредити, без могућности проширења.

Стратегију развоја индустрије треба усмерити и ограничити на оне индустријске објекте које не загађују ваздух односно не врше еманаацију аерозагађивача.

Као мера заштите на територији Општине, потребно је изградити катастар загађивача и вршити систематска мерења емисије у индустријским објектима и имисије у амбијенталном ваздуху и примењивати одређене техничко-технолошке мере заштите, према потреби.

Око постојећих индустријских зона неопходно је формирати заштитне појасеве, као баријере у промету аерозагађивача у односу на околне садржаје.

Укључивањем Општине у спровођење директива Националне стратегије управљања отпадом и прихватањем савременог концепта одлагања отпада и сточних лешева, обезбедиће се заштита ваздуха од досадашњих негативних утицаја неуређених сметлишта и неадекватног третмана сточних лешева.

Током истраживања и експлоатације нафте и гаса неопходна је примена заштитних мера ваздуха од загађивања, у складу са Законом о рударству и Законом о геолошким истраживањима.

Око комуналних површина, економија, пољопривредног добра, фарми, саобраћајница и др. потребно је формирати зелене заштитне појасеве, који ће бити у функцији заштите ваздуха од дистрибуције аерозагађивача.

Заштита вода

Заштита воде, као природног ресурса и обезбеђење довољних количина квалитетне воде за пиће, реализоваће се развојем регионалног водоводног система, односно формирањем централног постројења за комплетан третман воде и изградњом магистралних повезних цевовода, до свих насеља Општине. До тада, као прелазно решење, повећаће се број црпних бушотина на постојећим или новим извориштима, са изградњом појединачних уређаја за побољшање квалитета воде (односно за пречишћавање и дезинфекцију) до законски прописаних критеријума.

Због ограничених количина воде, потребно је обезбедити рационалну потрошњу односно висококвалитетну воду користити за пиће, а за остале намене мање квалитетну воду. Код индустријских објеката, који троше већу количину воде у току процеса рада, неопходна је примена рецикулације воде, што ће обезбедити вишеструку употребу воде, њено очување и заштиту од потенцијалног загађења. Такође је потребно планирати истраживања квалитета и квантитета подземних вода, као могућих додатних извора водоснабдевања.

У погледу одвођења отпадних вода, на територији предметне Општине ће се изградити сепарациони канализациони системи, посебно за фекалне, а посебно за атмосферске воде, које ће се пре упуштања у реципијент пречишћавати на централном уређају за пречишћавање.

Индустријске отпадне воде ће се евакуисати посебним системима, уз предtretман, до централног уређаја за пречишћавање и затим ће се упуштати у реципијент.

За мања насеља, туристичке локалитете, центре и викенд зоне, за одвођење отпадних вода ће се обезбедити компактни уређаји за биолошко пречишћавање и бетонске водонепропусне јаме.

Око изворишта воде на територији целе Општине потребно је обезбедити санитарну заштиту.

У циљу заштите воде, током истраживања и експлоатације нафте, потребно је вршити истраживања односно мерења постављањем контролних пиезометара у контексту утврђивања евентуалног истицања нафте и могуће деградације водоносног слоја, а индиректно и земљишта.

Забрањује се упуштање отпадних вода у напуштене бунаре.

Регулисање водног режима у земљишту ће се вршити изградњом и реконструкцијом постојећих хидротехничких мелиоративних система.

Заштита предметног простора од спољних и унутрашњих вода ће се обезбедити одржавањем и заштитом постојећих водопривредних објеката и реализацијом услова, уз обезбеђење њихове сигурности.

Заштита земљишта

У контексту заштите земљишта, као природног ресурса, предвиђају се одређене мере и активности.

Због интензивне пољопривредне производње, неопходно је вршити контролисану примену агротехничких и хемијских мера заштите биља да би се тло заштитило од потенцијалног загађења.

Неуређена сметлишта и "дивља" сточна гробља ће се санирати и рекултивисати, према пројектима рекултивације.

Већи број привремених исплачних јама ће се санирати и рекултивисати, а садржај (исплака) ће се однети на депонију исплаке у Новом Милошеву.

У погледу заштите земљишта од загађења, неопходна је забрана депоновања исплаке на предметном простору, а у грађевинском реонима треба ограничити даљу експлоатацију нафте, уз обавезну ревизију зона заштите око бушотине.

Обзиром на акутне проблеме због неадекватног одлагања комуналног отпада, Кикинда се међу првим Општинама у Војдини укључила у реализацију принципа Националне стратегије управљања комуналним отпадом и у складу са тим носилац је активности на формирању региона за управљање отпадом за више Општина. Такође је покренула процес изградње нове, регионалне депоније на локацији предвиђеној за локалну депонију у Кикинди, која ја утврђена Студијом о избору локације, израђен је и Урбанистички пројекат за ову локацију, анализа утицаја на животну средину и главни пројекти. Након формирања региона за управљање отпадом за више Општина, за који су се заинтересовале Општине Бечеј, Нови Бечеј, Српска Црња и Кикинда, а очекује се и приступ других Општина, израдиће се План управљања отпадом за Општине, на нивоу локалне самоуправе, који ће прецизирати начин и динамику сакупљања отпада. Следећа активност ка решењу наведеног проблема је израда Плана управљања отпадом за цео регион, којим се утврђује потреба формирања мреже трансфер и сакупљачких станица у односу на положај регионалне депоније. Обзиром да се локација регионалне депоније налази на предметном простору не постоје услови односно потреба за формирањем трансфер станице.

Као прелазно решење, до изградње регионалне депоније, потребно је да Општина изради стратешки план управљања отпадом, који ће утврдити начин и динамику сакупљања отпада по насељима, услове депоновања у складу са важећим Правилником, обавезу и начин санације градског сметлишта уз могућност привременог проширења капацитета до изградње регионалне депоније, санацију и рекултивацију "дивљих" депонија и др.

Одлагања сточних лешева, до формирања регионалне кафилерије, која је предвиђена Националном стратегијом управљања комуналним отпадом, вршити на привременој локацији уз постојећу градску депонију, на начин и услове прописане Правилником.

Индустријски опасан отпад се одлаже на прописан начин, у кругу комплекса индустрије која га производи, након карактеризације и у складу са Решењем о складиштењу, за које је тренутно задужена Агенција за рециклажу. Обзиром да је Закон о опасном отпаду у фази доношења, као прелазно решење се препоручује извоз јер тренутно нема објекта за прихват и третман опасног отпада на територији Републике или привремено складиштење на начин прописан Правилником (обично рок 1 година). За наведене активности је задужен "загађивач" односно индустријски објекти који производе опасан отпад.

Адекватним водоснабдевањем и одвођењем отпадних вода (фекалних, индустријских и атмосферских) и њиховим пречишћавањем до прописаног квалитета, који захтева рецепијент, обезбедиће се и заштита тла од потенцијалне деградације.

Повећањем процента шумовитости, посебно формирањем шумских заштитних појасева, заштитиће се земљиште, посебно пољопривредно земљиште, од негативног утицаја еолске ерозије и унапредиће се санитарно-хигијенски и амбијентални услови предметног простора.

Обзиром на утврђено присуство термоминералних вода, које имају потенцијале за развој бањског туризма, потребно је створити услове за формирање бањског комплекса и његову афирмацију.

Због значајних резерви глине и песка, потребно је наставити са истраживањима и експлоатацијом нових налазишта. Напуштена и искориштена лежишта минералних сировина је неопходно санирати и рекултивисати, у складу са законским прописима.

8. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

У оквиру заштите природних добара на територији Општине Кикинда је потребно спроводити мере над заштићеним природним добром СРП "Пашњаци велике дропље" чији је део на територији Општине, радити на проширењу резервата стављањем под претходну заштиту и скинути заштиту са спомен парка Кикиндско-Мокринском партизанском одреду.

На целом подручју СРП "Пашњаци велике дропље" забрањени су хидротехнички радови, изградња надземних далековаода, уношење алохтоних вста, изградња депонија и други радови којима би се нарушило станиште. У издвојеним зонама А и Б у СРП су такође прописане конкретне мере заштите у циљу очувања овог простора.

На подручју предвиђеним за заштиту је потребно ускладити коришћење тих простора са режимом и мерама заштите. На стаништима природних реткости која представљају подручја предвиђена за заштиту, у складу са важећом Уредбом је прописан I степен режима заштите у коме је забрањено коришћење природних богатстава и искључено коришћење простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације.

Стратешки правци у области заштите станишта природних реткости су:

- На подручју предвиђеном за проширење СРП "Пашњаци велике дропље" забрањен је сваки облик изградње објеката и промена намене простора у циљу очувања простора и заштите осетљиве популације велике дропље. Забрањују се активности које би нарушиле станишта (преоравање пашњака, мелиорација и уређење вода, изградња рибњака, садње дрвећа и експлоатација травног покривача;

Дозвољена је ограничена испаша крава и оваца. Након истраживања ће бити донета Уредба са тачним границама Резервата, режимима и мерама заштите.

Слика 12: Визиторски центар

- На локацији на ивици СРП, на парцели 15669 КО Мокрин, на месту старог салаша, предвиђена је изградња Визиторског центра за посматрање велике дропље;
- На зимском станишту и хранилишту великих дропљи забрањена је изградња, промена намена и деградација простора. Препоручује се пашарење, узгој луцерке, жита и уљане репице. На подручју учесталог прелета великих дропљи забрањује се изградња трасе далековода;
- На подручју рибњака северно од Иђоша је потребно ускладити узгој риба и заштиту птица;
- На пашњацима јужно од Сајана изградњу објеката и промену намене простора дозволити само уз услове надлежне институције. Забрањена је мелиорација и уређење вода, изградња рибњака, сађење дрвећа, експлоатација травног покривача и преоравање.
- Станишта флористичких реткости је потребно прикључити заштићеним подручјима. Применити мере заштите које обухватају искључење мелиоративних радова и промене водног режима, преоравање, култивисање површина и скидање површинског слоја траве. На овим просторима спроводити одрживо кошење и пашарење, заштитне зелене појасеве подизати од аутохтоних садница а инвазивне врсте избегавати.

9. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Непокретна културна добра треба штитити интегрално са простором у коме се налазе и третирати их као развојни потенцијал Општине и окружења. Треба их максимално штитити од свих облика неконтролисане урбанизације и изградње, од реконструкција које су без надзора и заштите надлежних органа, од изградње индустријских погона, великих инфраструктурних система, објеката посебне намене и других објеката који могу трајно да деградирају не само њихово окружење већ и само културно добро.

Културна и природна баштина Кикинде са "Тером", Мамутом и Сувачом са централним мотивима представља основ идентитета и основ идеје о будућем уређењу и развоју Кикинде.

Основни циљеви стратешких смерница заштите културних добара:

- афирмација урбаног континуитета,
- коришћење културног наслеђа,
- интегрисање културног наслеђа.

Ово значи да заштита културног наслеђа на нивоу општег третмана градитељске баштине треба да:

- заустави даљу деградацију постојећих простора и физичке структуре,
- сачува највредније примере културне баштине,
- створи претпоставке за активирање економског аспекта подручја,
- утврде начине за побољшање квалитета живота,
- дефинише поступке за реализацију циљева.

Археолошки локалитети

На свим наведеним археолошким налазиштима, као и у зони археолошких локалитета који су евидентирани као непокретности које уживају претходну заштиту, потребно је пре предузимања било каквих земљаних радова тражити посебне услове заштите од Републичког завода за заштиту споменика културе. На овим локалитетима дозвољена је изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова само уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватне презентације налаза.

Мере заштите археолошких налазишта укључују и археолошку контролу приликом земљаних радова већег обима у оквиру целе зоне обухваћене Планом, и ван наведених локација и парцела на којима су евидентирани археолошки локалитети, што подразумева благовремено обавештавање Републичког завода за заштиту споменика културе.

Заштиту добара која уживају претходну заштиту, Просторним планом планирати на основу следећих археолошких услова:

- У циљу заштите археолошких налазишта наведених у списку локалитета неопходно је за сваку појединачну или блок изградњу, или код изградње подземних инсталација обезбедити услове надлежне установе заштите. Свака изградња условљена је превентивним заштитним или систематским археолошким истраживањима. Тек након спроведених истраживања може се приступити планираној изградњи.
- На простору Просторног плана Општине Кикинда при извођењу радова у свим зонама већих, заједничких објеката и друге врсте објеката инфраструктуре (тржни центри, спортски терени и базени и сл.) обавезно обезбедити услове праћења свих земљаних радова од стране стручњака Завода пре почетка градње, а у случају посебно занимљивих и вредних случајних налаза неопходно је обавити заштитна археолошка истраживања у оквиру габарита објеката;
- обезбедити услове праћења свих земљаних радова од стране стручњака Завода приликом копања канала (канализације, електро-инсталације, ПТТ каблова, водовода и сл.), а у случају посебно занимљивих и вредних случајних налаза неопходно је извршити заштитна археолошка ископавања у непосредној зони налаза.

Споменици културе

Заштита и уређење споменика културе подразумева заштиту споменика у изворном, интегралном облику. Дозвољене интервенције се односе на регулацију приступа споменику као и партерно решење заштићене зоне спомен обележја.

Сакрални објекти

Заштита сакралних објеката вршиће се применом следећих услова и мера:

- црква са заштићеном околином, као непокретно културно добро од изузетног или великог значаја, подлеже највишем степену заштите кроз примену конзерваторских мера и очување аутентичности, карактеристичних елемената архитектуре, габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације (без примене савремених материјала за обраду фасада) и мобилијара;

- за уређење посебно вредних делова простора (прилази, тргови и сл.) потребно је урадити пројекат партерног, хортикултурног и пејсажног уређења по условима Завода за заштиту природе и Републичког завода за заштиту споменика културе;
- као предуслов за конзервацију и потенцијалну реконструкцију неопходна су археолошка истраживања самог храма и околног простора;
- конзерваторско-рестаураторске радове на сликарству могу вршити само овлашћена лица, у складу са Законом.

Просторне културно-историјске целине

Заштита и уређење просторне културно-историјске целине насеља реализоваће се применом следећих услова и мера:

- сву планску, урбанистичку и техничку документацију за ове целине радити у складу са условима и мерама заштите непокретног културног добра, утврђеним од стране надлежног завода за заштиту споменика културе;
- потребно је очувати стару урбану матрицу насеља, са карактеристичним елементима и регулацијама;
- очувати постојећу парцелацију, волумен и изграђеност парцела;
- очувати постојеће грађевинско-регулационе линије и принцип ивичног, традиционалног грађења тамо где је очуван;
- очувати архитектонске облике објеката са утврђеним својствима (вертикални и хоризонтални габарит, изгледи фасада, кровне масе), традиционалне материјализације (материјали за изградњу и обраду, кровни покривач, декоративни елементи); за све интервенције у простору, за које се прибавља грађевинска дозвола морају се прибавити мере техничке заштите које утврђује Републички завод за заштиту споменика културе;
- посебним пројектом предвидети оживљавање и уређење простора центра насеља, по условима и мерама службе заштите;
- свако урбано санирање које би обухватало уклањање објеката са утврђеним својствима (архитектонско, амбијентално, историјско) мора се извршити уз претходне услове службе заштите;
- урбанистичко, комунално и хортикултурно опремање, уређење и одржавање јавних простора утврђиваће се у складу са условима Републичког завода за заштиту споменика културе;
- забрањује се извођење радова који могу угрозити статичку стабилност објекта.

Осим наведених споменика културе и евидентираних културних добара, треба напоменути да постоје и објекти индустријског наслеђа, народног градитељства и руралне целине који се издвајају као посебни ресурси за које треба предузети даља истраживања и презентацију.

Препоручује се израда Студије заштите непокретних културних добара и археолошких налазишта за простор који обухвата Просторни план Општине Кикинда која би обухватила детаљну анализу стања културних добара на предметном подручју и предлог за могућу ревитализацију и презентацију.

Одговарајућа презентација требало би да културно наслеђе постави као ресурс и да обухвати:

- презентацију "Суваче" и Богомоље Водице,
- очување градске и сакралне архитектуре,
- пренамену функција објеката индустријског наслеђа,
- адекватну презентацију стамбених објеката (сеоске стамбене зграде у Сајану, Мокрину и Руском Селу, Новим Козарцима), салаша (Башаид), виле у Банатском великом селу, мајура у кикиндском атару ("Бивши Драхслеров салаш"),
- очување објеката индустријског наслеђа (млинови у Иђошу, Мокрину и Руском Селу), као и формирање етно и археолошких паркова (Мокринска некропола) и парка споменика НОБ-а.

Мере очувања културног наслеђа

- утврђивање планова и програма заштите на основу јасних правила и принципа,
- израда планова и студија изводљивости на основу ових планова, пре свега за примере наслеђа високих валоризованих потенцијала,
- конкурсисање за финансирање на основу претходног
  - из буџетских и других средстава,
  - у оквиру европских програма реконструкције

Мере за унапређење

- Рад на активној партиципацији локалног становништва у очувању и унапређењу културне баштине, потреба континуиране заштите и неговања, кроз спровођење повремених или сталних акција (локални итинерери, изложбе, акције уређења, едукативни програми и сл.)
- Формирање "парка културе" на локалном нивоу или целина који ће обухватити идентификоване постојеће вредности културног наслеђа
- Промена намене појединачних објеката градитељског наслеђа као један од начина да се постојећи ресурси културних добара унапреде и интегришу у развој, што подразумева њихову претходну конзервацију, заштиту и инфраструктурно опремање.

Коришћење културног наслеђа

Културно наслеђе представља основ туристичке понуде подручја, али се морају истовремено развијати и остали видови коришћења: едукативна и привредна димензија која међусобно интегрисани чине одговарајући приступ наслеђу као ресурсу. Повезивање културног наслеђа са природним ресурсима (кикиндски мамут и СРП "Пашњаци велике дропље") требало би да буде база за будући развој туризма на овом подручју.

Туристички аспекти

На простору Општине Кикинда, а посебно у контексту ширих регионалних културно-историјских веза могуће је препознати низ подручја и локалитета културног наслеђа који могу постати део туристичке понуде од локалног преко националног, до међународног значаја (Кикиндски мамут, Сувача, мокринска некропола).

Обзиром на слојевитост културног наслеђа Кикинде, различитост културних добара – како по врсти, тако и по вредности и значају препознају се различити нивои потенцијалних итинерера који се свде на следеће:

- локалне културне везе,
- националне културне везе,
- међународне културне везе.

Поједини елементи могу постати део ширих културних итинерера, што захтева програмско повезивање на овом плану са ширим окружењем, али и неопходно претходно улагање у њихову конзервацију, презентацију и инфраструктурно опремање.

10. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА И ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

10.1. Заштита од елементарних непогода

Заштита од **земљотреса** подразумева примену сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи објеката на сеизмичким подручјима. Адекватном применом прописа којима је регулисана изградња објеката на сеизмичком подручју знатно ће се умањити оштећења на објектима у случају појаве земљотреса ове јачине. Приликом планирања

(зонирања) насеља у урбанистичким плановима морају се дефинисати параметри који имају утицаја на смањење последица од дејства земљотреса као што су степен изграђености, густина насељености, начин (систем) изградње објекта, спратност објекта, мрежа слободних површина и др.

Да би се у потпуности елиминисао **утицај сувишних спољних и подземних вода**, неопходно је реализовати планиране мере заштите као што су изградња недостајуће каналске мреже, санирање постојећих насипа, повећање поузданости заштитних система реализацијом "касета", којима се евентуални пробој линија одбране локализује на мањој површини и обезбеђење услова за одржавање и заштиту свих водопривредних објекта, у складу са законом.

Основне мере заштите од јаких **ветрова** су углавном дендролошке мере, које су планиране као ветрозаштитни појасеви одговарајуће ширине уз саобраћајнице, канале и као заштита пољопривредног земљишта.

Настајање **пожара**, који могу попримити карактер елементарне непогоде не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Основне смернице за даљу разраде овог Плана је да се у одговарајућим урбанистичким плановима дефинишу одређени параметри који ће обезбедити пожарну безбедност, као што су: растојање регулационе и грађевинске линије, висина објекта (спратност), ширина саобраћајница са могућношћу планирања зелених појасева, прилази објектима (поготово блоковског типа) и окретнице за ватрогасна возила, равномеран распоред хидрантске мреже за потребе гашења пожара и др.

Редовно спровођење превентивних мера заштите и њихова доследна примена у свим фазама рада смањује могућност настајања неконтролисаних **ерупције** нафте и гаса. Превентивне мере се односе на правилан избор технологије бушења нафтних и гасних бушотина, уградња сигурносне опреме и уређаја, редовна контрола и одржавање бушотина у производњи и др.

За заштиту од **града** Републички хидрометеоролошки завод је развио Систем одбране од града и у ту сврху је на подручју Општине Кикинда изграђено 8 (осам) противградних станица са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. Локације ових станица су следеће: Наково, Кинђа, Сајан, Мокрин, Иђош, Перјаница, Терзићев салаш и Ливаде. У пречнику од 100 м од противградних станица није дозвољена градња нових објекта без сагласности Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

10.2. Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље

Војни комплекси који се налазе на територији Општине Кикинда нису више перспективни за потребе одбране и обухваћени су Мастер планом за отуђење непокретности, који је усвојила Влада Републике Србије. Намена војних комплекса који се налазе у грађевинском рејону града Кикинде биће дефинисана у Генералном плану Кикинде, а реализација планских решења биће могућа тек након коначног регулисања имовинско правних односа.

Војни комплекс у ул. Стрелиште бб се налази изван граница грађевинског рејона града Кикинде и овим Планом намена овог простора је и надаље дефинисана као стрелиште. Реализацији овог планског решења не може се приступити све до момента коначног регулисања имовинско правних односа између Министарства одбране Републике Србије и будућег власника односно корисника овог војног комплекса.

За заштиту становништва од ратних дејстава, на подручју Општине Кикинда планирана је изградња склоништа основне и допунске заштите и заклона. Изградња ових објекта планирана је у складу са Уредбом о организовању и функционисању цивилне заштите ("Службени гласник РС", бр. 21/92) и Одлуком о утврђивању степена угоржености

насељених места у Општини Кикинда, са рејонима угрожености и одређеном врстом и обимом заштите у тим рејонима (ОШЦЗ, 1992. год.).

Пре изградње објеката на територији Општине Кикинда, инвеститори су у обавези да прибаве мишљење надлежног органа за одбрану у Кикинди о обавези изградње склоништа, врсти склоништа, обиму заштите и капацитету, или о ослобађању од градње склоништа, уколико граде објекте који се налазе у рејону или насељу, у којима није планирана изградња склоништа.

Општи услови за изградњу склоништа су:

- склоништа се планирају као двонаменски објекти;
- породична склоништа се граде за чланове домаћинства, али најмање за три лица. Могу се планирати као оставе, радионице, приручне просторије и сл.;
- кућна склоништа (за зграде са више станова) могу се планирати као друштвене просторије, гараже, бициклане, изложбени простори и сл.;
- блоковска склоништа (за више зграда) могу се планирати као простори за спорт и рекреацију, простори за друштвене активности, затим простори са угоститељским, трговинским или услужним садржајем и сл.;
- склоништа у предузећима и установама могу се планирати као простори за састанке, радионице, сервиси, ресторани за исхрану и сл., у складу са основном делатношћу и потребама предузећа односно установа;
- склоништа градити у складу са Техничким прописом за склоништа и друге заштитне објекте ("Службени војни лист", број 13/98).

IV МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА НЕПОСРЕДНУ ПРИМЕНУ ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА У УРБАНИСТИЧКИМ ПЛАНОВИМА УЖИХ ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ЦЕЛИНА И НАСЕЉА

Правила уређења и коришћења простора, утврђена Просторним планом представљају полазни основ за израду урбанистичких планова ужих територијалних целина и насеља. Њихова доследна примена обезбеђује се израдом предвиђене урбанистичке документације, која кроз поступак детаљније разраде (примерене нивоу урбанистичког плана) конкретизује и операционализује имплементацију и реализацију ових правила у простору.

У правилима за уређење и коришћење простора датим овим Планом уграђена је и даља разрада основних поставки ППРС.

Приликом израде урбанистичке документације обавезно се морају поштовати: граница Општине, основне мреже инфраструктуре – магистралне и регионалне саобраћајнице, основна каналска мрежа, основна енергетска и телекомуникациона инфраструктура.

На територији Општине, сва насеља имају урбанистичке планове који су преиспитани и усаглашени са Законом о планирању и изградњи из 2003. године на основу којих се врши уређење простора и изградња објеката.

Доношењем овог Плана, урбанистички планови насеља примењиваће се у деловима који нису у супротности са Просторним планом.

Такође, поштоваће се правила и услови за утврђивање основне намене површина, услови за изградњу објеката, као и правила и услови за коришћење и уређење заштићених делова природе и непокретних културних добара.

Границе грађевинских рејона су преузете из важеће просторно-планске и урбанистичке документације. Промене граница грађевинских рејона извршиће се преиспитивањем у одговарајућим урбанистичким плановима. Овим Просторним планом дат је предлог проширења грађевинског земљишта ради промене граница грађевинских рејона.

1. ПРАВИЛА ЗА УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА И ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА (атари и насеља)

1.1. Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе осим у случајевима и под условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту, Просторним планом и урбанистичким плановима, као и Основама заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта.

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта од I–V катастарске класе у непољопривредне сврхе није дозвољено.

Обрадиво пољопривредно земљиште IV и V катастарске класе може да се користи за подизање шума, вештачких ливада и пашњака, уз сагласност надлежног министарства.

Изузетно, коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе може да се врши ако то захтева општи интерес, у складу са прописима, и када је то неопходно за потребе одбране и то првенствено на земљишту слабијег бонитета.

Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситњава на парцеле чија је површина мања од 0,5 ha, односно на земљиштима која су уређена комасацијом, парцела не може да буде мања од 1,0 ha.

Пашњак се може привести другој култури само под условом да се тиме постиже рационалније и економичније коришћење земљишта.

Пашњаци у државној својини који су враћени селима, користе се у складу са Законом о враћању утрина и пашњака селима на коришћење.

Пољопривредно земљиште у државној својини може се дати на коришћење, без плаћања накнаде, образовним установама – школама, стручним пољопривредним службама и социјалним установама (највише до 100 ha) и високообразовним установама – факултетима и научним институтима чији је оснивач држава и установама за извршење кривичних санкција (највише до 1000 ha), уз сагласност надлежног министарства.

Одобрење за **експлоатацију минералних сировина** (нафта, гас, глина, шљунак, песак, термалне и минералне воде,) и одлагање јаловине и других опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту може да се изда ако је претходно прибављена сагласност надлежног министарства. Простори, објекти и постројења која служе за експлоатацију минералних сировина планирају се на основу решења надлежног министарства за енергетику (Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине) и Општине. Одобрењем се утврђује обавеза и начин привођења првобитној намени, односно оспособљавања тог земљишта за пољопривредну производњу, као и поступак и рок привођења и испитивање опасних и штетних материја у земљишту.

Пољопривредно земљиште које је коришћено за експлоатацију минералних сировина или за друге намене које немају трајни карактер приводи се одговарајућој намени, односно оспособљава за пољопривредну производњу по пројекту о рекултивацији пољопривредног земљишта који је корисник дужан да приложи уз захтев за издавање одобрења за експлоатацију минералних сировина.

Пројекат рекултивације садржи нарочито поступак скидања и чувања хумусног слоја, поступак биолошке рекултивације пољопривредног земљишта, рокове извођења појединих фаза биолошке рекултивације, динамику привођења земљишта пољопривредној производњи, хидротехничке радове којима се успоставља првобитни водни режим у земљишту, поступак и рок испитивања опасних и штетних материја у рекултивисаном земљишту.

Задовољењем наведених услова приступити изради **урбанистичког плана одговарајуће разраде.**

За подизање **рибњака** на обрадивом пољопривредном земљишту потребна је сагласност министарства за пољопривреду, уз следеће основне техничке услове:

- границе рибњака морају бити означене видљивим ознакама,
- рибњак мора да располаже уређајима за упуштање и испуштање воде, уређајима за регулисање нивоа воде, као и уређајима који спречавају пролаз риба, рибље млађи и икре у или из рибњака,
- рибњак мора бити заштићен од поплава;
- за уклањање смећа и штетних отпадака из рибњака мора постојати уређено место или изграђен технички уређај, који онемогућава загађење рибњака и његове околине;
- уколико је могуће рибњак треба да је ограђен.

Ветрозащитни и пољозащитни појасеви - у циљу заштите пољопривредног земљишта од штетног дејства ерозије изазване ветром (еолска ерозија), примењују се противерозионе мере које обухватају садњу вишегодишњих дрвенастих биљака или подизање и гајење ваншумског зеленила у виду пољозащитних појасева.

Ваншумско зеленило је потребно формирати у оквиру саобраћајне и водопривредне инфраструктуре и пољопривредног земљишта на око 2% површина.

За формирање ових појасева у оквиру саобраћајне инфраструктуре ван линије путног појаса и на пољопривредном земљишту, оценити оправданост њиховог подизања. Пројектном документацијом ће се одредити типови појасева, њихова ширина, међусобна растојања и конкретан избор врста у складу са условима станишта.

На пољопривредном земљишту које је у саставу ловишта се могу подизате ловне ремизе ради заштите дивљачи. Ловне ремизе могу бити једногодишњи или вишегодишњи засади и служиће за заклон или исхрану дивљачи.

На пољопривредном земљишту је могућа изградња, адаптација или реконструкција следећих објеката и комплекса, без накнаде за промену намене:

- породичне стамбене зграде (пољопривредно газдинство) и изградња економских објеката који се користе за примарну пољопривредну производњу,
- објеката за примарну пољопривредну производњу, односно објеката који су у функцији примарне пољопривредне производње а то су: објекти за смештај механизације, репроматеријала и готових производа, као и стаје за гајење стоке, и др.
- проширење постојећег гробља или одређивање локације за ново гробље,
- изградња објеката који служе за одбрану од поплава, за одводњавање и наводњавање земљишта или за уређење бујица,
- регулација водотока у функцији уређења пољопривредног земљишта,
- изградња и проширење пољских путева који доприносе рационалнијем коришћењу пољопривредног земљишта,
- пошумљавање обрадивог пољопривредног земљишта VI, VII и VIII катастарске класе, ако је кроз основе утврђено да ће се рационалније користити ако се пошуми,
- подизање пољозащитних појасева,
- подизање расадника за производњу репродуктивног материјала воћно-лозних и шумских дрвенастих врста.

1.1.1. Услови за изградњу објеката за сточарску производњу

Фарма, према Правилнику о ветеринарско-санитарним условима објеката за узгој и држање копитара папкара, живине и кунића ("Службени гласник РС", бр. 81/06) јесте *газдинство у коме се држи или узгаја 20 и више грла копитара, папкара (20 и више грла говеда, 100 и више грла свиња, 150 и више грла оваца и коза) или 350 и више јединки живине и кунића и може да се гради на:*

- локацији која се налази на подручју и у зони која, у зависности од врсте и броја животиња, као и еколошких услова не угрожава, нити би била угрожена од стамбених и других објеката у ближој или даљој околини,
- компактном земљишту које не сме бити подводно и које мора имати добре отоке атмосферских вода,
- локацији која се налази изван зоне која може бити угрожена поплавом и клизањем терена.

Изградња и реконструкција објеката пољопривредне производње (фарме) који се, због величине капацитета или специфичне технологије производње, не могу градити у насељу, вршиће се у атару имајући у виду и следеће услове за избор локације:

- објекте треба лоцирати на мање квалитетним типовима земљишта, а уколико ово није могуће према предностима осталих локационих фактора,
- одређена ограничења могу представљати рељефне и микрорељефне карактеристике, што се посебно односи на изградњу већих сточарских капацитета са неопходним додатним површинама и економским двориштима који захтевају заравњене површине,
- производно-сточарске капацитете градити у близини ливада и пашњака, како би се створили услови за комбиновану исхрану на слободним просторима и у затвореним објектима,
- код изградње објеката сточних фарми мањег капацитета предност имају локације уз локалне и атарске путеве, у близини насеља, како би се могао обезбедити прикључак на постојећу насељску инфраструктуру (пут, електро-енергетска мрежа, водоводна мрежа...),
- основни услов при избору локације је могућност трајног решења прихватања и одвођења сувишних површинских и подземних вода; предност у овом смислу имају локације у непосредној близини мелиоративних канала, јер ће се тако постићи боље одвођење сувишних вода са уређене површине комплекса.

Фарма мора да буде изграђена тако да омогући одговарајуће микроклиматске и зоохигијенске услове зависно од врсте животиња.

Круг фарме мора да:

- буде довољно простран, да одговара капацитету, броју и величини изграђених објеката како би се обезбедила њихова функционална повезаност и међусобна удаљеност;
- у оквиру фарме морају се обезбедити два одвојена блока и то технички део (објекти за запослене, пословни објекти, објекат за боравак као и потребни пратећи објекти - котларнице, машинске радионице, складишта) и изоловани производни део;
- има улаз који је контролисан или под надзором и на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме;
- буде ограђен оградом висине максимум 2,20 m која спречава неконтролисан улазак људи и животиња;
- буде уредно и редовно одржаван.

Путеви (спољни и унутрашњи) морају да испуњавају следеће услове:

- прилазни путеви и путеви у кругу фарме морају да буду довољно широки и изграђени од чврстог материјала или морају да имају подлогу од шљунка;
- испред сваког објекта на фарми мора бити бетонирана или асфалтирана површина за лакше кретање возила;
- путеви у кругу фарме морају бити погодни за чишћење и прање, а уз њих мора да се налази довољан број хидраната и сливника;
- путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња.

Такође, фарма мора бити снабдевена довољном количином воде за пиће из јавног водовода или сопственог бунара, која мора бити контролисана и мора испуњавати стандарде прописане за пијаћу воду.

За прање објеката и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:

- атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања,
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објеката и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- фекалне воде сакупљати у одвојене септичке јаме или испуштати у канализацију.

Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објекта мора бити смештен, односно изграђен тако да се спречи загађивање околине и ширење узрочника заразних болести животиња и људи, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен најмање 50 метара од објекта за узгој животиња.

Фарма са више од 100 условних грла копитара и папкара мора да има одвојен колски и пешачки улаз.

На колском и пешачком улазу морају бити изграђене дезинфекционе баријере димензија 6,0x3,0x0,25 m и 1,0x0,5x0,05 m и испуњене воденим раствором дезифицијенса.

Дезинфекционе баријере морају бити изграђене на начин који омогућава њихово чишћење и прање, као и испуштање раствора кроз дренажни отвор.

На фарми је неопходно обезбедити и простор, односно просторије за смештај, сортирање и складиштење хране за животиње.

1.1.2. Стакленици и пластеници

У циљу побошљане пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,20 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије.

1.1.3. Правила за организацију простора салаша и изградњу објеката

На пољопривредном земљишту могућа је изградња **објеката пољопривредних газдинстава-салаша**, који садрже објекте намењене породичном становању и објекте намењене пољопривредној производњи.

Под салашима и њиховим простором подразумева се ангажована површина на подручју атара насеља на којој ће се одвијати специфична и разноврсна пољопривредна производња у области повртарства, воћарства, виноградарства и нарочито сточарства (фарме и производња за сопствене потребе).

Производња ће се одвијати на посебно уређеном простору, што подразумева издвајање просторних целина за башту са воћем и лозом, економско двориште са капацитетима за смештај ратарских култура и механизације, простор за изградњу објеката за смештај стоке са уређеним делом за одлагање стајњака, као и простор за изградњу стамбеног објекта, и др.

Простори који не садрже било који од наведених садржаја пољопривредне производње, а имају стамбени објекат не могу се сматрати салашем.

Услови за избор локација намењених салашарском виду производње

- изградња салаша дозвољава се на парцелама индивидуалних пољопривредних произвођача у виду изградње нових салаша или доградње и адаптације постојећих салаша;
- не дозвољава се изградња нових салаша на просторима коридора планираних инфраструктурних капацитета који су дефинисани важећом просторно планском документацијом, на просторима специјалне намене и просторима заштићених делова природе и заштићених културних добара;
- просторних органичења у смислу максималне величине површине ангажоване за салашарску производњу нема; минимална величина парцеле износи од 0,5 до 1,0 ha и односи се на нову парцелацију. Код постојеће парцелације минимална површина парцела износи 2500 m².

Услови за изградњу објеката и просторну организацију салаша

- грађевински део салашког простора, односно грађевински објекти морају бити удаљени од јавних саобраћајница у складу са прописима који регулишу област саобраћајне инфраструктуре;
- препоручује се да грађевински објекти буду изграђени од чврстог материјала и да буду приземни (са подрумом);
- препоручује се просторно раздвајање стамбеног и економског дела салаша, а нарочито објеката намењених сточарској производњи, као и подизање заштитног зеленила;
- ниво опремљености простора биће усклађен са могућностима дате локације и могућностима власника да финансира изградњу и опремање објеката и простора.

Висок ниво опремљености салаша подразумева:

- изграђен приступни пут са чврстом подлогом;
- подигнуту ограду око грађевинског дела салаша;
- обезбеђено снабдевање питком водом и изграђеност одговарајућих водоводних инсталација у стамбеном објекту и објектима сточарске производње;
- регулисање одвођења отпадних вода;
- просторно разграничење стамбеног и баштенског дела од дела намењеног сточарској производњи;
- уређен простор за одлагање чврстог дела сточног отпада;
- изграђен објекат за прикупљање осоке;
- поплочан дворишни плато стамбеног дела и дела намењеног за сточарску производњу.

1.1.4. Изградња у воћарско-виноградарским зонама

У **воћарско-виноградарским зонама** услови за формирање парцеле и изградњу објекта су следећи:

- парцела на којој се подиже воћњак или виноград, не може бити мања од 1.500 m²;
- најмање 70% површине парцеле мора се користити као виноград или воћњак;
- површина воћарско-виноградарског објекта износи максимум 25,0 m². Дозвољена је изградња надстрешнице, лође, трема, пергола испред и у склопу објекта, који уколико нису застакљени или затворени, не улазе у састав дозвољене површине објекта;
- спратност објекта је приземље. Објекат може имати и подрум уколико дозвољавају хидротехнички услови или се гради на терену у нагибу. Висина подрума изнад терена не може бити виша од 90 cm (ако је терен у нагибу рачуна се просечна висина терена дуж објекта);
- укупна висина објекта - од нулте коте до коте слемена (рачунајући и подрум изнад терена) не може бити виша од 5,00 m;
- објекат треба градити претежно од лаких материјала, са већом употребом природног материјала и боје. Форму објекта прилагодити традиционалном облику помоћних зграда овог поднебља;

- кров мора бити кос без назитка (нагиб крова min. 30°, max. 45°), са покривачем од црепа, ћерамиде, теголе и слично;
- ограда може бити жива зелена или транспарентна (жичано плетиво и сл. комбиновано са зеленилом) која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде, максималне висине 1,40 m;
- парцеле на којима постоје изграђене виноградарске куће задржавају се онакве какве јесу;
- осим изградње виноградарских кућица, бунара, пољског нужника, магацина за смештај воћа и поврћа, не дозвољава се изградња других објеката.

Воћарско-виноградарске зоне на територији општине Кикинда су дефинисане бројевима од 1 до 34 по КО, што је приказано и на графичким прилозима.

К.О. Мокрин

Зона 1 се налази западно од насеља Мокрин у потесу **Перјаница** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 22484/2 и јужном међом парцеле 22653
- са источне стране: западном међом пољског канала, парцела 22509, западном међом парцеле 22650
- са јужне стране: северном међом парцеле 22650
- са западне стране: источном међом парцела 15424, 15416 и источном међом пољског пута, парцела 22646.

Укупна површина **Зоне 1** износи сса 79,70 ha.

Зона 2 се налази јужно од насеља Мокрин у потесу **Лалина умка** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: границом грађевинског реона насеља Мокрин
- са источне стране: западном међом парцела 22755 и 22759
- са јужне стране: јужном међом пољског пута, парцела 19684, западном међом парцеле 19685 и северном међом пољског пута, парцела 22759
- са западне стране: источном међом пута, парцела 22762/1.

Укупна површина **Зоне 2** износи сса 36,88 ha.

Зона 3 се налази јужно од насеља Мокрин у потесу **Лалина умка** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: границом грађевинског реона насеља Мокрин
- са источне стране: западном међом државног пута II реда Р – 123, парцела 22554
- са јужне стране: северном међом парцеле 20081/1, северном међом пута, парцела 22755
- са западне стране: источном међом пута, парцела 22755.

Укупна површина **Зоне 3** износи сса 59,82 ha.

Зона 4 се налази јужно од насеља Мокрин и обухвата следеће парцеле: 20083/1, 20083/2, 20083/3 и 20083/4.

Укупна површина **Зоне 4** износи сса 18,05 ha.

Зона 5 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Лалина умка** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22566, источном међом парцеле 17863, северном међом пољског пута, парцела 22734, источном међом канала, парцела 22483/1, јужном међом

локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22567 и јужном међом пољског пута, парцела 22727

- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 22483/2
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 22736, јужном међом пољског пута, парцела 22483/1, источном међом парцеле 18463, јужном међом пољског пута, парцела 22735, источном међом парцела 18439 и 18438 и северном међом пута, парцела 22569
- са западне стране: границом грађевинског реона насеља Мокрин.

Укупна површина **Зоне 5** износи сса 134,94 ha.

Зона 6 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Лалина умка** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 22705
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 17101
- са јужне стране: северном међом локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22566
- са западне стране: источном међом пољског пута, парцела 22704.

Укупна површина **Зоне 6** износи сса 19,45 ha.

Зона 7 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Песак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом локалног пута Мокрин – Мала Теремија, парцела 22714
- са источне стране: западном међом парцеле 17464
- са јужне стране: северном међом локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22566 и обухвата парцеле 17636 – 17643

Укупна површина **Зоне 7** износи сса 14,63 ha.

Зона 8 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Песак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 22720
- са источне стране: западном међом канала, парцела 22479
- са јужне стране: северном међом локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22567
- са западне стране: источном међом парцеле 17472.

Укупна површина **Зоне 8** износи сса 33,46 ha.

Зона 9 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Песак** и обухвата следеће парцеле: 17577 – 17580.

Укупна површина **Зоне 9** износи сса 8,84 ha.

Зона 10 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Песак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: северном међом локалног пута Мокрин – Велика Теремија, парцела 22567, источном међом парцеле 17610, северном међом пољског пута, парцела 22723
- са источне стране: западном међом канала, парцела 22479
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 22727
- са западне стране: источном међом пољског пута, парцела 17811, јужном међом пољског пута, парцела 22726 и источном међом парцела 17655 и 17624/1.

Укупна површина **Зоне 10** износи сса 57,66 ha.

Зона 11 се налази источно од насеља Мокрин у потесу **Песак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: северном међом пољског пута, парцела 22724
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 22718
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 22730
- са западне стране: западном међом парцела 18029 и 18023, јужном међом парцела 18024, 18020, 18019, 18014, 18013, 18008, 18007, 18002, источном међом парцела 17770 и 17690.

Укупна површина **Зоне 11** износи сса 46,02 ha.

К.О. Кикинда

Зона 12 се налази северно од насеља Кикинда у потесу **Кинђа** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 19322
- са источне стране: западном међом државног пута II реда Р – 123, парцела 19368
- са западне стране: источном међом пољског пута, парцела 19314.

Укупна површина **Зоне 12** износи сса 6,95 ha.

Зона 13 се налази источно од насеља Кикинда у потесу **Ливаде** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 18906, источном међом пољског пута, парцела 18908 и јужном међом пољског пута, парцела 18913
- са јужне стране: северном међом канала, парцела 19407 и северном међом напуштене железничке пруге, парцела 19372
- са западне стране: источном међом парцела 11586, 11532 и 11533.

Укупна површина **Зоне 13** износи сса 53,86 ha.

Зона 14 се налази источно од насеља Кикинда у потесу **Ливаде** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 18925
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 18923
- са јужне стране: северном међом државног пута I реда М – 3, парцела 19364
- са западне стране: источном међом напуштене железничке пруге, парцела 19372.

Укупна површина **Зоне 14** износи сса 23,78 ha.

Зона 15 се налази источно од насеља Кикинда у потесу **Олуш** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом државног пута I реда М – 3, парцела 19364
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 18926
- са јужне стране: северноммеђом Наковског канала, парцела 19415
- са западне стране: источном међом парцела 12307/1 и 12303.

Укупна површина **Зоне 15** износи сса 164,87 ha.

Зона 16 се налази северно од насеља Кикинда и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: источном међом пољског пута, парцела 17726, источном међом парцеле 17868, западном међом пољског пута, парцела 19301, источном међом парцеле 17875/3, западном међом пута, парцела 19302, источном међом парцеле 17965, западном међом пољског пута, парцела 19303 и источном међом парцеле 17985
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 19304

- са јужне стране: северном међом парцела 17999, 17935, 17914/2, 17914/3, 17726, источном међом пољског пута, парцела 19300 и западном међом парцеле 17756
- са западне стране: источном међом пољског пута, парцела 19299.

Укупна површина **Зоне 16** износи сса 88,69 ha.

Зона 17 се налази северозападно од насеља Кикинда у потесу **Кинђа** и обухвата следеће парцеле: 17547 и 17549/1.

Укупна површина **Зоне 17** износи сса 5,89 ha.

Зона 18 се налази западно од насеља Кикинда у потесу **Кинђа водица** и дефинисана је на следећи начин:

- са источне стране: западном границом викенд зоне
- са јужне стране: северном међом канала ДТД, парцела 19473/1, источном међом парцела 16591, 16592 и 16590/1 и северном међом пољског пута, парцела 19234
- са западне стране: источном међом пољских путева, парцеле 16607 и 19243, јужном међом пољског пута, парцела 19242, западном међом пољског пута, парцела 19241, источном међом пута Кикинда - Бочар, парцела 19247 и источном међом канала, парцела 19471.

Укупна површина **Зоне 18** износи сса 173,96 ha.

Зона 19 се налази југозападно од насеља Кикинда у потесу **Дерић** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољских путева, парцела 19211 и 19207
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 19206/2
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 19206/2 и северном међом железничке пруге Београд – Кикинда, парцела 19381
- са западне стране: источном међом канала ДТД, парцела 19473.

Укупна површина **Зоне 19** износи сса 127,89 ha.

Зона 20 се налази југозападно од насеља Кикинда у потесу **Дерић** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 19180
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 19185
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 19181, западном међом пољског пута, парцела 19179 и северном међом пољског пута, парцела 19177
- са западне стране: источном међом канала ДТД, парцела 19473 и источном међом парцела 15836, 15841/1, 15841/2, 15849 и 15845.

Укупна површина **Зоне 20** износи сса 118,64 ha.

К.О. Наково

Зона 21 се налази западно од насеља Наково у потесу **Виноградиште** и обухвата следеће парцеле: 2622/3, 2622/4, 2622/5 и 2622/6.

Укупна површина **Зоне 21** износи сса 2,97 ha.

Зона 22 се налази југозападно од насеља Наково у потесу **Виноградиште** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 3246, источном међом пољског пута, парцела 3244 и јужном међом пољског пута, парцела 3237
- са источне стране: западном међом парцела 3238/1 и 3238/2 и границом грађевинског реона насеља Наково
- са јужне стране: северном међом државног пута I реда М – 3, парцела 3241
- са западне стране: источном међом парцеле 2816.

Укупна површина **Зоне 22** износи сса 47,31 ha.

Зона 23 се налази југозападно од насеља Наково у потесу **Виноградиште** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом државног пута I реда М – 3, парцела 3241
- са источне стране: западном међом пољских путева, парцеле 3251, 3253, 3256 и 3178
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 3178, северном међом канала, парцела 3179 и северном међом пољског пута, парцела 3219
- са западне стране: границом катастарских општина Кикинда и Наково.

Укупна површина **Зоне 23** износи сса 86,07 ha.

Зона 24 се налази југоисточно од насеља Наково у потесу **Баре** и обухвата следеће парцеле: 2793 и 2799 – 2814.

Укупна површина **Зоне 24** износи сса 2,60 ha.

К.О. Иђош

Зона 25 се налази североисточно од насеља Иђош у потесу **Викумак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 5150, западном међом парцеле 2566/1, јужном међом пољског пута, парцела 5153 и северном међом парцеле 2514
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 5154
- са јужне стране: северном међом пута Иђош – Мокрин, парцела 5147
- са западне стране: границом грађевинског реона насеља Иђош.

Укупна површина **Зоне 25** износи сса 39,50 ha.

Зона 26 се налази источно од насеља Иђошу потесу **Викумак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пута Иђош – Мокрин, парцела 5147
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 5161, јужном међом пољског пута, парцела 5157 и западном међом пољских путева, парцеле 5159 и 5163/1
- са јужне стране: северном међом државног пута I реда М – 24, парцела 5095 и северном међом парцеле 2924
- са западне стране: границом грађевинског реона насеља Иђош.
-

Укупна површина **Зоне 26** износи сса 63,04 ha.

Зона 27 се налази југоисточно од насеља Иђошу потесу **Викумак** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом државног пута I реда М – 24, парцела 5095
- са источне стране: западном страном пољског пута, парцела 5164
- са западне стране: источном међом пољског пута, парцела 5223, источном међом парцеле 3177/1, источном међом пута, парцеле 5222/1 и границом грађевинског реона насеља Иђош.

Укупна површина **Зоне 27** износи сса 74,24 ha.

К.О. Башаид

Зона 28 се налази северозападно од насеља Башаид потесу **Бикач** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 6879 и источном међом пољског пута, парцела 7250

- са источне стране: западном међом башаидског канала, парцела 11045/2, западном међом парцела 7252, 7254, 7255, 7242 и 7243, западном међом пољског пута, парцела 7236, јужном међом пољског пута, парцела 7237 и источном међом парцела 7093, 7092, 7091, 7090, 7089 и 7088
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 7059
- са западне стране: источном међом парцеле 7060, северном међом пољског пута, парцела 7237, северном међом канала, парцела 11046 и западном међом парцеле 6880.

Укупна површина **Зоне 28** износи сса 78,10 ha.

Зона 29 се налази северно од насеља Башаид потесу **Јесење** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: јужном међом пољског пута, парцела 7252, западном међом пољског пута, парцела 7474, северном међом пољског пута, парцела 7422, обухвата парцеле 7467 – 7470, 7452 – 7455, 7458 – 7462, 7449, 7447/1 и 7447/2
- са источне стране: западном међом парцела 7446/2 и 7329
- са јужне стране: северном међом пољског пута, парцела 7270
- са западне стране: источном међом парцеле 11111/2.

Укупна површина **Зоне 29** износи сса 26,58 ha.

Зона 30 се налази северно од насеља Башаид потесу **Јесење** и дефинисана је на следећи начин:

- са источне стране: западном међом државног пута I реда М – 3, парцела 11082/2, западном међом парцела 7285, 7284, 7275/2, 7275/1, 7279 и 7280
- са јужне стране: северном међом парцеле 7271 и северном међом пољског пута, парцела 7270
- са западне стране: источном међом парцела 7313 и 7312, јужном међом пољског пута, парцела 7422 и источном међом парцела 7435 и 7436.

Укупна површина **Зоне 30** износи сса 26,58 ha.

Зона 31 се налази западно од насеља Башаид и обухвата следеће парцеле: 11015/1, 11015/2, 11016 – 11021, 11022/1, 11022/2, 11023 – 11026, 11028 – 11034.

Укупна површина **Зоне 31** износи сса 3,83 ha.

Зона 32 се налази западно од насеља Башаид и обухвата следеће парцеле: 9790, 9791/1, 9791/2, 9792/1, 9792/2, 9793 – 9798, 9799/1, 9799/2, 9800 - 9804.

Укупна површина **Зоне 32** износи сса 5,57 ha.

Зона 33 се налази јужно од насеља Башаид потесу **Парлог** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: источном међом државног пута I реда М – 3, парцела 11083 и јужном међом пољских путева, парцела 9395 и 9394
- са источне стране: западном међом пољског пута, парцела 9343, северном међом парцеле 9338 и западном међом пољског пута, парцела 9395
- са јужне и западне стране Молинским каналом, парцела 11048.

Укупна површина **Зоне 33** износи сса 64,26 ha.

Зона 34 се налази источно од насеља Башаид потесу **Ливаде** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране: северном међом пољског пута, парцела 8314, источном међом парцеле 8284, јужном међом пољског пута, парцела 8192 и западном међом пољског пута, парцела 11112

- са источне стране: западном међом парцеле 8353, јужном међом пољског пута, парцела 8411 и западном међом парцеле 8518
- са јужне стране: северном међом пута, парцела 11153
- са западне стране: источном међом парцеле 8413, северном међом пољског пута, парцела 8411 и границом грађевинског реона насеља Башаид.

Укупна површина **Зоне 34** износи сса 49,82 ha.

1.2. Шумско земљиште

Шумама и шумским земљиштем које припадају банатском шумском подручју у обухвату Просторног плана, газдоваће се на основу Опште основе и посебних основа газдовања шумама. Шумама у приватној својини газдоваће се на основу Опште основе и програма газдовања. Шумама водопривреде (шуме уз каналску мрежу) газдоваће се на основу Посебних основа. Основе и програми се односе на десетогодишње газдовање шумама, а њихово спровођење ће се обезбедити кроз годишње извођачке планове уз уважавање Закона о шумама.

Нове површине под шумама формираће се у складу са важећом законском регулативом из области шумарства, водопривреде, пољопривреде и саобраћаја.

Водећи рачуна о основним принципима заштите шума, на шумском земљишту се могу градити следећи садржаји:

- објекти инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
- објекти свих видова туризма и рекреације, у складу са овим Просторним планом;
- шумске саобраћајнице и објекти у функцији шумске привреде у складу са посебним основама газдовања шумама и годишњим извођачким плановима;
- објекти ловства у складу са условима надлежног шумског газдинства и ловном основом.

Крчење шума може се вршити ради промене врсте дрвећа или узгојних облика шуме, подизања шумских плантажа и расадника, отварања шумских просека, изградње шумских саобраћајница и др. објеката који служе газдовању шумама и којима се обезбеђују унапређење и коришћење у случајевима утврђеним Просторним планом, као и код спровођења комасације и арондације пољопривредног земљишта. У другим случајевима за крчење шума се плаћа надокнада.

Корисници шума су дужни да предузимају мере заштите од пожара и других елементарних непогода.

Објекти са отвореном ватром (циглане, кречане) и постројења за механичку прераду дрвета се могу лоцирати у складу са прописима (200 m од ивице шуме).

Изградња туристичких и угоститељских комплекса, као и објеката који су у функцији гајења и лова дивљачи, производње и прикупљања гљива и лековитог биља и др., градиће се на основу одговарајућег урбанистичког плана или акта о урбанистичким условима (зависно од локације, односно сложености комплекса и капацитета објеката који се граде).

1.2.1. Посебна правила уређења ловишта

У ловиштима предвидети:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- оградња делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно-производних објеката;
- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи. Подизањем једногодишњих или вишегодишњих

засада на мањим површинама у ловишту створити услове који ће пружити уточиште, заклон и исхрану дивљачи. Једногодишње ремизе заснивати од различитих група једногодишњих биљака (легуминоза, властих трава или коренасто-кртоластих биљака). Вишегодишње ремизе подизати од мешовитих вишеспратних дрвенастих врста у зависности од услова средине. Вишегодишње ремизе ће сем стварања бољих услова за заштиту дивљачи, имати економску функцију (кроз пласман дрвне масе) и већу концентрацију дивљачи на малом простору;

- изградњу пролаза за ниску и крупну ловну дивљач у оквиру саобраћајне инфраструктуре ради стварања еколошких коридора за њихово кретање.

1.3. Водно земљиште

Изградња и опремање објеката намењених рекреацији, туризму, разоноди на води, спортском риболову и слично, мора бити првенствено од монтажних елемената, са неопходним санитарно-техничким уређајима и архитектонском обрадом која се уклапа у ритски пејзаж. Димензије основне јединице (објекта) не могу да пређу површину од 30 m² (основа објекта). Туристички локалитет може садржати више основних јединица које могу бити и повезане, али тако да имају "разуђену" форму.

На локалитетима који су предвиђени за подизање оваквих објеката, слободан простор око објеката се мора користити заједнички, без ограђивања и парцелисања.

На овим просторима је присутна аутохтона вегетација и тај пејзаж треба и даље задржати у његовом изворном облику, не уносећи нове врсте.

Планирање активности и изградња и опремање објеката на овим локалитетима, вршиће се на основу урбанистичког плана са детаљном разрадом или акта о урбанистичким условима. Пре израде урбанистичке документације, потребно је прибавити сагласност и услове од надлежног водопривредног предузећа и завода за заштиту природе и споменика културе.

1.4. Грађевинско земљиште

1.4.1. Грађевински рејони насеља

На подручју Општине Кикинда од 10 насеља, сва имају преиспитане урбанистичке планове са утврђеним границама грађевинских рејона.

Изван грађевинских рејона насеља могу се градити објекти намењени примарној пољопривредној производњи, (у складу са Законом о пољопривредном земљишту) и преради примарних пољопривредних производа, објекти локационо везани за сировинску основу, као и други привредни капацитети, објекти намењени туризму, угоститељству и рекреацији, викенд објекти у зонама планираним за њихову изградњу и мреже и објекти инфраструктуре.

1.4.2. Зона за изградњу кућа за одмор (викенд објекти)

Просторним планом утврђене су викенд зоне у КО Кикинда, КО Башаид и КО Мокрин.

Уређење и изградња у овим зонама вршиће се према следећим условима:

- површина парцеле на којој се гради кућа за одмор не може бити мања од 1500 m²;
- на парцели се поред куће за одмор могу изградити и помоћни објекти, који су у функцији основног објекта (остава, гаража и сл.);
- дозвољава се изградња лођа, тремова и пергола испред и у склопу објекта према осунчаним просторима и истакнутим природним садржајима. Те површине, уколико нису застакљене, не улазе у састав дозвољене површине објеката;
- укупна корисна површина куће за одмор може да износи 60 m², а помоћних објеката може да износи до 20 m²;

- спратност куће за одмор може бити приземље (П) или приземље и поткровље (П+Пк). Површина поткровља може да износи највише 2/3 површине приземља. На нагнутим теренима дозвољена је изградња помоћних просторија у сутерену куће за одмор;
- сви објекти на парцели морају имати косе кровове;
- међусобна удаљеност објеката треба да обезбеди релативну изолованост (визуелну, звучну) али не би требало да буде мања од 10 m;
- архитектонска обрада објекта треба да буде прилагођена непосредном амбијенту и околном пејсажу. Делови зграда, њен структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед (прозори, стрехе, димњачке капе, тремови) морају бити у духу архитектонског наслеђа овог подручја;
- ограда парцеле може бити живом зеленом оградом, која се сади у осовини границе грађевинске парцеле, или транспарентном оградом (жичано плетиво и сл., комбиновано са зеленилом) која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Ограда се може поставити на зидани део чија висина не може бити већа од 60 см. Максимална висина ограде износи 1,40 m.

Изграђени објекти и извршена парцелација у постојећим зонама кућа за одмор се задржавају у затеченом стању.

Изградња **нових кућа за одмор и рекреацију** може се одвијати само у зонама које су планиране овим Просторним планом, на основу Акта о урбанистичким условима у случају када се не мења регулација, односно када парцеле имају приступ са јавне површине (пута) и када је она у складу са условима из овог Просторног плана. Уколико то није случај, обавезна је разрада одговарајућим урбанистичким планом.

На територији Општине Кикинда планиране су 4 викенд зоне и то:

Зона I се налази у КО Мокрин и дефинисана је на следећи начин:

- Почетна тачка описа викенд **Зоне I** се налази на тремеџи Мртве Златице, парцела 22456, насипа, парцела 22451 и парцеле 15761/2.

Од тремеђе граница у правцу севера прати источне међе насипа, парцела 22451, парцеле 15762/2 и леву обалу реке Златице, парцела 22447 до тремеђе реке Златице, парцела 22447, пољског пута, парцела 22603 и парцеле 15823.

Одавде граница у правцу запада прати северну међу пољског пута, парцела 22603 до тремеђе пољског пута и парцела 15802 и 15807, а затим у правцу југа пресеца пољски пут и даље према југу прати источну међу пољског пута, парцела 22606 до тремеђе пољских путева, парцеле 22606 и 22602 и парцеле 15834.

Од тремеђе граница наставља у правцу запада и прати северну међу пољског пута, парцела 22602 до тремеђе пољског пута и парцела 15764 и 15766, а затим у правцу југа пресеца пољски пут, парцела 22602 и прати западну међу пољског пута, парцела 22608 до тремеђе пољског пута, парцела 22608, Мртве Златице, парцела 22456 и парцеле 15754.

Одавде граница наставља у правцу запада и пратећи северну међу Мртве Златице, парцела 22456 долази до тремеђе Мртве Златице, парцела 22456, насипа, парцела 22451 и парцеле 15761/2, која је уједно и почетна тачка описа викенд **Зоне I**.

Укупна површина викенд **Зоне I** износи сса **80,82** ha.

Зона II се налази у КО Кикинда и дефинисана је на следећи начин:

- Почетна тачка описа викенд **Зоне I I** се налази на тремеџи канала ДТД, парцела 21469/1, државног пута I реда, М – 24, парцела 19472 и парцеле 10454.

Од тремеђе граница у правцу југа прати западну међу канала ДТД, парцела 21469/1 до тремеђе канала ДТД, парцела 21469/1 и парцела 16649/2 и 21370.

Одавде граница у правцу запада прати јужну међу парцела 21370, 21371 и 21365 до тремеђе пољског пута, парцела 19238 и парцела 16654 и 21365.

Од тремеђе граница у правцу северозапада прати источну и северну међу парцеле 16653 и долази до тремеђе пољског пута, парцела 19230 и парцела 16653 и 21347/1 а затим у правцу севера прати источну међу пољског пута, парцела 19230 до тремеђе пољског пута и парцела 21052/2 и 21324.

Одавде граница наставља у правцу севера прати западну међу парцела 21052/2 и 21051 и пресецајући пољски пут, парцела 19240 долази до тромеђе пољског пута, парцела 19240 и парцела 16854 и 21052/1.

Од тромеђе граница у правцу североистока прати северну међу парцеле 21052/1 до тромеђе парцела 21052/1, 16864 и 21048, а затим у правцу северозапада прати западну међу парцела 21048, 21050, 21671 и пресеца пут Бочар–Кикинда, парцела 21670 и његовом северном међом долази до тромеђе пута Бочар–Кикинда, парцела 21670, пољског пута, парцела 19261 и парцеле 10493.

Одавде граница у правцу северозапада прати источну међу пољског пута, парцела 19261 до тромеђе пута и парцела 10477 и 16877, а затим мења правац и према североистоку прати западну међу парцеле 10476 до тромеђе пољског пута, парцела 21669 и парцела 10476 и 19200.

Од тромеђе граница у правцу северозапада прати западну међу пољског пута, парцела 21669 до тромеђе државног пута I реда, М–24, парцела 19472, пољског пута, парцела 21669 и парцеле 17175/3 а затим у правцу истока прати јужну међу државног пута I реда, М – 24, парцела 19472 до тромеђи канала Дунав – Тиса – Дунав, парцела 21469/1, државног пута I реда, М–24, парцела 19472 и парцеле 10454, која је уједно и почетна тачка описа викенд **Зоне II**.

Укупна површина викенд **Зоне II** износи сса **78,28** ha.

Зона III се налази у КО Кикинда и дефинисана је на следећи начин:

– Почетна тачка описа викенд **Зоне III** се налази на тромеђи Канала ДТД, парцела 19473/1, пољског пута, парцела 19214 и парцеле 16302/1.

Од тромеђе граница управцу североистка прати источну међу пољског пута, парцела 19214 до тромеђе канала ДТД, парцела 19473/1, пољског пута, парцела 19214 и парцеле 16384 а затим у правцу истока прати јужну међу канала ДТД до тромеђе канала ДТД, парцела 19473/1, пољског пута, парцела 19213 и парцеле 16384.

Одавде граница у правцу југоистока прати западну међу пољског пута, парцела 19213, пресеца државног пута I реда, М–3, парцела 19212 и даље према југоистоку прати западну међу пољског пута, парцела 19201 до тромеђе пољских путева, парцеле 19201 и 19202 и парцеле 16048.

Од тромеђе граница у правцу југозапада прати северну међу пољског пута, парцела 19202 до тромеђе пољскох путева, парцеле 19202 и 19206/2 и парцеле 16071.

Одавде граница дужином од сса 130 м у правцу северозапада прати источну међу пољског пута, парцела 19206/2, пресеца га и даље према југозападу прати јужну међу пољских путева, парцеле 19207 и 19211 до тромеђе канала ДТД, парцела 19473/1, пољског пута, парцела 19211 и парцеле 16228.

Од тромеђе граница у правцу севера прати источну међу канала ДТД, парцела 19473/1 до тромеђе канала ДТД, парцела 19473/1, пољског пута, парцела 19214 и парцеле 16302/1, која је уједно и почетна тачка описа викенд **Зоне III**.

Укупна површина викенд **Зоне III** износи сса **210,10** ha.

Зона IV се налази у КО Башаид и дефинисана је на следећи начин:

– Почетна тачка описа викенд **Зоне IV** налази се на тромеђи пољског пута, парцела 7718, парцеле 7717 и границе са КО Банатска Топола.

Од тромеђе граница у правцу југоистока прати границу КО Башаид и Банатска Топола до тромеђе канала, парцела 11179, парцеле 7774/1 и граница са КО Банатска Топола.

Одавде граница у правцу запада прати северну међу канала, парцела 11179 до тромеђе канала, пољског пута, парцела 7718 и парцеле 7690.

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу пољског пута, парцела 7718 до тромеђе пољског пута, парцела 7718, парцеле 7717 и границе са КО Банатска Топола, која је уједно и почетна тачка описа викенд **Зоне IV**.

Укупна површина викенд **Зоне IV** износи сса **111,01** ha.

1.4.3. Радне зоне у атару

Привредни комплекси у атарима градиће се у планираним радним зонама и на појединачним парцелама.

Општа правила за обезбеђење просторних услова за изградњу објеката привреде у атарима су:

- изградњу вршити у оквиру постојећих или планираних радних зона када су у питању капацитети са већим просторним захтевима,
- изградњу капацитета са истим или сличним захтевима у погледу инфраструктурне опремљености такође треба усмеравати у радне зоне у атарима и насељима,
- изградња капацитета са специфичним локацијским захтевима (потенцијални загађивачи) мора се вршити првенствено у оквиру радних зона које немају некомпатибилне садржаје и уз строго поштовање прописаних мера заштите,
- изградња у оквиру насељског ткива и атара, на појединачним локацијама, може се вршити уколико технологија рада и обим транспорта које ове активности генеришу не утичу негативно на животну средину и остале насељске функције (бука, загађење воде, ваздуха, тла), ако су парцеле директно повезане на јавни пут, као и уколико просторне могућности парцеле омогућавају изградњу свих потребних садржаја у складу са прописаним условима и стандардима.

Планиране радне зоне у атарима и насељима морају да испуне и следеће услове:

- радна зона мора да има довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити услове заштите животне средине (земље, воде и ваздуха);
- у оквиру парцеле могу се планирати пословни објекти, производни, услужни, складишни и економски;
- степен изграђености треба да је max. 2,1 а степен искоришћености земљишта max. 70;
- основна правила уређења, коришћења и заштите у радним зонама биће дефинисана израдом урбанистичког плана за насеље а разрађена одговарајућом урбанистичком документацијом, или одговарајућим урбанистичким планом за саму радну зону или актом урбанистичким условима а на основу услова датих Просторним планом и законским и подзаконским актима.

Приступ овим капацитетима мора бити са сервисне саобраћајнице. Комплекси морају бити потпуно инфраструктурно опремљени и изграђени у складу са условима прописаним позитивним законским и подзаконским актима.

Изградњу на појединачним парцелама у атарима не треба дозвољавати, сем у случајевима када се ради о легализацији већ изграђених објеката или изградњи објеката за клање животиња, обраду, прераду и ускладиштење производа животињског и биљног порекла.

Просторним планом планиране су радне зоне ван грађевинских рејона насеља, док ће се радне зоне у насељима дефинисати урбанистичким плановима.

Највећи број планираних зона налази се непосредно уз насељена места, тако да се при изради урбанистичких планова за та насеља радне зоне могу припојити грађевинским рејонима насеља, осим у КО Банатска Топола.

За радне зоне планиране овим Просторним планом потребна је израда **одговарајуће урбанистичке документације**.

1.4.4. Објекти намењени преради и финалној обради производа пољопривреде

У ове објекте се сврставају објекти у којима се прерађују примарни производи биљног и животињског порекла (прерађивачи воћа, поврћа, шумских плодова, мешовитог

биља, млека, меса). Поред наведених, у ове објекте се могу сврстати и објекти за занатске производе (производи од сирка, трске, вуне...).

Услови за изградњу ових објеката:

- могу се градити на земљиштима лошије бонитетне класе, као и планираним радним зонама или на појединачним парцелама у атарима;
- поред производних капацитета, унутар комплекса могуће је планирати и пословне, услужне и снабдевачке садржаје;
- морају имати прилазни пут са тврдом подлогом min. ширине 5,0 m до мреже јавних путева;
- морају бити снабдевени инсталацијама неопходним за производни процес;
- отпадне воде се морају пречистити пре испуштања у природне реципијенте;
- неоргански отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органски на даљу прераду.

Поред ових услова, објекти кланица, хладњача, као и објекти за обраду, прераду и ускладиштење производа животињског порекла, намењених за јавну потрошњу или за извоз морају да испуњавају и услове прописане законским и подзаконским актима.

Објекти већег обима производње (индустријски објекти) треба да се граде ван насељеног места, удаљени од стамбених објеката и не смеју да угрожавају или да буду угрожени од других објеката који евентуално врше загађивање ваздуха.

Објекти мањег обима производње (занатски објекти) за прераду и складиштење меса, производа од меса, млека и производа од млека и меда намењених за јавну потрошњу могу бити лоцирани поред атара и у насељу, само под одређеним условима (у складу са Правилником).

Круг индустријских објеката, који се обавезно граде у атару (ван насељских места) сачињавају земљиште, производне зграде и пратећи објекти који служе потребама производних објеката.

Површина комплекса мора да обезбеди функционалну повезаност објеката, као и довољну удаљеност чистог и нечистог дела комплекса.

Индустријски комплекс мора бити ограђен одговарајућом оградом висине до 2,20 m и урађен тако да поред површина под зеленилом (min. 30%) све остале површине буду поплочане (бетон или асфалт).

Улази и излази из комплекса морају бити контролисани.

Такође је потребно поштовати следеће услове:

- прилазни путеви и путеви у комплексу морају испуњавати прописане ширине и имати квалитетан застор; чисти и нечисти путеви се не смеју међусобно укрштати,
- објекти се морају снабдевати водом из насељских водовода или из сопствених бунара. Квалитет воде мора да испуњава услове прописане за воду за пиће,
- отпадне воде из објекта (атмосферска, отпадна и фекална канализација) одводиће се – атмосферске воде у канализацију или природни реципијент без пречишћавања; отпадне воде у насељску канализацију са претходном примарном обрадом (одмашћивање, грубо таложњење и хлорисање) или ће се уливати у главни одвод насељског система, пре пречишћавања отпадних вода; фекална канализација ће се уливати, после примарне обраде, у главни одвод насељске канализације, али пре уређаја за пречишћавање,
- уређење и опремање објеката, као и њихов размештај унутар комплекса, вршиће се на основу прописа и техничке документације.

1.4.5. Узгајалишта дивљачи са пратећим садржајима

Оваква врста објеката може се формирати по принципу салаша.

Уколико се граде на пољопривредном земљишту минимална парцела комплекса је 1,0 ha, или се задржава постојећа парцела, поштујући прописане услове закона о пољопривредном земљишту.

Максимални степен заузетости парцеле је 70%.

Минимална удаљеност објеката од суседне парцеле је 10,0m.

Максимална спратност објеката је П+Пк са изгардњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 1,60 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије. Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

1.4.6. Објекти у функцији туризма, спорта и рекреације, образовања и културе

У туристички атрактивним природним срединама, али и изграђеним срединама, могу се градити објекти или комплекси у функцији туризма (излетнички, ловни, и др.), спорта и рекреације (спортови на води, стрелиште, јахалиште, хиподром, голф терен и др.) и образовања и културе (школа у природи, парк културе, парк скулптуре, уметничка колонија, летња позорница, амфитеатар и сл.), као и мотели, ловачки домови, ресторани, кампови и слични садржаји.

Туристичко-рекреативни комплекси морају бити опремљени неопходном комуналном инфраструктуром и санитарно-техничким уређајима, а архитектонска обрада ових објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у околни пејсаж. Режији коришћења морају да буду такви да осигурају земљиште од појаве ерозивних и др. негативних процеса и поремећаја, а уз услове и сагласности надлежних предузећа. На водним и шумским теренима постојећа вегетација се не сме угрозити, због функције коју обавља.

За ове комплексе потребна је израда одговарајућег **урбанистичког плана**, уз прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби.

1.4.7. Инфраструктурни коридори и објекти

Планирање инфраструктурних коридора и објеката (пратећи садржаји) вршиће се на основу овог Просторног плана у складу са прописима који регулишу ове области (Закон о јавним путевима, Закон о водама...).

Парцелација и препарцелација пољопривредног земљишта дозвољава се у циљу изградње саобраћајница и друге инфраструктуре са пратећим објектима који су од општег интереса.

Саобраћај

Основни услови и правила грађења за саобраћајну инфраструктуру за подручје обухвата Просторног плана Општине Кикинда су:

Друмски саобраћај

- Државни пут I реда – на правцу ДП бр. 24, као и Банатска магистрала на простору Општине Кикинда ће се градити према предложеној траси ван насеља. Он ће бити резервисан само за моторни саобраћај интеррегионалног нивоа (за потребе регија) са елементима и објектима за овај хијерахијски ниво саобраћајница.
- Државне путеве I реда- магистралне путеве треба модернизовати - градити у оквиру постојећег путног коридора са елементима који припадају том рангу пута, с тим да се води рачуна о функционалности и рационалности градње

- Трасу Банатске магистрале изабрати тако да се максимално поштује постојећа изграђеност, као и да се минимизира заузимање новог пољопривредног земљишта као и да се делимичном комасацијом минимизира нарушавање постојећа организација атара (пошто је већ урађена комасација)
- Елементи пута овог државног пута треба да обезбеде својим елементима потребан ниво безбедности саобраћаја (у раскрсницама, и у укрштањима са железницом)
- За овај ниво државних путева захтеване пројектне карактеристике су следеће:
  - минимална носивост за средње тешки саобраћај
  - коловоз од минимално две саобраћајне траке (2 x 3,55 m)
  - укрштање државног пута I реда и железничке пруге предвидети у денивелацији са обебеђењем задовољавајућих елемената активне и пасивне безбедности саобраћаја.
- Државни пут II реда – регионалне путеве, треба реконструисати у оквиру постојећих коридора с тим да се обезбеде елементи активне и пасивне безбедности који припадају том рангу пута. Сва укрштања решити у нивоу са обебеђењем потребних елемената безбедности и са увођењем одговарајуће сигнализације. Дуж овог пута минимизирати број укрштања са атарским путевима а у радним зонама у оквиру насеља обезбедити сервисну саобраћајницу која ће оптимизирати број саобраћајних прикључака,
- Профиле државних путева II реда у насељеним местима обезбедити као насељске саобраћајнице са елементима уличног профила који омогућује сегрегацију моторног (динамичког) и немоторног саобраћаја- обостране пешачке стазе са зеленим појасом између површина и по могућству сепарисаном бициклистичком стазом. У зависности од обима саобраћаја у центрима насеља / до изградње обилазница /предвидети семафоре и друга решења у циљу заштите виталних насељских функција и садржаја (мере успоравања саобраћаја и сл.)
- Све државне путеве II реда градити са ширином коловоза од мин 6,0 m и са свим припадајућим елементима
- Укрштања путева и железничких пруга обезбедити следећим решењима:
- укрштање државног пута I реда и железничке пруге предвидети у денивелацији са обебеђењем задовољавајућих елемената и сигнализације ради обезбеђења безбедног одвијања саобраћаја.
  - укрштање државног пута I и II реда и осталих јавних путева предвидети у нивоу - површинским раскрсницама са одговарајућом прегледношћу и осталим безбедносним мерама,
  - Општинске (локалне) путеве градити са ширином коловоза од 6,0 m уз обебеђење елемената за тај ранг пута
  - број укрштања пруге и општинских (локалних) путева минимизирати и осигурати са путним прелазима (са браницама или полубраницама) и одговарајућом сигнализацијом
- Општинске – локалне путеве пројектовати по устаљеним трасама - атарских путева са минимизацијом новог заузимања пољопривредног земљишта али са обебеђењем свих потребних елемената за безбедна кретања.

У оквиру простора Општине Кикинда егзистираће различити хијерахијски нивои атарских путева:

- Главни атарски пут има ширину коридора од 12 -15 m у коме се смешта сва инфраструктура и коловоз,
- Сабирни атарски пут има ширину коридора 8-10 m и служи за двосмерни саобраћај
- Приступни атарски пут има ширину коридора 4-6 m и у њему се одвија једносмерни саобраћај, а где су обезбеђене мимоилазнице и двосмерни саобраћај.

Приступни путеви до садржаја у атару се воде кроз ове коридоре, а димензије изграђеног коловоза се утврђују у зависности од очекиваног саобраћаја.

Железнички саобраћај

Пошто се планира изградња, реконструкција и модернизација железничких капацитета (пруга и постројења) на простору Општине Кикинде потребно је претходно урадити

саобраћајно- техничко –технолошке студије које ће тачно дефинисати трасу нове пруге, али и остале активности у оквиру реконструкције и модернизације која ће задовољити све услове и нормативе из Закона о железници (Сл.Гласник РС 18/2005) као и нормативе Железнице Србије (Правилник 314 и 315) тако да се само то имплементира у планове нижег реда.

Денивелисана укрштања пут- железничка пруга градити са прелазом пута преко пруге и са обезбеђењем слободног профила изнад ГИШа пруге мин 6,8 м.

Водни саобраћај

Све садржаје и програме развоја у оквиру пловног канала ДТД треба их ускладити са Правилником за унутрашње пловне путеве.

Приликом изградње објеката у оквиру пловног пута канала ДТД услове треба тражити од Дирекције за унутрашње пловне путеве "Пловпут" из Београда која је задужена за одржавање и развој пловних путева. Складишта и просторе за манипулацију уз канал ДТД треба формирати уз радну зону као комплемент нових планираних просторних функција.

Основни услови за ову деоницу канала ДТД износе:

- обезбеђење окретница
- дубина газа 2,5 m
- двосмерна пловидба

Ваздушни саобраћај

Приликом израде појединих капацитета овог вида саобраћаја потребно је претходно израдити студије и технолошка решења који ће у потпуности задовољити све нормативе приликом израде свих капацитета и бити у складу са Законом о ваздушном саобраћају ("Сл. лист СРЈ", бр. 12/98, 5/99, 44/99, 73/2000, 70/2001).

Новом предложеном класификацијом аеродрома, доћи ће до дефинисања нових одговарајућих параметара полетно-слетне стазе (ПСС $L \times B = 1200 \times 30$ m), застора ПСС-а (асфалт бетон са одговарајућим параметрима носивости према меродавном ваздухоплову и броју полетања и слетања), као и свих осталих сигурносно-навигационих уређаја и опреме.

Услови за изградњу објеката граничних прелаза

Гранични прелази у оквиру простора општине Кикинда су лоцирани на значајним путним и железничким правцима ка суседним земљама.

Табела 27: Гранични прелази према Републици Румунији:

име	изграђеност	тип	путни правац
Наково	изграђен, планирана реконструкција	друмски	ДП I реда бр. 3
Кикинда	изграђен, планирана реконструкција	железнички	регионална пруга бр. 2

Гранични прелази су намењени мешовитом путничко-робном саобраћају, па је нужно инфраструктурно и капацитивно опремање за значајније робне токове који се очекују у наредном периоду.

У оквиру комплекса граничних прелаза сви планирани садржаји треба да су усклађени са потребама активних корисника (МУП, Управа Царина, Инспекције).

Уз садржаје активних корисника МУП-а, УЦ-а и Инспекција предвидети пратеће садржаје: АМС-а (ауто-мото савез), банка, пошта, шпедиција.

У простору комплекса предвидети и потребан број јавних тоалета за потребе путника, као и одговарајући санитарно – хигијенски објекат (дезобаријера).

За правилну поставку диспозиције садржаја неопходно је установити функционално-технолошке и хигијенско-техничке услове за рад и боравак свих запослених и ускладити их са важећим стандардима примењујући савремена техничка решења, одговарајуће капацитете и функционалну унутрашњу организацију просторија у објектима са службеним, пратећим, техничким и осталим садржајима, притом уводећи потребне инсталације, визуелну контролу комплекса, међусобне везе радних места у објектима итд.

За поставку комплекса граничног прелаза с обзиром на потребне инфраструктурне и остале садржаје потребно је обезбедити простор оквирне површине од око 3 - 4 ha.

За простор комплекса пограничног прелаза обавезна је израда плана детаљне разраде (план детаљне регулације).

Остали садржаји

Бензинске и гасне станице као пратећи путни садржаји у оквиру простора Општине Кикинде се могу градити уз све путеве (државне, општинске и некатегорисане) само ако су испуњени сви функционални техничко-технолошки и еколошки услови да се могу имплементирати сви садржаји и да се тим радњама не угрожава окружење.

Аутобуска стајалишта се могу градити уз све путеве у облику сепарисаних ниша ван коловоза (ако постоји оправданост за изградњу) и то са елементима који обезбеђују безбедан трансфер путника и одвијање динамичног саобраћаја.

Немоторни саобраћај

За имплементацију бицикличких стаза потребно је обезбедити одговарајући простор, како у насељима у оквиру уличних коридора, са значајнијим бицикличким токовима, са одговарајућим растојањем у профилу од коловозних површина.

Ван насељених места потребно је резервисати одговарајућу површину за коридор бицикличких стазе, која неће бити у оквиру коридора државних путева.

Безбедносне мере на местима укрштања бицикличких токова са моторним саобраћајем су обавезне како у насељима тако и ван њих.

Приликом пројектовања бицикличких стаза потребно је користити одговарајућа Упутства о пројектовању истих.

Водопривредна инфраструктура

- Снабдевање водом становништва и индустрије на простору Општине Кикинда обезбедити из локалних изворишта, која ће се по потреби проширивати објектима и опремом (бунари, резервоари, црпне станице);
- Дугорочно обезбеђење водом за пиће, обезбедити из регионалног система горње Тисе, или довођење вода са веће удаљености (из планираног изворишта регионалног водоснабдевања) које ће се лоцирати на потесу Ковин-Дубовац-Банатска Паланка;
- Око постојећих и планираних изворишта подземних вода, као и објеката који су у функцији водоводног система (резервоари, црпне станице и доводник) дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите изворишта према Закону о водама;
- Извршити изградњу неопходних објеката на мрежи (постројење за поправку квалитета воде, резервоари, црпне станице и тд.), како би се комплетирао цео систем, а тиме и обезбедили потребни капацитети;
- Снабдевање индустрије водом нижег квалитета, обезбедити захватањем из речних система или из подземља захватањем прве издани. Висококвалитетну воду могу

користити само индустрије које по природи технолошког процеса захтевају квалитетну воду (прехрамбена индустрија);

- Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рецикулације;
- Трасу водоводне мреже у насељу полагати између две регулационе линије у уличном фронту, по могућности у зелени појас. Трасу полагати са једне стране улице или обострано зависно од ширине уличног фронта;
- Трасе регионалних система полагати уз главне путне правце, а према усвојеним пројектним решењима;
- Пролазак испод саобраћајница и укрштање са осталим уличним инсталацијама обезбедити челичном заштитном цеви, односно према рангу пута и условима путне привреде;
- Дубина укопавања не би смела да је плића од 1,0 - 1,20 m од нивелете терена, због зоне мржњења и саобраћајног оптерећења;
- Сви радови на пројектовању и изградњи водоводног система морају се извести у складу са законом и уз сагласност надлежних органа;
- У насељима пројектовати и градити канализациону мрежу као сепаратну, тако да се посебно прихватају санитарне, а посебно атмосферске воде;
- Извршити претретман отпадне воде индустрије до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, па тек онда их упустити у насељску канализациону мрежу;
- Минимални пречник уличних канализационих колектора не сме бити мањи од $\varnothing$ 200 mm;
- Минималне падове колектора одредити у односу на усвојене пречнике, према важећим прописима и стандардима;
- Црпне станице фекалне канализације радити као шахтне и лоцирати их у зеленој површини са прилазом за сервисно возило;
- Пре упуштања у реципијент, отпадне воде пречистити на насељским постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) до степена који пропише надлежно водопривредно предузеће;
- Атмосферску канализацију градити делимично као зацевљену, положену уз уличне саобраћајнице, а делимично као отворену, у зависности од техно-економске анализе;
- Атмосферске воде пре упуштања у реципијент очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти;
- Одвођење атмосферских вода из индустријских зона и комплекса вршити искључиво преко сепаратора уља и масти;
- Све колске прилазе и укрштања са саобраћајницама, обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима;
- Улив атмосферских вода у мелиоративне канале извести путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала;
- Забрањује се спречавање несметаног протицаја воде, успоравање и дизање нивоа воде, чиме би се могао пореметити постојећи режим вода на објектима и у земљишту;
- Уређење отворених канала и регулационих радова на коритима мелиоративних канала, биће дефинисано израдом одговарајуће пројектно-техничке документације и претходним условима Јавног водопривредног предузећа "Воде Војводине" - Нови Сад;
- Дуж обала реке и канала, са обе стране обезбедити по минимум 14,0 m (у грађевинском подручју мин. 7,0 m) слободног простора преко којег ће се вршити одржавање канала;
- Одбрамбени насип мора бити заштићен тако да се у брањеном појасу ширине 100 m и небрањеном појасу ширине 50 m не могу градити никакви објекти, копати канали, садити дрвеће и сл. у смислу члана 69. Закона о водама (Сл. Гласник РС бр. 46/91);

Електроенергетска инфраструктура

Услови за изградњу:

- Целокупну електроенергетску мрежу градити у складу са условима надлежног предузећа и условима дефинисаним овим Планом
- Трафостаницу 400/110 kV и ЕВП (електро-вучно постројење) градити према условима надлежног предузећа
- Дистрибутивне трафостанице градити као зидане, монтажно- бетонске (МБТС) и стубне (СТС), за рад на 20 kV напонском нивоу;
- Трафостаница монтажно бетонска, зидана или стубна, може бити изграђена на јавној површини, унутар комплекса најмање 3,0 m од стамбених и других објеката на парцели власника или унутар објекта;
- Површина за изградњу зидане или МБТС трафостанице треба да буде око 5,0Х6,0m, минимална удаљеност од других објеката треба да буде 3m.
- Високонапонска, средњенапонска и нисконапонска мрежа се може градити надземно или подземно на пољопривредном земљишту, по могућности у већ постојећим електроенергетским коридорима, уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- Средњенапонску 20 kV мрежу и нисконапонску мрежу на шумском земљишту градити подземно у путном појасу шумског пута или стази;
- Око надземних 110 kV далековада обезбедити коридор 25 m од осе далековада са обе стране, око надземних 400 kV далековада обезбедити коридор 35 m од осе далековада са обе стране у којима се не могу градити објекти без сагласности власника далековада, а око 10 kV и 20 kV, надземних водова обезбедити коридор од 5 m од осе далековада, са обе стране, у којем неће бити дозвољена градња, као ни засађивање високог растиња без претходне сагласности надлежног предузећа;

Услови за грађење надземне електроенергетске мреже

- Минимална удаљеност електричног стуба од земљишног појаса пута при укрштању, треба да буде од 10-40m у зависности од категорисаности пута;.
- Минимална висина најнижих проводника треба да буде око 7,0 m;
- Минимална удаљеност електричног стуба од пружног појаса неелектрифициране пруге при укрштању, треба да буде од 5,0-10,0 m, а минимална висина најнижих проводника 7,0 m
- Минимална удаљеност електричног стуба од пружног појаса електрифициране пруге при укрштању, треба да буде минимално 15,0 m, а минимална висина најнижих проводника 12,0 m
- Грађење сваког надземног вода, на простору обухвата плана мора бити у складу са условима надлежног предузећа за заштиту природе, због заштићеног подручја станишта велике дропље.

Услови за изградњу алтернативних извора за производњу електричне енергије:

- Обавезна израда урбанистичког плана за изворе који ће служити за општу употребу, тј. који ће бити укључени у јавни електроенергетски систем;
- Обезбедити прикључење на 110 kV, односно 20 kV мрежу;
- Кроз комплекс електроенергетску мрежу градити подземно;
- За изворе који ће служити за сопствену производњу, појединачни ветрогенератори;
- Стуб на који се поставља ветрогенератор, градити као слободно –стојећи у складу са законским условима и прописима који важе за изградњу таквих објеката;
- Електроенергетску мрежу која повезије ветрогенератор са потрошачем градити подземно.

Електроенергетску подземну мрежу градити по следећим условима:

- Дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 m;
- Електроенергетску мрежу на туристичким локалитетима, зонама заштите непокретног културног и природног добра, зони пратећих путних садржаја, заштитним зонама акумулација, у централним деловима већих насеља, парковским површинама, у зонама са вишепородичним становањем, у радним зонама, комуналним површинама, као и зонама за спорт и рекреацију обавезно каблирати;
- Каблове полагати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 m од коловоза и 0,5 m од пешачких стаза у насељима;
- Ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, електроенергетску каблирану мрежу полагати у коридорима саобраћајница, некатегорисаних путева шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- На периферним деловима насеља мрежа ће бити ваздушна, грађена на бетонским и гвоздено решеткастим стубовима;
- У центру насеља парковским површинама, зонама за спорт и рекреацију светиљке за јавно осветљење поставити на канделаберске стубове;
- У деловима насеља где је електроенергетска мрежа грађена надземно, светиљке јавног осветљења поставити на стубове електроенергетске мреже;
- За расветна тела користити живине светиљке високог притиска или натријумове ниског (високог) притиска, односно расветна тела у складу са новим технологијама развоја;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и телекомуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50m, односно 1,0m за каблове напона преко 10 kV;
- При укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
- Није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад телекомуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50m;
- Није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,30m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50m.

Услови за изградњу телекомуникационе (ТТ, КДС, РТВ) инфраструктуре:

- Целокупну телекомуникациону мрежу градити у складу са условима надлежног предузећа и условима дефинисаним овим Планом
- ТТ мрежа за потребе фиксне телефоније ће се у потпуности градити подземно на подручју Плана;
- Дубина полагања ТТ каблова треба да је најмање 0,8 m;
- Каблове полагати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 m од коловоза и 0,5 m од пешачких стаза у насељима;
- Ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, ТТ мрежу градити у коридорима саобраћајница, коридорима некатегорисаних путева на пољопривредном земљишту, шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- При паралелном вођењу телекомуникационих и електроенергетских каблова до 10 kV најмање растојање мора бити 0,50m и 1,0m за каблове напона преко 10 kV. При укрштању најмање вертикално растојање од електроенергетског кабла мора бити 0,50m, а угао укрштања око 90°;

- При укрштању телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода, канализације, вертикално растојање мора бити најмање 0,30 m;
- При приближавању и паралелном вођењу телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода и канализацијом хоризонтално растојање мора бити најмање 0,50 m;
- Услови за грађење подземне мреже кабловског дистрибутивног система (КДС) су исти као за подземну телекомуникациону мрежу фиксне телефоније
- Слободностојећи антенски стубови, као носачи антена за ТТ, РБС, КДС и РТВ могу се градити у насељу, у привредним зонама, зонама кућа за одмор;
- Слободностојеће антенске стубове у насељима, као носаче антена градити ван централних зона насеља, ван зона заштите заштићеног културног и природног добра (појединачни локалитети);
- Телекомуникациона опрема за потребе ТТ, РБС, КДС и РТВ може бити постављена у помоћни објект у оквиру комплекса или парцеле, или унутар, тј. на неки од постојећих објеката у насељу (објект ПТТ, објект дома културе, ватрогасни дом, силос, вишеспратница и др. или;
- Ако се телекомуникациона опрема поставља у засебан комплекс, исти мора бити ограђен;
- Напајање електричном енергијом обезбедити са нисконапонске мреже 0,4 kV или из трафостанице 20/0,4 kV;
- До комплекса обезбедити приступни пут мин. ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице;
- Слободну површину комплекса озеленити;
- За све радио релејне коридоре потребно је израдити Елаборате заштите слободних радио релејних коридора.
- КДС мрежа се може поставити и на постојеће стубове електроенергетске и ТТ мреже у сагласности са власником исте, док се не стекну услови за подземну КДС мрежу;

Услови за постављања надземне мреже КДС у насељу:

- Самоносиви кабел КДС-а поставити на носаче преко изолатора, на стубове нисконапонске мреже по условима надлежне Електродистрибуције, тј. власника електричне мреже.
- Одстојање најнижег кабла КДС-а од површине тла треба да износи најмање 3,5m.
- На прелазима преко улица иста висина треба да износи најмање 5 m. Уколико се овај услов не може постићи, кабел поставити подземно на дубини најмање 0,80m.
- Најмање растојање од најнижих проводника електроенергетске мреже мора бити 1 m.

Термоенергетска инфраструктура

Приликом изградње објеката ЈП СРБИЈАГАС-а и НИС-НАФТАГАС-а потребно је обратити пажњу на заштићена природна добра на територији Општине. Такође приликом планирања пројектовања и изградње ових објеката, водити рачуна о смањењу конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништва, земљиште, итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програм рекултивације, ревитализације, отклањања штета итд.).

Гасоводи и нафтоводи високог и средњег притиска и објекти у саставу гасовода и нафтовода

Уређаји у саставу гасовода високог и средњег притиска, мерно-регулационе станице, компресорске станице, чистачке станице и блок станице/блокадни вентили са издувавањем, морају се лоцирати да задовоље прописана растојања од различитих објеката, дата у наредној табели.

Табела 28: Прописана растојања различитих објеката од гасоводне инфраструктуре

	Објекти у саставу гасовода					
	Мерно-регулационе станице			Компрес станице	Блокадне станице	чистачке станице
	У објекту од чврстог материјала		Под надсрешницом и на отвореном			
	до 30.000 m ³ /h	изнад 30.000 m ³ /h	За све капацитете			
Стамбене, пословне и фабр.зграде, радионице и склад.запаљ.мат.	15 m	25 m	30 m	100 m	30 m	30 m
Електро неизоловани надземни водови	Висина стуба далековода + 3,0 m					
Тrafo станице	30 m					
жел.пруге и објекти	30 m					
Индус. колосеци	14 m	15 m	25 m	25 m	15 m	15 m
Ауто путеви	30 m					
Магистрални путеви	20 m	20 m	30 m	20 m	30 m	20 m
Рег. и локални путеви	10 m					
Остали путеви	6 m	10 m	10 m	10 m	15 m	10 m
Водотоци	5 m	5 m	5 m	20 m	5 m	5 m
шеталишта и паркиралишта	10 m	15 m	20 m	15 m	30 m	30 m
Остали грађ. објекти	10 m	15 m	20 m	30 m	15 m	15 m

Растојања у табели дата су у метрима, рачунајући код железничких пруга и путева од ивице пружног/путног појаса.

Код проласка у близини или паралелног вођења гасовода и нфтовода уз друге објекте одстојање не сме бити мање од:

- 10 m од спољне ивице путног појаса државних путева I реда,
- 5 m од спољне ивице путног појаса путева II реда и општинских путева,
- 20 m од спољне ивице пружног појаса железничке пруге, осим ако је гасовод илi нафтовод постављен на друмски или железнички мост,
- 15 m од крајње осе индустријског колосека,
- 1 m (мерено хоризонтално) од темеља грађевинских објеката, уколико не угрожава стабилност објекта,
- 0,5 m од спољне ивице других укопаних инсталација и мелиорационих објеката,
- 10 m од ножице насипа регулисаних водотока и канала.

Удаљеност укопаног гасовода или нафтовода средњег притиска од уличне стубне електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити толика да не угрожава стабилност стубова, минимално 0,5 m.

Ако се гасовод поставља испод саобраћајнице прокопавањем те саобраћајнице, полаже се у ров на пешчану постељицу и са двоструком антикорозионом изолацијом, према прописима.

Ако се гасовод или нафтовода поставља испод саобраћајнице бушењем рова испод те саобраћајнице мора се употребити одговарајућа заштитна цев гасовода.

При укрштању гасовода са саобраћајницама, водотокима и каналима, угао заклапања њихових оса мора бити између 60° и 90°. За укрштање под мањим углом потребна је сагласност надлежног органа. Таква сагласност се не може издати за укрштање са железничком пругом.

Гасоводна мрежа ниског притиска

Гасовод ниског притиска се води подзмено и надземно. Када се гасовод води подземно дубина полагања гасовода је минимално 0,8 m. Локација ровова треба да је у зеленом

појасу између тротоара и ивичњака улице, тротоара и ригола, тротоара и бетонског канала. На локацији где нема зеленог појаса гасовод се води испод уличног тротоара, бетонираних платоа и површина или испод уличних канала за одвод атмосферске воде на дубини 1,0 m од дна канала или ригола. Изузетно, гасовод се полаже дуж трупа пута, уз посебне мере заштите од механичких и других оштећења.

Трасе ровова за полагање гасне инсталације се постављају тако да гасна мрежа задовољи минимална прописана одстојања у односу на друге инсталације и објекте инфраструктуре. Вредности минималних дозвољених растојања у односу на укопане инсталације су:

Минимална дозвољена растојања	укрштање	паралелно вођење
- водовод, канализација	0,5 m	1,0 m
- ниско и високо-напонски електро каблови	0,5 m	0,5 m
- телефонски каблови	0,5 m	1,0 m
- технолошка канализација	0,5 m	1,0 m
- бетонски шахтови и канали	0,5 m	1,0 m
- железничка пруга и индустријски колосек	1,5 m	5,0 m
- високо зеленило	-	1,5 m
- темељ грађевинских објеката	-	1,0 m
- локални путеви и улице	1,0 m	0,5 m
- државни путеви I и II реда	1,3 m	1,0 m
- бензинске пумпе	-	5,0 m

Укрштање дистрибутивног гасовода (ДГ) са саобраћајницама врши се уз његово полагање у заштитну цев или канал, изузев ако се прорачуном докаже да то није потребно. При томе се мора обезбедити природна вентилација канала, заштитне цеви или подземног пролаза.

Дистрибутивни гасовод се не полаже испод зграда и других објеката високоградње. Надземно полагање дистрибутивног гасовода се врши само изузетно, уз посебну заштиту од механичких, температурних и утицаја стварања кондензата.

Удаљеност укопаних стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити толика да не угрожава стабилност стубова, минимално 0,5 m.

Бушотине

- удаљеност од бушотине од заштитног појаса пловног канала, железнице, далековода опште намене, јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине,
- од ивице појаса ауто пута и путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30 m, а од других јавних саобраћајница, шумских и пољских путева најмање 15 m,
- објекти за експлоатацију нафте, земних гасова и слојне воде не смеју бити удаљени мање од 30 m од ивице јавних објеката и стамбених зграда и 10 m од ивице појаса јавних саобраћајница и заштитног појаса далековода и телефонских линија,
- удаљеност осе бушотине од шума, одређује се зависно од поднебља, подручја, конфигурације терена и врста шуме.

Удаљеност бушотина рачуна се од средишта осе бушотине а код осталих објеката и постројења од најистакнутијег дела у правцу мрежа.

У случају изградње објеката од стране будућих инвеститора који би градили своје објекте у близини НИС-Нафтагасових потрбно је да набаве сагласност од НИС-Нафтагаса.

1.5. Услови заштите животне средине

Обзиром да се Општина Кикинда укључила у систем регионалног депоновања комуналног отпада, у том контексту ће се урадити План управљања комуналним отпадом којим ће се одредити сакупљачке станице у насељима. То су простори предвиђени за лоцирање контејнера, које ће континуирано празнити надлежна комунална организација.

Јаме-гробнице

Јаме-гробнице за нешкодљиво уклањање угинулих животиња и животињских конфискаата уредити на основу важећих правилника (Правилник о начину нешкодљивог уклањања и искоришћавања животињских лешева – "Службени гласник РС", бр. 7/81 и Правилник о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла и о условима које морају да испуњавају објекти и опрема за сабирање, нешкодљиво уклањање и утврђивање узрока угинућа и превозна средства за транспорт животињских лешева и отпадака животињског порекла – "Службени гласник СФРЈ", бр. 53/89).

Бочни зидови јаме-гробнице треба да буду зидани са плочом и поклопцем који се закључава и вентилационом цеви. Плоча треба да буде издигнута од околног терена, тако да се атмосферске воде не сливају у јаму гробницу. Дубина јаме-гробнице је најмање 5 m, а дно мора да буде најмање 1 m изнад највишег нивоа подземних вода.

Израда Студије о процени утицаја

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган може прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 84/2005.).

1.6. Правила уређења и коришћења природних добара

1.6.1. Правила уређења и коришћења у СРП "Пашњаци велике дропље"

Поред терена у оквиру постојећег СРП "Пашњаци велике дропље", простори у окружењу су пресудни за опстанак ове ретке и угрожене врсте, тако да је неопходно проширење СРП. У току је истраживање у циљу заштите ширег окружења (представљено на Рефералној карти 3), које ће до проглашења бити заштићено актом о претходној заштити. На том подручју забрањује се:

- сваки облик изградње објеката и промене намене простора, у циљу очувања карактеристика предела и заштите веома осетљиве популације велике дропље;
- преоравање пашњака, мелиорације и уређење вода;
- изградња рибњака;
- сађење дрвећа и експлоатација дрвећа;

Дозвољена је ограничена испаша оваца и крава.

1.6.2. Правила уређења и коришћења у Зимском станишту и хранилишту велике дропље

Пољопривредно земљиште са обе стране пута Мокрин-Црна Бара је најзначајније хранилиште великих дропљи током зимског периода. На овом подручју забрањује се сваки вид изградње, деградације станишта и промене намене простора. Препоручује се пашарење и узгој луцерке, жита и уљане репице.

1.6.3. Правила уређења и коришћења на пашњацима јужно од Сајана

На пашњацима на овом простору забрањује се преоравање, мелиорација и уређење вода, изградња рибњака, сађење дрвећа и експлоатација травног покривача.

1.6.4. Правила уређења и коришћења на стаништима флористичких реткости

Станишта ретких биљних врста обухватају подручје слатина и остатке степа која се већином користе као пашњаци или кошанице. На овим просторима се налази већи број локалитета који представљају станишта природних реткости, на којима се уважава I степен режима заштите (забрањује се коришћење простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације).

Неопходне мере заштите:

- очувати преостале остатке слатина искључењем мелиоративних радова и промене водног режима станишта, као и преоравање и култивисање површина;
- спречити одношење (скидање) површинског слоја траве са пашњака и влажних ливада;
- користити пашњаке и ливаде за потребе локалног становништва, кроз одрживо кошење и пашарење;
- подизати зелене појасеве уз путну и каналску мрежу, коришћењем пре свега аутохтоног садног материјала преко 70 %;
- забрањено је коришћење инвазивних врста;
- ради очувања фрагмената степа пре подизања зелених површина (дрвореди, ремизе, ветрозаштитни појасеви) тражити услове Завода за заштиту природе Републике Србије;

1.6.5. Мере очувања еколошких коридора

Посебне мере очувања еколошких коридора су:

- формирати заштитно зеленило и травни појас уз обале водотока и канала,
- забранити упуштање непречишћених отпадних вода у водотоке и канале,
- обезбедити пропусте (пролазе) за животиње у коридорима саобраћајница,
- забранити коришћење инвазивних врста у близини еколошких коридора,
- очувати вегетацију лесних долина уз њихово контролисано коришћење,
- обале канала одржавати у природном или полуприродном стању уз очување аутохтоне вегетације (врбе, тополе и јасена),

2. ПРАВИЛА ЗА УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ЗА КОЈИ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

2.1. Зоне салашарских насеља

Уређење и изградња у Бикачу и Винцаиду вршиће се на основу услова датих у Просторном плану, на простору утврђених грађевинских рејона.

БИКАЧ је несамостално насеље које се налази у катастарској Општини Башаид и заузима површину од 29,83 ha. Просторним планом Општине је за Бикач одређена граница грађевинског реона и за њега, као несамостално насеље, услови за уређење и изградњу ће се издавати на основу Просторног плана.

Анализе демографских и социо-економских прилика у насељу, као и просторне анализе у оквиру катастарске Општине Башаид, указују да насеље Бикач не треба проширивати, јер ће оно и даље бити чисто пољопривредна насељска агломерација мале популационе величине (око 300 становника), која се неће повећавати.

За своју производну оријентацију (ратарство и сточарство) насеље има довољно простора у оквиру предложеног грађевинског реона, а нема потребе да се на том простору из било којих разлога пољопривредна производња ограничава.

Од укупно 206 данас запоседнутих парцела, просечне величине око 2.500 m², скоро, сва се састоје и из обрадиве површине уз кућу и врт, тако да су све погодне за живот и рад индивидуалних пољопривредника. Уколико се међу њима појаве и робни произвођачи, простор окућнице (уз обрадиво земљиште у атару) ће бити довољан за бављење сточарством.

ВИНЦАИД је такође несамостално насеље типа нешто згуснутије салашарске агломерације концентрисане дуж магистралног пута Зрењанин-Кикинда, површине 22,65 ha. Анализе су показале да је у планском периоду немогуће рачунати са спонтаним нестанком или "укидањем" насеља, те се Просторним планом оно третира као агломерација за становање и рад пољопривредних домаћинстава која се баве и робном производњом.

Како се насеље налази на територији катастарске Општине Банатска Топола, требало би га функционално и административно везати за Банатску Тополу (за задовољење основних потреба) док се могућност повезивања са Башаидом и Кикиндом (за све остале потребе) не искључује. У самом насељу треба организовати основно дневно снабдевање (намирнице, штампа) у минималном облику и не изграђивати никакве објекте јавних служби, а може се комунално опремити у циљу обезбеђења основних животних услова (електрична струја, водовод, телефони).

Правила уређења и изградње:

На пољопривредном земљишту, у зонама у којима су изграђене гушће групације салаша (Бикач, Винцаид), дозвољена је изградња породичне стамбене зграде за потребе пољопривредних домаћинстава, где су објекти породичног становања (стамбени објекти) у функцији примарне пољопривредне производње. Није дозвољена изградња стамбених објеката без изградње објеката пољопривредне производње.

Објекти који се користе за примарну пољопривредну производњу су: објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, стаје за гајење стоке, објекти за потребе гајења и приказивања старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурки, пужева и риба.

Поред наведених објеката дозвољена је и изградња економских објеката као што су:

- испусти за стоку, ђубришне јаме (ђубришта), пољски клозети и др;
- пушнице, сушнице, кош, амбар, магацини хране, објекти намењени исхрани стоке и др;
- уз стамбени објекат: летња кухиња, млекара, санитарни пропусник, магацин хране за сопствену употребу и др.

Неопходно је одвајање стамбеног и економског дела салаша.

Спратност породичне стамбене зграде може бити приземље (П), приземље и поткровље (П+Пк) или приземље, спрат и поткровље (П+1+Пк). Дозвољена је изградња подрума, ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Растојање регулационе линије од грађевинске линије породичне стамбене зграде износи 5,0 m. У зонама у којима су објекти изграђени, растојање регулационе линије од грађевинске линије стамбеног објекта утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (преко 50 %) у тим зонама.

Међусобна удаљеност приземних слободностојећих стамбених објеката износи најмање 6,0m а објеката са поткровљем најмање 10,0 m. Растојање слободностојећег стамбеног

објекта без испада на делу бочног дворишта северне оријентације и линије суседне парцеле (међе) је најмање 2,5 m.

За изграђене стамбене објекте који су међусобно удаљени мање од 6,0 m или чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од 2,5 m, на суседним странама не могу постојати отвори стамбених просторија.

Међусобна растојања економских објеката зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте, применом најмањих дозвољених растојања, и то:

- међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје је минимум 15,0 m;
- ђубриште и пољски клозет морају бити удаљени од стамбеног објекта или бунара најмање 20,0 m, и то само на нижој коти.

Ђубришне јаме морају бити уређене са делом за одлагање стајњака и осочаром.

Ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1,0 m. Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката од стамбених објеката износи најмање 15,0 m, а ђубришта, пољског клозета, септичке јаме и сл., најмање 20,0 m. Растојање пољског клозета од границе суседне парцеле не може бити мање од 3,0 m. Држање сточне хране и запаљивог материјала може бити на удаљености најмање 10,0 m од границе суседне парцеле.

Грађевински део салашарског простора се може оградавати зиданом оградом до висине од 0,9 m или транспарентном оградом максималне висине 1,4 m. Парцеле се могу преграђивати у функционалне целине (стамбени део, економски део, окућница), с тим да висина унутрашње ограде не може бити већа од висине спољне ограде. Ограда и стубови ограде постављају се тако да буду на парцели која се оградају. Ограда и стубови ограде према суседној пољопривредној површини постављају се на удаљености минимум 1,0 m од међне линије. Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.

Комплекс пољопривредног домаћинства мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, пијаћа вода, електроинсталације, водонепропусна дводелна септичка јама и др. Површинске воде са парцеле не могу се усмеравати према другој парцели. Морају се одводити риголама или каналима, који морају бити удаљени од међне линије најмање 1,0m+дубина канала, према уличним каналима или јарковима.

Парцела пољопривредног домаћинства треба да има директан колски и пешачки приступ са саобраћајне површине (прилазни пут са тврдом подлогом). Прилазни пут који се прикључује на јавни пут мора да је са тврдом подлогом, ширине најмање 5,0 m. Прикључак прилазног пута на јавни пут може се градити уз сагласност управљача јавног пута. Паркирање возила и пољопривредне механизације мора бити обезбеђено на парцели пољопривредног домаћинства.

На постојећим стамбеним објектима дозвољени су радови на реконструкцији објеката у складу са условима из овог Просторног плана.

Опис граница грађевинског земљишта Бикач и Винцаид

Бикач

Опис грађевинског земљишта локалитета Бикач почиње тачком број 1 у Ко Башаид на тремеђи парцела 3483, 3498 и 3497, од ове тачке граница иде у правцу југоистока пратећи јужне међе парцела 6497, 6496, 6495, 6494, 6493/2, 6493/1, 6492, 6491, 6488, 6487, 6486/2, 6486/1, 6485/2 и 6485/1 до тачке број 2 на тремеђи парцела 6485/1, 6423/3 и 6440.

Након тачке број 2 граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи источну међу парцела 6485/1 и 6548 до тачке број 3 на северозападном прелому међе парцеле 6422. Од тачке број 3 граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи јужну међу парцеле 6548, сече парцелу 11109, прати јужну и западну међу парцела 7027, 7028 и 7029 до тачке број 4 на тромеђи парцела 6397/1, 6389 и 7029.

Након тачке број 4 граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи јужне међе парцела 7029, 7030, 7031, 7037/1, 7037/2, 7038, 7040, 7041, 7042, 7044, 7045 и 7046 до тачке број 5 на североисточном прелому међе парцеле 6365.

Након тачке број 5 граница се ломи и иде у правцу југозапада пратећи источну међу парцела 6365 и 6364, сече парцелу 11108, прати источну међу парцеле 6277 до тачке број 6 на тромеђи парцела 6277, 6276 и 6269.

Од тачке број 6 граница се ломи и иде у правцу северозапада пратећи североисточне међе парцела 6269, 6268, 6264, 6263, 6262, 6261, 6258, 6256, 6255, 6253, 6252, 6251, 6248, 6247, 6243, 6240, 6239, 6238, 6237, 6236, 6234, 6233, 6232, 6231, 6227, 6225, 6224, 6221, 6220, 6219, 6218, 6217/1, 6217/2, 6216, 6214, 6213, 6212 и 6211 до тачке број 7 на југозападном прелому међе парцеле 6362.

Након тачке број 7 граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи источну међу парцела 6211, 6512 и 6498 до тачке број 1 почетне тачке описа.

Винцаид

Опис грађевинског земљишта локалитета Винцаид почиње тачком број 1 у Ко Банатска Топола на тромеђи парцела 950, 935/1 и 3664 од ове тачке граница иде у правцу истока пратећи јужне међе парцела 935/1 и 935/7 до тачке број 2 на североисточном прелому међе парцеле 938.

Након тачке број 2 граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источну међу парцеле 938 потом сече парцелу 3806 до тачке број 3 на северној међи парцеле 919.

Од тачке број 3 граница се ломи и иде у правцу запада пратећи јужну међу парцеле 3806 до тачке број 4 на тромеђи парцела 907/1, 3806 и 906.

Након тачке број 4 граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источну међу парцеле 906, сече парцелу 3809, прати источну међу парцела 851 и 852/2 до тачке број 5 на тромеђи парцела 3813, 852/2 и 852/3.

Од тачке број 5 граница се ломи и иде у правцу запада пратећи северну међу парцеле 3813 до тачке број 6 на тромеђи парцела 3813, 850 и 3664.

Након тачке број 6 граница се ломи и иде у правцу севера пратећи источну међу парцеле 3664 до тачке број 1 почетне тачке описа.

3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА, ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ НАСЕЉА

- сва насеља, с обзиром на повољне природне и радом створене услове, даље ће се развијати на местима на којима се данас налазе. Формирање нових насеља се не предвиђа,
- основна намена површина у свим насељима треба да се надовезује на садашњу, с тим да се обезбеде простори за недостајуће садржаје у оквиру већ опредељених. Само изузетно, за композитна насеља као што су Банатско Велико Село, Нови Козарци и Руско Село, поједини садржаји од интереса за цело насеље (централне функције) могу се организовати на новим теренима,

- становање, као најзаступљенији облик коришћења насељске територије, треба да заузима данашње просторе, без ширења на нове, сем у изузетно оправданим случајевима,
- радне зоне за будућу, неопходну, али још несагледану непољопривредну активност (индустрија, производно занатство, грађевинарство, саобраћај) треба предвидети у свим насељима, по могућности унутар грађевинских реона датих просторним планом,
- рекреативне површине у оквиру грађевинских реона предвидети у свим насељима у складу са потребама, а првенствено на теренима на којима је развој ових активности већ започет,
- саобраћајнице у насељу осавременити уз максимално поштовање садашње мреже улица, функционално диференцираних тако да се без сметње међусобно повезује насељска и ваннасељска мрежа,
- комунални стандард насеља решавати тако, што ће се смернице дате Просторним планом, у погледу водовода, канализације, снабдевања електричном енергијом, ПТТ саобраћаја, топлификације, гасификације и озелењавања, сматрати неопходним минимумом.

Ове опште смернице ће се примењивати на сва насеља, али како међу њима има знатних разлика, не само у функционалном погледу (што је приказано кроз функционалну диференцијацију мреже насеља) већ и у осталим елементима физичких структура, то се за свако од њих дају смернице за њему својствене карактеристике.

БАНАТСКА ТОПОЛА ће се изграђивати у оквиру грађевинског реона предвиђеног урбанистичким планом. У стамбеном ткиву наставиће се градња на постојећим и новим парцелама, које се могу цепати до минимума предвиђеног урбанистичким условима датих урбанистичким планом насеља. Обзиром на до сада рађене демографске прогнозе не очекују се потребе за проширењем грађевинског реона насеља за потребе стамбене изградње.

БАНАТСКО ВЕЛИКО СЕЛО, као значајно композитно насеље треба да се развије према урбанистичком плану насеља. Даље ће се радити на уређењу простора центра на основи посебне урбанистичке документације. Потребе у објектима и садржаји централних насељских површина ће се утврђивати на основу мреже објеката утврђених овим Просторним планом.

Стамбена изградња у насељу ће се одвијати на постојећим и урбанистичким планом насеља предвиђеном простору. Формирање радних погона ће се остварити на урбанистичким планом предвиђеним просторима. За евентуална проширења би се користили простори са обе стране железничке пруге уз јужну границу грађевинског реона.

За формирање бањског комплекса здравствено-рекреативног карактера за који постоје испитани хидротермални потенцијали обавезна је израда урбанистичног плана одговарајуће разраде.

БАШАИД као насеље локални центар, развијаће се у складу са донетим урбанистичким планом насеља. Потребе становника односе се, пре свега, на решавање комуналних проблема. Предвиђено је проширење грађевинског земљишта, ради оптимизације урбаног развоја.

ИЋОШ има донет урбанистички план на основу којег ће се развијати у планском периоду. Површине у насељу ће се користити у складу са наменом утврђеном урбанистичким планом. Ићош има специфичан положај који му даје развојни потенцијал јер се налази између ливада, пашњака, воћарско виноградарске зоне и рибњака.

САЈАН као насељска агломерација салашарске структуре, треба кроз донети урбанистички план насеља да регулише коришћење неискоришћене површине грађевинског реона којег у највећем делу чине обрадиве пољопривредне површине.

Потребно је приступити формирању централног језгра у насељу, формирању зоне становања са већом густином уз центар и извршити боље комунално опремање целог насеља.

МОКРИН - као насеље које је према овом Просторном плану сврстано у групу локалних центара, у урбанистичком смислу је већ оформљено насеље и има урбанистички план. Стамбена изградња ће се одвијати на већ запоседнутим просторима и новим просторима који су урбанистичким планом предвиђени за ту намену. Радне зоне ће се развијати, такође, на урбанистичким планом резервисаним просторима. Међутим, могуће је очекивати да се обзиром на изузетне повољности Мокрина јаве захтеви за већим просторима него што је то у моменту доношења урбанистичког плана било могуће сагледати. У том случају се може јавити потреба за променама граница грађевинског реона насеља што је могуће остварити новим урбанистичким планом, у складу са важећим законским одредбама. За евентуално проширење за потребе радних погона погодни простори се налазе источно од постојеће железничке пруге, као и уз планирани коридор Банатске магистрале.

НАКОВО, приградско и погранично насеље има интензивну стамбену изградњу. Пољопривреда није доминантна делатност, а највећи део својих урбаних потреба становништва задовољава у Кикинди. Насеље има урбанистички план који води рачуна о стамбеном ткиву, које, само изузетно може да прими и друге активности сем становања. Посебан акценат дат је организацији зоне центра насеља.

У планском периоду Наково може добити на значају повећањем транзитног саобраћаја према Румунији. Поред позитивних промена које могу да се остваре ова функционална промена може довести до проблема, чији узрок може бити повећан транзит кроз насељско ткиво, промена еколошких параметара.

НОВИ КОЗАРЦИ су композитно насеље у којем процес "сажимања" првобитних делова још није окончан, а уважене су потребе за заједничким садржајима са Руским Селом.

РУСКО СЕЛО као композитно насеље у коме је процес "сажимања" већ далеко одмакао, представља данас јединствени насељски простор али су још увек изражене разлике у физиономији оба дела. Док је северни део ближи концепту плански основаног војвођанског насеља, јужни представља крајње ретко насељену пољопривредну територију. У циљу што бржег превазилажења овог стања потребно је поштовати донети урбанистички план насеља и приступити његовој даљој разради.

Концепција просторне организације, опремања и уређења насеља, засниваће се на:

- прилагођавању просторне организације насеља специфичним природним одликама,
- обезбеђењу услова за очување и развој естетских и амбијенталних вредности насеља, очување историјског и стварање властитог просторног идентитета (у органској спрези са природним окружењем),
- креирању флексибилних просторних решења која ће омогућити примену предложених правила за уређење и услова за изградњу,
- усклађивању просторног развоја насеља са развојем његовог становништва и планираних активности, а у функцији побољшања услова живота и заштите природних ресурса.

Просторна реконструкција насеља претпоставља и потпуну инфраструктурну и комуналну опремљеност, што подразумева:

- савремену мрежу саобраћајница за моторни, бициклистички и пешачки саобраћај, са свим неопходним пратећим садржајима,
- снабдевање квалитетном пијаћом водом,
- одвођење атмосферских и отпадних вода адекватним системима насељске канализације,
- формирање система за снабдевање насеља одговарајућим врстама енергије,
- формирање мреже телефонско-телеграфског саобраћаја, са свим потребним пратећим објектима,

- формирање система континуалних, одговарајуће опремљених озелењених простора, који ће бити саставни део насељског ткива,
- планирање осталих специјалних комуналних садржаја.

Очекивани развој терцијарних делатности, који ће произаћи из бржег развоја пољопривреде, односно већег животног стандарда, као и могућност развоја мањих индустријских јединица, како у насељима, тако и у атарима, поред већ наглашеног доброг саобраћајног положаја који омогућава дневне радне миграције, обезбеђује и одређује интензивнији развој ових насеља од досадашњег.

Основни планерски поступак који ће бити примењен код одређивања будуће просторне организације насеља је зонирање, што подразумева да ће се за сваку функцију насеља издвојити посебан простор–зона. Поред три основне зоне–становање, рад, рекреација, у просторној структури треба резервисати простор за изградњу (или реконструкцију) објеката јавног садржаја, као и зону за потребе комуналних објеката и површина.

У свакој од ових зона појављиваће се и остале функције, али као комплементарни садржаји.

Међутим, до израде и доношења нових урбанистичких планова поштоваће се преиспитани планови и утврђени грађевински рејони. Изградња у насељима вршиће се на основу услова датих у Урбанистичким плановима насеља, путем акта о урбанистичким условима, односно одговарајућег урбанистичког плана са детаљном разрадом и урбанистичким пројектом.

Изградња ван границе грађевинског реона, вршиће се према условима из овог Просторног плана за објекте где је то могуће. За остале случајеве неопходна је израда одговарајуће урбанистичке документације.

Тачке 3.1. до тачке 3.8. односе се на смернице и препоруке за израду Урбанистичких планова насеља.

3.1. Урбанистичка регулација и уређење простора

Регулациона линија и осовина саобраћајнице јавног пута су основни елементи за утврђивање саобраћајне мреже.

Утврђене аналитичке координате (коте нивелете) карактеристичних тачака (постојеће), представљаће основ за утврђивање регулационе линије, као и основ за постављање улаза у објекте и уређење осталог простора (земљишта), ван појаса регулације.

Регулационе линије парцела на угловима раскрсница спајају се линијом која повезује тачке на регулационим линијама које су на подједнаком растојању од темена до пресека тих линија и то најмање 3,50 m за регулацију од 10,00 m (минимална ширина регулационог појаса у сеоским насељима).

Објекти који се налазе испред регулационе линије, у појасу јавног земљишта (улице), не могу се дограђивати, односно реконструисати и адаптирати.

Грађевинска линија може да се поклапа или да се налази на растојању од регулационе линије (до 5 m). До доношења урбанистичког плана за насеља или делове насеља, растојања између регулационе и грађевинске линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (више од 50%).

За сеоске стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, грађевинска линија утврдиће се актом о урбанистичким условима.

3.2. Општа правила урбанистичке парцелације

Грађевинска парцела је утврђена регулационом линијом према јавном путу (улици), док је бочним странама, по правилу, постављена управно на осовину улице и има четвороугаони облик.

Парцелација се врши истовремено за просторну целину. У противном, парцелација се мора извршити тако да се на преосталом делу земљишта такође омогући образовање грађевинске парцеле.

Грађевинска парцела се може делити до минимума утврђеног Просторним планом, односно до минимума утврђеног применом правила о парцелацији. Део парцела утврђиваће се актом о урбанистичким условима за насеља и делове насеља за која нема урађених урбанистичких планова, односно урбанистичким пројектом кад је за тај простор урађен урбанистички план.

Такође, грађевинска парцела се може укрупнити препарцелацијом, ако су испуњени услови за примену општих правила парцелације и регулације, актом о урбанистичким условима или урбанистичким пројектом.

За делове насеље за која се не планира израда регулационих планова, морају се поштовати следећа правила парцелације која се односе, пре свега, на величину парцеле, степен изграђености и степен искоришћености.

Табела 29: Услови за формирање парцела и изградњу објеката

Врста сеоског домаћинства	Минимална површина парцела (m ²)	Степен искоришћености парцелације (%)	Индекс изграђености парцеле
Непољопривредна	400,00	30	0,3-0,6
Мешовита*	600,00	30-40	0,6-0,8
Пољопривредна*	1 000,00	40-50	0,4-0,6

* Односи се и на домаћинства која имају уз становање и објекте пословања

Најмања ширина грађевинске парцеле за нову градњу износи 15 m, за све врсте изградње. Међутим, пожељно би било да ширина парцеле за пољопривредна домаћинства и домаћинства са пословањем износи најмање 20,0 m.

3.3. Правила за организацију и уређење грађевинске парцеле за становање

Стамбена изградња одвијаће се у постојећим зонама за становање, као изградња на неизграђеним парцелама, парцелама добијеним препарцелацијом и парцелацијом, као и код реконструкције и замене постојећих објеката.

Грађевинска парцела за потребе становања у сеоским насељима (мешовита, пољопривредна са пословањем), по правилу се организује тако што се јасно одваја стамбени од економског дела парцеле.

На једној грађевинској парцели у стамбеном делу парцеле, може бити изграђен стамбени објект са четири стамбене јединице, као и помоћни објекти који су у функцији стамбене јединице (гаража, шупа, летња кухиња, и др.).

У економском делу парцеле градиће се објекти за пољопривредну производњу, за пословање, као и помоћни објекти који су у њиховој функцији.

Економски део парцеле мешовитих и пољопривредних домаћинстава се могу користити и као баште, воћњаци, виногради и др.

Објекти на парцели могу бити постављени као слободностојећи, двојни и у прекинутом низу.

Међусобна удаљеност спратних стамбених објеката треба да буде најмање 10,0 m, а приземних 6,0 m. Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) стамбеног објекта и линије суседне грађевинске парцеле износи за:

- слободностојеће објекте на делу бочног дворишта северне оријентације - 1,5 m,
- слободностојеће објекте на делу бочног дворишта јужне оријентације - 2,5 m,
- двојне објекте и објекте у прекинутом низу на бочном делу дворишта - 4,0 m.

За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе парцеле мање од утврђених вредности не могу се на суседним странама планирати отвори стамбених просторија.

Минимално међусобно растојање стамбеног и економских (сточне стаје, испусти за стоку, ђубришта и др.) објеката износи 15 m, односно удаљење ђубришта и пољских клозета износи 20-25 m.

Положај економских и помоћних објеката утврђиваће се актом о урбанистичким условима или урбанистичким пројектом поштујући услове дате урбанистичким плановима, овим Просторним планом и законском регулативом.

Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, код растојања између нових објеката, примењују се претходни услови.

Ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање између нових помоћних и економских објеката не може бити мање од 1,0 m.

Ограђивање парцела. Зидане и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију тако да се ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује. Врата и капије на уличној огради морају се отворати према унутрашњости грађевинске парцеле. Грађевинске парцеле на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, као и грађевинске парцеле специјалне намене, ограђују се на начин који одреди надлежни орган.

Одвођење површинских вода са парцеле. Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели, већ се воде слободним падом према риголама, односно према улици.

Код грађевинских парцела чији се економски део налази уз јавни пут, површинске воде одводе се регулисано до ђубришне јаме.

Паркирање возила. За паркирање возила за сопствене потребе, власници породичних стамбених објеката обезбеђују простор на сопственој грађевинској парцели. Уколико се у оквиру стамбеног објекта или парцеле налази пословни простор у коме се обавља делатност везана за сталне контакте са корисницима, потребно је у ширини фронта те парцеле (према посебним условима) или у унутрашњости парцеле, обезбедити одговарајући манипулативни или паркинг простор. Колски приступ парцели и објекту обезбеђује се приступним путем, ћупријом (мостићем) или на други начин, зависно од карактеристика улице.

3.4. Услови за изградњу стамбених, пословних, економских и помоћних објеката

Спратност објеката. Могућа спратност стамбених објеката у насељима, без обзира на врсту изградње, износи од П (приземље) до П+1+Пк (приземље до приземље + спрат + поткровље).

Породични стамбени објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије, ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Производни објекти (хале, стаје, мали погони) су приземни, као и помоћни објекти.

Приземље стамбеног објекта може се користити за стамбене или пословне просторије (али не више од једне трећине укупне површине објекта), спрат за стамбене просторије, поткровље за стамбене или помоћне просторије, а сутерен за помоћне и изузетно пословне просторије.

У пословним просторијама стамбеног објекта не могу бити радионице које својом делатношћу угрожавају становање, односно животну средину.

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног пута, односно према нултој коти објекта.

Испади на објекту. Грађевински елементи у нивоу приземља и првог спрата не могу прелазити грађевинску, односно регулациону линију више од 1,20 m (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада).

Отворене спољне степенице могу се поставити на објекат (предњи део), ако је грађевинска линија постављена минимум на 3,0 m од регулационе линије и ако висина степеничног крака не прелази 0,9 m. За веће висине степенишног крака, степенице се постављају у габариту објекта.

Висина надзидка стамбене поткровне етаже износи највише 1,80 m рачунајући од коте пода поткровне етаже до тачке прелома кровне косине, а одређује се према конкретном случају.

Спољни изглед објекта, облик крова, примењени материјали, боје и други елементи, утврђују се Актом о урбанистичким условима или урбанистичким пројектом (ако је урађен урбанистички план).

Помоћни објекти. Условима се може утврдити изградња помоћног објекта слободно на парцели, или као анекс уз стамбени објекат. Помоћни објекат може се користити за оставу, гаражу, летњу кухињу и сл. У помоћном објекту могу се обављати и делатности (услуге, занати и сл.) које својом активношћу не угрожавају становање, односно животну средину.

3.5. Правила грађења јавних објеката и објеката у центру насеља

Центар насеља је намењен објектима у области друштвених активности, пословим делатностима, објектима услужног занаства, администрације, трговине, угоститељства, финансијских активности и слично, као и породичном и вишепородичном становању.

Правила парцелације

Грађевинска парцела је најмања честица на којој се може градити, приступачна са јавног пута (обезбеђен колски приступ)

За породични стамбени објекат најмања ширина уличног фронта 10,0m двојних 16,0m (две по 8,0m) или се задржава постојећа, под условом да је обезбеђен колски прилаз на грађ. парцели од мин. 3,0m (слободан или преко ајнфора).

Најмања површина грађевинске парцеле у зони центра насеља (за породичне објекте) је 300m², или се задржава постојећа.

За вишепородичне и јавне објекте најмања ширина уличног фронта је 20,0m.

Најмања површина грађевинске парцеле у зони центра насеља (за вишепородичне и јавне објекте) је 600,00 m².

Правила регулације

У зони центра насеља је дозвољена изградња породичних и вишепородичних стамбених објеката где објекти породичног становања могу бити организовани са највише четири стамбене јединице, организоване у једном или више објеката.

Пословни простор на грађевинској парцели се може организовати у слободностојећем објекту, у саставу стамбеног објекта, или у саставу другог објекта, до дозвољеног максималног степена искоришћености, односно изграђености.

Дозвољена је реконструкција и доградња постојећих објеката, а у складу са наменом просторне целине.

У зони центра насеља је дозвољена изградња пословног простора без функције становања, и то за потребе трговине, угоститељства, занаства, пословања, администрације, културе, здравства, спорта, рекреације, културе, образовања и слично.

Основни услов за изградњу и уређење друштвеног центра је стриктно поштовање свих одредби које се односе на основну намену:

- поштовање локација свих планираних централних садржаја у насељском подручју, с тим да намене појединих јавних објеката треба схватити условно (карактер објекта треба да буде јавни, а корисник се може мењати);
- одређивање прикладних и довољно пространих комплекса да приме све планиране садржаје,
- сем примарних централних садржаја у посебним комплексима, централни садржаји могу бити испреплетани и са осталим комплементарним наменама, најчешће становањем, радом и слично, с тим да с њима сачињавају просторне и функционалне целине,
- сви објекти централних садржаја морају бити изграђени у складу са позитивним законским прописима који регулишу изградњу конкретне врсте централних садржаја,
- поред физичких структура, у формирању просторно - функционалне структуре друштвеног центра важну улогу треба да имају и систем отворених простора - тргова и паркова,
- урбанистички услови и нормативи који се односе на следеће објекте и активности централних садржаја су:

јаслени узраст (1-3 године)

- обухват	30 %
- површина комплекса	25-40 m ² / по детету
- изграђена површина	4,5 m ² / по детету
- слободна површина	10 - 15 m ² / детету

за обданишта (3-7 година)

- обухват	70 %
- површина комплекса	40-50 m ² / по детету
- изграђена површина	5,5 m ² / по детету
- слободна површина	10-15 m ² / по детету

основно образовање (7-14 година)

- обухват	100 %
- изграђена површина	7,5 m ² / по ученику
- слободна површина	25-30 m ² / по ученику

средње образовање

- обухват	око 4 % од планир.станов.
- површина комплекса	25 m ² / по ученику
- изграђена површина	10-12 m ² / по ученику
- слободна површина	30 m ² / по ученику

библиотека

- обухват	25 % свих станов.преко 7 год.ст.
- бр. књига по становнику	1,5 књига/стан.
- површина	80 књига / m ²
- пратећи простор	10 m ² / по запосленом
- остали простор	0,03 m ² / по ученику

здравство

- постељни фонд	6,0 постеља / 1000 становника
- здравствени кадар	2,5 здрав.радника / 1000 становника

физичка култура

- обухват	100 % деце предшколског узраста, деце и омладине од 7-19 година
- потребна мин.повр./станов.	3,5 m ² / становнику
- потребна оптим. повр./станов.	5,5 m ² / становнику

Зелене површине комплекса школа треба да задовоље две основне функције: санитарно-хигијенску и физкултурно-рекреативну. За наше нормативе величина школског дворишта треба да буде од 25-35 m²/ученику. У густом градском ткиву површина по ученику може да буде 10-15 m², али не мања од 6 m²/ученику.

Зелене површине треба да чине 40-50% школског комплекса и најчешће се постављају ободно, где ће имати функцију изолације самог комплекса од околних саобраћајница и суседа. Овај зелени тампон треба да буде довољно густ и широк, састављен од четинарског и листопадног дрвећа и шибља, да би обезбедио повољне микроклиматске услове, смањио буку и задржао издувне гасове и прашину са околних саобраћајница.

Предшколске установе треба да пруже услове за безбедан боравак и да задовоље здравствено - хигијенске услове. Потребно је предвидети величину отвореног простора од најмање 15 m²/детету. Зелене површине треба да буду уређене на исти начин као и зелене површине школа. Предшколске установе уредити према овом концепту, у складу са просторним могућностима.

При пројектовању и грађењу објеката за јавно коришћење као и прилаза до њих обавезно се придржавати Правилника о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Службени гласник РС", број 18/97).

Реконструкција и изградња у зонама у којима се налазе објекти градитељске баштине и вредне амбијенталне целине може се вршити само у складу са условима надлежне институције за заштиту споменика културе.

На грађевинској парцели се могу градити и други објекти у функцији основне намене грађевинске парцеле, до дозвољеног максималног степена искоришћености, односно изграђености.

У склопу грађевинске парцеле намењене становању, није дозвољена реконструкција простора, који буком, вибрацијама и другим негативним дејствима могу угрозити услове становања, што је регулисано одлукама и правилницима.

У зони центра насеља није дозвољена изградња производних и складишних објеката већег капацитета.

Објекат може бити постављен на грађевинској парцели: у непрекинутом низу (објекат на парцели додирује обе бочне линије грађевинске парцеле); у прекинутом низу (објекат додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле); слободно стојећи (објекат не додирује ни једну линију грађевинске парцеле).

Уколико се објекат поставља тако да додирује линију грађевинске парцеле, неопходни су услови и сагласност власника суседне парцеле.

Дозвољена је реконструкција објеката који додирују једну од међних линија, под условом да се кроз израду пројектно техничке документације и при извођењу радова обезбеди стабилност суседног објекта.

Минимална удаљеност објекта (са испадима) од међне линије северне (неповољне) оријентације је 1,0m под условом да стреха не прелази међну линију и да је обезбеђено одводњавање атмосферских вода са кровних површина на сопствену парцелу. Према овој међној линији (суседу) се могу отворати отвори само нестамбених просторија, или помоћних просторија уколико се ради о јавним објектима.

Минимална удаљеност објекта (са испадима) од међне линије јужне (повољне) оријентације је 3,0m. Ова удаљеност може бити и мање, уз услове и сагласност власника суседне парцеле, под условом да је обезбеђен колски приступ на парцелу (слободан или преко ајнфора), од мин. 3,0m.

Удаљеност између објеката суседних парцела је мин. 4,0m. Ова удаљеност може бити и мања уз услове и сагласност власника суседне парцеле, или суседног објекта.

Удаљеност објеката од регулационе линије је мин 0,0m. Пожељно је да се објекти постављају на регулационој линији или на грађ. линију постојећу у улици (више од 50%).

Кота приземља објекта се одређује, по правилу, у односу на коту нивелете приступног пута. Кота приземља нових објеката не може бити нижа од коте тротоара.

За објекте који у приземљу имају нестамбену намену (пословање и друге делатности), кота приземља може бити највише 0,20m виша од коте тротоара, разлику између коте пода и коте тротоара решити унутар објекта.

Испади на објекту не могу прелазити регулациону линију (осим стрехе).

На објектима се могу поставити конзолне надстрешнице и рекламе, на висини од 3,0m од коте тротоара. Исти могу прелазити регулациону линију максимално 1,20m.

Отворене спољне степенице се могу поставити у оквиру грађевинске парцеле.

Највећа дозвољена спратност објеката на грађевинској парцели је П+1+Пот (објекти породичног становања) тј. мах П+2+Пк (објекти вишепородичног становања). Објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије, ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници објеката, обезбеђују на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута.

Локација објеката евидентираних као културно-историјски споменици и археолошки локалитети ће се реконструисати или градити у складу са условима Завода из Панчева.

Максимални степен заузетости је је 60%.

Максимални степен изграђености је 2,1.

На постојећим грађевинским парцелама чији је степен заузетости односно изграђености, већи од дозвољеног, дозвољена је реконструкција постојећих објеката.

Прикључке на постојећу инфраструктуру, по правилу изводити подземно, уз сагласност надлежног предузећа или организације, као саставни део пројектно техничке документације.

Грађевинске парцеле могу се оградавати зиданом оградом до висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m. Зидане и друге врсте ограда постављају се на међну или регулациону линију, тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се оградајује. Зидана непрозирна ограда између парцела, подиже се до висине од 1,40m, уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Суседне грађевинске парцеле могу се оградавати живом зеленом оградом, која се сади у осовини грађевинске парцеле. Врата и капија на уличној оградни не могу се отворати ван регулационе линије.

У оквиру стамбеног блока са вишепородичним и мешовитим становањем, неопходно је обезбедити 30 % површина у оквиру којих треба обезбедити просторе за миран одмор, изграђена дечија игралишта и травњаке за игру и одмор (овде спадају и паркинг простори и простори за контејнере). Зелене површине треба уредити садњом група лишћара, четинара и шибља где је однос четинара и лишћара 1:3, а 2-2,5 % површина треба да је под цветњацима.

Контејнери за привремено одлагање смећа, се постављају у оквиру грађевинске парцеле власника објекта. Исти морају бити: затворени, на довољној удаљености од објекта.

Услови за изградњу установа социјалне заштите за смештај пензионера и других старих лица

Установа социјалне заштите за смештај пензионера и других старих лица треба да испуњава следеће услове:

- да се оснива у насељеном месту где су развијене саобраћајне и друге везе и комуникације;
- да је прикључена на електричну и телефонску мрежу;
- да је прикључена на јавну водоводну мрежу, а ако не постоји, да је обезбеђено снабдевање хигијенски исправном текућом топлом и хладном водом путем хидрофора;
- да је прикључена на јавну канализациону мрежу или прописно изграђену септичку јаму;
- да је обезбеђено грејање и механичко проветравање уколико је природно проветравање недовољно;
- да има изграђену улазну рампу чији нагиб не сме бити већи од 15 степени за кретање инвалидским колицима;
- да има 20 m² слободне површине око објекта по кориснику, од чега 5 m² зелене површине која може бити мања и то по 3 m² по кориснику уколико постоји у близини објекта могућност коришћења јавних зелених површина.

Правила грађења спортско рекреативних објеката

Изградња и уређење планираних зона спорта и рекреације може се вршити само на основу законом предвиђене документације уз поштовање следећих услова:

- грађевински објекти могу имати спратност П+1+Пк (приземље, спрат, поткровље) а степен изграђености до 20 %,
- сви комплекси намењени спорту и рекреацији морају бити одговарајуће комунално опремљени.

Зеленило спортско-рекреативних површина треба да чини 40-50% од укупне површине. Спортско-рекреативне површине треба да буду заштићене од ветра и добро повезане са осталим деловима насеља. У односу на општу норму од 25m² по становнику унутар градског зеленила, активна рекреација учествује са 18% или 4,5 m²/станов. (дечија игралишта за узраст до 6 година 1%, за децу од 6-14 година 5%, и терени за омладину и одрасле 12% од укупног норматива).

За парцеле на којима се налазе споменици културе са заштићеном околином и непокретности које уживају претходну заштиту, пре изградње, реконструкције и адаптације тих објеката, обавезно је прибављање услова, мишљења и сагласности од стране Завода за заштиту споменика културе Панчева.

3.6. Радне зоне

У оквиру постојећих радних зона градиће се објекти на неизграђеним парцелама. То ће бити, пре свега, објекти прерађивачке индустрије (производња пића, прерада и конзервирање воћа и поврћа, прерада и конзервирање рибе и др.), затим производња лековитог биља, производа од пчеларења и сл.

Такође, могу се градити и објекти индустријски оријентисане мале привреде, производног занатства и сл.

Парцелација за потребе лоцирања и изградње ових објеката вршиће се на основу урбанистичког пројекта.

У насељима се може, на посебним парцелама, дозволити изградња занатског објекта за прераду и складиштење меса, производа од меса, млека и производа од млека и меда намењених за јавну потрошњу, под условом да својим радом не угрожава околину, или да је у склопу угоститељског објекта.

Ови објекти не могу бити у склопу стамбених објеката, нити улаз у ове просторије може бити кроз стамбено двориште.

Објекти морају бити изграђени на компактном и оцедитом земљишту, са ниским нивоом подземних вода. Такође не могу да буду на плавном терену, нити на терену склоном клизању.

3.7. Уређење комуналних површина

Изградња комуналних објеката и уређење комуналних површина ће се вршити на дефинисаним просторима одређене намене, а у складу са потребама и условима и нормама који дефинишу одређену област (гробља, водозахват, УПОВ, паркови, заштитно зеленило и др). На истим површинама ће се вршити изградња и пратећих садржаја неопходних за несметано функционисање садржаја.

Зелене и сточне пијаце задржаће своје локације до израде новог урбанистичког плана за насеља. Уређивање постојећих пијаца вршиће се на основу акта или одговарајућег урбанистичког плана и пројекта уређивања.

Изградња инфраструктуре ће се вршити у складу са предложеним трасама датим у графичким прилозима, уз дату могућност одступања што зависи од услова и правила грађење одређених инфраструктурних коридора, месних прилика и др.

Гробља

Задржавају се постојеће локације гробља. Дозвољени су радови на уређењу гробља, уз могућност изградње пратећих комуналних и других садржаја и објеката у функцији намене простора, а у складу са правилницима који дефинишу овакве просторе и датим условима.

Гробља, према Закону о културним добрима, уживају претходну заштиту, те се без посебне евиденције она третирају као заштићене целине.

Зелене површине гробља (постојећих) допунити зеленилом које треба да је уређено у парковском стилу, а ободом комплекса формирати заштитно зеленило (ширине од 10-15m). Код изразито архитектонске концепције гробља однос површина за сахрањивање према осталим садржајима је 60:40%, док је код пејсажне 40:60%.

Функционална подела треба да се састоји од следећих односа:

- 60% намењено гробним местима
- 20% заштитни зелени појас и парковски обликован простор
- 16% површине за саобраћајнице
- 3% трг за испраћај
- 1% остали садржаји

3.8. Улична мрежа насеља

Уличну мрежу насеља издиференцирати према функцији у насељу и ширем окружењу. Функцију главних насељских саобраћајница имају улице којима пролазе државни и општински путеви преко којих се остварује веза насеља са широм мрежом основних путних праваца друмског саобраћаја. Функцију сабирних улица имају саобраћајнице којим се међусоно повезују насељске целине и насеље са атаром, док остале припадају групи стамбених улица и колско-пешачких прилаза.

Регулациона ширина постојећих улица према функцији коју свака од њих има у склопу насељске мреже је задовољавајућа, а уколико се укаже потреба за проширењем регулационе ширине појединих улица или формирањем нових унутар блокова, неопходна је разрада одговарајућим урбанистичким планом, а минимална регулациона ширина износи 8,0 метара.

За ефикасно двосмерно одвијање саобраћаја неопходно је да све главне саобраћајнице и сабирне улице имају минимум две саобраћајне траке.

Неопходно је извршити реконструкцију и доградњу постојећих коловоза, а недостајуће изградити тако да експлоатационо-техничке карактеристике одговарају функцији саобраћајница у насељској уличној мрежи.

Мрежу пешачких стаза неопходно је комплетирати изградњом истих бар са једне стране улице, уз регулациону линију у минималној ширини за два реда пешака.

Површинско одводњавање саобраћајница решити обновом и комплетирањем атмосферске канализације.

За потребе јавног путничког превоза постојећа и нова аутобуска стајалишта неопходно је лоцирати, изградити и опремити у складу са прописима (пероне за аутобусе и путнике, чекаоницу и др.). Снабдевање возила погонским горивом омогућити изградњом пумпних станица уз коридор улазно-излазних путних праваца из насеља. Пратећи садржаји ових станица могу бити: ауто сервиси, ресторани, мотели, продавнице и слично. Локације ових станица неопходно је разрадити урбанистичким пројектима.

Како су постојећи јавни паркинзи за путничка возила лоцирани у централној зони насеља неповољно лоцирани у односу на коловоз и раскрснице угрожавајући безбедност саобраћаја, неопходно је исте преуредити тако да физички буду одвојени од коловоза и не ометају прегледност у зони раскрсница.

На основу урбанистичких планова, вршиће се реализација планираних траса обилазница насеља, проширења регулационе ширине постојећих и нових улица, уколико се укаже потреба, којима ће се ближе просторно дефинисати пружање траса, регулациона ширина и експлоатационо-технички елементи саобраћајница у зависности од значаја истих у склопу шире мреже.

На основу урбанистичких или идејних пројеката, вршиће се реализација пумпних станица са пратећим садржајима (сервисима за возила, мотелима, паркинзима и др.), уколико нема потребе за издвајањем јавног.

Улично зеленило има задатак да изолује пешачке токове и ободне зграде од колског саобраћаја и створе повољне санитарно-хигијенске и микроклиматске услове и повећају естетске квалитете градског пејсажа. Од укупне површине под саобраћајницама, око 30% треба да је под зеленилом.

4. ОСНОВЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА - КИКИНДА

Правила уређења и грађења, дефинисана Просторним планом, спроводиће се:

- Директном применом кроз израду Акта о урбанистичким условима за грађење на пољопривредном, водном и шумском земљишту за садржаје за које није предвиђена израда урбанистичког плана;
- На основу смерница и правила уређења и грађења из овог Просторног плана кроз израду урбанистичких планова.

Табела 30: Основе за спровођење планских решења

Грађевински рејони, зоне и објекти у атарима		На основу	
		Урбанистичког плана	Просторног плана
1. Грађевински	Бан.Топола	•	
рејони насеља	Бан.В.Село	•	
	Башаид	•	
	Иђош	•	
	Кикинда	•	
	Мокрин	•	
	Наково	•	
	Нови Козарци	•	
	Руско Село	•	
	Сајан	•	
2. Зоне салашарских	Бикач, Винцаид		•
насеља			
3. Изградња објеката	Објекти намењени преради и финалној	•	•
у функцији	обрати производа пољопривреде		
пољопривредне	Стакленици, пластеници		•
производње	Рибњаци	•	•
	Фарме – објекти за узгој стоке	•	•
	Узгај. дивљачи са пратећим садржајима	•	
	Објекти за пољопривредну механизацију и		•
	складишта пољопривредних производа		
	Воћарско-виноградарске зоне		•
	Пољопривредна домаћинства – салаши		•
4.Објекти у функцији	Радне зоне	•	•
производње и	Експлоатација природних ресурса	•	•
путне привреде			
	Садржаји уз јавне путеве	•	•
5. Изградња објеката	Куће за одмор и рекреацију		•
у функцији туризма, и	Зона туристичко-рекреативних садржаја		
рекреације и уређење		•	
простора у функ.заш.	Ваншумско зеленило		•
	Планиране површине под шумама		•
6. Друмски саобраћај		•	•
7. Ваздушни саобраћај		•	
7. Грађење унутар железничких коридора		•	•
8. Водопривредна инфраструктура		•	•
9. Електроенергетска и ТТ инфраструктура		•	•
10. Термоенергетска инфраструктура		•	•
11. Комунални објекти		•	•

V. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Планска решења из овог Просторног плана која су оцењена да представљају приоритет за Општину Кикинда дефинисана су у овом поглављу уз обавезу и одговорност надлежних органа и организација (Општина Кикинда, АП Војводина, Република Србија) да их остваре до 2012. године. наведени приоритети ће бити основ за дефинисање и потписивање Уговора о имплементацији (члан 31. Закона о планирању и изградњи).

1. ЛИСТА ПРИОРИТЕТНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА

Приоритетне активности на имплементацији Просторног плана утврђују се за прву етапу имплементације и прву фазу реализације планских решења до 2011. године, тј. до истека рока за преиспитивање планских решења и иновирања уговора о имплементацији овог плана.

Смернице за избор приоритета развоја су:

- Заштита свих природних ресурса;
- Формирање бренда Кикинде који ће бити препознатљив у регионалним оквирима;
- Очување површина и плодности пољопривредног земљишта;
- Усклађивање потреба пољопривредне производње са динамиком развоја осталих привредних и непривредних активности;
- Очување и обнављање салаша;
- Подстицање процеса укрупњавања, специјализације и јачања радно способних породичних пољопривредних газдинстава;
- Заштита природних и културних добара;
- Развој инфраструктуре на територији Општине.

Полазећи од одредби и примене постојећих просторних планова и планских циљева, поставки и решења Просторног плана Општине Кикинда, приоритетне активности су:

Пољопривреда

- Израда и доношење Пољопривредне основе заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- Очување пољопривредних површина као јединствене производне целине (без обзира на власничку трансформацију), успостављање пољопривредног информационог система је битан предуслов рационалног коришћења пољопривредног ресурса;
- Развој свих видова пољопривредне производње у складу са компаративним предностима подручја и захтевима тржишта;
- Ревитализација салаша као специфичног облика живота, рада и културе (очување/обнављање салаша и засеока) представља једну од стратешких одредница за постизање усклађенијег коришћења пољопривредног земљишта. Ревитализација салаша повећава и туристичку атрактивност Општине Кикинда;
- Реконструкција постојећих и изградња нових заливних система;
- Развој малог агробизниса, уз повећање производних ресурса породичних пољопривредних домаћинстава.

Индустрија

- Развој прехранбене индустрије и производње грађевинског материјала;
- Развој малих и средњих предузећа;
- Унапређење локацијских предности подручја Општине (инфраструктурно опремање радних зона) за смештај индустрије и малих и средњих предузећа.

Туризам

- Формирање акционог плана развоја туризма, који би објединио понуду разних туристичких садржаја у Општини,
- Формирање заједничке понуде са суседним Општинама и суседним регионом у Румунији ради конкурисања за европске пројекте у области туризма,
- Оспособљавање културних институција Кикинде за развој културно-манифестационог туризма и формирање парка културе;
- Уређење и опремање туристичких локалитета уз очување пејсажних и еколошких вредности и доградња и реконструкција смештајних капацитета;
- Иницирање развоја бањског туризма на нивоу Општине Кикинда, активирање постојећих позитивних бушотина (Банатско Велико Село и Кикинда).

Јавне службе

- Опремање школа савременом опремом;
- Опремање спортских објеката;
- Адаптација и опремање домова културе по сеоским насељима;
- Попуна и редовна обнова књишког фонда и опремање савременом опремом (компјутери) библиотека у насељима;
- Подизање образовне структуре становништва, организовање атрактивних курсева (информатика, страни језици);
- Опремање здравствених установа савременом опремом;
- Отварање клубова за дневни боравак старих лица и пензионера на нивоу месних заједница;
- Проширење патронажних служби и служби за негу старих и болесних лица

Саобраћајна инфраструктура

Свеобухватни стратешки развој овог простора зависи и од укупног развоја Србије и Војводине због великог обима финансијског ангажовања ради реализације стратешких одређења. Да би установили прагове имплементације Просторног плана установљене су следеће фазе реализације:

- **Прва фаза** реализације стратешких одређења у домену саобраћаја је изградња сегмената обилазнице око Кикинде, односно државног пута на правцу Сента – Кикинда – Зрењанин). Изабрано решење омогућује фазност градње. Имплементација нове трасе задовољава све захтеве за формирањем саобраћајног капацитета високог хијерархијског ранга, са одличним могућностима повезивања са субрегионима и суседним државама, на високом нивоу саобраћајне услуге.
- **Друга фаза** реализације имплементације плана је изградња траса општинских (локалних) путева између насеља, како би се оптимизирао обим транспорта сировина – роба са овог простора до сакупљачких – прерађивачких центара.

У оквиру остварења прве фазе имплементације плана је и изградња, модернизација и реконструкције капацитета **железнице** за потребе регија, односно станични терминал у Кикинди. Ови железнички капацитети спадају у приоритете (у зависности од обима потребних транспортних захтева, као и од солвентности надлежних институција) јер функционисање пограничне железничке станице и свих пратећих служби у постојећој констелацији изграђености постаје готово немогуће, нарочито ако се у перспективи обим робе размене са земљама источне Европе и регије повећа, што је за реално и очекивати.

Утврђивање приоритета фазности реализације у домену **ваздушног саобраћаја** је у функцији средстава које ће се анагажовати у улагања за развој овог вида саобраћаја. Да би то иницирали морамо просторно сагледати све захтеве, као и локалне услове како будућа имплементација садржаја и капацитета спортског ваздушног саобраћаја не би била заустављена.

Водопривредна инфраструктура

- Побољшање снабдевања водом свих корисника;
- Рационално коришћење вода, а нарочито воде за пиће;
- Приоритет у коришћењу вода има планска рационализација потрошње и вишекратно коришћење вода у технолошким процесима;
- Реализација канализационих система за одвођење отпадних и атмосферских вода;
- Пречишћавање отпадних вода;
- Осигурање повољног режима коришћења и заштите подземних вода;
- Усаглашавање развоја система водовода и канализације са потребама;
- Заштита насеља, индустријских комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода;
- Реконструкција отворене каналске мреже за одводњавање;
- Оспособљавање каналске мреже за двонаменску функцију (наводњавање, одводњавање);
- Повећање површина под системима за наводњавање;
- Подизање рибака на за то погодним површинама.

Електроенергетска инфраструктура

Изградња ТС 400/110kV "Кикинда 3" и прикључног 400kV далековода

- Изградња 400 kV далековода за Румунију
- Изградња ТС 110/20 kV "Кикинда 4" и прикључног 110 kV далековода
- Изградња 20 kV далековода од ТС "Кикинда 4" до Руског Села
- Изградња 20 kV далековода од ТС "Кикинда 4" до Банатског Великог Села
- Изградња 20 kV далековода од ТС "Кикинда 2" до ТС "Кикинда 1"
- Изградња 20 kV далековода од ТС "Кикинда 4" до ТС "Север"
- Реконструкција постојеће 10 kV електроенергетске мреже и ТС 35/10 kV и 10/0,4 kV.

Телекомуникациона инфраструктура

У области **телекомуникационе инфраструктуре** приоритети су изградња нових оптичких каблова, аутоматских телефонских централа, кабловске мреже, система мобилне телефоније и кабловског дистрибутивног система.

Табела 31: Изградња оптичких спојних путева на следећим релацијама

Редни број	Релација	Дужина (km)	
1	Кикинда-Наково-Бан.Вел. Село-Нови-Козарци-Руско Село	25,4	оптички кабл
2	Кикинда-Мокрин	13,8	оптички кабл

- Изградња РР везе на релацији Кикинда-Руско Село.

Термоенергетска инфраструктура

- Изградња разводне гасоводне мреже за снабдевање свих потрошача Општине;
- Наставак детаљних геолошких истраживања територије Општине ради утврђивања количине и квалитета потенцијала минералних сировина (нафте, природног гаса и геотермалне воде).

Шуме, шумско земљиште и ваншумско зеленило

- Повећање површина под шумама и предузимање мера ради постизања оптималног стања шума.
- Формирање мреже ваншумског зеленила на територији Општине у оквиру пољопривредног земљишта, путне и каналске мреже.

Заштита природних добара

- Активна заштита дела СРП "Пашњаци велике дропље",
- Проширење границе СРП "Пашњаци велике дропље",
- Заштита подручја предвиђених за заштиту.

Заштита непокретних културних добара

Приоритети заштите културног наслеђа односе се на непокретна добра по свим врстама и категоријама:

- непокретна културна добра штитити интегрално са простором у коме се налазе;
- организовање активне заштите непокретног културног наслеђа вршити укључивањем културно-историјских мотива у туристичку понуду и презентацију;
- очувати постојеће уличне матрице и карактеристике просторне организације;
- очувати евидентирани визуре и непокретна добра као реперне објекте;
- уз ревитализацију и очување објеката етно-архитектуре неговати и етнолошке вредности подручја (сеоски начин живота, традиционална храна, стари занати...) у сарадњи са локалном заједницом.

Заштита и унапређење животне средине

- Формирање јединственог катастра загађивача на територији Општине;
- Санација и рекултивација напуштених и дивљих депонија комуналног отпада;
- Селектирање отпада на извору и увођење рециклаже отпада као процеса смањења количине отпада за депоновање;
- Обезбеђење минималних мера заштите на постојећој општинској депонији и сточном гробљу који имају функцију привремених локација;
- Укључивање Општине у систем регионалног депоновања комуналног отпада;
- Након формирања регионалне депонијенеопходна је санација и рекултивација привремене општинске локације депоније комуналног отпада;
- Израда катастра зелених површина свих насеља;
- Израда пројеката подизања ветрозаштитних појасева;
- Израда пројеката озелењавања и уређења зелених површина свих насеља;
- Пошумљавање површина у складу са пројектом;
- Уређење зелених површина;
- Изградња спортско-рекреативних површина и уређење постојећих;
- Наставак истраживања термоминералних вода и стварање услова за њихово коришћење у здравствено-рекреативне и туристичке сврхе;
- За све врсте објеката и радова који се планирају на заштићеном природном добру, као и у заштитној зони непокретног културног добра неопходна је израда Студија утицаја објеката односно радова на животну средину, а за ван заштићених зона надлежни орган може прописати израду Студије процене утицаја на животну средину у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину (Сл. гласник РС, бр 135/04) и Уредбе о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину (Сл.гласник РС бр.84/05).

2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПЛАНА

Чланом 51. Правилника о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 60/03) регулисано је да је Уговор о имплементацији просторног плана саставни део просторног плана и закључује се по доношењу просторног плана. Уговор о имплементацији просторног плана садржи нарочито основне обавезе у реализацији планских решења, обавезе потписника у погледу услова за приступ одговарајућим фондовима, као и динамику и начин обезбеђивања средстава за њихову реализацију.

У имплементацији Просторног плана учествују:

- СО Кикинда, Кикинда
- Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, Нови Сад
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Нови Сад
- Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и градитељство, Нови Сад
- Фонд за развој Републике Србије, Београд,
- Фонд за капитална улагања АП Војводине, Нови Сад,
- Завод за заштиту споменика културе у Суботици, Суботица
- Завод за заштиту природе Србије, Радна јединица у Новом Саду, Нови Сад
- ЈП Пuteви Србије – Одељење "Центар", Нови Сад
- ЈП Железнице Србије, Београд,
- Савезна јавна установа за одржавање и развој унутрашњих пловних путева "Пловпут", Београд
- ЈП "Војводинашуме" Нови Сад,
- ЈВП "Воде Војводине", Нови Сад,
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина", ДОО Нови Сад, Електродистрибуција "Зрењанин", Зрењанин
- Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија", Кикинда

Средства за финансирање активности на имплементацији Просторног плана, обезбедиће се из средстава Републике Србије, АП Војводине, Општине Кикинда, посебних фондова, могућих концесионара, иностраних донатора и спонзора, као и из средстава грађана, корисника и инвеститора на подручју обухвата Просторног плана.

Учесници у имплементацији ће саставити динамику за обезбеђење средстава за реализацију приоритетних послова.

3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА

Важећа просторнопланска и урбанистичка документација

Основни плански документи вишег реда, на коме је заснована израда Просторног плана, су: Просторни план Републике Србије, чије су одредбе у потпуности испоштоване у контексту просторних решења за ово подручје. Испоштована су основна начела и критеријума за заштиту природних добара и заштиту животне средине, основне смернице за коришћење и уређење шума и шумског земљишта и дефинисани коридори основних инфраструктурних система.

Важећа урбанистичка документација је испоштована у контексту реализације основног циља израде Просторног плана, а то је оптимална организација и одрживи развој простора Општине.

Нови документи

Даља разрада Просторног плана вршиће се израдом урбанистичке документације, у складу са прописима и смерницама датим Просторним планом:

- ГП Кикинда,
- одговарајући урбанистички планови за сва насељена места у Општини,
- урбанистички планови одговарајуће разраде за веће радне комплексе у атару, туристичке локалитете, инфраструктурне коридоре и објекте.

Овај Просторни план спроводиће се и уграђивањем његових одредби у посебне планове, програме, пројекте и основе за поједине области (уређење пољопривредног и шумског земљишта, експлоатација минералних сировина, рекултивација деградираног земљишта, заштита животне средине и др.).

VI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план општине Кикинда се потписује, оверава и архивира у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о начину увида у донети урбанистички план, оверавања, потписивања, достављања, архивирања, умножавања и уступања урбанистичког плана уз накнаду ("Службени гласник РС", број 75/03).

Просторни план општине Кикинда је израђен у 6 (шест) примерка у аналогном и 6 (шест) примерака у дигиталном облику.

Један примерак донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Кикинда у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у архиви Скупштине општине.

Три примерка донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Кикинда у аналогном облику и три примерка у дигиталном облику чувају се у општинском органу управе надлежном за спровођење плана.

Један примерак донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Кикинда у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у ЈП "Заводу за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка 6/III.

Један примерак донетог Просторног плана општине Кикинда у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у Министарству надлежном за послове урбанизма.

Урбанистички планови, планови и програми развоја донети до дана ступања на снагу овог Просторног плана, примењују се у деловима који нису у супротности са овим Просторним планом.

Просторни план општине Кикинда ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Кикинда".

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Кикинда
Скупштина Општине Кикинда

Број:

Председник

Дана:
